

VETERINÁRNÍ UNIVERZITA BRNO

FAKULTA VETERINÁRNÍ HYGIENY A EKOLOGIE

Ústav ochrany a welfare zvířat a
veřejného veterinárního lékařství

**Modelové příklady z ochrany a welfare
psů, koček a dalších zájmových zvířat**

Mgr. Lucia Kotianová
Mgr. Veronika Pokorná
Mgr. Veronika Vojtkovská

BRNO 2022

VETERINÁRNÍ UNIVERZITA BRNO

Fakulta veterinární hygieny a ekologie

Ústav ochrany a welfare zvířat a veřejného veterinárního lékařství

Modelové příklady z ochrany a welfare psů, koček a dalších zájmových zvířat

Mgr. Lucia Kotianová
Mgr. Veronika Pokorná
Mgr. Veronika Vojtkovská

Tato skripta byla vytvořena za podpory
Interní vzdělávací agentury IVA VETUNI
(projekt č. 2022FVHE/2410/38).

Obsah

Úvod.....	5
Modelové případy.....	6
1 Výživa psů.....	6
2 Výživa koček.....	10
3 Požadavky na prostředí v chovech psů	14
4 Požadavky na prostředí v chovech koček	18
5 Péče o psy z pohledu welfare a ochrany zvířat, veterinární péče	23
6 Péče o kočky z pohledu welfare a ochrany zvířat, veterinární péče	28
7 Péče o poraněné psy a kočky	33
8 Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech psů	36
9 Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech koček	40
10 Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech králíků a dalších hlodavců	46
11 Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech drobných savců.....	53
12 Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech papoušků a ostatních ptáků.....	56
13 Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech holubů.....	63
14 Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech terarijních zvířat	66
15 Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech akvarijních ryb.....	72
16 Požadavky na welfare a posuzování welfare psů v útulcích.....	77
17 Požadavky na welfare a posuzování welfare koček v útulcích.....	82
18 Požadavky na welfare a posuzování welfare psů a koček při prepravě	90
19 Požadavky na welfare a posuzování welfare králíků, hlodavců a drobných savců při prepravě	95
20 Požadavky na welfare a posuzování welfare papoušků, holubů a ostatních ptáků při prepravě	101
21 Požadavky na welfare a posuzování welfare terarijních zvířat při prepravě	106
22 Požadavky na welfare a posuzování welfare akvarijních ryb při prepravě.....	110
23 Požadavky na welfare a posuzování welfare služebních a záchranářských psů	113
24 Požadavky na welfare a posuzování welfare loveckých psů	117
25 Požadavky na welfare a posuzování welfare ovčáckých, honáckých a pasteveckých psů.....	120

26	Požadavky na welfare a posuzování welfare psů při výcviku a veřejných vystoupeních	123
27	Požadavky na welfare a posuzování welfare psů, koček a dalších zájmových zvířat v obchodech se zvířaty a při prodejních akcích	127
28	Posuzování welfare psů, koček a dalších zájmových zvířat při výstavách	130
29	Posuzování welfare asistenčních psů, koček a dalších zájmových zvířat využívaných v rámci zooterapie	134
30	Utrácení psů, koček a dalších zájmových zvířat	138
Odpovědi		142
1	Výživa psů.....	142
2	Výživa koček.....	148
3	Požadavky na prostředí v chovech psů	152
4	Požadavky na prostředí v chovech koček	157
5	Péče o psy z pohledu welfare a ochrany zvířat, veterinární péče	161
6	Péče o kočky z pohledu welfare a ochrany zvířat, veterinární péče	165
7	Péče o poraněné psy a kočky	169
8	Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech psů	174
9	Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech koček	178
10	Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech králíků a dalších hlodavců	182
11	Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech drobných savců.....	187
12	Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech papoušků a ostatních ptáků.....	192
13	Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech holubů.....	197
14	Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech terarijních zvířat	201
15	Požadavky na welfare a posuzování welfare v chovech akvarijních ryb.....	207
16	Požadavky na welfare a posuzování welfare psů v útulcích.....	212
17	Požadavky na welfare a posuzování welfare koček v útulcích.....	216
18	Požadavky na welfare a posuzování welfare koček v útulcích.....	220
19	Požadavky na welfare a posuzování welfare králíků, hlodavců a drobných savců při prepravě	224
20	Požadavky na welfare a posuzování welfare papoušků, holubů a ostatních ptáků při prepravě	227
21	Požadavky na welfare a posuzování welfare terarijních zvířat při prepravě	231
22	Požadavky na welfare a posuzování welfare akvarijních ryb při prepravě.....	235
23	Požadavky na welfare a posuzování welfare služebních a záchranářských psů	239

24	Požadavky na welfare a posuzování welfare loveckých psů	243
25	Požadavky na welfare a posuzování welfare ovčáckých, honáckých a pasteveckých psů.....	247
26	Požadavky na welfare a posuzování welfare psů při výcviku a veřejných vystoupeních	252
27	Požadavky na welfare a posuzování welfare psů, koček a dalších zájmových zvířat v obchodech se zvířaty a při prodejních akcích	257
28	Posuzování welfare psů, koček a dalších zájmových zvířat při výstavách.....	261
29	Posuzování welfare asistenčních psů, koček a dalších zájmových zvířat využívaných v rámci zooterapie	265
30	Utrácení psů, koček a dalších zájmových zvířat	269
	Použitá literatura.....	272

Úvod

Cílem pro publikaci tohoto výukového materiálu bylo vytvoření souboru modelových příkladů z oblasti ochrany a welfare psů, koček a dalších zájmových zvířat, které komplexně přiblíží studentům modelové situace z praxe, v rámci kterých mohou studenti aplikovat své teoretické znalosti z oblasti welfare zájmových zvířat.

Elektronická skripta jsou členěna na dvě hlavní části, přičemž v první části, skládající se ze třiceti tematických okruhů po minimálně deseti otázkách, mohou studenti komplexně prověřit své znalosti z oblasti ochrany a welfare psů, koček a dalších zájmových zvířat a následně si v druhé části ověřit a rovněž doplnit hloubku svých znalostí na základě rozsáhlých odpovědí. Otázky jsou koncipovány tak, aby svým rozsahem obsáhly všechny z třiceti tematických okruhů státní závěrečné zkoušky pro navazující magisterský studijní program Ochrana zvířat a welfare. Konkrétně jsou tematické okruhy zaměřeny na problematiku týkající se výživy psů a koček, požadavků na prostředí v chovech psů a koček, péče o psy a kočky z pohledu welfare a ochrany zdraví, péče o poraněné psy a kočky a jejich utrácení, požadavků na welfare a posuzování welfare v chovech psů a koček, welfare a posuzování welfare v útulcích pro psy a kočky, welfare psů a koček během přepravy, welfare asistenčních, služebních, záchranářských, loveckých, ovčáckých, honáckých a pasteveckých psů, veřejných vystoupeních, na výstavách, při prodejních akcích. Kromě psů a koček se modelové příklady také zaměřují na welfare a posuzování welfare u králíků a dalších hlodavců, drobných savců, papoušků a ostatních ptáků, terarijních zvířat a akvarijských ryb a to v chovech, při přepravě, v obchodech se zvířaty, při prodejních akcích a v rámci zooterapie.

Věříme, že tato elektronická skripta, tematicky zaměřená na welfare zvířat v zájmových chovech, prověří znalosti studentů nejen v rámci studia na Veterinární univerzitě, ale zároveň více přiblíží některé možné situace z praxe, čímž přispějí k přípravě budoucích absolventů magisterského studijního programu Ochrana zvířat a welfare pro jejich další praxi.

Modelové případy

1 VÝŽIVA PSŮ

1.1

Jste majitelem obchodu s chovatelskými potřebami pro domácí zvířata se specializací na psí výživu. Na Vašem Facebookovém profilu Vás paní Sedláčková žádá o radu. Paní Sedláčková je již rok majitelkou fenky německého ovčáka s průkazem původu. Již od odběru od chovatelky se majitelka potýká s problémem nechutenství u své fenky. Vždy když koupí nové krmivo, fenka zhruba měsíc krmivo přijímá s chutí a pak jej začne odmítat. Majitelka již vyzkoušela několik druhů a značek granulovaného krmiva. Pokaždé se stejným výsledkem – asi po měsíci se u feny objeví nechutenství. Kvůli průjmům nemůže majitelka krmit metodou BARF (syrovým masem). Majitelka udává, že fenku krmí 1x denně vždy v odpoledních hodinách. Fenka byla pořízena za účelem hlídání pozemku. Celý den bývá zavřená ve venkovním kotci s pravidelným venčením 3x denně formou vypouštění na zahradu. Přes noc pak bývá puštěna na zahradě nepřetržitě. Veterinární vyšetření vyloučilo zdravotní potíže. Co byste takové majitelce doporučil(a) s ohledem na správné zásady výživy psů?

1.2

V sousedství zahrádkářské oblasti byl zpozorován čtyřletý kříženec německého ovčáka, kterého tam majitel dovezl jako štěně hlídat pozemek. Kříženec je nepřetržitě zavřený v kotci. Majitel nepravidelně nosí psovi ve starém hrnci zbytky od stolu, případně rohlíky namočené v mléce, většinou jednou za dva dny. Majitel se při rozhovoru se sousedy zmínil, že pes neustále požívá vlastní výkaly a chodí kolem čelní strany kotce. Zhodnoťte úroveň welfare ve vztahu k výživě, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

1.3

Slečna Simona dala svého křížence pudla na hlídání k babičce po dobu své dovolené, a to konkrétně na 3 týdny. Babička má pejska velice ráda a snaží se pro něj dělat vše, co mu na očích vidí. Po nedělním obědě babičce zbyly kosti z pečeného kuřete, nějaké chrupavky a také výpek s rýží. Vše svému svěřenci nasypala do misky a ten menu s chutí snědl. Popište rizika vyplývající z krmení lidskou potravou s ohledem na welfare a zdraví psa a uveďte také faktory ovlivňující welfare psa při krmení. Jaké potenciální zdravotní potíže hrozí při dlouhodobém podávání lidské potravy?

1.4

Zhodnoťte výživný stav u psa vyobrazeného na fotografii níže dle systému Body Condition Score (BCS) a uveďte možná zdravotní rizika, které souvisí s nesprávnou výživou.

Obr. č. 1: Sedící pes.

1.5

Dvouletý samec plemene baset byl pořízen paní Nováčkovou za účelem chovu. Paní Nováčková je již majitelkou čtyř fen stejného plemene a nyní si až z Belgie dovezla dospělého samce. Samec má ale od příchodu problém s příjmem potravy, podávané krmivo hltá, následně pije velké množství vody, a pak obsah žaludku vyzvrací. Celá popisovaná situace trvá přibližně 20 minut i se zvracením. Paní Nováčková si neví rady a obává se o zdravotní stav svého psa. Navrhněte, jakým způsobem lze upravit patologické hltání, a uveďte, jaké zdravotní a chovatelské problémy při dlouhodobém hltání a zvracení krmiva hrozí s ohledem na welfare psa.

1.6

Na setkání chovatelů plemene dobrman se na svou chovatelku obrátila majitelka 9měsíčního samce, se kterým si neví rady. Její pes dle informací pojídá okrasné kamínky ze zahrady.

Majitelka vyjádřila obavu ohledně zdravotního stavu psa, protože s kameny si před samotným spolknutím také docela drsně hraje, což podle majitelky nemusí mít dobrý dopad na jeho chrup. Se psem již byla dvakrát na veterinární klinice, přičemž jednou prodělal zákrok, kde mu lékař musel kamínky vyjmout operačně. Zhodnoťte situaci majitelky dobrmana s ohledem na uvedený problém. Jaká rizika hrozí v případě, že pes požívá nejdle předměty? Navrhněte opatření ke zlepšení s ohledem na welfare psa.

1.7

Pan Horáček má 10letého trpasličího pinče. Chce mu dopřát co nejlepší důchod, a proto ho vždy po večeri odměňuje jedním kusem 12cm kosti z buvolí kůže. Pan Horáček navštívil veterinárního lékaře a ten mu doporučil, aby pes zhubl, jelikož ručička na váze ukazovala 8,5 kg při kohoutkové výšce psa 30 cm. Navrhněte panu Horáčkovi adekvátní postup při dietě u desetiletého psa. Zhodnoťte z pohledu welfare podávání pamlsků z buvolí kůže.

1.8

Pan Vitouš se chystá na podzimní závody v caniscrossu, kde poběží se svým psem trasu o délce 30 km. Pes plemene německý krátkosrstý ohař je na tento sport pravidelně připravovaný. Před samotným závodem pan Vitouš psa pečlivě zavodní 300 ml vody, kterou by ale pes sám od sebe nevypil, a proto mu do ní zamíchá lžící konzervy. Po napojení odveze psa na start a následně se věnuje „warm up-u“. Před výkonem ještě podává psovi speciální přípravek v podobě pamlsku, který dodá psovi energii. Vodu již nenabízí. Po závodu následuje „cool down“ a protáhnutí končetin. Pes dostává další vodu 20 minut po doběhnutí. Po uvedeném čase mu pan Vitouš do 300 ml vody zamíchá speciální drink pro regeneraci svalů. Více psovi vodu nenabízí, čeká minimálně hodinu po výkonu. Pes dostává krmění 3 hodiny po výkonu. Zhodnoťte postup napájení a krmění psa pana Vitouše a popište zásady správné výživy u psů při sportovní zátěži s ohledem na welfare psů.

1.9

Paní Moravská zahlédla na internetu metodu krmění BARF a nadchlo ji, že pes může mít denně rozmanitou stravu. Podle knihy se stejnojmenným názvem nakoupila ve specializovaném obchodě syrovou svalovinu, masité kosti a také vnitřnosti. Po prvním krmění ale paní Moravská zjistila, že vnitřnosti a kosti psovi nedělají dobře a rozhodla se psa krmit pouze svalovinou. Uveďte faktory ovlivňující welfare psů v souvislosti s krměním BARF. Popište rozdíly

v krmení kompletním granulovaným krmivem a metodou BARF s ohledem na zdraví a welfare psů.

1.10

Slečna Kapucínská našla v lese opuštěný vrh štěňat, která zatím nevidí a sotva se plazí. Jelikož v létě pobývá v chatové oblasti a do města příliš nejezdí, rozhodla se o ně postarat sama. Stříkačkou jim podává každé dvě hodiny kravské mléko a směs granulí svého psa rozemletou na kaši. Zhodnoťte jednání slečny Kapucínské s ohledem na potřeby štěňat. Uveďte faktory ovlivňující welfare při krmení štěňat.

1.11

Michaela s přítelem jsou majiteli tříleté fenky plemena australský ovčák. Michaela na Facebooku viděla, že je nyní moderní péct psům doma vlastní pamlsky, a tak nakoupila suroviny a rozhodla se začít. Použila ovesné vločky, mrkev, játra, vajíčko a na dochucení xylitol. Uveďte faktory ovlivňující welfare psů v souvislosti s krmením a zhodnoťte postup přípravy pamlsků s ohledem na uvedené suroviny.

2 VÝŽIVA KOČEK

2.1

Slečna Nováčková našla se svou kamarádkou čtyři přibližně týden stará koťata vyhozená do křoví. Rozhodly se, že se koťata ujmou a odchovají je. Protože ve svém okolí neměly žádnou laktující kočku, vydaly se do supermarketu a koupily pro koťata plnotučné kravské mléko. Koťata krmily každé 2 hodiny přes injekční stříkačku, mléko před krmením zahřály na teplotu cca 37 °C. Všimly si, že koťata nemočí a nedefekují. Zhodnoťte situaci, případně navrhněte opatření k nápravě/zlepšení.

2.2

Jako konzultant společnosti specializující se na výživu koček jste byl(a) pověřen(a) sestavením nutričně vyváženého profilu krmiva pro zdravé dospělé kočky. Vaším úkolem je vybalancování správného poměru živin pro tuto kategorii koček. Má se jednat o suchý typ krmiva. Jelikož konkurence Vaší firmy nedávno uvedla na trh mokré krmivo zaměřené na stejnou kategorii zvířat, je potřeba zákazníka přesvědčit, že suché krmivo je v porovnání s mokrým výhodnější. Sestavte požadovaný profil a prezentujte zákazníkovi svoji analýzu výhod a nevýhod.

2.3

Na základě přijatého podnětu jste jako asistent inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek koček v soukromém chovu. Při kontrole zjišťujete vyhovující podmínky prostředí – zvířata jsou chována ve vnitřních prostorách domu s přístupem do oplocené voliéry. Při bližší prohlídce jste objevil(a) u několika zvířat podrážděné sliznice očí a jejich zarudnutí. Chovatelka Vám sdělila, že kočky jsou náchylné k infekcím očí, které se i po přeléčení vracejí, což si neumí vysvětlit a připisuje to genetickým faktorům. Jedna z koček je podle slov chovatelky zcela slepá. Při podrobnějším rozhovoru Vám chovatelka sděluje, že se jí nedaří odchovávat koťata – už několik vrhů mláďat uhynulo pár dní po narození. Když se ptáte na výživu koček, chovatelka Vám sděluje, že kočky krmí zásadně doma připravovanou stravou – převážně syrovým, občas uvařeným masem (svalovinou) s rýží. Kompletním krmivům prodávaným v obchodě prý nevěří a jejím kočkám ani nechutnají. Doplnky výživy do krmiva nepřidává. Zhodnoťte úroveň výživy a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

2.4

Paní Anna vlastní 5 koček plemene birma se loni stala vegankou. Jelikož filozofie veganství ji velice oslovila, rozhodla se ji aplikovat i ve způsobu krmení svých koček. Na internetu objednala kočkám veganské granule a jako doplněk ke granulím podává zvířatům mandlové mléko. Výběr krmiva si velmi pochvaluje, kočky si na krmivo velmi rychle navykly a nemají s jeho příjmem žádný problém. Zhodnoťte úroveň výživy zvířat a počínání paní Anny.

2.5

Paní Zuzana si Vám stěžovala na přetrvávající zvláštní chování, kterého si všimla u své 6leté kočky. Vždy po vypuštění na zahradu kočka okusuje trávu a okrasné rostliny i přesto, že jí bylo chvíli předtím podáno krmivo. Toto chování si paní Zuzana neumí vysvětlit a vždy když ho zpozoruje, zavolá kočku dovnitř, aby ji znovu nakrmila. Má totiž dojem, že kočka má stále hlad, protože venku požírá rostliny. Zhodnoťte popsanou situaci a poraďte paní Zuzaně, jak v takovém případě postupovat.

2.6

Váš soused pěstuje na zahradě rostliny, které extrémně přitahují pozornost Vašeho 2letého kocoura. Soused Vás již dvakrát upozornil na to, že našel Vaši kočku, jak se v rostlinách válí, okusuje a láme je a tím je poškozuje. Když se kočku snažil odehnat, nereagovala a měla mírně pootevřenou dutinu ústní, jakoby byla v transu. Soused se domnívá, že péči o kočku zanedbáváte, neposkytujete jí dostatek potravy, což si následně kompenzuje požíváním jeho zahradních rostlin. Navíc Vám vyhrožoval, že pokud se taková situace bude ještě jednou opakovat, bude na Vás muset zavolat inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy, aby to, že kočku týráte hladem, prošetřil. Jak byste se zachoval(a) v popsané situaci a jaký by byl Váš další postup?

2.7

Při procházce sídlištěm jste si všiml(a), že mezi kontejnery leží mrtvá myš, kterou právě konzumuje jedna z koček, které na sídlišti žijí. Kočky nemají k dispozici žádný jiný zdroj potravy kromě toho, co si venku samy uloví nebo najdou. Vodu pijí z louží. Zhodnoťte na základě Vašich znalostí úroveň výživy ferálních koček.

2.8

Kateřina našla při procházce parkem krabici, ve které se nacházelo kotě, které mohlo být podle jejího odhadu asi šest týdnů staré. Když byla malá, chovala s rodiči na zahradě vždy několik koček. Podávali jim domácí kozí mléko. Rozhodla se proto, že kozí mléko sežene od sousedky, která pracuje na místní kozí farmě. Kotě mléko pilo s takovým nadšením, že se jím téměř zalknulo. Katka podávala kotěti mléko tři dny za sebou, třetí den si ale všimla, že je kotě apatické a má zvětšené břicho. Kotě nemělo k dispozici žádnou jinou potravu ani vodu – Katka ho jednoduše vypustila na zahradu v domněnání, že je to kočka a bude-li mít ještě hlad, něco dalšího si uloví. Zhodnoťte Katčino počínání, případně navrhněte opatření k řešení situace.

2.9

Pracujete jako asistent veterinárního lékaře na klinice malých zvířat a Vaším úkolem je poučit majitele, jak správně postupovat při pooperační péči o vykastrovanou kočku. Majitel si pro zvíře, které podstoupilo zákrok, právě přišel a především ho zajímá jak postupovat v krmení a napájení následující hodiny a dny. Popište majiteli správný postup a uveďte rizika spojená s výživou u pacienta po operaci.

2.10

Zhodnoťte výživný stav u koček vyobrazených na fotografiích níže podle systému Body Condition Score (BCS). Uveďte možná zdravotní rizika, která souvisí s nesprávnou výživou a mohou potenciálně ohrozit kočky na fotografiích.

Obr. č. 2: Sedící kočka na podložce.

Obr. č. 3: Kočka na podložce – pohled shora.

Obr. č. 4: Kočka ležící na pohovce.

Obr. č. 5: Kočka stojící v koupelně.

3 POŽADAVKY NA PROSTŘEDÍ V CHOVECH PSŮ

3.1

Soukromá bezpečnostní služba se na Vás obrátila s požadavkem na navržení ideálního prostoru pro chov pracovních německých ovčáků, které využívá především při hlídání areálů firem. Ráda by měla pro každého psa samostatný kotec, ale obává se nedostatečných znalostí v oblasti požadavků na chov německých ovčáků. Popište, jak by měl vypadat ideální kotec pro psa plemene německý ovčák, jaké jsou požadavky na chov u tohoto plemene, co by měl kotec obsahovat s ohledem na teplotní komfort psa, jak často by měl mít pes možnost volného pohybu mimo kotec a ostatní náležitosti chovu psa ve venkovním ustájení.

3.2

Jako asistent inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v chovu psů paní Rázusové. Paní Rázusová vlastní 8 fen plemene shiba-inu, které využívá na chov. Feny drží v bývalé dílně svého manžela o rozloze 40 m². Místnost, ve které chovatelka feny drží je vybavena 6 kusy plastových přepravek s podložkami a 3 kusy nerezových misek s vodou. Paní Rázusová tvrdí, že psy krmí dvakrát denně syrovým masem. Misky na potravu nejsou k dispozici. V rohu se nachází 2x2 m velká porodní bedna vystlaná novinami. Při komunikaci s chovatelkou jste se dozvěděl(a), že místnost nedisponuje topením a využití elektřiny je omezené, jelikož stouply ceny energií. Feny se na etapy venčí dle časových možností manželů. Feny nevykazují známky zdravotních problémů. Průkazy původu fen nejsou k dispozici, podle vyjádření chovatelky nepotřebuje se psy jezdit na výstavy. Očkovací průkazy jsou k dispozici pro 6 z 8 fen, zbylé dva průkazy jsou dle slov chovatelky v jiné nemovitosti. Zhodnoťte úroveň welfare v chovu psů a navrhněte opatření ke zlepšení.

3.3

Na Krajskou veterinární správu Státní veterinární správy jste přijal(a) anonymní nahlášení chovu pasteveckých psů plemene alabaj, které chová paní Bohatá v Šestajovicích u Prahy. Provedl(a) jste kontrolu tohoto chovu. Po příchodu na místo bylo možné vidět 5 fen plemene alabaj s průkazem původu, které byly trvale umístěny ve venkovním výběhu o rozloze 400 m² s krytými boudami ze dřeva. Boudy tvořily dvě místnosti (předsín a samotná místnost pro psa) a byly vystlány dřevitou vlnou. K dispozici byly misky na vodu pro všechny psy a také misky na krmení. V době kontroly byly prázdné. Ve venkovním výběhu měly feny volně položenou

slámu, aby mohly v případě potřeby odpočívat na suchém místě. Ve výběhu se nacházely velké klacky, které byly evidentně okousané. Feny byly v dobré kondici – nevykazovaly známky zhoršeného zdravotního stavu. Majitelka se vyjádřila, že v sezóně pomáhají hlídat ovce majitele pozemku. Feny nemají přístup dovnitř. Zhodnoťte úroveň welfare v chovu psů, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

3.4

Na Krajskou veterinární správu Státní veterinární správy jste přijal(a) anonymní hlášení ke kontrole chovu psů pana Krátkého. Po příjezdu na místo naleznete 15 pitbull teriérů jednotlivě uvázaných na 3metrových řetězech. Každý pes má k dispozici vlastní dřevěnou boudu vystlanou slámou a také misku s vodou. U některých jedinců byla viditelná žebra. Jeden pes trpěl na zánět v oku, který ale je dle chovatele v řešení s veterinárním lékařem. Chovatel zvolil tento typ ustájení záměrně z důvodu aktivního sportovního využití psů. Zhodnoťte úroveň welfare v chovu psů a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

3.5

Jako asistent inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v chovu psů paní Slunečné. Po příjezdu na místo jste v domě spatřil(a) 5 psů. Psi měli k dispozici misku s vodou a také misku s granulovaným krmivem, dále místo k odpočinku v podobě dek na zemi. Psi byli v dobrém výživném stavu, neshledali jste žádné očividné zdravotní problémy. Po kontrole domu jste započal(a) kontrolu zahrady, kde jste uviděl(a) starou králíkárnou, ve které paní Slunečná držela 20 psů v jednotlivých koticích. Jednalo se o čivavy se štěňaty. Čivavy ležely na staré slámě, která byla pokrytá výkaly a močí a neměly k dispozici vodu ani krmení. Všichni psi vykazovali známky stresu, měli viditelné kožní problémy a u jednoho byl také evidentní zákal oka. Zhodnoťte úroveň welfare v chovu psů a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

3.6

Darina je majitelkou dvou psů plemene bišonek, přičemž tento týden se rozhodla adoptovat si křížence jezevčíka, kterého viděla na inzertním portálu. Darina připravila pro nového psa pelech, který položila hned vedle pelíšků svých dvou bišonek. Jelikož je Darina léta zvyklá krmit psy z jedné misky, koupila větší, aby se tam krmení pro tři psy vešlo. V čase prvního společného krmení však došlo k situaci, kdy bišonci nechtěli nově příchozího psa k misce pustit. Při každém kroku jezevčíka směrem k misce po něm vyráželi a ohrnovali pysky.

Jezevčík na situaci reagoval olizováním koutků, odvracením pohledu a couváním. Později pak bišonci vykazovali stejné chování v situaci, kdy se jezevčík snažil dostat na svůj pelech. Zhodnoťte situaci, případně navrhněte opatření ke zlepšení situace.

3.7

Chovatelka bostonských teriérů se v letních měsících rozhodla opatřit klece, kam psy v době své nepřítomnosti zavírá, chladicími podložkami. Po příchodu z procházky v době oběda a napojení všech 6 psů, je zavřela do individuálních klecí. Psi byli v klecích 4 hodiny, do doby, než se majitelka vrátila z práce. Podložka pokrývala celou plochu klece; psi kromě ní měli k dispozici ještě závěsnou misku s vodou. Zhodnoťte situaci, případně navrhněte opatření ke zlepšení situace.

3.8

Pan Lovec si pořídil dva sourozence vipetů, protože chtěl, aby si vzájemně dělali společnost. Nyní mají 11 měsíců a fena začala poprvé hárat. Jelikož je druhý ze sourozenců samec, rozhodl se pan Lovec v době své nepřítomnosti zamezit nechtěnému nakrytí přivázáním obou psů k radiátoru ve svém jednopokojovém bytě. Každému psovi poskytl misku s vodou a také piškoty. K úvazu využil 1,5 metru dlouhá nylonová vodítka, která připnul psům na chrtí obojek – martingal. Zhodnoťte situaci, případně navrhněte opatření ke zlepšení welfare psů v popsaném případě.

3.9

Jako asistent inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v chovu psů paní Totožné. Paní Totožná bydlí sama ve starém domě na okraji vesnice, kde provozuje soukromý chov psů. Lidé jsou dle jejích slov zvyklí jí vodit bezprizorní psy a ona je pak inzeruje na sociálních sítích. Uvádí, že to dělá ze své dobré vůle, a proto psy nikam nehlásí. V současnosti se v jejím domě nachází 12 kříženců různých velikostí a věku. Psi jsou ve špatném výživném stavu, většinou lze vidět zřetelně žebra a některým rovněž kyčelní klouby. Psi mají vyležená místa na loketních kloubech a viditelné tržné rány v různých fázích hojení. K dispozici mají 3 kýble s vodou, odhadem o objemu 2 litry. Misky s potravou nejsou k dispozici. Psi disponují několika starými peřinami na zemi a rovněž mají přístup na gauč a postel chovatelky. Místnosti jsou značně znečištěné výkaly a močí a je zde přítomný silný zápach. Zhodnoťte úroveň welfare v chovu psů a navrhněte opatření ke zlepšení.

3.10

Jako odborník na welfare jste byl(a) pověřen(a) zhodnocením chovatelského systému pro dostihové chrtý. Společnost vlastní 50 psů plemene greyhound, přičemž psy drží v klimatizovaných halách. Psi jsou drženi individuálně, nebo skupinově v nerezových koticích s dlažbou. Na koticích jsou uchycené dvě misky – jedna na vodu a druhá na krmení. Psi mají k dispozici plastovou bednu vystlanou dekou, jinak je kotec prázdný. Firma dodržuje světelný režim a všichni psi jsou minimálně hodinu denně ve venkovním výběhu, kam je pouští s coursingovým košíkem, aby se neporanili. Psi mají rovněž 4x týdně trénink na dostihové dráze a 3x týdně hydroterapii. Zhodnoťte úroveň welfare v chovu psů a navrhněte opatření ke zlepšení.

4 POŽADAVKY NA PROSTŘEDÍ V CHOVECH KOČEK

4.1

Jako asistent inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v chovu koček u pana Malého. Pan Malý vlastní chovatelskou stanici koček plemene sphynx. Při kontrole zjistíte, že zvířata jsou držena ve skupině 2 kocouři a 3 kočky (všechna zvířata jsou nekastrovaná) v místnosti o velikosti 20 m². Místnost, kde jsou kočky drženy, je neuzavíratelným průchodem o rozměrech 30 x 30 cm propojená s vnější voliérou. Při prohlídce zjistíte u všech zvířat mírný výtok z očí, u jednoho ze zvířat jste si na krku všiml(a) škrábane; tři zvířata odpočívají v těsném tělesném kontaktu, u jednoho ze zvířat pozorujete mírný třes těla. Zvířata jsou podle slov pana Malého krmena restriktivně (krmení je jim poskytováno dvakrát denně, ráno a večer) a jednou týdně vykoupána, jelikož se kočkám povrch těla znečišťuje a mastí. Kočky mají v koupelně o rozměrech 5 m² k dispozici 3 toalety s bentonitovou podestýlkou – z toho dvě toalety jsou kryté a jedna je svrchu neuzavřená. Zhodnoťte úroveň welfare a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

4.2

Dne 11. 11. přijala Krajská veterinární správa Státní veterinární správy podnět od pana Drobného, který ohlásil nevhodné životní podmínky v chovu koček, kterých si všiml u svého známého. Při kontrole jste zjistil(a), že známý pana Drobného chová v nezařízené garsonce o velikosti 20 m² bez oken 10 koček (6 nekastrovaných samců a 4 kastrované samice, ve věku od 6 měsíců do 10 let). Zvířata nemají přístup do venkovního prostředí (pouze na zastřešený balkon přes kočičí dvířka). V místnosti je i přes stálé větrání kočičími dvířky cítit mírný zápach moči. Kočkám je *ad libitum* poskytováno komerčně vyráběné krmivo z 5 plastových misek, které jsou rozmístěné po podlaze. V prostředí se dále nachází 4 kočičí toalety umístěné vedle sebe v rohu místnosti. Voda je zvířatům podávána z vodní fontány, která je umístěna uprostřed místnosti. Zvířata mají k dispozici 5 lepenkových krabic (viz obrázek). Krabice se nacházejí na podlaze. Zhodnoťte úroveň welfare a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

Obr. č. 6: Kočka v krabici.

4.3

Jako asistent inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v chovu koček. Podnět ke kontrole podali sousedé z vedlejšího domu, kteří si stěžovali na zápach linoucí se z domu, kde jsou kočky drženy. Po vstupu dovnitř jste zaznamenal(a) výrazný zápach po amoniaku. V domě se nacházelo asi 60 koček, převážně samice a jejich mláďata plemene ragdoll a birma. Kočky na Vaši přítomnost reagovaly útekem. Dvacet viditelně březích zvířat bylo individuálně zavřeno v kovových klecích o rozměrech 100 cm (délka) x 80 cm (šířka) x 60 cm (výška). Klece byly umístěny v garáži domu bez oken. V klecích byla vždy miska na vodu a další prázdná miska, která výrazně zapáchala, dále deka nebo polštář. Kočičí toalety nebyly v klecích k dispozici. Zvířata, která nebyla držena v garáži, pobíhala volně po domě. V celém domě jste našli 5 kočičích toalet s klasickým pískem. Nicméně vodnatý trus zvířat byl přítomen i mimo toalety. Při kontrole jednotlivých zvířat jste zjistil(a) výtoky z očí, nozder, záchvatovitý kašel, matnou a zamotanou srst. U nekastrovaných kocourů jste zaznamenal(a) rány a jizvy v oblasti hřbetu a krku. Zvířata jsou jedenkrát denně krmena rýží a uvařeným masem. Zhodnoťte úroveň welfare a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

4.4

Jako pracovník zaměstnaný v organizaci na ochranu zvířat jste od Vašich kolegů z oddělení realizace výzkumných studií obdržel(a) statistické výsledky studie, která se zabývala welfare

aspekty koček chovaných indoor. Výsledky poukazují na fakt, že významná část úmrtí takto chovaných koček byla zapříčiněna vypadnutím zvířat z oken a balkonů bytů. Dalším významným zjištěním studie bylo, že velká část zvířat v indoor chovech trpí obezitou a nudou. Vaším úkolem je na základě těchto poznatků nastavit strategii kampaně organizace, která si dala za cíl zlepšit welfare indoor chovaných koček. Jaké budou klíčové body kampaně a jaké způsoby zlepšování welfare budete v kampani navrhopvat?

4.5

Krajskou veterinární zprávu Státní veterinární správy byl přijat podnět od paní Anny, která ohlásila chov koček v nevhodných podmínkách, kterého si všimla u svého souseda. Soused vlastní menší hospodářství, jehož součástí je i chov 10 kusů ovcí. Ovce mají k dispozici stáj, kam je soused zavírá na noc, přes den jsou vypouštěny na pastvu. Ve stájovém prostoru soused chová i dvě kočky, které mu podle jeho slov dělají výbornou službu v podobě eliminace hlodavců. Stáj je prostorově rozdělena kovovými zábranami na několik oddělení, v posledním, do kterého nemají ovce přístup, mají kočky k dispozici suché krmivo z automatického dávkovače a misku na vodu. Hned vedle misek se nachází dvě kočičí toalety. Podlaha je tvořena slámou. Kočky mají volný přístup k ovcím a mohou se také volně pohybovat mimo stáj, jelikož jedno z oken stáje je neustále pootevřené. Paní Anna tvrdí, že takové podmínky pro chov koček jsou naprosto nevhodné, a že kočky by s ovcemi vůbec neměly přicházet do styku. Vyjádřete se na základě popisu podmínek chovu koček a zaujměte odborné stanovisko.

4.6

Při procházce mezi bytovými domy si všímáte skupiny asi 10 koček různého věku (podle Vašeho odhadu mají nejmladší zvířata asi 9 týdnů). Snažíte se ke zvířatům přiblížit, ale ani jedno na Vaše volání nereaguje a všechny se snaží utéct. Při bližší obhlídce místa zjistíte, že kočky jsou krmeny lidmi z bytových domů, před několika nezastřešenými vchody jsou umístěny misky na potravu. Podle slov paní, která si všimla Vašeho zájmu o zvířata, jde o místní skupinu velmi plachých koček. V zimě jim prý lidé kromě potravy umísťují do předzahrádky i malé budky z polystyrenu. Kočky prý skoro nikomu nevadí, stěžuje si na ně pouze jeden pán, který je myslivec. Podle něj nemají kočky před bytovými domy co dělat a ohrožují nemocemi na ulici si hrající děti. Na základě popisu zhodnoťte životní podmínky koček, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

4.7

Při návštěvě pet-shopu si v jedné ze skleněných výloh všimáte tří asi třítydenních koťat. Koťata apaticky leží v průhledném plastovém boxu s vysokými stěnami. Kromě zvířat se v boxu nachází podestýlka z dřevitých řízků a napáječka na vodu pro králíky. Každé z koťat má na krku připevněnou mašličku s malou cedulkou s nápisem „Vítejte“. Při dotazování se na důvod umístění koťat ve výloze se dozvídáte, že provozovatel pet-shopu pochází z Jižní Koreje, kde je prý podle jeho slov takový způsob reklamy a prodeje zvířat zcela běžný. Provozovat pet-shop se prý rozhodl proto, že je velkým milovníkem zvířat. V den Vaší návštěvy má obchod otevřen teprve druhý den, ale reklama zjevně funguje, protože prodejnu již navštívilo množství zákazníků. Zhodnoťte danou situaci, popřípadě navrhněte opatření ke zlepšení welfare zvířat.

4.8

Paní Lucie je majitelkou 8leté kočky plemene norská lesní kočka. Kočku chová od kotěte ve dvoupokojovém bytě bez přístupu do venkovního prostředí. Minulý týden oslovil Lucii spolek na ochranu psů s tím, že potřebují někam dočasně umístit fenu bišonka, jelikož v zařízení už mají plnou kapacitu. Přestože Lucie nemá s chovem psů velké zkušenosti, rozhodla se spolku pomoci a dočasně si fenu vzala k sobě. Fena se na nové prostředí adaptovala rychle, dokonce si oblíbila pelíšek kočky umístěný v obývacím pokoji a nyní v něm často odpočívá. Kočka po příchodu feny zalezla pod gauč a odmítla večerní i ranní dávku krmiva. Paní Lucie nenašla ani po dvou dnech známky použití kočičí toalety, ačkoli když se vrátila z procházky se psem, rohy v obývacím pokoji a koččín pelech páchly po moči. Třetí den se kočka objevila v koupelně, kde vylizovala kapky vody z umyvadla. Paní Lucie si to neumí vysvětlit, k dispozici má přece misku na vodu v obývacím pokoji. Zhodnoťte situaci, případně navrhněte opatření ke zlepšení welfare kočky.

4.9

Váš známý, který je zaměstnancem firmy na výrobu oken, si všiml, že po jedné z výrobních hal se potuluje kočka. Kočku chvíli sledoval z dálky, pak mu zmizela z dohledu, protože zalezla do zásobníku jednoho z momentálně nevyužívaných strojů. Při bližší obhlídce zjistil, že v zásobníku se kromě kočky nacházejí i její koťata. Kolega Vašeho známého umístil před stroj potravu, aby kočku nalákal a mohl koťata vyprostit. Poté, co se to podařilo, odstranil ze stroje zásobník a kočku s koťaty umístil do lepenkové krabice, kterou odnesl ven před halu, kde bylo v daný den 5 °C. Kočka ale koťata o pár hodin později znovu přemístila do haly, což zaměstnanci vyřešili jejich opětovným odnesením ven a zablokováním přístupu do haly

nainstalováním mřížky přes otvor, kterým kočka vždy přelezla. Zhodnoťte danou situaci s ohledem na welfare zvířat a navrhnete řešení.

4.10

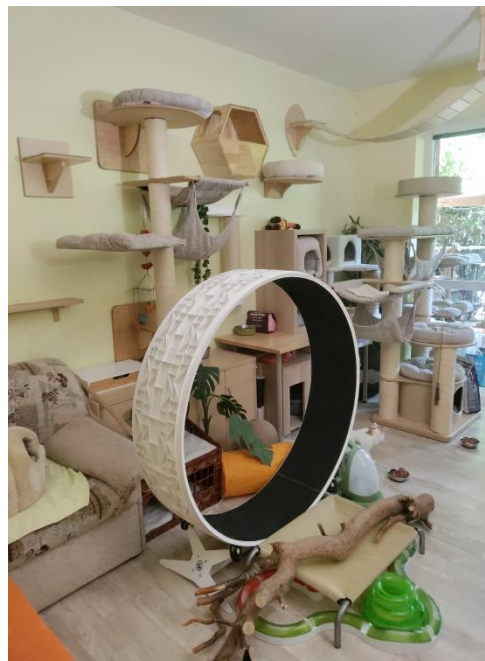
Ivana je studentkou denního studia na vysoké škole a zároveň majitelkou 4letého kocoura plemene ragdoll. Vzhledem k tomu, že oba Ivanini rodiče pracují v zahraničí a o kocoura by se doma neměl kdo postarat, vozí Ivana kocoura s sebou do školy v přepravním batohu na kočky. Dokud je Ivana ve škole, nemůže kocoura nechávat v pokoji na koleji, protože vždy, když je tam sám, močí Ivance a její spolubydlící na věci a postel. Během výuky je kocour vždy umístěn v batohu, mimo výuku ho Ivana vodí na vodítku po univerzitním parku. Kocour je krmen a napájen dvakrát denně – ráno před odchodem do školy a večer po příchodu ze školy. Na základě popisu zhodnoťte životní podmínky kočky, popřípadě navrhnete opatření ke zlepšení.

4.11

V prostorách obytného bytu (dvě místnosti) je v chovatelské stanici paní Zuzany drženo 10 koček. Kočky nemají možnost přístupu ven. Zvířata jsou krmena granulami, které mají neustále k dispozici, dvakrát denně dostávají také syrové maso. Chovatelka také kočkám pěstuje trávu v květináči. V místnostech jsou umístěné 4 kryté toalety se dvěma typy steliva (bentonitové a silikátové). Zhodnoťte dle fotografií a popisu vhodnost podmínek k držení koček.

Obr. č. 7: Chovatelská stanice koček.

Obr. č. 8: Chovatelská stanice koček.

5 PÉČE O PSY Z POHLEDU WELFARE A OCHRANY ZVÍŘAT, VETERINÁRNÍ PÉČE

5.1

Paní Bělavá se po měsíci na home-office vrátila do kanceláře, přičemž svou adoptovanou fenku křížence ponechala doma o samotě. Za dvě hodiny dostala telefonát od sousedky, která si stěžovala na ustavičné vytí jejího psa. Po příchodu domů paní Bělavá našla doma fenu, která hyperventilovala, nadměrně pila a vokalizovala radostí z příchodu majitelky, ale také několik zničených kusů nábytku, poškrábanou stěnu a rozbité žaluzie. Zhodnoťte úroveň welfare a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

5.2

V letním měsíci Vás klientka jako pracovníka v salonu pro psy požádala o oholení psa plemene husky strojkem, aby se pes mohl lépe chladit. Zákaznice jako argument uvedla, že srst psa je velmi hustá, a proto v létě trpí a přehřívá se. Popište svoje počínání a poradte majitelce jaké má možnosti zlepšení welfare psa s hustou srstí v letních měsících.

5.3

Paní Valášková se poslední dva měsíce potýká s problémy u své 17leté feny jorkširského teriéra. Feně dělá problém zkonzumovat granule, přijímá je ve velmi malém množství a při konzumaci sliní. Přestože tyto granule dostávala fena od štěněte a nikdy s jejich přijímáním neměla problém, napadlo paní Valáškovou, že jí přestaly granule chutnat. Zakoupila ji proto granule od jiné značky. Změna granulí ale nevedla k žádné změně, proto se paní Valášková rozhodla přidávat do granulí masovou taštičku stejné značky. Po přidání taštičky se apetit feny mírně zvýšil, ale pes teď konzumuje pouze taštičku. Popište, jak byste postupoval(a) při řešení situace a uveďte, co může být důvodem pro takové chování.

5.4

Paní Vomáčková je majitelkou 6 let starého nekastrovaného psa plemene špic. Podle paní Vomáčkové se pes poslední dobou potýká s problémy s kůží. Na celém těle s výjimkou hlavy má suchou a zarudlou kůži, často se drbe a občas se na kůži vyskytnou mokvající léze. Majitelka krmí psa superpremiovým suchým granulovaným krmivem a občas do krmiva přidá masovou taštičku od stejné značky. Jiné krmivo pes nedostává, jelikož potom trpí zažívacími problémy – zvracením a průjmem. Majitelka svého psa stříhá do hola, s výjimkou hlavy, protože má pocit, že se pak drbe méně. Psovi je dle slov majitelky teplo, dýchá s otevřenou tlamou a vyplazeným

jazykem a chce mu jen ulevit. Zhodnoťte úroveň welfare psa a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

Obr. č. 9: Ostříhaný pes plemene špic.

5.5

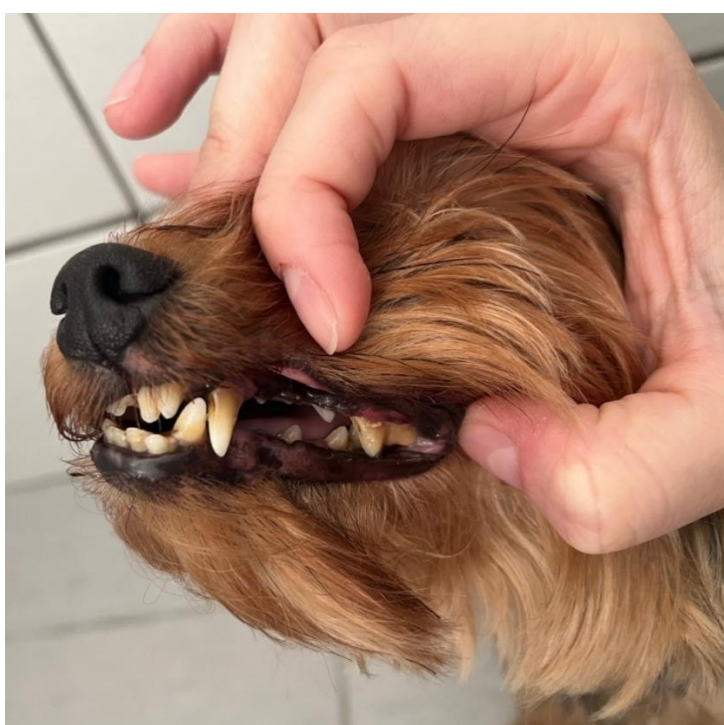
Paní Skoumalová navštívila veterinárního lékaře se svým 4měsíčním štěnětem plemene francouzský buldoček, kterého by chtěla nechat naočkovat, protože se z internetu dozvěděla, že psy je možné proti některým onemocněním vakcinovat. Paní Skoumalová má k dispozici očkovací průkaz, ve kterém je uvedeno pouze datum narození a jméno psa bez předchozího záznamu o očkování. Zároveň u štěněte nebyl nalezen žádný čip. Paní Skoumalová si štěně koupila od chovatele, který jí zvíře předal před obchodním centrem, o očkovacím průkaze tvrdil, že se jedná o průkaz původu a nedal jí žádné informace o vakcinaci či odčervení. Paní Skoumalová nyní vlastní svého prvního psa, a tudíž nemá s jeho chovem žádné zkušenosti. Zhodnoťte danou situaci a navrhněte další postup.

5.6

Na fotografiích vidíte dutinu ústní 8letého psa plemene jorkširský teriér. Posuďte welfare psa s ohledem na jeho zdraví. Popište, jak byste postupoval(a) při řešení vyobrazené situace v souvislosti se zachováním dobrých životních podmínek psa.

Obr. č. 10: Chrup psa – pohled zepředu.

Obr. č. 11: Chrup psa – pohled z boku.

5.7

Paní Slezáčková je majitelkou 8leté feny plemene bernardýn. Paní Slezáčková krmí fenu 1x denně v ranních hodinách granulovaným krmivem, které nakupuje v supermarketu. Jelikož se paní Slezáčkové zdá denní dávka krmiva pro dané plemeno příliš malá, dává fence větší množství, které může případně sežrat později. Po krmení chodí paní Slezáčková s fenkou na procházku. Když vzala paní Slezáčková svou fenu po krmení naposledy na procházku, začala se fenka intenzivně snažit o zvracení, nicméně nevyzvracela žádné krmivo, ale pouze tekutý šlem a poté už jen pěnu. Fenka se chovala neklidně, následně začala být apatická.

Majitelka si také všimla velmi nafouklého a tvrdého břicha, na které pes při dotyku reagoval agresivně. Zhodnoťte danou situaci a navrhnete další postup.

5.8

Pan Kolibřík žije v bytě 2+kk o velikosti 57 m² a za měsíc oslaví 80. narozeniny. Jelikož žije sám, protože manželka mu zemřela a děti ho nenavštěvují, rozhodl se, že si k narozeninám pořídí štěně psa plemene border kolie, kterého si vždycky přál. Pan Kolibřík už nemůže moc chodit, ale věří, že krátké procházky za účelem vyvenčení psa ještě zvládne. Zhodnoťte situaci a dopad rozhodnutí pana Kolibříka na welfare budoucího štěněte s ohledem na zvolené plemeno psa.

5.9

Paní Konopásková je majitelkou několika fen plemene sibiřský husky, 3 feny mají průkaz původu, zbylé 4 průkaz původu nemají. Paní Konopásková chová feny společně v bývalém chlévě pro prasata vedle domu. V chlévě se nachází 2 misky na vodu, z nichž jedna je prázdná, 3 prázdné misky na krmivo, několik kusů novin a 4 deky. Noviny i deky jsou znečištěné močí a trusem, jelikož paní Konopásková feny ven z chléva téměř nepouští. Feny bez průkazu původu jsou nyní v 2. polovině gravidity. Březím fenám je 11 měsíců, 15 měsíců, 5 let a 11 let. V chlévě se nenachází žádný porodní box či jiné místo vhodné k porodu. Na základě výše uvedených skutečností zhodnoťte welfare fen a uveďte možnosti ke zlepšení. V odpovědi také uveďte pravidla pro zařazení fen a psů do reprodukce dle platné české legislativy.

5.10

Paní Návrtná navštívila v pondělí veterinární ordinaci se svým 5letým psem plemene trpasličí pinč. Pes si v pátek večer po procházce v parku začal olizovat přední končetinu; přes víkend jeden z prstů viditelně natekl a pes si již na končetinu nenechal sáhnout. I přes popsanou situaci se paní Návrtná snažila psovi ránu vydezinfikovat zředěnou dezinfekcí Betadine a máčet v řepíku. Zhodnoťte situaci, popište možný problém podle obrázku a navrhnete opatření k řešení s ohledem na dobré životní podmínky psa.

Obr. č. 12: Hrudní končetina psa.

6 PÉČE O KOČKY Z POHLEDU WELFARE A OCHRANY ZVÍŘAT, VETERINÁRNÍ PÉČE

6.1

V rámci osvětových aktivit vzdělávací organizace na ochranu zvířat, které jste členem, máte vypracovat zprávu s analýzou výhod a nevýhod metod značení ferálních koček (čipem, tetováním a zastřížením ucha), která bude sloužit jako poradní dokument pro lokální organizace zabývající se ochranou toulavých koček v praxi. Prezentujte analýzu výhod a nevýhod metod ve vztahu k welfare značených zvířat.

6.2

Jako kočičího behavioristu Vás kontaktovala paní Vilíková, která by ráda řešila problémové chování své kočky. Kočka je podle slov paní Vilíkové nečistotná, příležitostně močí mimo kočičí WC, často na zeď a v blízkosti skříně, ve které má své osobní věci její nový partner, který s ní bydlí teprve měsíc. Paní Vilíková si toto chování neumí vysvětlit, protože toto kočka nikdy předtím nedělala. Chovatelka se chování nejprve sama snažila řešit tím, že kočku vždy po močení na nevhodném místě potrestala. Kočka je občas podrážděná, schovává se a následně se intenzivně olizuje v oblasti abdomenu a genitálií. Jinak je aktivní, potravu přijímá bez problému. Kočka je nekastrovaná a její věk je 12 let. Zhodnoťte situaci a navrhněte řešení.

6.3

Pan Václav je majitelem 8letého nalezeného kocoura. Jejich den začíná mezi 4. a 6. hodinou ráno, kdy kocour přijde do ložnice, vyskočí na postel a začne se majiteli otírat o nohy, pokud majitel nereaguje, začne obcházet okolo jeho hlavy a vrnět, poté začne majitelovu tvář očichávat, což pan Václav většinou nevydrží a vstane, aby kocoura pustil ven na zahradu. Po přibližně půl hodině pouští kocoura zpět do domu, aby mu dal ranní dávku krmení – kočičí kapsičky a dosypal granule, ke kterým má přístup nepřetržitě po celý den. Pravidelně v podvečerních hodinách se kocour chodí pomazlit. Občas se v průběhu mazlení agresivně ohradí vůči svému majiteli, kdy obepne jeho ruku předními končetinami (někdy i s vytaženými drápy), zakousne se do ní a zároveň do ní začne kopat zadními končetinami. Dnes ráno si pan Václav všiml u řitního otvoru kocoura malého bílého pohyblivého útvaru (vypadal jako lezoucí ploché zrnko rýže). Kocoura naposledy odčervoval před 7 měsíci. Jak byste řešil(a) vzniklou situaci? V odpovědi popište etologii kočky a způsoby komunikace (jak mezi kočkami, tak s člověkem), zmiňte pravidelnou veterinární péči u koček.

6.4

Paní Kopečná navštívila v sobotu veterinární pohotovost se svým 8letým kastrovaným kocourem plemene britská krátkosrstá kočka. Kocourovi se v pátek večer objevila velká boule pod okem, začal silně slinit, přestal úplně žrát a při pohmatu daného místa reagoval syčením. Při vyšetření veterinární lékař zjistil, že kocour má silný nános zubního kamene a v místě jednoho zubu v horní čelisti má silný zánět a absces. Veterinární lékař ihned doporučil zákrok v anestézii. Paní Kopečná lékaři oznámila, že kocourek není její, ale její maminky, která se vrátí až za týden ze zahraničí a chce, aby se zákrok uskutečnil, až se vrátí. Zhodnoťte dopad rozhodnutí paní Kopečné na welfare kocoura s ohledem na jeho zdravotní stav.

6.5

Paní Rychlá je majitelkou 3letého nekastrovaného kocoura, který má přístup do domu, ale většinu dne tráví venku na zahradě, která je ohraničena laťkovým plotem, kterým může kocour snadno prolézt mimo pozemek. Přesto, že se kocour většinou vyskytuje na zahradě a na přivolání okamžitě přijde, poslední dva dny ho majitelka neviděla. Kocour přišel domů až třetí den a kulhal, měl oteklou přední končetinou, kterou nadzvedával do vzduchu a při pohmatu na ni reagoval agresivně. Také měl natržené ucho a spleené chlupy od krve na krku. Posuďte welfare kocoura s ohledem na jeho zdraví a navrhněte paní Rychlé řešení dané situace.

6.6

V rámci kastrovačního programu, který realizuje organizace na ochranu zvířat, ve které pracujete, jste odchytil(a) kočku na obrázku. Zhodnoťte zdravotní stav kočky a popište, jaký bude Váš další postup.

Obr. č. 13: Hlava kočky v přepravce.

6.7

Na ulici jste si všiml(a) kulhající kočky, podařilo se Vám k ní přiblížit a po nalákání na potravu i odchytit. Díky pomoci Vaší sestry, která ji fixovala, se Vám podařilo kočku taky prohlédnout. Pravá pánevní končetina byla ve stavu, jak vidíte na obrázku. Zhodnoťte nález a popište další postup.

Obr. č. 14: Pohled na pánevní končetinu kočky.

6.8

Včera večer se Vaše kočka vrátila z venku se šedavými útvary lokalizovanými mezi prsty hrudních končetin, které vidíte na obrázku. Zhodnoťte nález a popište Váš další postup.

Obr. č. 15: Pohled na končetinu kočky.

6.9

Vaše kamarádka našla včera při procházce v lese kočku. Zaslala Vám její fotku (viz obrázek č. 16), aby s Vámi jako s odborníkem na welfare zkonzultovala další postup. Podle odhadu kamarádky se jedná o asi 7měsíční kotě. Kotě v lese hlasitě vokalizovalo a dožadovalo se pozornosti, po předložení potravy ji okamžitě zkonzumovalo. Ve zvukovodu kočky objevila kamarádka tmavou, mastnou usazeninu. Chlupy kočky jsou na více místech slepeny a kočka si je intenzivně vykusuje a olizuje. Na základě uvedených informací navrhněte kamarádce další postup.

Obr. č. 16: Kočka sedící na dece.

6.10

Paní Veselá Vás kontaktovala za účelem řešení problému své 11leté kočky. V poslední době si u kočky všimla změny v chování. Kočka nereaguje na zavolání ani na oslovení, nevyhledává přítomnost lidí a chodí odpočívat do pelíšku psa, který s kočkou od kotěte sdílí domácnost, místo svého pelíšku, který je umístěn na vyvýšené římsě na okně. K popsáným problémům se navíc přidalo neobvyklé chování v podobě vyhledávání, okusování a požívání papírových krabic. Krabice nemůže paní Veselá z domácnosti zcela odstranit, protože pracuje pro internetový obchod a balení zásilek do krabic provádí z domova. Zhodnot'te situaci paní Veselé a navrhněte řešení.

Obr. č. 17: Kočka okusující krabici.

6.11

Pan Jiří je chovatelem 5leté kočky a zároveň 2leté čivavy. Včera se za účelem vyzvednutí přípravků proti ektoparazitům pro psa i kočku vydal na místní veterinární kliniku. Od veterináře obdržel dvě malé tuby obsahující tekutinu, které se měla u obou zvířat aplikovat na kůži mezi lopatky. Veterinární lékař nedokončil konzultaci ohledně podání přípravků s panem Jiřím, protože ho vyrušil telefonát, po kterém musel okamžitě opustit pracoviště (byl přivolán k řešení vážného případu u soukromého chovatele). V jedné tubě byl preparát s účinnou látkou fipronil, kterou pan Jiří doma aplikoval čivavě, druhá tuba obsahovala účinnou látku permethrin, kterou pan Jiří nakapal na kůži kočce. Na základě uvedeného zhodnoťte situaci a navrhněte řešení.

7 PÉČE O PORANĚNÉ PSY A KOČKY

7.1

Dne 13. 3. jste byl(a) svědkem hromadné dopravní nehody – při podávání první pomoci zraněným osobám si v jednom z aut všimnete, že na sedadle spolujezdce bezvládně leží kočka v nepřírozené poloze. Kočka nereaguje na hlas, má studené končetiny, z tlamy jí vytékají sliny a v kohoutkové oblasti hřbetu má menší ránu, ze které vytéká krev. Zhodnoťte situaci a popište své počínání.

7.2

Jako asistent veterinárního lékaře jste zavolán(a) k případu přehřátého psa uvězněného v automobilu uprostřed parkoviště před nákupním centrem. Psa se již za pomoci strážníků městské policie podařilo vyprostit. Majitel není přítomen. Jak bude vypadat Vaše první pomoc a následná péče? V odpovědi popište manipulaci s přehřátým neznámým psem krok za krokem, a jak byste v takovém případě postupoval(a). Jak by vypadala první pomoc u přehřátého zvířete, které je při vědomí? Popište i variantu, jak by vypadala první pomoc u přehřátého zvířete v bezvědomí.

7.3

Jste svědkem dopravní nehody, kdy došlo ke sražení kočky na pozemní komunikaci ve Vaší ulici. U kočky došlo k otevřené zlomenině pánevní končetiny. Kočka je v šoku a evidentně začíná ztrácet vědomí. Jak bude vypadat Vaše první pomoc? Do své odpovědi zahrňte také specifické požadavky na „cat friendly“ pracoviště a hodnocení bolesti u koček.

7.4

Mladé rodině se ztratil na konci ledna jejich rodinný pes, který byl trvale chován v bytě. Venkovní teplota se pohybovala v minusových teplotách. Jednalo se o hladkosrstého psa křížence v seniorském věku. Rodina měla obavy o zdraví zvířete. Po vytrvalém hledání se psa podařilo po dvou dnech nalézt. Pes vykazoval znaky podchlazení (rektální teplota $<36\text{ }^{\circ}\text{C}$) a omrzlin. Popište postup první pomoci při podchlazení psa před samotným odvozem k veterinárnímu lékaři.

7.5

Paní Zahradníková je majitelkou 2leté kastrované kočky, která se dostala do kontaktu se zapálenou svíčkou na adventním věnci a začal jí hořet ocas a zadní končetiny. Jako

asistent(ka) veterinárního lékaře jste byl(a) přivolán(a) k první pomoci a převozu raněné kočky na veterinární kliniku. Popište, jak bude vypadat Vaše první pomoc před převozem kočky k veterinárnímu lékaři. Do své odpovědi zahrňte také pौरazovou péči o kočku.

7.6

Paní Kostková je majitelkou 5leté kočky plemene britská modrá kočka. Jednou si paní Kostková všimla, že kočka po návratu z procházky kulhá na levou přední končetinu, a tak se rozhodla dát jí na bolest tabletu s účinnou látkou paracetamol. Zhodnoťte situaci a uveďte jaký dopad mělo rozhodnutí paní Kostkové na welfare a zdraví kočky.

7.7

Paní Šumavská přicházela z práce, když na silnici, po které jela, uviděla řidiče jedoucího v osobním automobilu, jak srazil psa a z místa nehody ujel. Paní Šumavská ihned zastavila a běžela zraněnému psovi pomoci. Pes nedýchal a paní Šumavská necítila srdeční akci ani puls. Uveďte, jak byste postupoval(a) na místě paní Šumavské? Jak by vypadala první pomoc? Popište, co by měla obsahovat lékárnička k poskytnutí první pomoci pro psy.

7.8

Pan Kaňourek venčil svého 8letého psa plemene rotvajler v parku a házel mu klacek k aportování jako obvykle. Při posledním hodu klacku se však psovi nepodařilo klacek chytit a napíchl se tak, že mu klacek zůstal trčet z hrudníku. Uveďte, jak by v takové situaci měla vypadat první pomoc.

7.9

Paní Smetanová je majitelkou 8leté fenky plemene čivava. Paní Smetanová šla na nákup a vrátila se přibližně za dvě hodiny. Po návratu z nákupu paní zjistila, že její fenka pozřela přibližně třetinu 100 gramové tabulky 65% hořké čokolády, kterou nechala ležet rozdělanou na konferenčním stolku. Paní Smetanová fenku pokárala, protože si jídlo bez jejího dovolení vzala a poslala ji na její místo. Popište, jak by se měla paní Smetanová v dané situaci zachovat.

7.10

Paní Slavičková navštívila veterinární kliniku se svou 2letou fenkou amerického stafordšírského bulteriéra. Důvodem návštěvy byla alergická reakce na vosí bodnutí, viz obrázek č. 18. Jako veterinární asistent(ka) jste pověřen(a) poskytnout zvířeti první pomoc. Jak byste v dané situaci postupoval(a)?

Obr. č. 18: Pes ve veterinární ordinaci.

8 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH PSŮ

8.1

Paní Nosková chová v bytě 3+1 pět československých vlčáků, z čehož tři jedinci jsou ve vyšším věku a mají problémy pohybového aparátu. Paní Nosková v obytném domě nedisponuje výtahem, a proto je pro ni přenášení seniorů ven na častější venčení velmi náročné. Psi byli zvyklí spát na pohovce a v posteli a věnovali se aportování létajícího talíře – dogfrisbee. Navrhněte paní Noskové možnosti zlepšení welfare v jejím chovu československých vlčáků pro psy v seniorském věku tak, aby nedocházelo ke zbytečnému namáhání pohybového aparátu. Poukažte na možnosti v oblasti enrichmentu a jakým způsobem ho lze využít.

8.2

V obci Mohelnice byl podán podnět na Krajskou veterinární správu Státní veterinární správy ohledně chovu jezevčků u pana Veselého, který je zároveň členem mysliveckého sdružení obce. Inspektor Krajské veterinární správy Státní veterinární správy při prohlídce pozemku narazil na starou stodolu, ve které pan Veselý choval 15 jedinců plemene jezevčík v různých variantách a velikostech. Pan Veselý tvrdil, že psy mají vystaven průkaz původu a jeho chovatelská stanice je řádně zapsána pod ČMKU a schválena. Tvrzení se ukázalo pravdivé. Po kontrole čipů se ukázalo, že jsou všichni psi kromě dvou 2letých samců čipovaní a také disponují záznamem v registru čipovaných psů. Očkovací průkazy všech psů až na jednoho byly v pořádku. Uvedený jedinec měl propadlé očkování proti vzteklině, a to konkrétně půl roku. Psi neměli k dispozici čerstvou vodu, někteří měli převržené misky a jiní neměli misky vůbec k dispozici. Podestýlku tvořila sláma a staré noviny. Teplota ve stodole uprostřed léta dosahovala kolem 30 °C a v jednom z kotců se nacházela dvoutýdenní štěňata bez matky, která byla právě v lese s kolegou pana Veselého. Někteří psi se vůči inspektorovi chovali vystrašeně, jiní měli vystouplá žebra, výtok z očí a zubní kámen. Uveďte možnosti zlepšení welfare v chovu pana Veselého a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

8.3

Na Krajskou veterinární správu Státní veterinární správy jste přijal(a) anonymní podnět na kontrolu chovu psů v panelovém domě v městské části Jundrov ve městě Brno. Po příchodu na místo majitelka nemovitosti hlásila, že se nejedná o množírnu, nýbrž o soukromý chov psů z Rumunska, který provozuje ve svém bytě. Byt o velikosti 65 m² o dispozici 2+1 byl členěn na obytnou část majitelky bytu a jeden pokoj byl pak věnovaný psům. V bytě se v čase kontroly

nacházelo 17 psů obou pohlaví a různých věkových kategorií, kteří měli umožněný volný pohyb po celém bytě, pouze na noc je majitelka zavírala do jejich pokoje. Psi měli k dispozici 7 nerezových misek s vodou a stejný počet misek na krmivo. Část pokoje byla vyčleněná k venčení a vystlaná podložkami pro štěňata. Zbylé části byly pokryté dekami a matracemi. Zvířata vykazovala známky podvýživy, a také četné výtoky z očí a poranění na těle. Dle vyjádření majitelky se jedná o chronické problémy, které jsou v řešení. Samci zatím nepodstoupili kastraci a na očkovací průkazy psů se nyní čeká, protože psi do ČR přijeli nedávno. Zhodnoťte úroveň welfare a případné problémy, které mohou vzniknout v popsaném systému držení psů.

8.4

Paní Slaná si pořídila australského ovčáka barvy merle, protože ji oslovila nápaditá skvrnitá barva srsti a rozdílná barva očí. Vzhledem k tomu, že pořízení psa vzbudilo u jejích sousedů velký zájem, rozhodla se pro vlastní odchov. Fenu nechala nakrýt psem rovněž se zbarvením merle a štěňata prodala, kromě jednoho s nejnápadnějšíma modrýma očima a růžovým čumákem, kterého plánovala v budoucnu znovu nechat nakrýt. Úmyslem paní Slané bylo získat štěňata co nejhezčí skvrnitě barvy s modrýma očima, protože tito psi byli z pohledu finančního výnosu nejatraktivnější. Zhodnoťte počínání paní Slané vzhledem k zachování dobrých životních podmínek psů.

8.5

Sousedé pana Malého si stěžovali na výrazný hluk vycházející z bytu po dobu jeho nepřítomnosti. Pan Malý doma nastražil kameru a viděl, že jeho pes plemene německý pinč bez ustání štěká a vyje, od doby jeho odchodu, až do doby jeho návratu. Sestra pana Malého se rozhodla situaci řešit a koupila na internetu sprejový protištěkácí obojek, který při každém zvuku vystříkne psovi tekutinu s vůní pepře do čumáku, a tím zabrání další vokalizaci. Pan Malý se rozhodl obojek využívat a tím uklidnit sousedy. Zhodnoťte uvedenou situaci z hlediska dobrých životních podmínek psa.

8.6

Pana Rovného již přestalo bavit neustále kupovat nový nábytek, a tak se rozhodl situaci s nežádoucím kousáním v době nepřítomnosti u svého 8 měsíčního jack russell teriéra řešit. Psovi pořídil fixační náhubek, který mu vždy před odchodem do práce nasadí a po příchodu sundá. Pan Rovný se domnívá, že 4 hodiny s náhubkem pes dobře zvládne a těší se, že vymyslel

efektivní způsob, jak udržet vybavení svého bytu v dobrém stavu. Zhodnoťte uvedenou situaci z hlediska welfare psa, případně navrhněte jiné řešení.

8.7

Pan Novotný vlastní fotbalový bar, kde tráví 12 hodin každý den. Rozhodl se pořídit si psa, jelikož se cítí osamocený. Pes s ním denně pobývá v baru, kde má volný přístup ke všem stolům a také na zahrádku. V kuchyni hospody dostává pravidelně zbytky od kuchařů a rovněž má zde umístěnou svou misku s vodou. Každý večer se zúčastňuje fotbalových utkání, která fanoušci bouřlivě sledují za popíjení alkoholických nápojů. Pes si tímto způsobem vyslouží velké množství pochutin od stolu a také pěnu z piva některých hostů, kteří psa berou jako atrakci. Zhodnoťte uvedenou situaci z hlediska dobrých životních podmínek psa.

8.8

Slečna Michaela rekonstruuje zahradní domek, ze kterého by ráda vytvořila kotec pro svého psa plemene akita inu. Zahradní domek nedisponuje podlahou, rozhodla se proto využít plovoucí podlahu, jelikož si ji dokáže doma sama složit. Domek je dřevěný se dvěma okny, které je možné otevřít. V domku bude mít pes starý polštář místo pelechu a misku s vodou neustále k dispozici. Topení ani klimatizaci slečna Michaela neplánuje zřizovat a zavírání ponechá v původní podobě (zavírání pomocí dveří). Zhodnoťte uvedenou konstrukci kotce z hlediska dobrých životních podmínek psa.

8.9

Vaše teta si všimla, že se jejímu psovi plemene čivava rychle zanáší zuby plakem a již ve dvou letech má viditelný zubní kámen. Rozhodla se seškrábat mu zubní kámen lžičkou, jak to četla na internetu a následně psovi umýt zuby dětskou pastou. Koupila kartáček pro děti a domnívá se, že to bude dostačující. Zhodnoťte počínání vaší tety z hlediska dobrých životních podmínek psa, popřípadě uveďte opatření k nápravě.

8.10

Pan Nosek je vrátný firemního objektu v Brně a na služby s sebou vodí také německého ovčáka Baka. Dnes našel pan Nosek Baka ve vyobrazené pozici a všiml si, že se pes sám nemůže dostat z koše ven, což naznačovaly také poshazované předměty v místnosti, do kterých pes narazil. Pes rovněž hlasitě kňoural a hyperventiloval. Zhodnoťte uvedenou situaci z hlediska dobrých životních podmínek psa a případně navrhněte řešení situace.

Obr. č. 19: Německý ovčák s hlavou v koši.

9 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH KOČEK

9.1

Při kontrole welfare v soukromém chovu koček Vám chovatel předvedl zvíře (viz obrázek) – kočka měla oholenou srst, srst byla ponechána jen na hlavě a na spodní části těla. Kočka měla nasazený límec. Při dotazování se na tento stav, nebyl dle slov chovatele u zvířete důvodem odstranění srsti žádný zdravotní problém, chovatel se rozhodl srst upravit z důvodu blížícího se svátku Halloweenu a také z důvodu připravované oslavy pro přátele, kteří měli na večírek dorazit v převlečení. Dle slov chovatele je kočka na Halloween takto upravována každý rok – každoročně totiž představuje jinou postavu. Minulý rok byla kočka oblečena do kostýmu supermana a srst měla nabarvenou modře. Letos měl chovatel ještě v plánu nabarvit kočce srst na zeleno. Po dotazování se na podmínky chovu zjišťujete, že chovatel kočku drží převážně venku, do domu ji pouští pouze na noc. Během prohlídky byla kočka neklidná a intenzivně si kůži na místech, kde srst chybí, otírala. Zhodnoťte welfare zvířete.

Obr. č. 20: Kočka na podložce s límcem.

9.2

Byl(a) jste pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v chovu koček v kočičí kavárně. V kavárně se nachází celkem 12 koček – 4 kocouři a 8 koček. Věk u 6 koček byl v rozmezí od 3 do 6 měsíců, zbylých 6 koček bylo starších 1 roku. Všechna zvířata byla kastrována. Veřejné

prostory kavárny byly tvořeny dvěma vzájemně propojenými místnostmi, ve kterých se nacházelo dohromady 15 stolů k sezení. Celková podlahová plocha kavárny byla 60 m². Prostory kavárny byly vybaveny kočičími stromy a poličkami pro odpočinek a šplhání. Jiný enrichment kočky v kavárně neměly. V první místnosti se nacházelo 5 misek na potravu a vodu, ve druhé místnosti byly k dispozici další 3 misky. Celkem 5 kočičích toalet měly kočky k dispozici v malé oddělené místnosti, která byla pro veřejnost nepřístupná. Do této místnosti měly kočky přístup přes malý otvor nacházející se ve dveřích. Při kontrole jste u některých koček zjistil(a) neochotu ke kontaktu s člověkem. Dvě kočky se nacházely na vyvýšených policích. Tři kočky při snaze o kontakt projevovaly agresivní chování (vrčení, ohánění se končetinou). Při bližší kontrole zdravotního stavu koček zjistíte u 2 zvířat malá holá místa na těle. V rámci kontroly zdravotního stavu zvířat jsou z kočičích WC odebrány vzorky trusu k laboratorní analýze – ve 3 z 5 odebraných vzorků byl potvrzen nález *Giardia intestinalis*. Zhodnoťte úroveň welfare, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

9.3

Pan X se rozhodl pořídit si mainskou mývalí kočku. Kotě tohoto plemene si vyhledal na prodejním portálu; dle popisu v inzerátu byl kocour ve věku 8 týdnů ihned připraven k odběru (v inzerátu se psalo, že kocour má dobře zvládnuté hygienické návyky a samostatně přijímá tuhou potravu). V průběhu telefonátu na číslo uvedené v inzerátu se pan X dohodl s chovatelem na převzetí kotěte; chovatel koťat navrhl jako místo předání parkoviště před obchodním centrem. Před vyzvednutím kocoura nachystal pan X zvířeti na zahradě svého oploceného pozemku (plot o výšce 2,3 m) misku na potravu a vodu společně s boudou o velikosti 80 x 80 x 80 cm, kterou mu daroval soused po svém psovi. Pan X plánuje kocoura držet výlučně ve vnějším prostředí bez přístupu do domu, protože jeho žena má alergii na kočky. Posuďte situaci, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

9.4

Paní Marta je majitelkou 2leté britské krátkosrsté kočky. V poslední době ji trápí její problematické chování – kočka využívá k broušení drápů gauč a koberec v ložnici namísto škrabadla, které má k dispozici v obývacím pokoji. Ve snaze ochránit gauč, který si paní Marta pořídila teprve před měsícem, se rozhodla odstranit zdroj problému tak, že kočce drápky svépomocí zkrátila kleštičkami. Překvapilo ji, že se kočka při zkracování chovala agresivně a že některé drápky dokonce začaly krvácet – za účelem ošetření krvácení přelepila tlapky

kočky leukoplastí. Zhodnoťte uvedenou situaci z hlediska dobrých životních podmínek kočky, navrhněte další postup, popřípadě uveďte opatření ke zlepšení.

9.5

Pan Michal si před měsícem pořídil 3měsíční kotě siamské krátkosrsté kočky. Nelíbí se mu, že se kočka pořád dožaduje pozornosti výraznou vokalizací. Kočka vokalizuje i v noci za dveřmi ložnice, do které ji pan Michal odmítá vpustit. Známy mu poradil vyřešit problém s vokalizací pořízením protimňoukacího obojku od pochybného, necertifikovaného výrobce, který své produkty prodává na Aliexpressu. Kočce se obojek jednoduše nasadí na krk; zařízení vydává ultrazvukový signál vysílající nepříjemnou frekvenci po stisku tlačítka ovladače. Pan Michal si na radu známého obojek pořídil. Zhodnoťte uvedenou situaci z hlediska dobrých životních podmínek kočky.

9.6

Při procházce parkem si Váš známý všiml pod stromem v keřích vokalizující kočky. Jelikož jste absolvoval(a) odchyťový kurz, zavolaal Vám s prosbou o pomoc. Při příchodu na místo jste zjistil(a), že kočka má na těle nasazený postroj, o který se v křoví zachytila a srst má zašpiněnou od barvy (viz obrázek č. 21). Zvíře se Vám za pomoci známého podařilo vysvobodit a naložit do přepravního boxu. Zhodnotte welfare kočky před odchyťovou akcí. Jaké bude Vaše počínání po odchyťu?

Obr. č. 21: Kočka znečištěná od barvy v přepravce.

9.7

Je 1.1. těsně po půlnoci a silvestrovské oslavy jsou v plném proudu. Vaše kočka nejprve zmateně pobíhala po bytě a hlasitě vokalizovala, poté se ukryla v přepravním boxu v ložnici (viz obrázek), který ale k odpočinku za normálních okolností nikdy nevyužívá, pravděpodobně z důvodu jeho použití pouze v rámci návštěv veterinárního lékaře. Kočka se třese, na Vaše volání a na předložení jídla nereaguje. Na základě popisu a obrázku zhodnoťte úroveň stresu kočky podle stupnice Cat-Stress-Score. Jakými způsoby lze zmírnit stres koček v průběhu silvestrovských oslav?

Obr. č. 22: Kočka v přepravce.

9.8

Paní Simona si pořídila dospělého nekastrovaného kocoura norské lesní kočky. Vzhledem k tomu, že jí kocour připadal osamělý, rozhodla se s kocourem 1x do týdne navštěvovat svou známou, která je také majitelkou kastrováné kočky obdobného plemene. Simona se se svou známou pravidelně střídala na návštěvách tak, aby mohly být jejich kočky co nejčastěji spolu. Kocour se během návštěv choval normálně, občas zalezl pod gauč. Simona si po třech měsících od první návštěvy u známé všimla, že si kocour intenzivně olizuje zadní tělesné partie. Problém přerostl do stavu na obrázku č. 23 – velká plocha zadní části těla kocoura byla zcela bez srsti. Paní Simona zpočátku nevěnovala problému žádnou pozornost, až když zpozorovala větší úbytek srsti, rozhodla se problém vyřešit nasazením límce. Po použití límce sice problém s olizováním přestal, kocour však začal pravidelně močit na různá místa v bytě, mimo kočičí

toaletu. Zhodnoťte uvedenou situaci z hlediska dobrých životních podmínek kočky, popřípadě uveďte opatření k nápravě.

Obr. č. 23: Kočka s úbytkem srsti.

9.9

Vaše babička si pořídila kočku plemene sphynx. Po týdnu si všimla, že povrch těla kočky se velmi rychle mastí a je na něm viditelná špína, přestože neměla kočka přístup ven. Babička se rozhodla problém vyřešit koupelí kočky v mycím prostředku na nádobí, u kterého výrobce deklaruje silný odmašťovací efekt. Kočku po koupeli otřela do sucha ručníkem. Uvedenou proceduru si pochvaluje, jelikož kočka po koupeli krásně voní; aplikovala ji již několikrát. Zhodnoťte počínání Vaší babičky z hlediska dobrých životních podmínek kočky, popřípadě uveďte opatření k nápravě.

9.10

Pan Martin si pořídil kočku plemene munchkin, protože ho oslovila roztomilá videa s touto kočkou, která viděl na internetu. Vzhledem k tomu, že pořízení kočky vzbudilo u jeho známých velký zájem, rozhodl se pro vlastní odchov. Kočku nechal nakrýt kocourem a kotě prodal, kromě jednoho s nejkratšími končetinami, které plánoval v budoucnu znovu nechat nakrýt. Úmyslem pana Martina bylo získat koťata s končetinami zkrácenými na maximum, protože

tyto kočky byly z pohledu finančního výnosu nejatraktivnější. Zhodnoťte počínání pana Martina vzhledem k zachování dobrých životních podmínek koček.

10 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH KRÁLÍKŮ A DALŠÍCH HLODAVCŮ

10.1

Paní Novotná se rozhodla své dceři koupit k narozeninám potkana ze zverimexu. V den narozenin si dcera ve zverimexu vybrala jednu samici potkana a k ní příslušné vybavení. Paní Novotná usoudila, že bude vhodné obstarat akvárium, protože si nepřeje, aby potkan z klece vyhazoval podestýlku. Pár dní od příchodu domů dcera zpozorovala, že je potkan apatický a neustále leží v rohu akvária. Akvárium ten den obsahovalo hobliny, dvě misky (na vodu a krmivo) a kolotoč pro drobné savce. Popište požadavky na chov potkana obecného a možné nedostatky v chovu.

10.2

Paní Veselá doma chová 2 samice králíka adoptované ze špatných podmínek. Králíci jsou v ubikaci apatičtí, nepřijímají potravu a nemají zájem o žádný kontakt s člověkem. Kromě toho se u nich vyskytl výtok z očí a nadměrné slinění. Posuďte situaci a navrhněte řešení.

10.3

Paní Nová zakládala ubikaci pro své 2 samice myši, přičemž využila informace z internetu. Koupila klec pro křečky s kolečkem na běhání, 2 misky na krmivo, napáječku a hobliny. Myši umístila do klece, kterou postavila na okenní parapet orientovaný na západ. Do ubikace umístila také medovou tyčinku pro potkany a kuličku slepeného zrní. Posuďte vhodnost ubikace paní Nové s ohledem na welfare chovaného druhu, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

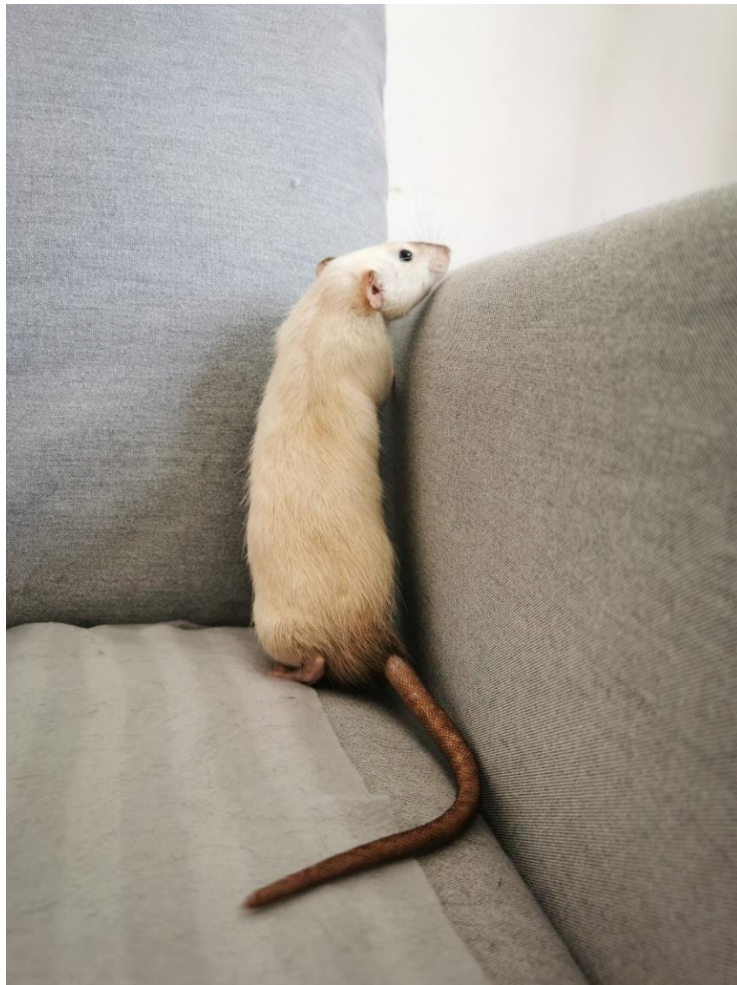
10.4

Jako prodavače ve specializované prodejně pro zvířata Vás zákazník požádal o informace k chovu křečků džungarských. Zákazník již zakoupil 2 samce a rád by jim dopřál prostorné bydlení s vhodnými doplňky. Poptává veškeré vybavení ubikace, samotnou ubikaci a také vhodné krmení. Zákazník Vás upozornil, že by chtěl, aby samci žili pohromadě, protože má dva syny a každý dostal jednoho křečika, tudíž nechce kupovat dvě klece. Navrhněte zákazníkovi řešení a pomozte mu připravit ubikaci s ohledem na welfare uvedeného druhu.

10.5

Pan Jakub chová hady, a jelikož si sám odchovává také potkaní holátka ke zkrmení, rozhodl se nechat si jednu starší samici potkana jako mazlíčka. Pan Jakub nechce kupovat pro potkana

žádnou ubikaci, domnívá se, že pravý vztah si s potkanem vytvoří pouze, když bude v bytě na volno. V kuchyni pro potkana postavil šálek s vodou a do podšálku od kávy bude denně sypat krmivo. Potkan má možnost volně pobíhat po bytě, a tudíž i spát, kde se mu zlíbí. Zhodnoťte situaci s ohledem na dobré životní podmínky potkana a navrhněte případné řešení situace.

Obr. č. 24: Samice potkana na pohovce.

10.6

Byl(a) jste pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek chovu hlodavců ve Slatině. Majitelka vlastní nemovitost 2+1 o rozloze 60 m². První místnost je vybavená plastovými boxy, ve kterých majitelka chová myši. Boxy o velikost 39 x 28 x 14 cm mají ve víku a po stranách otvory umožňující proudění vzduchu. Boxy jsou naskládány na sobě a každý je vystlaný hoblinami. V každém z boxů se nachází několik větví a také napáječka. Misky na potravu nejsou k dispozici. Ubikace je vybavená také papírovým domečkem. Majitelka udává, že v místnosti je 25 boxů, přičemž 20 je samičích a 5 samčích. Samci jsou ustájeni individuálně,

v samičích boxech je asi 5-10 ks samic. Majitelka přesný počet zvířat nezná, nevede si žádné záznamy. V některých boxech je patrné hnízdo, kde jsou ukrytá myší mláďata. Majitelka o jejich počtu nemá ponětí, řeší to dle jejích slov, až když jsou k odběru. Místnost silně zapáchá myší močí a rovněž podlaha je znečištěna výkaly myší. V další místnosti chová majitelka potkany, ty drží v plastových boxech o velikosti 78 x 56 x 43 cm, rovněž opatřenými otvory pro proudění vzduchu. Zde nebyly k dispozici misky ani podestýlka, pouze napáječka a papírový domeček. V každé z 20 ubikací bylo 5 potkanů, přičemž majitelka je neoddělila dle pohlaví. Posuďte situaci s ohledem na welfare uvedených druhů a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

10.7

Na snímku vidíte chovné zařízení pro skupinu 7 samic myši obecné. Uveďte, zda Vám chovné zařízení pro myši připadá v pořádku. Ve své odpovědi popište specifické nároky na chov myši domácí a uveďte faktory ovlivňující welfare myši v zájmových chovech. Jaké indikátory welfare lze u myši hodnotit a jaké jsou možnosti pro zlepšení welfare myši v zájmových chovech?

Obr. č. 25: Chovné zařízení pro myši.

10.8

Paní Slunečná chová dva samce osmáka degu. Na fotografii vidíte ubikaci pro osmáky paní Slunečné. Paní Slunečná se Vás jakožto odborníka na welfare ptá, zda je toto chovné zařízení z hlediska welfare v pořádku. Zhodnoťte chovné zařízení a navrhněte paní Slunečné možnosti ke zlepšení, pokud existují. Popište specifické nároky na chov osmáků degu a uveďte faktory ovlivňující jejich welfare v zájmových chovech. Do své odpovědi zahrňte také indikátory welfare – co lze u osmáků hodnotit a jaké vidíte možnosti pro zlepšení welfare osmáků v zájmových chovech?

Obr. č. 26: Ubikace pro osmáky degu.

10.9

Paní Vokurková zdělila po své zesnulé mamince 6měsíčního samce králíka plemene zakrslý beran a rozhodla se, že si ho ponechá, přestože nemá žádné zkušenosti s chovem králíků. Na fotografii vidíte původní chovné zařízení pro králíka, nyní už v majetku paní Vokurkové. Zhodnoťte chovné zařízení a navrhněte paní Vokurkové možnosti pro zlepšení. Popište specifické nároky na chov králíka v dospělosti a uveďte faktory ovlivňující welfare v zájmových chovech. Do své odpovědi zahrňte také indikátory welfare – co lze u králíků hodnotit? Co byste z hlediska pravidelné veterinární péče u králíka doporučil(a) paní Vokurkové?

Obr. č. 27: Chovné zařízení pro králíka.

10.10

Paní Karásková chová 3letého samce osmáka degu. Na obrázcích vidíte chovné zařízení pro osmáka degu paní Karáskové. Zhodnoťte chovné zařízení a navrhněte paní Karáskové možnosti ke zlepšení, pokud existují. Popište specifické nároky na chov osmáků degu v dospělosti a uveďte faktory ovlivňující jejich welfare v zájmových chovech. Do své odpovědi zahrňte také indikátory welfare, které lze u tohoto osmáka hodnotit.

Obr. č. 28: Ubikace pro osmáka degu.

Obr. č. 29: Ubikace pro osmáka degu.

Obr. č. 30: Ubikace pro osmáka degu.

10.11

Na obrázku vidíte chovné zařízení pro skupinu 3 samců křečička džungarského. Uveďte, zda Vám chovné zařízení pro křečičky připadá v pořádku. Ve své odpovědi popište specifické nároky na chov křečičků džungarských a uveďte faktory ovlivňující welfare křečičků v zájmových chovech. Jaké indikátory welfare lze u křečičků hodnotit a jaké jsou možnosti pro zlepšení welfare křečičků v tomto zájmovém chovu?

Obr. č. 31: Ubikace pro křečíka džungarského.

11 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH DROBNÝCH SAVCŮ

11.1

Paní Drábková by ráda naučila své dvě děti zodpovědnosti a mimo jiné i lásce ke zvířatům. Rozhodla se tedy, že by jim ráda pořídila samičku fretky, protože ona sama vždy jako dítě chtěla fretku vlastnit, ale rodiče jí to nikdy nedovolili. V přípravě podmínek pro chov nechce nic podcenit. Vyhledala si Vás proto na internetu jako odborníka na welfare drobných savců a žádá Vás o radu, jak by měla domov pro nového člena rodiny co nejlépe přizpůsobit. Popište požadavky na chov fretek, indikátory a faktory, které ovlivňují welfare fretek chovaných v zájmovém chovu.

11.2

Pan Veselý má zájem o koupi ježka bělobřichého, ale nevyhovuje mu noční aktivita a potřeba konzumace hmyzu u tohoto druhu. Rád by využil jako ubikaci pro ježka klec po potkanech, které dříve choval. Vysvětlete požadavky na chov ježka a rizikové faktory ovlivňující welfare u tohoto druhu při chovu v kovové kleci a bez možnosti konzumace přirozené potravy.

11.3

Chovatelka fretek se zajímá o možnosti zlepšení welfare v jejím chovu. Fretky chová volně v bytě s možností odpočinku v otevřené kleci. V bytě je umístěno několik toalet, kde jsou zvířata naučena provádět potřebu a také několik interaktivních hraček zavěšených ze stropu. Popište podmínky v chovu fretek a navrhněte chovatelce možnosti ke zlepšení.

11.4

Paní Zdena je majitelkou činčily vlnaté. Činčila je chována v teráriu o velikosti 20 x 30 x 30 cm. V akváriu se kromě činčily nachází 1 plastová miska na vodu, 1 plastová miska na krmivo a v jedné polovině akvária se nachází starý ručník. Činčila je krmena senem a občas dostane okurku či jablko. Na základě Vašich znalostí zhodnoťte úroveň welfare činčily v daném chovu a navrhněte opatření ke zlepšení. Jaké faktory mohou ovlivňovat welfare tohoto druhu?

11.5

Na snímku vidíte chovné zařízení pro ježka bělobřichého. Uveďte, zda Vám chovné zařízení připadá vyhovující. Ve své odpovědi popište specifické nároky na chov ježků bělobřichých. Jaké jsou možnosti pro zlepšení welfare ježků v zájmových chovech?

Obr. č. 32: Ubikace pro ježka bělobřichého.

11.6

Paní Malecká by chtěla chovat činčilu vlnatou, ale neví si rady, jak s chovem začít. Poradte paní Malecké, jak by mělo vypadat chovné zařízení pro činčilu vlnatou s ohledem na její welfare. Uveďte, jaké faktory mohou ovlivnit welfare činčily v zájmovém chovu a na základě jakých indikátorů je možné hodnotit welfare. V odpovědi také uveďte specifické požadavky na chov tohoto druhu.

11.7

Paní Sezámková si od souseda pořídila dvouletou samici lasice hranostaj, které se jí zželelo při posezení v místní hospodě. Paní Sezámková lasici umístila do klece pro králíky o velikosti 40 x 63 x 103 cm, kde ji podestlala starými novinami, umístila pár ruliček od toaletního papíru a zmuchlaných kapesníků ke hře. Umístila misku s vodou a krmivem, přičemž pro lasici koupila granule a paštiky pro psy v místním supermarketu. Zhodnoťte welfare v chovu lasice hranostaj u paní Sezámkové a případně uveďte opatření pro zlepšení.

11.8

Paní Zahradníčková se na Vás obrátila s problémem, který trápí její činčilu vlnatou. Činčila má dle slov majitelky nepěknou srst, která se mastí a vypadává. Z rozhovoru vyplývá, že majitelka činčilu chová v kleci společně s další činčilou, která má stejný problém. Činčily mají k dispozici domeček a dva žebříky na lezení, dále je v kleci miska na krmivo a vodu, činčily jsou krmeny směsí granulí pro činčily a senem a mají pravidelný přístup k čerstvé vodě. Nic dalšího se v kleci nenachází. Majitelka přemýšlí, zda by mohla činčilu vykoupat a vyřešit tak její problém. Zhodnoťte danou situaci a navrhněte řešení daného problému.

11.9

Paní Housková je majitelkou 2leté samice fretky, kterou chová v kleci o velikosti 50 x 50 x 40 cm (D x Š x V). Fretka nemá přístup do prostoru mimo klec. V kleci se, kromě misek na vodu a na krmivo, nachází podložka, jedna rulička od toaletního papíru a plastová toaleta s kočkolitem, který je měněn 1x měsíčně. Jelikož je majitelka vegetariánka, je fretka krmena 1x denně především vegetariánskou potravou, převážně zeleninou či ovocem, pouze výjimečně dostane levné kočičí granule ze supermarketu. Na základě Vašich znalostí zhodnoťte welfare fretky v daném chovu a navrhněte opatření ke zlepšení. Do své odpovědi také zahrňte faktory ovlivňující welfare fretek. Na základě jakých indikátorů je možné welfare fretek hodnotit?

11.10

Pan Kolomazník by si rád pořídil ježky bělobřiché, ale nemá žádné zkušenosti s chovem. Poradte panu Kolomazníkovi, jak by měl správně vypadat chov s ohledem na welfare zvířat. V odpovědi nezapomeňte vyjmenovat welfare indikátory, které je možné posuzovat a faktory ovlivňující welfare ježka bělobřického v zájmovém chovu.

12 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH PAPOUŠKŮ A OSTATNÍCH PTÁKŮ

12.1

Na základě podnětu přijatého Krajskou veterinární správou Státní veterinární správy, jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek u pana X, který provozuje místní restauraci. Pan X chová v prostorách restaurace papouška druhu ara ararauna (2letý samec), který je dle jeho slov velkým lákadlem pro návštěvníky a výborně se hodí k designu interiéru. Při kontrole jste zjistil(a), že zvíře je chováno samostatně, v kleci o rozměrech 80 x 60 x 140 cm, ve které je umístěno závěsné bidlo, miska na potravu a vodu. Papoušek je dle slov majitele krmen zbytky ovoce a zeleniny, které zbývají z kuchyně. Majitel si tento systém pochvaluje, protože jídlo se tím pádem nemusí vyhodit. Klec se nachází v blízkosti okna do kuchyně, které bývá podle slov zaměstnanců většinou pootevřené. Papoušek je z klece vypouštěn pouze jedním zaměstnancem, a to každý druhý den, resp. v případě, kdy je tento zaměstnanec v práci. Papoušek toleruje pouze tohoto zaměstnance, na ostatní osoby reaguje agresivním klováním a v případě vypuštění z klece se u něj projevují destruktivní sklony vůči vybavení interiéru. Při bližší prohlídce zvířete jste zjistil(a) chybějící opeření na pravé straně hrudníku. Zhodnoťte úroveň welfare a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

12.2

Na základě podnětu přijatého Krajskou veterinární správou Státní veterinární správy, jste byl(a) pověřena kontrolou dobrých životních podmínek papoušků pana Nového. Pan Nový vlastní 3 jedince amazónka šupinkového. Jedinci jsou chováni v kombinované voliéře s vytápěným záletem o velikosti 2 x 3 x 2,2 m (V x D x Š). V zimním období je prolet uzavřen, pouze když jsou venkovní teploty nad bodem mrazu, jsou pouštěni na pár minut, případně hodinu ven. Krmení jsou 1x denně směsí semen pro velké papoušky, krájenou kořenovou zeleninou a ovocem. Zhodnoťte na základě Vašich znalostí welfare v chovu papoušků. V odpovědi uveďte požadavky na chov papoušků, indikátory a faktory, které ovlivňují welfare papoušků chovaných v zájmovém chovu.

12.3

Na základě podnětu přijatého Krajskou veterinární správou Státní veterinární správy, jste byl(a) pověřena kontrolou dobrých životních podmínek zvířat v pet-shopu jednoho z nákupních center. Předmětem kontroly je samice kakadua bílého. Pták je chován samostatně v kleci o velikosti 100 x 100 x 30 cm (V x D x Š), ve které má k dispozici dřevěné bidlo, větev stromu

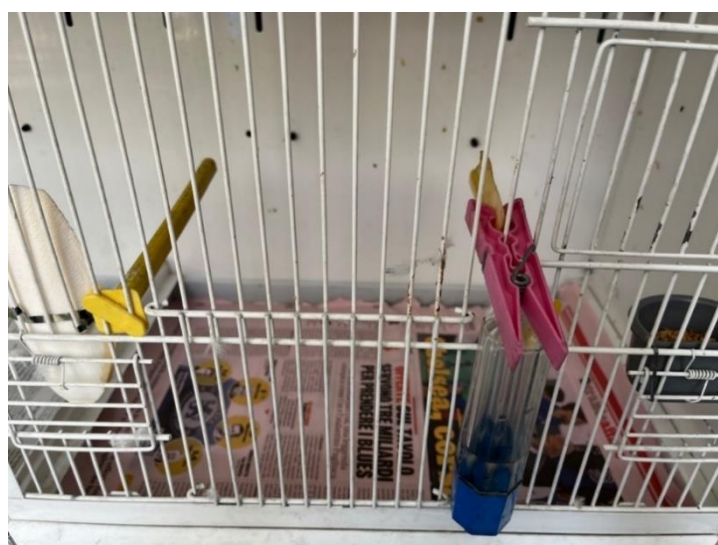
a misky na potravu a vodu. Klec je umístěna v centrální části prodejny naproti dveřím. Podle slov majitele provozovny je pták krmen kompletní krmnou směsí určenou pro papoušky plus dostává 2x do týdne čerstvé ovoce nebo zeleninu. Pták je z klece vypouštěn pouze výjimečně po konci otevíracích hodin obchodu pro zajištění bezpečnosti zákazníků. Při prohlídce zvířete zjišťujete, že pták má načechrané peří, je apatický a trus má vodnatou konzistenci. Zhodnoťte úroveň welfare a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

12.4

Na snímcích vidíte zájmový chov andulky vlnkované. Na základě Vašich znalostí posuďte welfare v daném chovu. Do odpovědi zahrňte specifické požadavky na chov a faktory ovlivňující welfare andulky vlnkované. Jaké pozitivní a negativní indikátory welfare je možné u andulek hodnotit?

Obr. č. 33: Klec v zájmovém chovu andulek vlnkovaných.

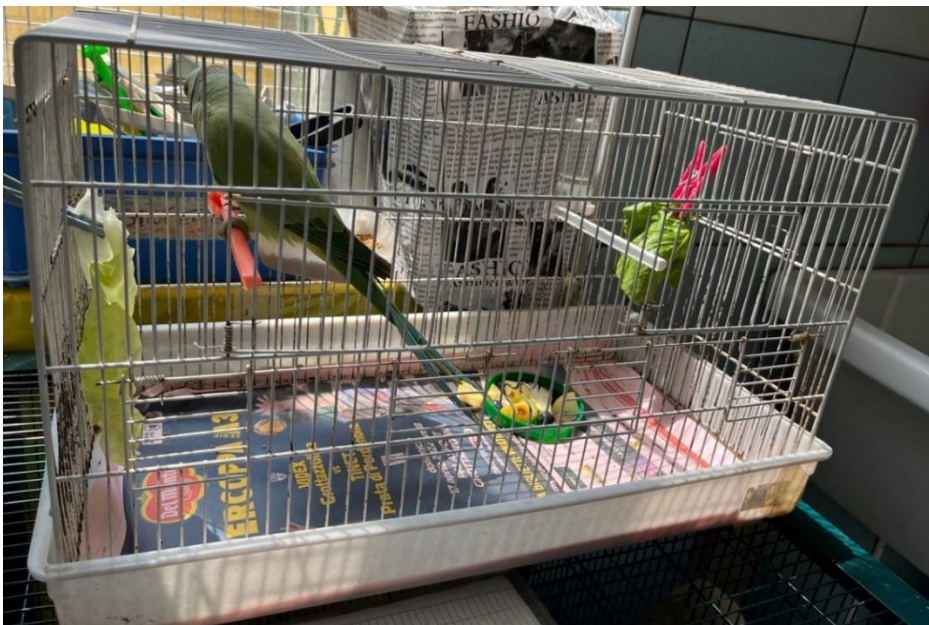
Obr. č. 34: Detail klece v chovu andulek vlnkovaných.

12.5

Na obrázcích vidíte zájmový chov alexandra malého. Na základě Vašich znalostí posuďte welfare v daném chovu. Do odpovědi zahrňte specifické požadavky na chov a faktory ovlivňující welfare. Jaké pozitivní a negativní indikátory welfare je možné u zvířete hodnotit?

Obr. č. 35: Klec v zájmovém chovu alexandra malého – pohled shora.

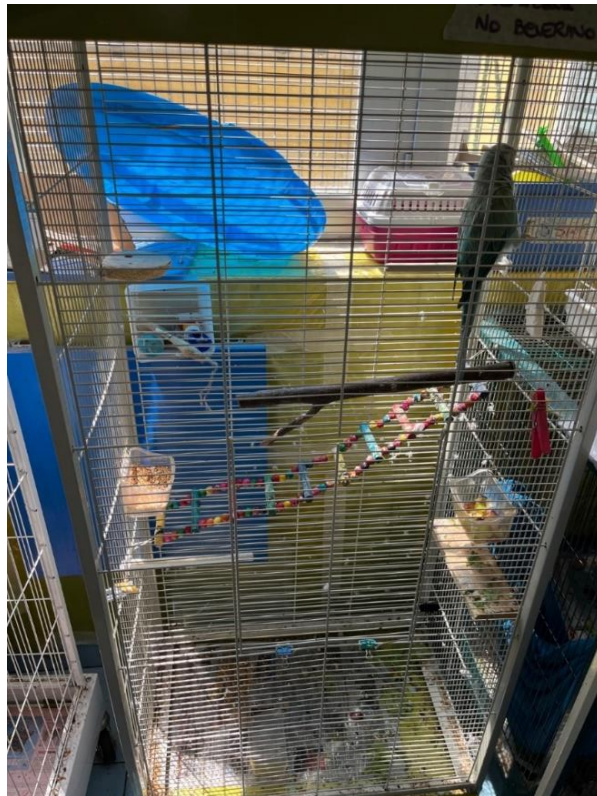
Obr. č. 36: Klec v zájmovém chovu alexandra malého.

12.6

Na obrázcích vidíte zájmový chov papouška. Na základě Vašich znalostí posuďte welfare v chovu na obrázcích. Ve své odpovědi uveďte, jaké faktory ovlivňující welfare papoušků znáte. Jaké pozitivní a negativní indikátory welfare lze u papoušků hodnotit?

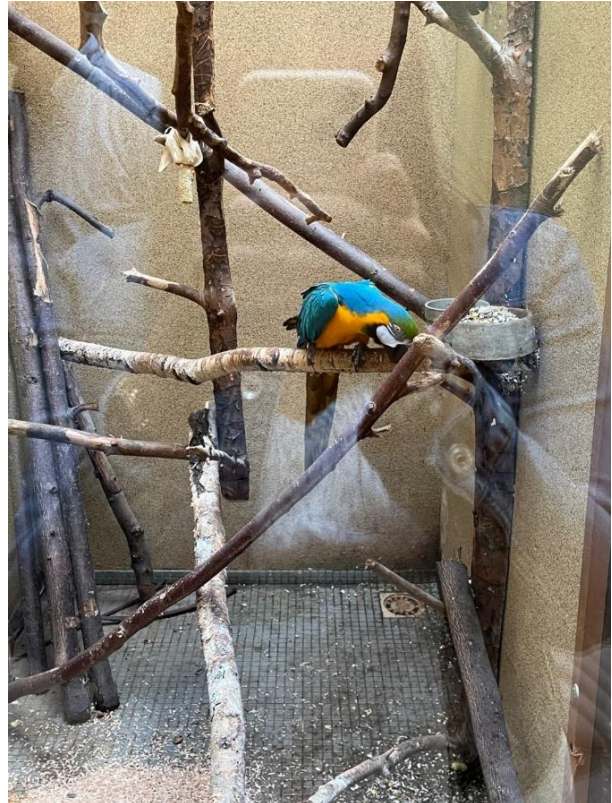
Obr. č. 37: Klec v zájmovém chovu papouška.

Obr. č. 38: Klec v zájmovém chovu papouška.

12.7

Na obrázku vidíte chovné zařízení pro 10letého samce papouška ara ararauna. Uveďte, zda Vám chovné zařízení pro tohoto papouška připadá v pořádku, případně navrhněte možnosti pro zlepšení. Ve své odpovědi uveďte faktory ovlivňující welfare tohoto druhu v zájmových chovech. Jaké indikátory welfare lze u papouška druhu ara ararauna hodnotit?

Obr. č. 30: Chovné zařízení pro papouška ara. Obr. č. 31: Chovné zařízení pro papouška ara.

12.8

Paní Dvořáčková by si chtěla pořídit papouška druhu ara ararauna, ale nemá žádné zkušenosti s chovem, v minulosti chovala pouze andulky vlnkované. Proto se rozhodla obrátit na Vás, odborníka na welfare papoušků, a prosí Vás o radu, jak by měla ubikace pro takový druh vypadat. V odpovědi nezapomeňte uvést specifické nároky na chov tohoto druhu papouška. Poradte paní Dvořáčkové na základě, jakých indikátorů je možné hodnotit welfare a jaké faktory mohou negativně ovlivnit welfare zvířat.

12.9

Na obrázku vidíte zájmový chov 3 kusů andulky vlnkované – 2 samci, 1 samice. Na základě dostupné fotografie zhodnoťte welfare andulek vlnkovaných v tomto zájmovém chovu a navrhněte opatření ke zlepšení. Na základě, jakých indikátorů byste hodnotil(a) welfare andulek a jaké faktory mohou ovlivňovat welfare andulek v zájmových chovech?

Obr. č. 32: Chovné zařízení pro andulky vlnkované.

12.10

Na obrázku vidíte zájmový chov agapornise pana Trávníčka. Na základě Vašich znalostí posuďte welfare v chovu a navrhněte panu Trávníčkovi opatření ke zlepšení podmínek chovu. Jaké indikátory welfare je možné hodnotit a jaké faktory mohou ovlivnit welfare druhu v zájmovém chovu?

Obr. č. 33: Chovné zařízení v zájmovém chovu agapornise.

Obr. č. 34: Chovné zařízení v zájmovém chovu agapornise.

13 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH HOLUBŮ

13.1

Byl(a) jste pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek holubů čínských. Ve venkovní voliére o velikosti 3 x 3 x 2,2 m (V x Š x D) umístěné na zahradě za domem žije 18 holubů – 7 samců, 9 samic a 2 mládřata. Krmení jsou jedenkrát denně. Složení krmné dávky je z 1/3 ptačí zob, z 1/3 pšenice a z 1/3 granule pro holuby (nutričně specifické dle ročního období) plus sezónně kopřiva před odkvětem, tráva, salát, jitrocel, libeček, pampeliška, máta, řeřicha. Podestýlkou je říční písek. Na základě Vašich znalostí posuďte welfare v chovu holubů a popište indikátory ovlivňující jejich welfare.

13.2

Paní Malá by si ráda pořídila poštovní holuby. Zjistila, že existuje několik možností, jak zvířata chovat; rozhodla se pro chov ve voliére s možností volného přeletu několik hodin denně. Jaká plynou rizika při tomto typu chovu z pohledu welfare? Popište základní parametry chovu holubů ve voliérách.

13.3

Pan Novotný by chtěl začít s odchovem holubů – momentálně vlastní plemeno holub čínský a rád by odchoval potomstvo po svých jedincích. Připravil speciální párovací boxy, poskytl zvířatům stavební materiál pro hnízdění a za pomoci klubu vybral vhodné chovné páry. Vzhledem k tomu, že má pán Novotný pocit, že by potřeboval ohledně odchovu poradit, obrátil na Vás. Poradte začínajícímu chovateli ohledně hnízdění holubů s důrazem na welfare zvířat.

13.4

Paní Divá našla ve městě holuba, který nebyl schopný létat; rozhodla se ho vzít a doma svépomocí ošetřit. Holuba přeložila do kartonové krabice, a jelikož je zdravotní sestra, zavázala mu křídlo, o kterém si myslela, že je zlomené. Paní Divá nasypala holubovi slunečnicová semínka a kousky ovoce a rovněž předložila misku s vodou. Po vyléčení by ráda holuba vypustila zpátky do města. Zhodnoťte počínání paní Divé, případně navrhněte postup při řešení situace.

13.5

Paní Anička je chovatelkou holubů v počtu 150 kusů, které denně o 16. hodině vypouští na podvečerní prolet po vesnici. Sousedé si paní Aničce stěžují, že holubi často sedávají na jejich stodolách a zahradních domcích (viz fotografie) a znečišťují okolí svými výkaly. Rovněž namítají, že pouštění holubů je nebezpečné a ohrožuje je na životě, jelikož jsou velice často lapeni kočkami. Zhodnoťte uvedenou situaci a případně navrhněte opatření pro zlepšení.

Obr. č. 35: Prolet holubů po vesnici.

13.6

Julie o prázdninách na dvorku narazila na vyčerpaného holuba, a jelikož se jí velice líbil, rozhodla se nechat si ho. Holub byl označený kroužkem a dle internetu se jednalo o plemeno dragoun. Julie holubovi koupila klec a krmnou směs pro střední papoušky, obstarala napáječku a koupelnu do klece. Holub dle jejích slov velice dobře snáší manipulaci, neutíká před ní a rád létá po bytě. Zhodnoťte počínání Julie, případně navrhněte další postup při řešení situace s nalezeným označeným holubem.

13.7

Pan Topinka si pořídil dva páry holubů, pro které postavil šestihranný holubník vysoký 50 cm. Každá strana holubníku má 50 cm. Holubník má 4 vletové otvory o výšce 20 cm, které jsou

opatřeny plochami pro přistávání. Pan Topinka opatřil holubník dvířky pro lepší manipulaci a čištění. Zhodnoťte výběr uvedeného typu holubníku v chovu pana Topinky.

13.8

Pan Majer se Vás, jako odborníka na welfare, ptá, jak udržet svůj chov holubů v dobré zdravotní kondici a co pro to může udělat. Pan Majer se věnuje chovu strukturových holubů a jeho hejno tvoří aktuálně 40 jedinců. Uveďte faktory ovlivňující welfare v chovech holubů a navrhněte panu Majerovi preventivní opatření pro udržení jejich dobrého zdraví.

13.9

Byl(a) jste pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v zájmovém chovu holubů parukářů. Chovatel vlastní 12 párů holubů parukářů v ubikaci z OSB desek o velikosti 4,2 m x 1,8 m. Ubikace má 12 samostatných boxů. Přední část ubikace tvoří pletivo. Boxy jsou tvořeny dvoj-budníkem, sedačkou a jsou opatřeny miskami na krmivo a napáječkami. Krmivo je ve velké míře vyházené z krmítek a je mírně navlhle. Ubikace je opatřena rovněž osvětlením a vyndavacími okny. Grit je přítomen, dle slov chovatele si ho míchá sám. Zvířata jsou v dobrém zdravotním stavu. Na základě Vašich poznatků zhodnoťte daný chov, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

13.10

Rodina Nováková se vrátila z dovolené a na balkoně objevila v psí boudě holubí hnízdo. Jelikož holubi značně znečistili balkon, usoudili Novákoví, že se hnízda musí zbavit. Ptají se Vás jako odborníka na welfare, jak můžou hnízdo odstranit, aniž by došlo k rozbití nebo opuštění vajec. Poradte, jakým způsobem situaci řešit s ohledem na welfare holubů.

14 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH TERARIJNÍCH ZVÍŘAT

14.1

Byl(a) jste pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v zájmovém chovu chameleonů pardálích. Jedná se o ročního samce a půlroční samici chované v teráriu o rozměrech 40 x 60 x 100 cm (V x Š x D). Součástí terária je 1 topná žárovka, 1 nekrytá UVB žárovka, digitální teploměr. Odvětrávání terária je řešeno 2 cm širokou děrovanou lištou ve stropě a na dně. Jako podestýlku využívá chovatel papírové ubrousky. V letních měsících chameleony pouští na několik odpoledních hodin do venkovního terária z pletiva. Zvířata jsou krmena 5x týdně cvrčky obalenými ve vápníku, 1x týdně cvrčky obalenými ve směsi vitaminů a 1x týdně mají hladovku. Vždy ráno a večer chovatel vlhčí prostředí terária postříkáním vody z rozstřikovače. Světelný režim je nastavený na 12 hodin v zimním období, na 13 hodin v období letním. Na základě Vašeho vzdělání zhodnoťte daný chov, uveďte další druhy terarijních zvířat a faktory ovlivňující dobré životní podmínky chameleonů.

14.2

Paní Novotná koupila dceři k narozeninám vodní želvu ze zverimexu, jejíž druh nebyl ve zverimexu blíže specifikován a tedy neví, o jaký druh se jedná. Jelikož je to vodní želva, vybavila paní Novotná plastový box o rozměru 1 x 1 m, s výškou 40 cm vodou a velkým kamenem trčícím nad hladinu vody. Takto připravenou ubikaci umístila do pokoje dcery na zem, aby se jí zvíře snadno krmilo a nemusela sahat do výšky. Popište, zda došlo při přípravě boxu pro želvu k pochybení. Jaké jsou obecné požadavky na chov vodních želv?

14.3

Z nevhodných podmínek byla odebrána užovka červená, která momentálně prochází veterinární prohlídkou. Je potřeba pro ni zajistit vhodné chovné zařízení a krmění. Jak by mělo chovné zařízení vypadat a čím byste užovku krmil(a)? Popište welfare indikátory a faktory ovlivňující dobré životní podmínky hadů.

14.4

Na obrázcích vidíte chovné zařízení pro dvě suchozemské želvy. Popište, zda je ubikace pro želvy z hlediska welfare v pořádku. Popište specifické nároky na chov suchozemských želv a uveďte faktory ovlivňující jejich welfare v zájmových chovech. Do své odpovědi zahrňte také

indikátory welfare – co lze u želv hodnotit a jaké vidíte možnosti pro zlepšení welfare želv v zájmových chovech?

Obr. č. 36: Ubikace pro želvy – pohled shora.

Obr. č. 37: Ubikace pro želvy – pohled z boku.

14.5

Na obrázcích vidíte chovné zařízení pro jednu užovku červenou. Popište, zda je ubikace pro užovku z hlediska welfare v pořádku. Popište specifické požadavky na chov hadů a uveďte faktory ovlivňující jejich welfare v zájmových chovech. Do své odpovědi zahrňte také

indikátory welfare – co lze u hadů hodnotit a jaké vidíte možnosti pro zlepšení jejich životních podmínek v zájmových chovech?

Obr. č. 38: Ubikace pro užovku červenou.

14.6

Paní Jana se rozhodla pořídit svému manželovi sklípkanu, jelikož je velký milovník pavouků. S chovem pavouků nemá Jana ani její manžel žádné zkušenosti, rozhodla se proto obrátit na Vás. Jak by mělo chovné zařízení vypadat a co chov pavouka obnáší? Poradte paní Janě na základě jakých indikátorů je možné hodnotit welfare pavouka a jaké faktory mohou negativně ovlivnit jeho dobré životní podmínky.

14.7

Paní Marta si pořídila dospělého hroznýše královského, kterému připravila ubikaci o velikosti 90 x 50 x 50 cm, kterou vybavila hoblinami, několika kusy dřeva, které našla v lese za domem, a rovněž několika kameny. Terárium vytápí na 24 °C, přičemž plánuje také koupit UV lampu v podobě speciální lampy, nicméně finanční situace jí to posledních pár měsíců nedovoluje. Terárium paní Marta umístila do předsíně, aby působilo jako hezká dekorace. Koupila několik celých křepelek, které se rozhodla hadovi každých 14 dnů porcovat, jelikož se bojí podávání

živé potraviny. Zhodnoťte welfare v chovu paní Marty a případně navrhněte opatření pro zlepšení.

14.8

Paní Voříšková chová samce chameleona jemenského. Na obrázku vidíte chovné zařízení tohoto chameleona. Chameleon je 6 dní v týdnu krmen cvrčky nebo sarančaty, občas dostane hlávkový salát a jeden den v týdnu má hladovku. Každý den majitelka chameleona i okolí terária rosí a během dne má chameleon k dispozici až 12 hodin světla z UV i tepelné žárovky. Na základě Vašich znalostí posuďte welfare zvířete. Jaké indikátory welfare je možné hodnotit a jaké faktory mohou ovlivnit dobré životní podmínky tohoto druhu v zájmovém chovu?

Obr. č. 39: Ubikace pro chameleona jemenského.

14.9

Na obrázcích můžete vidět chovné zařízení pro gekončíka nočního. Na základě Vašich znalostí zhodnoťte, zda je chovné zařízení adekvátní, případně navrhněte opatření ke zlepšení. Na základě jakých indikátorů byste hodnotil(a) welfare gekončíka nočního a jaké faktory mohou ovlivňovat dobré životní podmínky tohoto druhu v zájmových chovech?

Obr. č. 40: Ubikace pro gekončíka nočního – pohled shora.

Obr. č. 41: Ubikace pro gekončíka nočního – pohled z boku.

14.10

Na obrázku vidíte chov agamy vousaté. Na základě Vašich znalostí zhodnoťte, zda je chovné zařízení adekvátní, případně navrhněte opatření ke zlepšení. Na základě, jakých indikátorů byste hodnotil(a) welfare agamy vousaté a jaké faktory mohou ovlivňovat dobré životní podmínky tohoto druhu v zájmových chovech?

Obr. č. 42: Ubikace pro agamu vousatou.

15 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH AKVARIJNÍCH RYB

15.1

Jako odborníka na welfare Vás soused požádal o zhodnocení jeho chovu živorodek duhových a neonek obecných. Oboupohlavní hejna ryb jsou chovaná v akváriu o objemu 56 litrů, s diodovým osvětlením a topným tělískem. Filtrace je zajištěna čerpadlem s filtrem. Teplota vody je 24 °C, světelný režim 8 hodin světlo, 16 hodin tma. Krmení probíhá jednou denně běžně dostupným vločkovým krmivem. Jedenkrát týdně probíhá čištění skla stěrkou, 1 x měsíčně pak velké čištění celého akvária. Zhodnoťte na základě Vašich znalostí výše popsany chov ryb. Do odpovědi zahrňte příklady druhů ryb zastoupených ve sladkovodní vs. mořské akvaristice, faktory ovlivňující welfare ryb a pozitivní a negativní indikátory welfare, které lze u ryb hodnotit.

15.2

Jako asistenta(ku) prodeje Vás pan X požádal o reklamaci ryb, které si zakoupil v pet-shopu, kde pracujete. Pan X vysvětluje, že se před pár dny rozhodl založit si své první akvárium. Po koupi akvária o velikosti 59 x 31 x 39 cm a o objemu 65 l vložil na dno substrát, rostliny, nainstaloval filtr a topítka a napustil do akvária vodu. Druhý den vložil pan X do akvária zakoupené ryby vylitím ze sáčku, ve kterém byly přepravovány. Akvárium je podle popisu pana X umístěno pod oknem na skříňce v obýváku. Voda v akváriu má pH 7 a teplotu 27 °C. V nádrži se momentálně nachází 6 živorodek duhových, 5 dánií pruhovaných a 5 neonek obecných. Pan X nakoupil dohromady 20 rybiček, avšak některé hned po vložení do akvária uhynuly, což si neumí vysvětlit a připisuje to nakažlivému onemocnění, které si rybičky pravděpodobně přinesly z pet-shopu. O onemocnění se dočetl na internetu. V poradenském fóru pro akvaristy mu poradili rybičky reklamovat. Zhodnoťte situaci a zaujměte stanovisko. V případě porušení dobrých životních podmínek ryb navrhněte opatření ke zlepšení.

15.3

Jako pracovník odpovědný za dobré životné podmínky zvířat v zoo koutku, jste byl(a) pověřen(a) kontrolou nádrže s rybami druhu *Danio rerio*. V nádrži o objemu 10 l se nachází celkem 20 dánií. Teplota vody je 30 °C, pH 7. Po změření koncentrace dusičnanů ve vodě zjistíte koncentraci 60 mg/l. U jedné z ryb v nádrži pozorujete na kůži a ploutvích malé bílé tečky, další ryba vykonává trhavé pohyby a otírá se o kmeny umístěné v nádrži. V další nádrži (10 l), ve které se nachází 10 ryb stejného druhu, si všimáte mírně vystouplých očí, nafouklého

břicha a zkrácených ploutví. V obou nádržích mají ryby k dispozici vodní rostliny a kmeny sloužící jako úkryt. Po dotazování se na management zjistíte, že do prvního akvária byly nedávno nově nakoupené některé ryby – ryby byly po transportu vpuštěny do akvária. Předtím byla ale do pytlíku s novými rybami nalita voda z akvária, aby si zvířata na vodu navykla. Po půl hodině byly ryby vpuštěny ke zbylým rybám. Zhodnoťte úroveň welfare a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

15.4

Pan X si zakoupil kulovité akvárium bez vzduchování a filtrace (objem 13,5 l), do kterého umístil 1 závojnátku čínskou. Do akvária umístil pan X kromě ryby i rostlinu (echinodor), kterou obložil kameny. Na dno položil také malý domeček z kusu skály. Teplota vody je 20 °C, pH 7. Zhodnoťte úroveň welfare závojnátky čínské.

15.5

Na obrázku vidíte akvárium určené pro chov akvarijských ryb, konkrétně 15 neonek obecných. Na základě Vašich znalostí posuďte welfare ryb v tomto akváriu. Jaké indikátory welfare je možné hodnotit a jaké faktory mohou ovlivnit welfare tohoto druhu v zájmovém chovu? V odpovědi také uveďte specifické nároky na chov tohoto druhu.

Obr. č. 43: Akvárium určené pro neony obecné.

15.6

Při návštěvě u známé jste si všiml(a) několika jedinců bojovnice pestré umístěných individuálně v ozdobných sklenicích o objemu 250 ml. Ve sklenicích se kromě mírně kalné vody, barevných plastových kamínků a samotné ryby nenachází nic dalšího. Po dotázání se na tento stav, jste

dostal(a) odpověď, že rybám nic nechybí a současně tvoří hezkou dekoraci v bytě. Rovněž se známá vyjádřila, že v obchodě jsou ryby ve sklenicích umístěny zcela běžně. Zhodnoťte situaci, popřípadě navrhněte řešení.

15.7

Na snímku vidíte akvárium pro bojovnici pestrou. Bojovnice pestrá je v akváriu chována samostatně, nicméně majitel zvažuje pořízení nového druhu do akvária, například tetru nebo danio pruhované. Majitel bojovnici krmí výhradně vločkovým potápivým krmivem pro býložravé ryby 1x denně, k výměně $\frac{1}{3}$ vody a k čištění filtru dochází jednou za měsíc. Na základě Vašich znalostí zhodnoťte welfare bojovnice pestré a uveďte možnosti ke zlepšení. V odpovědi se také zamyslete, zda je vhodné, aby majitel do akvária pořídil nové ryby druhu danio či tetra. Jaké faktory ovlivňují welfare tohoto druhu v zájmovém chovu a jaké indikátory welfare můžete u tohoto druhu hodnotit?

Obr. č. 44: Akvárium určené pro bojovnici pestrou.

15.8

Na snímku vidíte chov akvarijských ryb. V akváriu se nachází skalár platinový, tetra paraguyská, gara rudohnědá, tetra královská a tetra červená. Zhodnoťte welfare ryb v tomto akváriu

na základě Vašich znalostí. Na základě jakých indikátorů je možné hodnotit welfare akvariijních ryb? Uveďte specifické nároky na chov těchto druhů.

Obr. č. 45: Chovné zařízení pro akvariijní ryby.

15.9

Paní Tereza by si chtěla pořídit akvárium, ve kterém by chtěla chovat tyto druhy ryb: skalára amazonská, sumeček žraločí, čichavec šedý, ancistrus. S chovem akvariijních ryb nemá paní Tereza žádné zkušenosti, nicméně na internetu našla obrázek akvária, kde je chována většina zmíněných druhů; paní Tereza by chtěla poradit, zda je toto akvárium vhodné a může ho využít jako inspiraci při vytváření svého akvária. Rozhodla se pro radu obrátit na Vás, odborníka na welfare akvariijních ryb. V odpovědi uveďte specifické nároky na chov těchto druhů ryb. Poradte paní Tereze na základě jakých indikátorů je možné hodnotit welfare ryb a jaké faktory mohou negativně ovlivnit dobré životní podmínky těchto druhů.

Obr. č. 46: Chovné zařízení pro akvariijní ryby.

15.10

Na obrázcích vidíte zajímavý chov akvariijních ryb paní Tomešové. Paní Tomešová v tomto chovném zařízení drží neonky obecné, ancistrusy a živorodky duhové, ale pokud jí v obchodě zaujme další druh, tak o něj doplní svůj chov. Paní Tomešová krmí ryby 1x denně vločkovým potápivým krmivem pro býložravé ryby. Jednou za dva týdny je měněna $\frac{1}{3}$ vody akvária, do vody je přidáván prostředek na úpravu vody v akváriu a prostředek s nitrifikačními bakteriemi, které neutralizují čpavek a dusičnany, a jednou za 3 dny je také čištěn filtr. V případě, že si paní Tomešová koupí nové rybičky, tak je ihned umístí do akvária a do akvária přidá prostředek pro prevenci vzniku plísňových a parazitárních onemocnění. Na základě obrázku a dostupných informací zhodnoťte welfare daného chovu a navrhněte opatření ke zlepšení. Jaké indikátory welfare je možné u těchto druhů hodnotit?

Obr. č. 47: Zájmový chov akvariijních ryb.

16 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE PSŮ V ÚTULCÍCH

16.1

Při návštěvě útulku jste spatřil(a) 7letou fenku křížence amerického pitbulteriéra a argentinské dogy, která se do útulku dostala po odchytu městskou policií. Fena žije 2 roky ve vnitřní ubikaci s možným přístupem do venkovního boxu. Je krmena 2x denně suchým granulovaným krmivem, venčena 1x denně, případně vícekrát, když ji vezmou vyvenčit dobrovolníci, kteří útulek navštěvují. U fenky se vyskytuje chování v podobě vyskakování na stěnu venkovního boxu doprovázené štěkáním. Toto chování vykazuje od přijetí do útulku. Posuďte welfare daného psa v útulku.

16.2

V městském útulku čeká 2,5 roku na adopci kříženec rotvajlera, který dosud neměl žádné zájemce. Kromě toho, že se jedná o psa s projevy agresivity vůči mužům, zaměstnanci začali spatřovat opakující se chování, při kterém pes chodí podél stěny kotce bez přestání i několik hodin. Zaměstnanci se vyjádřili, že z kapacitního a časového hlediska není možné v uvedeném útulku psy pravidelně venčit mimo kotec. Zhodnoťte popsanou situaci. Jaké jsou možnosti zlepšení welfare psů v útulku?

16.3

V městském útulku zaměstnanci evidují vysoký počet psích seniorů, kterým je nutno poskytovat speciální péči; tito psi také představují pro útulek zvýšenou finanční zátěž z důvodu vysokých finančních nákladů vynaložených na veterinární ošetření. Zaměstnanci by rádi snížili náklady tím, že zvýší povědomí veřejnosti o možnostech adopce psích seniorů. Poradte útulku, jako zaměstnanec organizace na ochranu zvířat, které faktory je nutno ovlivnit ke zkrácení doby pobytu psů v útulku a co je nutno provést ke zvýšení počtu adopcí.

16.4

Paní Radošovská se rozhodla si na důchod zřídit vlastní útulek pro malá plemena psů, primárně odebraných z množíren. Vás, jako asistenta(ku) inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy se ptá na rady ohledně dispozice útulku, který má být koncipovaný pro maximálně 20 psů do kohoutkové výšky 40 cm. Navrhněte pro paní Radošovskou řešení zařízení pro držení uvedeného počtu psů s ohledem na zachování dobrých životních podmínek.

16.5

Dne 5. 4. bylo odebráno z nevhodných podmínek 10 fen (každá fena měla průměrně 5 štěňat). Psi byli dovezeni do místního útulku městskou odchyťovou službou. Útulak všechny psy přijal a Vaší úlohou je pro odebrané psy nachystat vhodný ustájovací prostor. Uveďte, jaké rutinní procedury je nutno se psy po příchodu do útulku provést a jak by měla vypadat ideální ubikace pro fenu se štěňaty vyobrazenými na obrázku.

Obr. č. 48: Štěňata na dece.

16.6

Do útulku jste právě přijal(a) psa plemene špic, kterého jste umístil(a) do karanténní místnosti. Psa k Vám do útulku přinesl pán, který ho našel u popelnic. Pes pravděpodobně strávil na ulici několik měsíců. Dle Vašeho odhadu se jedná o dospělé zvíře, bližší historii psa nemáte k dispozici. Pes se k Vám odmítá přiblížit, ocas má stažený mezi nohama a odvrací zrak. Pes má k dispozici misku s vodou a krmivem a deku k odpočinku. Zhodnot'te welfare psa popsaného v příkladu. Jakým způsobem budete ke psovi na základě informací, které máte k dispozici, přistupovat?

16.7

Jako pracovník útulku přijímáte na návštěvu pána s křížencem německé dogy, které by se chtěl vzdát, protože zavrčela na jeho pětiletého syna. Pán dovezl rovněž pelíšek, misku a postroj pro psa a pas s platným očkováním. Tvrdí, že psa zdědil po svém zemřelém otci a nedokáže

se o něj dál starat. Dle popisu je pes v dobrém výživném stavu, ale kulhá na pravou pánevní končetinu. Zhodnoťte situaci a navrhněte řešení.

16.8

Jako budoucí majitel jste si přišel(a) vybrat štěně do menšího útulku. Jelikož mají štěňat hodně, rozdělili je podle vrhů do psích ohrádek. Ohrádky stojí na trávě, přičemž tyto jsou vystlány kusy látek a dek zatíženými kameny. Ohrádky jsou z vrchní části zakryty kusy kartonu, které jsou páskami připnuté o ohrádky. Štěňata jsou znečištěna, ale projevují zájem o své okolí a hru. Štěňata mají v ohrádce k dispozici misku s vodou, která je ale znečištěna (pravděpodobně výkaly). Zhodnoťte úroveň welfare, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

Obr. č. 49: Štěně v ohrádce.

16.9

Na základě podnětu přijatého Krajskou veterinární správou Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou welfare v útulku pro psy. Pracovnice Vás po příchodu do útulku ochotně provedla a na požádání Vám předložila doklad o registraci útulku. Psi byli drženi ve velké hale, která byla rozdělena zábranami na jednotlivé menší ubikace. Psi měli podestláno slámou a v každé ubikaci byla miska s vodou. Krmivo jste spatřil(a) pouze v jedné ubikaci, přičemž v misce se nacházely pouze tepelně upravené kosti, viz obrázek. Pracovnice útulku tvrdila,

že k danému způsobu krmení (vařené maso a kosti s rýží nebo těstovinami) museli přistoupit na základě špatné ekonomické situace. Po rozhovoru s pracovníci zjistíte, že zvířata jsou v rámci karantény vyšetřena veterinárním lékařem, zbavena vnitřních a vnějších parazitů. Útulek dospělé psy rutinně kastruje, u štěňat tuto povinnost ukládá novému chovateli při adopci prostřednictvím smlouvy, kterou nový chovatel při adopci podepisuje. Zhodnoťte úroveň welfare a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

Obr. č. 50: Misky s vodou a krmením.

16.10

Jako asistent inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v útulku pro psy. Během návštěvy útulku jste pořídil(a) fotodokumentaci (viz obrázek). Útulek se skládá z řady uzamykatelných kotců se zámkovou dlažbou bez přístřešku. V každém kotci se nachází jedna miska s vodou a jedna bouda. V kotcích jsou umístěni psi (v každém 3 až 7 jedinců) rozdělení dle výšky a temperamentu. Psi mají 1x denně možnost výběhu na travnaté ploše, kde jsou k dispozici hračky a potravní enrichment. Fyzická kondice psů je na různé úrovni. Psi projevují zájem o kontakt s člověkem. Všechna přijatá zvířata jsou po příjezdu do útulku podrobena veterinární přejímce a je jim založena karta. Všechny záznamy byly v čase kontroly v pořádku. Zhodnoťte welfare psů v zařízení, případně navrhněte možnosti ke zlepšení.

Obr. č. 51: Kotec v útulku pro psy.

17 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE KOČEK V ÚTULCÍCH

17.1

Na základě podnětu přijatého Krajskou veterinární správou Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v útulku pro kočky. Pracovnice Vás po příchodu do útulku ochotně provádí a na požádání Vám předkládá doklady o registraci útulku. Jako doklad odborné způsobilosti opravňující k péči o zvířata v útulku, Vám pracovnice předkládá maturitní vysvědčení získané na střední odborné veterinární škole. Při kontrole útulku zjišťujete, že kočky, kterých je v útulku 23 jsou ad libitně krmeny ze 4 velkých misek, které jsou umístěny na dvou stanovištích, kočky mají k dispozici kočičí stromy k obrušování drápků a úkryty. Sanitace prostor je realizována 1x denně, zvířata se zdají být v dobrém výživném stavu. Při bližší prohlídce zvířat zjišťujete, že některé kočky mají čerstvá poranění na hlavě a krku. Při kontrole prostor útulku zjišťujete, že útulek se skládá ze tří vzájemně propojených místností bez dveří. Ve třetí místnosti jsou umístěny karanténní klece s kočkami. Po krátkém rozhovoru s pracovnicí se dozvídáte, že zvířata jsou po uplynutí 10denní karantény v karanténních boxech umístěna do skupiny mezi ostatní zvířata. Zvířata jsou v rámci karantény vyšetřena veterinárním lékařem, naočkována a zbavena vnitřních a vnějších parazitů. Útulek kočky rutinně nekastruje, ale tuto povinnost ukládá novému chovateli při adopci zvířete prostřednictvím smlouvy, kterou nový chovatel při adopci podepisuje. Zhodnoťte úroveň welfare a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

17.2

Na základě podnětu přijatého Krajskou veterinární správou Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek koček v útulku. Zvířata jsou v útulku po absolvování 5denní karantény ustájena v několika menších skupinách po 5 až 7 jedincích. Útulek rutinně nechává kastrovat všechny jedince starší 6 měsíců u smluvního veterinárního lékaře. Veterinární technik vlastním osvědčením, které ho opravňuje poskytovat zvířatům péči v útulku, zvířata před umístěním k novému chovateli očipuje. Při kontrole útulku zjišťujete u koček dobrý výživný stav, dvěma zvířatům chybí ocas, jedno ze zvířat na Vás reaguje agresivně, není tedy možné se k němu přiblížit a prohlédnout jej. Několik koček v době Vaší návštěvy frká. Útulek před třemi dny přijal kočku se sedmidenními mláďaty, a jelikož byla kapacita útulku plná, umístil personál zvířata dočasně do prostoru koupelny. Jedná se o malou místnost bez oken. Útulek se nad zvířaty i přes plnou kapacitu slitoval, protože zvířata žila

u původního chovatele ve sklepě a ten pracovníci útulku vyhrožoval, že pokud ho zvířat nezaví, budou utopena. Zhodnoťte úroveň welfare a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

17.3

Jako asistent inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v útulku pro kočky. Během návštěvy útulku jste pořídil(a) fotodokumentaci (viz obrázky). Útulek se skládá z řady provizorních neuzavíratelných příbytků, malých domečků pro kočky a voliér. Hlavní ustájovací prostor pro kočky je ve vnějším prostředí. Kočky mají neustále k dispozici granulované krmivo, útulek je odkázán na krmivo od dárců. Misky jsou rozmístěny pod stříškami a v provizorních příbytcích, kde nacházíte také několik kočičích toalet. V útulku se nachází 120 koček chovaných ve skupinách (cca 20-30 koček v jedné skupině). Při detailní kontrole jednotlivých zvířat zjistíte u koček dobrý výživný stav, u některých výtok z očí a nosu, frkání a špinavou srst. Zhodnoťte úroveň welfare, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

Obr. č. 52: Vnitřní prostory útulku.

Obr. č. 53: Vnitřní prostory útulku.

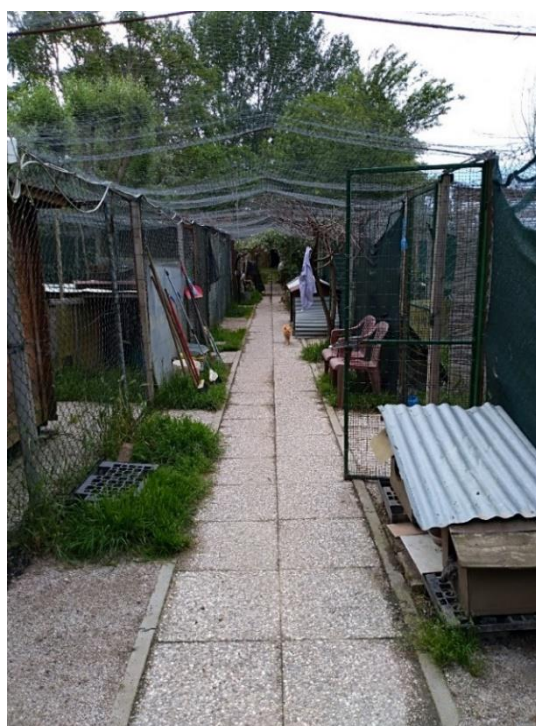
Obr. č. 54: Venkovní prostory útulku.

Obr. č. 55: Venkovní prostory útulku.

Obr. č. 56: Předsíň útulku.

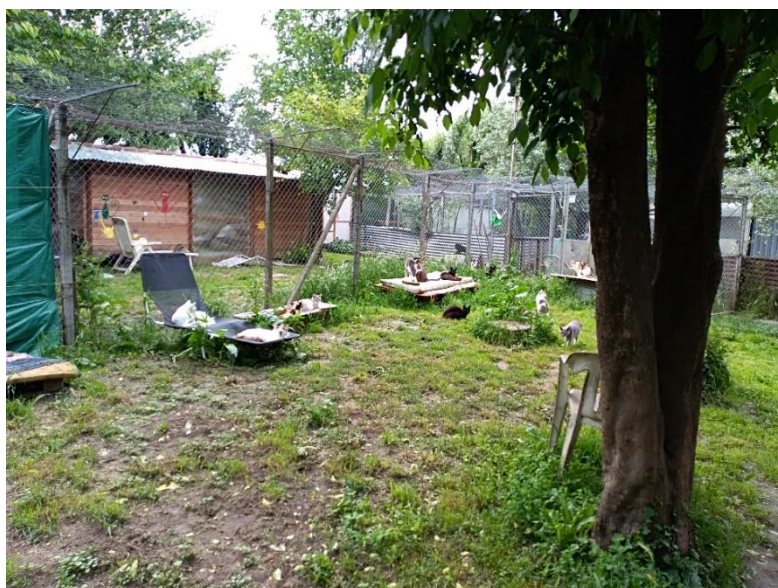
Obr. č. 57: Venkovní prostory útulku.

Obr. č. 58: Venkovní prostory útulku.

Obr. č. 59: Kočka přijímající potravu.

Obr. č. 60: Venkovní oplocené prostory útulku.

17.4

Marie si při návštěvě útulku všimla kočky viz obrázek. Chtěla by podat podnět na Krajskou veterinární zprávu Státní veterinární správy, protože se domnívá, že v zařízení nemají zvířata vyhovující podmínky, protože se u nich vyskytují vážná zranění. Uveďte, jakým způsobem lze hodnotit welfare koček v útulku s důrazem na analýzu welfare indikátorů.

Obr. č. 61: Stojící kočka s chybějícím ocasem.

17.5

Do útulku jste právě přijal(a) dlouhosrstou kočku, kterou jste umístil(a) do karanténní místnosti. Kočku Vám do útulku přinesl starší pán, který ji našel ve sklepě schoulenou pod rourou od topení. Kočka pravděpodobně strávila ve sklepě několik dní. Dle Vašeho odhadu se jedná o dospělé zvíře, bližší informace o kočce nemáte k dispozici. Reakce kočky po umístění do karantény je zachycena na obrázku. Kočce jste do karanténní místnosti umístil(a) potravu, vodu a toaletu. Zhodnoťte dle informací welfare kočky. Jakým způsobem budete ke kočce přistupovat?

Obr. č. 62: Kočka ležící pod polštářem.

17.6

Útulak pro kočky má kapacitu 20 zvířat. V prostorách útulku je umístěno 7 misek se suchým krmivem, které mají zvířata neustále k dispozici a 9 misek na vodu. Mokrě krmivo je kočkám předkládáno 2x denně způsobem znázorněným na obrázku č. 63. Inspektor Krajské veterinární správy Státní veterinární správy při kontrole zjistil, že Body Condition Score bylo u pěti koček 7 z 9. Čtyři kočky vykazovaly v průběhu kontroly agresivní chování k jiným kočkám. Na základě poskytnutých informací zhodnoťte úroveň životních podmínek koček v útulku.

Obr. č. 63: Kočky přijímající mokré krmivo.

17.7

Jako pracovník útulku přijímáte na návštěvu paní s 5letou kočkou, která by se jí chtěla vzdát, protože se bojí nákazy koronavirem, který kočka dle veterinárního vyšetření má. Je velmi nešťastná, že kočka musí z domu pryč, zvíře jí přirostlo k srdci. Paní Vám dále vysvětluje, že se proti Covidu-19 nemůže nechat očkovat tak, jak to udělala její rodina a známí, protože jí to kvůli špatnému zdravotnímu stavu nedoporučuje její lékař. Paní Vám spolu s kočkou předává i její zdravotní záznamy, ze kterých se dozvídáte, že kočka byla nedávno prohlédnuta veterinárním lékařem, který na základě vyšetření krve zjistil séropozitivitu na felinní koronavirus (FCoV). Zhodnoťte situaci a navrhněte další postup.

17.8

Na obrázku vidíte karanténní klec, do které byla po příchodu do útulku umístěna čtyři 10týdenní koťata bez matky. Rozměry klece jsou 120 cm (délka) x 60 cm (šířka) x 80 cm (výška). Zhodnoťte welfare koťat a diskutujte problematiku karantény a izolace koček v útulcích.

Obr. č. 64: Koťata v kleci přijímající potravu.

17.9

Paní Dana, provozovatelka útulku pro kočky, přijala včera do svého zařízení dvě zvířata, která mají dle vyšetření krve protilátky proti viru kočičí leukemie a felinnímu koronaviru. Jedná se o dva černé kocoury, kteří byli odebráni majitelce poté, co se zjistilo, že jim již nějaký čas neposkytuje řádnou veterinární péči. Dana umístila kočky do karantény a po jejím uplynutí je zařadila do skupiny mezi ostatní kočky vzhledem k tomu, že nebyla jiná možnost, kam kočky umístit. Zhodnoťte počínání paní Dany s ohledem na dobré životní podmínky koček v útulku.

17.10

Lenka chodí pravidelně vypomáhat do útulku pro kočky. Vzhledem k tomu, že se v minulém týdnu objevil v útulku případ kočky s panleukopenií, vedoucí útulku požádala Lenku, aby důkladně vydezinfikovala podlahy a všechny omyvatelné povrchy. Lenka zvolila k dezinfekci prostředí přípravek na bázi chlornanu sodného. Roztok o doporučené koncentraci si připravila do plastového kyblíku. Mytí podlahy mopem povzbudilo některá zvířata ke hře – zvířata

pobíhala na právě umytém povrchu a snažila se ulovit vlákna mopu. Lenka si nevšimla, že jedno ze zvířat se také z kyblíku s roztokem napilo. Zhodnoťte počínání Lenky vzhledem k zachování dobrých životních podmínek zvířat.

18 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE PSŮ A KOČEK PŘI PŘEPRAVĚ

18.1

Na obrázcích vidíte 2 různé způsoby přepravy. Na obrázku č. 65 je vyobrazena přeprava psa na podlaze před sedačkou spolujezdce, na obrázku č. 66 přeprava kočky v přepravním boxu. V obou případech se jedná o přepravu na vzdálenost 330 km za účelem návštěvy rodičů. Zhodnoťte oba způsoby přepravy z hlediska zachování welfare zvířat.

Obr. č. 65: Pes na místě spolujezdce.

Obr. č. 66: Kočka v přepravce na zadním sedadle.

18.2

V červenci bylo v autě přepravováno na výstavu 8 psů plemene anglický buldok, kteří byli umístěni v kufro auta, v plastových přeprávkách. Řidič auta zastavil na benzinové stanici pro krátký odpočinek a svačinu, přičemž psy ponechal v autě s vypnutým motorem, bez klimatizace. Zhodnoťte úroveň welfare a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

18.3

Majitelé vzali s sebou na výlet svého 4letého kocoura, který podle jejich slov rád cestuje. V době jízdy se kocour volně procházel uvnitř vozidla a několikrát se ocitl na nohou řidiče. Majitelé se vyjádřili, že tento typ cestování kocourovi přináší bohaté zážitky a má možnost si sám zvolit místo k odpočinku. Zhodnoťte welfare kočky při přepravě takovýmto způsobem.

18.4

Na obrázku vidíte přepravu psa plemene jorkširský teriér, se kterým jeho majitelka takto pravidelně cestuje na vzdálenost 170 km na návštěvu ke svým rodičům, ale také na kratší vzdálenosti, například k veterinárnímu lékaři. Zhodnoťte úroveň welfare u tohoto typu přepravy a uveďte další způsoby, jak je možné přepravovat toto plemeno psa. Jaké jsou rizikové faktory spojené s tímto typem přepravy?

Obr. č. 67: Pes v přepravce na zadním sedadle.

18.5

Paní Švestková je majitelkou 6leté fenky samojeda. Jelikož by se fenka měla v červenci dostavit na pravidelnou revakcinaci, rozhodla se paní Švestková k veterinárnímu lékaři zajít ve 13 hodin během polední pauzy v práci. Venkovní teploty se v tuto dobu drží na úrovni 30°C. Protože paní Švestková nemá osobní automobil, musí jet s fenou autobusem. Před nastoupením do autobusu nasadila paní Švestková fence obojek, připoutala ji na vodítko a nasadila jí fixační látkový náhubek. Cesta autobusem na veterinární kliniku trvala 45 minut. Zhodnoťte úroveň welfare feny během přepravy.

18.6

Manželé Kovářovi jezdí každý víkend na svou chalupu vzdálenou 100 km od jejich bydliště. Pokaždé s sebou berou i svého 3letého kocoura Teodora, kterého umístí volně na zadní sedadlo (viz obrázek). Zhodnoťte úroveň welfare přepravy kocoura a uveďte rizikové faktory přepravy.

Obr. č. 68: Kočka stojící na zadním sedadle.

18.7

Paní Slavičková často jezdí na různě dlouhé výlety se svou fenkou německého ovčáka. Na obrázku můžete vidět, jak paní Slavičková svou fenku přepravuje. Zhodnoťte úroveň welfare fenky během tohoto typu přepravy. Jaké faktory mohou ovlivnit welfare fenky při přepravě?

Obr. č. 69: Připoutaný pes na zadním sedadle.

18.8

Paní Světlana vlastní chovatelskou stanici německých dog. V listopadu se rozhodla se svými 4 fenami absolvovat krytí na Slovensku. Cesta z Prahy na střední Slovensko trvala 6 hodin. Paní Světlana všechny feny plemene německá doga naložila do kufru auta Škoda Octavia Combi. Psi byli v kufru na volno, bez přepravek. Zhodnoťte počínání chovatelky a navrhněte případné zlepšení. Uveďte faktory ovlivňující welfare při přepravě velkých plemen psů.

18.9

Paní Kraslicová našla po cestě z práce u krajnice cesty koťata s kočkou. Kočka se jevila ve velmi špatném stavu, pouze ležela a nebyla schopná pohybu. Koťata ležela volně v trávě.

Paní Kraslicová měla naštěstí v kufru kartonovou krabici z posledního nákupu potravin, proto se rozhodla ji využít pro prevoz kočky s mláďaty. Umístila krabici na zem před sedadlo spolujezdce, vystlala ji svou mikinou a uložila do ní koťata i kočku. Hned poté informovala veterinárního lékaře o svém příjezdu a zamířila přímo na veterinární kliniku vzdálenou 20 km. Zhodnoťte počínání paní Kraslicové a uveďte faktory ovlivňující welfare koček při přepravě v uvedené situaci. Jaká rizika hrozí při přepravě zraněných zvířat a jaké je potřeba dodržovat zásady?

18.10

Pan Novák se Vás, jako odborníka na welfare zvířat, ptá, jak zabezpečit dopravu osobním automobilem u psa, který se bojí nastoupit do auta a při jízdě sliní, zvrací a hyperventiluje. Pes má 45 cm v kohoutku. Jedná se o křížence z množírny, kterého si pan Novák adoptoval ve dvou letech. Pes nebyl na jízdě autem navyklý. Co byste panu Novákovi doporučil(a)? Jaké zásady musí dodržovat majitel při přepravě psa s uvedeným problémem? Znáte způsoby, jak přepravu psovi zpříjemnit nebo ulehčit?

19 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE KRÁLÍKŮ, HLODAVCŮ A DROBNÝCH SAVCŮ PŘI PŘEPRAVĚ

19.1

Paní Iveta použila pro přepravu křečka k veterinárnímu lékaři malý plastový box o velikosti 17 x 11 x 13 cm (D x Š x V). K veterináři jela tramvají. Křečka dala do boxu jen tak, bez jakékoliv podestýlky, pouze ho zabalila do šátku, aby byl během přepravy ve tmě a nebyl ve stresu. Zhodnoťte welfare křečka během přepravy. Uveďte faktory ovlivňující dobré životní podmínky křečka v průběhu přepravy.

19.2

Pan Novák si přivydělává jako řidič pro firmu, která se věnuje přepravě zvířat. Dne 25. 2. převážel od chovatele k novým majitelům z Ústí nad Labem do Brna 5 mláďat potkanů, přičemž chovatel uhradil příplatek za individuální ustájení mláďat po dobu jízdy v připravených plastových boxech. Řidič po cestě přibíral další hlodavce a neuvědomil si, že mu přepravky nevychází, proto umístil všech 5 mláďat do jednoho plastového boxu o velikosti 30 x 21 x 23 cm (D x Š x V) a zbylé použil pro jiné hlodavce. Jelikož nakládka v Ústí nad Labem proběhla v sobotu a v Brně se počítá s odběrem až v neděli, měli hlodavci přečkat noc ve speciálním centru firmy v Praze, kde mají připravené boxy s krmivem a vodou. Pan Novák ale bydlí od Prahy 40 km a nechtělo se mu v sobotu večer zajíždět do města, ponechal tedy všechna zvířata na noc v autě. Zhodnoťte úroveň welfare při přepravě hlodavců, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

19.3

Rodina Malinových jela na prázdniny k babičce vzdálené 150 km od jejich bydliště a dcera Natálie trvala na tom, že bude převážet i svého králíka neurčitého plemene, kterého dostala jako dárek k Vánocům ze zverimexu. Jelikož rodina pro králíka neměla žádnou přepravku, Natálie (věk 6 let) dostala za úkol králíka držet na klíně po celou dobu jízdy. Králík neprodleně po započetí jízdy viditelně hyperventiloval. Natálie se ho snažila uklidnit tím, že ho otáčela na záda a hladila v oblasti břicha. Občas králík vyskočil a spadl mezi sedačky. Zhodnoťte úroveň welfare v průběhu přepravy králíka.

19.4

Pan Jaroš pravidelně přepravuje svého potkana Šimona na svém rameni nebo v kapuci, a to jak při pěší chůzi, tak při jízdě autem, když sám řídí. Pan Jaroš tvrdí, že tento způsob přepravy

je pro potkana přirozený, má alespoň možnost vidět svět a také se může seznámit s novými lidmi. Uveďte rizikové faktory při uvedeném způsobu přepravy a v případě, že je způsob nevyhovující, navrhnete nápravu.

19.5

Paní Zahradníková je majitelkou 3letého morčete, se kterým pravidelně navštěvuje veterinární kliniku kvůli problému s přerůstáním zubů. Paní Zahradníková vždy přepravuje morče v uzavřené papírové krabici od bot bez přítomnosti větracích otvorů. V krabici se kromě morčete nachází pouze malé množství sena. Paní Zahradníková přepravuje morče autobusem městské hromadné dopravy; cesta z domu na kliniku jí trvá přibližně 45 minut podle provozu. Zhodnoťte úroveň welfare morčete během přepravy a případně navrhnete paní Zahradníkové možnosti ke zlepšení. Uveďte obecné požadavky na přepravu drobných savců.

19.6

Paní Veselá je majitelkou 2letého potkana. Z důvodu zdravotních problémů, které se u potkana v posledních dnech objevily, se paní Veselá rozhodla přepravit potkana k veterinárnímu lékaři na vyšetření. Cesta trvá přibližně 30 minut autobusem městské hromadné dopravy. Na základě fotografií zhodnoťte welfare potkana během přepravy. Jaké faktory ovlivňují welfare potkana během přepravy?

Obr. č. 70: Potkan v plastové přepravce.

Obr. č. 71: Potkan v otevřené plastové přepravce.

19.7

Paní Kováčová navštívila veterinární kliniku se svým 4letým králíkem. Králíka přepravovala v plastové přepravce (viz obrázek č. 72). Zhodnoťte welfare králíka během přepravy. Jaké faktory ovlivňují welfare králíků během přepravy a na základě jakých indikátorů byste zhodnotil(a) welfare králíka během přepravy?

Obr. č. 72: Králík v plastové přepravce.

19.8

Paní Slunečná je majitelkou 2letého křečička džungarského. Kvůli zdravotním problémům s prerůstáním řezáků musí paní Slunečná často navštěvovat veterinární kliniku, aby veterinární lékař řezáky zkrátil. Cesta na kliniku trvá přibližně 30 minut osobním automobilem. Paní Slunečná přepravuje křečička v uzavřené krabici, která kromě křečička neobsahuje nic dalšího. Na víku krabičky nejsou přítomny větrací otvory (viz obrázek). Na základě obrázku č. 73 zhodnoťte způsob přepravy křečička džungarského.

Obr. č. 73: Křečičk džungarský v kartonové krabici.

19.9

Pan Bartoníček je majitelem 3 křečičků džungarských, kterým jsou téměř dva roky. Nyní se u jednoho z křečičků vyskytl zdravotní problém s kůží, proto se pan Bartoníček rozhodl navštívit veterinárního lékaře. Cesta osobním automobilem trvá přibližně 15 minut, ale záleží na dopravní situaci. Na snímku č. 74 vidíte, jak pan Bartoníček svého křečička džungarského přepravuje. V plastové přepravce se kromě křečička nachází dřevěné piliny. Na základě obrázku zhodnoťte welfare křečička během přepravy. Uveďte správné zásady při přepravě křečičků. Za jakým dalším účelem mohou být křečičci přepravováni?

Obr. č. 74: Křečík džungarský v plastové přepravce.

19.10

Na obrázcích č. 75 a 76 vidíte způsob přepravy činčily dlouhoocasé. Majitel takto přepravuje činčilu na vzdálenost 30 km na vyšetření k veterinárnímu lékaři. Na základě Vašich znalostí a dostupných fotografií zhodnoťte welfare činčily během přepravy, případně navrhněte možnosti ke zlepšení podmínek při přepravě činčily. Na základě jakých indikátorů zhodnotíte welfare činčily během přepravy?

Obr. č. 75: Činčila dlouhoocasá v plastové přepravce.

Obr. č. 76: Činčila dlouhoocasá v plastové přepravce.

20 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE PAPOUŠKŮ, HOLUBŮ A OSTATNÍCH PTÁKŮ PŘI PŘEPRAVĚ

20.1

Pan Josef je chovatelem 15letého samce korely chocholaté. Protože je sameček již starší, má problém s obrušováním zobáku a stává se, že mu přerůstá. Pan Josef se tak minimálně 2x ročně vydává i se svým papouškem k veterinárnímu lékaři na zakrácení. Přeprava probíhá tak, že pan Josef vždy vezme papouška i s chovnou klecí, zafixuje ji v kufru svého automobilu a hodí přes ni deku, aby papoušek nebyl zbytečně ve stresu. Následně absolvuje 15 km dlouhou cestu k veterináři a poté od veterináře zase zpět domů. Zhodnoťte na základě těchto informací welfare samce korely při přepravě.

20.2

Dne 20. 8. se pan X rozhodl cestovat se svými holuby na výstavu do města, která je od místa jeho bydliště vzdálena 4,5 hodiny jízdy. Pan X ale nevlastní automobil, proto se rozhodl na výstavu cestovat dálkovým autobusem. Pan X umístil 5 holubů do plastového koše o velikosti 25 x 25 x 60 cm (V x Š x D) s malými otvory, dno koše vystlal novinami. Napáječka se do koše nevešla, tak alespoň ptáky před cestou napojil. Při přepravě byla klec s ptáky umístěna do zavazadlového prostoru, jelikož na palubě autobusu nebylo pánovi umístění ptáků dovoleno ani po zakoupení dalšího cestovního lístku. Zhodnoťte počínání pana X ve vztahu k welfare zvířat, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

20.3

Pan Y je chovatelem okrasného ptactva. Jeho známý z Ústí nad Labem si u něj zamluvil 3 ks andulky vlnkované. Vzhledem k tomu, že se už dlouho neviděli, navrhl pan Y, že ptáky známému z Ostravy do Ústí nad Labem doveze. Převoz se konal 20. 8., teplota vzduchu v tento den dosahovala 27 °C. Jelikož pan Y nevlastní auto s klimatizací a bylo mu převážených ptáků líto, rozhodl se problém vyřešit umístěním drátěné klece vystlané novinami o rozměrech 40 x 27 x 37 cm (V x Š x D) s ptáky do velké přenosné autochladničky. Teplotu v autochladničce nastavil na nejvyšší možnou teplotu (15 °C) a lehce uzavřel seshora. Ptáci měli během cesty k dispozici napáječku a bidýlko. Po přivezení a vyndání z klece byla zvířata apatická. Na druhý den po transportu měli ptáci načechrané peří, byli apatičtí, odmítali přijímat potravu a prskali. Zhodnoťte počítání pana Y ve vztahu k welfare zvířat.

20.4

Paní Koláčková si na burze exotického ptactva pořídila od chovatele papouška alexandra malého, ale nedostala o něm žádné informace, nezná tedy jeho pohlaví ani věk. Na obrázku můžete vidět, jakým způsobem paní Koláčková papouška z burzy přepravovala. Papoušek byl přepravován v papírové krabici s větracími otvory v horní části víka, které bylo během přepravy uzavřeno a v krabici se kromě samotného papouška nenacházelo nic dalšího. Cesta osobním automobilem trvala 3 hodiny. Zhodnoťte na základě Vašich znalostí welfare papouška alexandra malého během přepravy.

Obr. č. 77: Alexander malý v kartonové krabici.

20.5

Paní Sumečková je majitelkou 5letého samce holuba skalního. Protože se u holuba v posledních dnech objevil problém v podobě nechutenství, rozhodla se ho paní Sumečková zavézt na veterinární kliniku. Na fotografiích č. 78 a 79 můžete vidět jakým způsobem paní Sumečková holuba na veterinární kliniku přepravovala. Cesta na kliniku trvá 30 minut osobním

automobilem. Na základě Vašich znalostí a dostupných fotografií zhodnoťte welfare holuba skalního během přepravy.

Obr. č. 78: Přepravní zařízení pro holuba.

Obr. č. 79: Holub v kartonové krabici.

20.6

Paní Hubáčková si na burze exotického ptactva pořídila od chovatele andulku vlnkovanou. Na obrázcích č. 80 a 81 můžete vidět, jakým způsobem paní Hubáčková andulku z burzy přepravovala. Papoušek byl přepravován v plastovém boxu s větracími otvory v horní části víka, které bylo během přepravy uzavřeno, a po stranách. V přepravním boxu se kromě papouška nacházel papírový ubrousek, který sloužil jako podestýlka, a kousky okurky jako krmivo. Cesta osobním automobilem trvala 3 hodiny. Zhodnoťte na základě Vašich znalostí welfare andulky vlnkované během přepravy na základě dostupných informací.

Obr. č. 80: Andulka vlnkovaná v plastové přepravce.

Obr. č. 81: Andulka vlnkovaná v plastové přepravce.

20.7

Paní Šedivá si chce pořídit mládě papouška ary ararauny od známého chovatele, ale nemá zkušenosti s přepravou tohoto druhu. Proto Vás, odborníka na welfare ptáků, žádá o radu, jak postupovat.

20.8

Pan Kožíšek plánuje, že si založí chov dravců. Jako prvního si chce pořídit sokola stěhovavého. Bohužel dravce nikdy nepřepřavoval a neví, jak by měla správná přeprava vypadat. Proto se obrátil na Vás, odborníka na welfare ptáků, a žádá Vás o radu.

20.9

Pan Kopečný se rozhodl obohatit svůj chov dravců o dva samce jestřába lesního. Pro samce jel dvě hodiny osobním automobilem ke svému známému. Dravce přepřavoval tak, že oba samce umístil do kufru osobního automobilu a provázkem je přivázal za jednu končetinu ke kufru, aby nemohli uniknout. U předchozího chovatele žili oba dravci samostatně a nejsou na sebe zvyklí. V kufru se kromě samotných dravců nacházely dvě krabice s pracovním náradím, ale posed pro dravce chyběl. Zhodnoťte welfare dravců během přepravy a uveďte, jak by měla přeprava správně vypadat.

20.10

Paní Semínková chová papoušky kakadu a tento rok se rozhodla obohatit svůj chov o dva jedince kakadua růžového. Každého z jedinců zakoupila od jiného chovatele papoušků. K přepravě obou papoušků použila jednu krabici od bot bez otvorů, ve které týden předtím přepřavovala jiné papoušky. Papoušci neměli dostatek prostoru, aby se mohli otočit či jinak pohybovat. Jelikož paní Semínková přepřavovala ptáky v červenci, měla nastavenou klimatizaci na 18 °C. Cesta osobním automobilem trvala 6 hodin. Během cesty neměli papoušci přístup k vodě ani krmivu. Na základě Vašich znalostí zhodnoťte daný způsob přepravy.

21 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE TERARIJNÍCH ZVÍŘAT PŘI PŘEPRAVĚ

21.1

Slečna Emilka se rozhodla, že pořídí svému příteli k narozeninám chameleona. Doma má připravené vhodné terárium, nakoupenou potravu a vydala se pro mládě přímo k chovateli. Je listopad a večerní venkovní teplota se pohybuje okolo 3 °C. Pro chameleona se vydala osobním automobilem. Chovatel ji předal 2 týdny staré mládě chameleona v malé plastové krabici, běžně užívané v potravinářství pro vážené lahůdky, s proděravělým víčkem. Dovnitř krabičky umístil pár větviček, aby se chameleon měl čeho držet. Popište vhodnost tohoto druhu přepravy.

21.2

Slečna Simona pravidelně přepravuje svou agamu kočičinskou na svém rameni nebo v náručí, a to jak při přepravě k veterinárnímu lékaři, tak do školy a rovněž na svou brigádu do kanceláře. Slečna Simona tvrdí, že je agama její společnice na cestách a pomáhá jí vypořádat se s rizikovými situacemi po vzoru práce asistenčních psů vzhledem k jejím úzkostem. Uveďte rizikové faktory při uvedeném způsobu přepravy tohoto tropického druhu plaza.

21.3

Paní Malá si ve zverimexu koupila želvu nádhernou pro svého manžela k narozeninám. Prodávačka umístila přibližně 15 cm velkou želvu do plastového pytlíku na ryby s vodou a zajistila gumičkou proti vylití. Paní Malá měla v plánu želvu vzít na den do práce, protože její časové možnosti neumožňovaly koupit provést po práci. Popište vhodnost uvedené přepravy želvy nádherné a případně navrhněte možnosti zlepšení přepravy vodních želv.

21.4

Paní Nováčková navštívila veterinární kliniku se svou suchozemskou želvou kvůli nechutenství, které trvá již dva dny. Želvu majitelka dovezla na kliniku automobilem v plastovém košíku (viz obrázek č. 82). Zhodnoťte vhodnost uvedeného způsobu přepravy a uveďte rizikové faktory přepravy.

Obr. č. 82: Suchozemská želva v plastovém koši.

21.5

Paní Procházková se rozhodla, že si pořídí 2 želvy čtyřprsté od známého chovatele želv, který bydlí 250 km od jejího bydliště. K přepravě želv od chovatele do svého bytu využila průhledný plastový box s víkem. Plastový box byl prázdný, neobsahoval žádný podestýlkový materiál ani žádné jiné vybavení a ani žádné větrací otvory. Paní Procházková umístila obě želvy do boxu tak, že se ani jedna nemohla pohnout, protože box byl tak akorát velký, aby se tam vešly pouze samotné želvy. Následně umístila paní Procházková želvy na přední sedadlo osobního automobilu, nastavila klimatizaci na nejnižší stupeň a nasměrovala ji na plastový box, jelikož měla obavy, aby nedošlo k přehřátí želv vlivem vysoké teploty, která byla ten den 30 °C. Posuďte vhodnost zvoleného způsobu přepravy z hlediska welfare. Jak by měla být přeprava v ideálním případě realizována? Ve své odpovědi se také zaměřte na požadavky na přepravu terarijních zvířat a popište faktory, které mohou ovlivňovat přepravu v daném případě.

21.6

Pan Uhlíř se rozhodl navštívit veterinární kliniku se svou užovkou červenou. Přeprava užovky červené na veterinární kliniku probíhala v látkovém sáčku, který byl umístěn do polystyrenové krabice, která obsahovala zmačkané noviny. Polystyrenovou krabici umístil pan Uhlíř na zadní sedadlo svého automobilu. Uveďte, co si z hlediska welfare myslíte o daném způsobu přepravy užovky červené a jak by měla být přeprava v ideálním případě realizována?

21.7

Pan Svátek zamířil vlakem na chovatelskou burzu s cílem odvézt si domů nového obojživelníka. Na burze se nemohl rozhodnout, který ze dvou druhů si pořídí. Nakonec se rozhodl, že si koupí oba druhy, axolotla mexického i mloka skvrnitého. Pro přepravu si pan Svátek vzal 5litrovou sklenici od okurek s víčkem opatřeným několika větracími dírkami. Na dně sklenice se nacházel kousek vlhkého mechu. Protože si pan Svátek plánoval přivést pouze jednoho obojživelníka, měl k dispozici pouze jednu sklenici, oba živočichy tedy umístil do jedné sklenice. Cesta domů vlakem trvá 5 hodin. Zhodnoťte zvolený způsob přepravy z hlediska welfare. Jak by měla být přeprava v ideálním případě realizována?

21.8

Na obrázku č. 83 můžete vidět přepravu zraněné suchozemské želvy paní Smetánkové. Želvu poranil pes souseda paní Smetánkové, který se dostal na zahradu přes poškozený plot, když byla želva ve venkovním výběhu. Na základě Vašich znalostí zhodnoťte welfare želvy během přepravy. Do své odpovědi zahrňte, za jakým dalším účelem je možné želvy přepravovat.

Obr. č. 83: Želva se zraněným krunýřem v kartonové krabici.

21.9

Pan Koubek navštívil na konci června výstavu bezobratlých živočichů, kde si zakoupil dospělou samičku sklípkana kadeřavého a dospělého samečka štíra arizonského. Oba tyto druhy vložil do látkového sáčku o velikosti 30 cm x 25 cm a přepravoval je autobusem na vzdálenost 300 km. Na základě Vašich znalostí posuďte welfare obou druhů během přepravy. Jak by správně měla vypadat přeprava těchto druhů na tuto vzdálenost?

21.10

Pan Zahradník se rozhodl rozšířit svůj chov hadů a vydal se proto na výstavu na Slovensko. Na výstavě se mu zalíbila užovka zelená. Jelikož pan Zahradník neměl vymyšlenou přepravu a nechal si nic s sebou, na místě se rozhodl, že si koupí jeden látkový sáček, kam hada umístí. Do sáčku kromě hada neumístil nic dalšího. Látkový sáček s hadem poté umístil na zadní sedadlo svého automobilu a vydal se na 500 km dlouhou cestu zpět domů. Během cesty se několikrát stalo, že sáček s hadem vlivem prudkého brzdění spadl pod sedadlo. Zhodnoťte jednání pana Zahradníka a posuďte welfare hada během přepravy a případně navrhněte opatření ke zlepšení. Za jakým dalším účelem je možné hady přepravovat?

22 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE AKVARIJNÍCH RYB PŘI PŘEPRAVĚ

22.1

Pan Novotný si objednal na zahraničním internetovém e-shopu několik sladkovodních rybiček do svého nového akvária. Vzhledem k tomu, že přepravní společnost měla při přepravě problémy, rybičky strávily na cestě více než 48 hodin. Po příchodu obdržel 2 plastové pytlíky bez zakulacených rohů, s obsahem 5 a 6 rybiček různého druhu. Zhodnoťte vhodnost tohoto způsobu přepravy ryb.

22.2

Pan Vomáčka se vydal do zverimexu koupit si akvarijní rybičky – konkrétně neonky obecné a živorodky duhové – do svého nového akvária. Koupě proběhla v pořádku, prodavač ryby rozdělil do transportních sáčků doplněných vzduchem. Pan Vomáčka měl ve svém automobilu ještě připravený polystyrénový termobox, do kterého sáčky s rybičkami umístil. Domníval se, že tím dojde k zatemnění a redukci stresu, kterým ryby při přepravě trpí. Po cestě domů (celá cesta trvá 15 minut) si ale pan Vomáčka vzpomněl, že si zapomněl koupit pečivo. Rozhodl se tedy, že pečivo vezme cestou, aby pak už nikam nemusel a mohl se doma plně věnovat aklimatizaci rybiček. Bylo rozhodnutí pana Vomáčky správné? Popište specifické nároky pro přepravu akvarijních ryb. Jaké indikátory welfare byste hodnotil(a) při přepravě akvarijních ryb?

22.3

Žákyně první třídy základní školy Eliška si ráno před školou šla do zverimexu koupit rybičky do svého nového akvária. Jelikož zverimex zavírá odpoledne, musela si rybičky vzít ještě na celý den do školy. V prodejně si vybrala 3 samce bojovnice pestré, jelikož se jí líbily bohaté barevné variace této ryby. Prodavačka umístila ryby společně do plastového pytlíku se zakulacenými rohy, přičemž pro lehčí přepravu minimalizovala objem vody v pytlíku. Ryby byly v pytlíku společně přibližně 9 hodin. Zhodnoťte dobré životní podmínky akvarijních rybiček při přepravě s ohledem na uvedený druh a potenciální dopady na welfare při uvedené délce přepravy ryb.

22.4

Pan Konopásek si na základě domluvy se svým známým u něho v akváriu vybral 5 kusů akvarijních ryb, konkrétně 4 kusy neonek obecných a jednu bojovnici pestrá. Jelikož s sebou

neměl nic, v čem by ryby domů přepravil, nabídl mu známý igelitový sáček Ikea se ziplockovým zavíráním a špičatými rohy. Pan Konopásek vložil všechny ryby do jednoho sáčku o velikosti 10 x 10 cm a přepravoval je domů do svého akvária 4 hodiny. Zhodnoťte uvedený způsob přepravy z pohledu dobrých životních podmínek ryb.

22.5

Paní Černá navštívila akvaristickou burzu, kde ji zaujala závojnata čínská, proto se rozhodla, že si zakoupí dva kusy domů do svého akvária. Paní Černá si není si jistá, jak by ryby měla přepravovat, proto Vás, jako odborníka na přepravu akvariálních ryb, prosí o radu. Cesta z akvaristické burzy domů trvá přibližně 1 hodinu jízdy autem.

22.6

Majitel velkoobchodu se rozhodl zásobovat své prodejny akvariálními rybami, které má na skladě, proto zajistil nákladní automobil pro přepravu. Ryby jsou přepravovány v otevřeném přepravním systému ve velkých ocelových nádržích o objemu cca 2 000 litrů. Nádrže mají nahoře odklápěcí víko, které slouží pro nakládku a kontrolu ryb během přepravy a ve spodní části výpustní otvor. Nákladní automobil pro přepravu ryb disponuje kompresorem zajišťujícím provzdušnění transportních nádrží a také lahvemi s kyslíkem. Nicméně některé ryby byly v průběhu přepravy apatické, jiné na sobě měly bílé povlaky. Zhodnoťte welfare ryb během přepravy.

22.7

Paní Novotná si ve zverimexu zakoupila dvě bojovnice pestré. Prodavač umístil každou rybu zvlášť do transportního polyetylenového sáčku s půlkulatým dnem, běžně vyráběným pro akvaristy z certifikované průhledné PE potravinářské fólie o velikosti 30 x 6 cm. Sáčky s rybami byly následně umístěny do polystyrénového boxu a přepravovány 30 minut autem k paní Novotné domů. Doma paní Novotná vložila ryby spolu se sáčky do akvária, aby se aklimatizovaly. Zhodnoťte zvolený způsob přepravy ryb.

22.8

Pan Odehnálek se v dubnu zúčastnil mezinárodní výstavy akvariálních ryb, kde vystavoval svých 5 klaunů očkátých. Svě ryby na výstavu dopravil osobním automobilem, cesta mu trvala 7 hodin. Ryby byly přepravovány ve skleněné nádrži o velikosti 20 x 20 x 30 cm (D x Š x V)

umístěné na zadním sedadle. Nádrž byla vodou naplněna do $\frac{2}{3}$. Zhodnoťte zvolený způsob přepravy ryb. Na základě jakých indikátorů je možné welfare hodnotit?

22.9

Paní Zdena si ve zverimexu zakoupila 10 kusů neonek obecných. Prodavač umístil všechny ryby do jednoho plastového sáčku z PVC materiálu bez zakulacených rohů o velikosti 40 x 20 cm (V x Š) a sáček naplnil vodou téměř po okraj. Sáček vložil do polystyrénové krabice o velikosti 50 x 30 x 30 cm (V x Š x D). Paní Zdena následně s rybičkami absolvovala 50minutovou cestu autobusem domů. V autobuse bylo 10 °C. Zhodnoťte zvolený způsob přepravy ryb.

22.10

Při přepravě sladkovodních akvarijských ryb kamionem došlo k havárii, při které ryby vypadly ze svých kádí na cestu. Řidič po dobu čekání na policii ryby sbíral po vozovce ručně do plastových pytlíků, protože se jednalo o několik poměrně vzácných druhů, jejichž hodnota byla vysoká. Do každého pytlíku umístil 10 ryb o velikosti 5–10 cm a nalil jim z PET lahve jemně perlivou vodu, kterou protřepal, aby zredukoval bublinky. Jinou vodu řidič neměl k dispozici. K havárii došlo vinou zaměstnanců nakládky, kteří nevhodně vypočetli rozložení kádí, a tím pádem posunuli těžiště kamionu, který se v zákrutě na zledovatělé vozovce převrhnul. Na základě Vašich znalostí, zhodnoťte, zda byla situace vyřešena s ohledem na welfare ryb.

23 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE SLUŽEBNÍCH A ZÁCHRANÁŘSKÝCH PSŮ

23.1

V srpnu roku 2020 se vydala česká záchranářská skupina se svými psy do Bejrútu na záchrannou misi. Úkolem pětičlenného týmu bylo vyloučení přítomnosti osob v oblasti libanonského přístavu. Psovodi i se psy byli do Bejrútu přepraveni letecky. Psi pracovali maximálně 10 minut, poté následovala nutná pauza. Pan Vančura v rozhovoru pro TV uvedl, že jeho fena byla první den nasazena 6krát, což je dohromady 60 minut soustavné práce a po takovém výkonu byla naprosto „vyřízená.“ Zároveň dodal, že i přesto by se dalo říct, že si to psi užívali a byla to pro ně zábava. Jak byste v tomto případě posoudil(a) welfare záchranářských psů?

23.2

K lavinovému zásahu byli nasazeni dva záchranářští psi, kteří pracovali nepřetržitě při pátrání po pohřešovaných osobách téměř 8 hodin, protože nebyla možnost psy vystřídat. Teplota venku se pohybovala kolem -8 °C. Cestu na místo práce absolvovali pěšky, jelikož sněžný skútr byl k dispozici až v pozdějších hodinách. Psi měli k dispozici lahve s pitnou vodou a také energetické masové tyčinky. Jeden pes vykazoval apatické chování a olizoval si tlapky. Zhodnoťte situaci vzhledem k welfare psů.

23.3

Služební psi plemene belgický ovčák v počtu 5 jedinců byli nasazeni při misi v Afganistánu, a to konkrétně za účelem vyhledávání výbušnin ve vytyčeném území. Díky povětrnostním podmínkám (sucho, vysoká teplota, prašnost a horké povrchy) byly psům nasazovány ochranné pomůcky jako brýle, boty a také byla podávána v častých intervalech voda. Vzhledem k náročnosti terénu bylo nutné služební psy vystřídat celkem třikrát v časovém intervalu 18 hodin čistého času hledání. Vojáci neměli pro psy k dispozici místo k odpočinku, a proto zvolili improvizovaný úvaz ve stínu u aut. Posuďte aspekty welfare, které je při práci služebních psů nutno dodržovat a také zhodnoťte popsanou situaci.

23.4

V policejním celostátním pátrání byli nasazeni 3 služební němečtí ovčáci. Bak, Rik a Sam se již 4 dny střídají v pátrání po hledaném zločinci, který se ukrývá v Krkonoších. Psi pracují střídavě, vždy jeden po dobu 6 hodin. Pes pracuje na stopovacím vodítku, které má uvázané za postroj

a je napájený každé 3 hodiny z cestovní lahve. Psům je nepravidelně podávána energetická pasta. Psi se pohybují lesním terénem v každém počasí, přičemž to se vlivem podzimu velice rychle mění. Po 6 hodinách je pes odvezen do svého kotce a vystřídán jiným psem. Zhodnoťte welfare služebních psů v uvedeném případě, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

23.5

Na ukázky služebních psů na den dětí byli přivezeni 4 belgičtí ovčáci, kteří měli demonstrovat zadržení pachatele s pomocí figuranta. Ukázky byly naplánovány na 13:00 na fotbalovém hřišti místní vesnice. Psi již od rána čekali v přívěsu, který byl připojený za policejní auto. Psi byli v přívěsu zavřeni, jako podložky měli k dispozici deky, voda k dispozici nebyla. Po vypuštění z přívěsu se psi projevovali zmateně, hyperventilovali a vyhledávali stín. Psům byla podána voda, ale na nic jiného nezbyl čas, tudíž byli odvedeni přímo na ukázky zadržení pachatele na 200 metrů. Zhodnoťte welfare služebních psů, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

23.6

Na ukázkách služebních psů pro veřejnost jste byl(a) svědkem předvádění 5leté feny dobrmana, která byla opatřena kromě postroje také ostnatým obojkem. Kovový obojek s ostny směřujícími ke krku feny byl dle odůvodnění psovoda použitý pro lepší ovladatelnost feny. Zhodnoťte welfare dobrmana, případně navrhněte opatření ke zlepšení v souvislosti se situací vyobrazenou na obrázku č. 84.

Obr. č. 84: Doberman při ukázkách obrany.

23.7

Jako asistent(ka) inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy jste byl(a) pozván(a) na trénink služebních psů v rámci speciální zásahové jednotky. Trénink obran probíhal tak, že psi byli postupně po jednom vypouštěni na figuranta, který byl zahalen v speciálním obleku. Figurant vždy vystřelil do vzduchu a pes byl na povel psovoda vypuštěn z vodítka. Figurant se rozběhl směrem od psa, přičemž pes musel před zadržením přebrodit menší jezírko. Po dostižení pachatele a zákusu figurant několik vteřin naznačoval údery obuškem směrem ke psu. Zhodnoťte situaci, případně navrhněte opatření ke zlepšení s ohledem na welfare služebních psů.

Obr. č. 85: Belgický ovčák při tréninku obran.

23.8

Paní Olomoucká se má zítra zúčastnit zkoušky záchranářské způsobilosti (ZZZ) se svým výmarským ohařem, nicméně fena se projevuje apaticky, objevil se u ní výtok z dutiny nosní a kašel. Paní Olomoucká feně podává jitrocelový sirup, nicméně nechce zkoušky vynechat, jelikož další jsou plánovány až za dlouhou dobu. Zhodnoťte situaci a uvažte vhodnost absolvování záchranářských zkoušek u psa s popisovanými příznaky.

23.9

Pan Malý se rozhodl uspořádat akci zaměřenou na výcvik vodní záchrany za použití psů, proto spustil událost na sociálních sítích, kde se mohli majitelé přihlašovat. Výcvik probíhal na brněnské přehradě v červenci kolem poledne. Psi se učili přinášet z vody plovoucí hračku,

příčemž za tento úkon byli odměňováni polovlhkými pamlsky. Zhodnoťte situaci a za pomoci obrázku posuďte vhodnost tréninku vodní záchrany uvedeným způsobem.

Obr. č. 86: Německý ovčák při tréninku vodní záchrany.

23.10

V rámci pátrání po pohřešované osobě byl nasazen německý ovčák Nik na prohledávání místního lesa. Nik dostal k dispozici tričko pohřešované osoby, aby si nasumoval pach. Pátrání začalo ve 14:00. Nik pracoval nepřetržitě až do půlnoci, kdy byla pohřešovaná nalezena. Nikovi byla poskytována pouze pitná voda. Zhodnoťte úroveň welfare psa při pachových pracích. Jaké vidíte možnosti zlepšení úrovně welfare psa v dané situaci?

24 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE LOVECKÝCH PSŮ

24.1

Pan Drábek je již 15 let chovatelem drsnosrstých jezevčků, které využívá především k norování. Na výcvik norování jezdí na Slovensko a do Polska. Zastává názor, že nezkušený pes potřebuje mít při výcviku kontakt se zvířetem, které bude norovat v praxi. Pokud tomu tak není, je takový pes v praxi nepoužitelný. Psi se pak lišek často v přímém kontaktu bojí, a dokonce ze strachu noru opouští, což je při lovu tímto způsobem naprosto nežádoucí. Zhodnoťte úroveň welfare při výcviku a využití normíků. Jaké vidíte možnosti zlepšení úrovně welfare loveckých psů?

24.2

Při tréninku práce v lese se zaběhl za zvěří mladý samec českého fouska, který za sebou po zemi táhl dlouhé vodítko. Jelikož se vodítkem zachytil o strom, v nepřístupném terénu, pátrací akce se prodloužila na několik hodin. Pes navíc utrpěl poranění trupu. Popište specifická rizika výcviku a využití loveckých psů z pohledu welfare a možnosti zabezpečení loveckého psa proti útěku, případně možnosti trasování psa.

24.3

Myslivecký hospodář pan Sedlák se zúčastnil se svými jagdteriéry naháňky na černou zvěř, přičemž poskytl k práci své 4 dospělé samce. Samci byli vybaveni obojkem s vysílačkou a vypuštěni v celkovém počtu 8 psů (využiti byli i další 4 jedinci od kolegy pana Sedláka). Po úspěšné naháňce se jeden samec vrátil kulhající a s otevřenou ránou na pravém boku. Pes zrychleně dýchal a pan Sedlák zaznamenal také příměs krve ve slinách psa. Popište rizika práce loveckých psů z pohledu welfare v souvislosti s naháňkou černé zvěře.

24.4

Paní Novotná je chovatelkou hladkosrstých jezevčků velikosti standard a aktivně se s nimi věnuje lovecké kynologii. S mladým psem ji čekaly zkoušky nováčků v bezkontaktním norování, na které se intenzivně připravovala. Ve zkušební den byla k dispozici umělá nora, která byla postavená v mírném svahu lesního porostu. Boční stěny nory byly vyrobeny z prken a povrch nory byl v úrovni terénu. Ke zkouškám byla zajištěna jedna liška pro 10 psů, která vypadala v dobré kondici. Pes byl vehnán do prvního kotle nory, kde byla umístěna liška v přepravním truhlíku. Jelikož byla liška poněkud agresivní, poranila psa na čenichu a rovněž

na přední končetině. Pes měl velkou chuť do práce, ale vzhledem ke zranění, musel být z nory vyjmut a ze zkoušek pro tento den vyloučen. Zhodnoťte vzniklou situaci.

24.5

Pan Silný je myslivec, který se věnuje výcviku mladých mysliveckých psů. Dnes jeho lekci navštívilo 8 štěňat ohařů ve věku do 9 měsíců, které na skupinovém tréninku učil základní poslušnosti. Začal s povelům stůj, který učil metodou šlapání na zadní tlapy psa. Pokud pes nechtěl vstát z polohy vleže nebo vsedě, nařídil majitelům, aby silou došlápli psovi na zadní končetinu, a bolestivý stimul psa donutí postavit se. Zhodnoťte vybranou výcvikovou metodu pana Silného s ohledem na welfare psů.

24.6

Slečna Michaela se rozhodla se svou argentinskou dogou vykonávat mysliveckou práci, jelikož je argentinská doga původně lovecké plemeno. Rozhodla se, že vyzkouší výcvik své dogy v lese při nahánění divočáků. Slečna Michaela se rozhodla zeptat se Vás, jako odborníka na welfare loveckých psů, na možnosti v oblasti lovecké upotřebitelnosti své argentinské dogy.

24.7

Pan Nový cvičí svého slovenského hrubosrstého ohaře vystavování zvěře, proto dnes vzal 9měsíčního samce na pole připnutého na stopovacím vodítku za hladký obojek. Pes zavěřil srnu a přirozeně začal vystavovat. Při pohybu srny za ní ale vyběhl, načež mu pan Nový zavelel povel „lehni“ a prudce škubl vodítkem tak, že pes padl ze salta na záda. Po dvou opakováních pes přestal za zvěří vyrážet. Zhodnoťte uvedenou metodu tréninku ohaře.

24.8

Byl(a) jste pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v chovu parson russell teriérů pana Zorničky, jelikož jste dostal(a) hlášení, že pan Zornička své psy škube a ti následně ječí od bolesti. Po příchodu k panu Zorničkovi jste spatřil(a) 8 kotců, přičemž každý kotec obýval jeden pes. V kotci byla betonová podlaha s odtokem, miska na vodu i krmení. Misky byly upevněné na čelní straně kotce. Psi měli v kotci k dispozici kus kartonu na ležení a jelení paroh na hraní. Pan Zornička uvedl, že před pár dny psy trimoval a úkon Vám také demonstroval na jednom ze svých psů (viz obrázek 87 a 88). Pes v průběhu trimování klidně seděl. Zhodnoťte situaci a navrhněte řešení.

Obr. č. 87: Ucho psa před úpravou.

Obr. č. 88: Ucho psa po úpravě.

24.9

Slečna Jana se se svým zlatým retrievrem zúčastnila soutěže retrívřů v přinášení pernaté zvěře z vody. Její pes je 18 měsíců starý samec, který se takové akce účastní poprvé. Pes musí přinést pernatou zvěř z vody na povel. Při soutěžním výstřelu chtěl pes z plochy odejít, stáhl ocas mezi nohy a hyperventiloval, načež ho slečna Jana švihla řemenem po hřbetu se slovy, aby se uklidnil. Rozhodčí psa ze soutěže vyloučil, a to z důvodu evidentního strachu z výstřelu. Slečna Jana se proti rozhodnutí odvolává a s vyloučením nesouhlasí. Zhodnoťte počínání psa, reakci Jany a rozhodnutí rozhodčího.

24.10

Při prohledávání rákosí a vody kolem břehu se flat coated retrívř pana Zkušného zranil na pravé hrudní končetině, přičemž ta začala krváčet. Pan Zkušný si rány všiml po 15 minutách, kdy se pes z vody vrátil s pernatou zvěří. Pan Zkušný trénink ukončil, ránu psovi omyl pitnou vodou a převázal svou ponožkou, aby netekla. Následně psa odvezl k veterinárnímu lékaři. Zhodnoť postup pana Zkušného, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

25 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE OVČÁCKÝCH, HONÁCKÝCH A PASTEVECKÝCH PSŮ

25.1

V Krkonoších pan Novotný vlastní stádo 200 kusů ovcí, které mu hlídají 2 pastevečtí psi volně na neohrazených pastvinách. Psi mají k dispozici misku s vodou, většinu dne tráví na pastvinách. V noci jsou oba psi uvázáni na volném řetězu o délce 2 metry. Majitel stáda minule našel jednoho ze psů ve špatném stavu – po návštěvě veterinárního lékaře se ukázalo, že obsah žaludku psa je plný kostí. Zhodnoťte welfare psů pana Novotného.

25.2

Pan Jelínek je dlouholetým chovatelem ovcí v hornatých oblastech Krušných hor. Ovce chová pastevním odchovem ^{24/7}. Pouze v období bahnění má ovce ustájené v chovném zařízení, aby si porody ohlídal. K ohlídání svého domu a stáda má vycvičeného psa Baka. Bak je 7letý pes maremmansko-abruzzského pasteveckého psa, který bývá celé dny s ovce na pastvinách, kde je bedlivě střeží. Pes je zvyklý i na rodinu pana Jelínka, kterou má rád, ovšem v povelech respektuje pouze svého chovatele. K cizím osobám je velice rezervovaný. Pan Jelínek chodí psa krmit 2x denně a poskytuje mu pravidelnou veterinární péči. Přístup k vodě je zajištěn z napájecích žlabů pro ovce umístěných na pastvinách. Pravidelně psa kontroluje minimálně 3x denně. Zhodnoťte welfare psa pana Jelínka.

25.3

Pan X chová ve městě 2letého samce border kolie, u kterého se potýká se zvláštním chováním. Samec během procházek nereaguje na povely majitele a neustále se pokouší obíhat kolem aut a jiných dopravních prostředků a lehnutím se je snaží zastavit. Majitel uvádí, že toto chování psa je pro něj velmi omezující, neboť samec už dvakrát utrpěl zranění a jednou dokonce musel podstoupit veterinární zákrok následkem srážky s kolem. Zhodnoťte welfare psa pana X, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

25.4

Vaše známá je majitelkou štěněte plemene mudi, se kterým by ráda začala pracovat u ovcí. Přihlásila se na trénink, kde trenérka připoutala štěně rozvojkou ke svému staršímu psovi, kterému následně dávala lehké směrové povely, a štěně bylo nuceno psa v klusu následovat. Trenérka popisovala, že štěně se opakováním po starším psovi naučí povely dříve a lépe. Zhodnoťte welfare psa při tréninku a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

25.5

Pan Miloš, který bydlí v bytě 2+1 s výměrou 55 m² si adoptoval čtyřletého psa plemene slovenský čuvač. Pes se po pár týdnech začal chovat agresivně vůči jiným psům a lidem na chodbách v panelovém domě, a dokonce došlo k incidentu, že pes zaútočil na ohaře sousedky. Pan Miloš již vodí psa s košem, ale sousedé si stěžují, že se psa bojí. Zhodnoťte welfare psa v podmínkách popsaných v příkladu a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

25.6

Paní Sosnová odchovala vrh středoasijského ovčáka na své farmě a ponechala si jedno štěně. Osmítýdenní štěně je umístěné mezi ovci ve stáji, kde má misku s čerstvou vodou a misku na krmení. Pes má možnost spát mezi ovci, a tudíž má podestláno hlubokou slaměnou podestýlkou. Na noc paní Sosnová psa zavírá ve stáji, přes den má pes umožněný volný pohyb po farmě. Zhodnoťte welfare pasteveckého psa v podmínkách ustájení popsaných v příkladu, případně navrhněte opatření ke zlepšení.

25.7

Pan Maroš vlastní 4 jedince plemene australský honácký pes, které aktivně využívá k práci u skotu. Skot chová volně na pastvě, kam je pomocí psů vyhání, několik měsíců. Jeden ze psů byl při přehánění zraněn býkem, jelikož došlo ke střetu, kdy pes býka popohnal štípnutím do pánevní končetiny a ten ho výkopem za sebe zranil na hlavě. Pes je již dva dny podle slov pana Maroše nesvůj a má přivřené oko. Zhodnoťte welfare honáckého psa v podmínkách práce popsaných v příkladu, případně navrhněte opatření k řešení situace.

25.8

Paní Slaná dceři ke 12. narozeninám pořídila štěně plemene welsh corgi pembroke jako mazlíčka. Paní Slané se velice líbil roztomilý exteriér psa a domnívala se, že nižší vzrůst je pro její dceru ideální. Štěně v pubertě začalo být velice aktivní a destruktivní v domácnosti. Navíc na procházce při rychlém pohybu chytá a štípe lidi do noh. Paní Slaná psa za toto chování trestá, protože je velice obtěžující. Denní aktivita psa obnáší ranní venčení a následně odpolední procházku o délce 30 minut. Přes víkend se procházka prodlouží přibližně na hodinu, jinak je pes trvale ustájen v bytě o výměře 49 m². Zhodnoťte welfare honáckého psa v podmínkách popsaných v příkladu a navrhněte majitelce možnosti zlepšení současné situace v souvislosti s nežádoucím chováním psa.

25.9

Na koňské farmě v Dolní Lhotě chová paní Tichá australské ovčáky s průkazem původu v počtu 5 jedinců. Ovčáci jsou rovněž jejími společníky na koňských projížďkách. Psi jsou trvale ustájeni venku, přičemž mají k dispozici přístřešek a stáj v případě nepřízně počasí. Ovčáci mají neomezený pohyb ^{24/7} po farmě. Ve stáji se nachází 2 misky na vodu a 5 misek na krmivo. V jedné z misek je možné spatřit zbytky okoralého syrového masa z večere. Paní Tichá psům přizpůsobila prázdný koňský box, který vystlala slámou a opatřila několika gumovými hračkami. Zhodnoťte welfare ovčáckých psů v podmínkách ustájení popsaných v příkladu a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

25.10

Pan Mokřý se vydal se svým 11měsíčním psem plemene šarplaninec na klubovou výstavu pasteveckých plemen spojenou s výstavou pinčů. V době pauzy si zapaloval cigaretu, přičemž jeho pes nedaleko spatřil samce pinče a odtáhnul pana Mokřého k němu. Majitelka pinče se zeptala, zda je očichávání psů v pořádku, což pan Mokřý potvrdil. Za pár sekund šarplaninec ztuhnul a objevila se u něj piloerekce na hřbetě. Záhy na pinče zaútočil, nicméně majitelka malého psa stihla vytáhnout za postroj do vzduchu a přehodit za nedaleký plot, tudíž utrpěl pouze lehká zranění. Pan Mokřý se vyjádřil, že tohle jeho pes nikdy neudělal, a že tomu nerozumí. Zhodnoťte situaci a navrhněte opatření ke zlepšení s ohledem na welfare psů.

26 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE PSŮ PŘI VÝCVIKU A VEŘEJNÝCH VYSTOUPENÍCH

26.1

Slečna Nela je majitelkou 4leté feny plemene šiperka. Fenku si Nela pořizovala především jako rodinného parťáka. Neplánovala žádné kynologické aktivity, pouze výcvik základní poslušnosti. Majitelku v poslední době zaujalo agility, jelikož je ale fena docela bojácná, obává se, zdali by to byl pro ni vhodný sport. Majitelka začala zjišťovat informace o výcviku, našla si výcvikové středisko, které se specializuje na výcvik agility pozitivní motivací, ale neví, co si pod tím má představit. Popište princip metody výcviku formou pozitivního posilování. Jaká jsou specifická rizika při výcviku a soutěžích agility? Popište faktory ovlivňující welfare při výcviku agility.

26.2

Trenér doporučil majitelům psa plemene argentinská doga, který vrčí na rodinné příslušníky u misky s krmením, použít k potrestání psa násadu od koštěte, kterou psa vždy při útoku uhodí. Několikrát jim výcvikovou metodu předvedl. Pes měl po několika pokusech stažený ocas, odvracel pohled, olizoval si pysky a zíval. Trenér také majitelům poradil, aby si u psa vybudovali dominantní postavení a při nácviu (šahání do misky s krmením) využívali stahovací obojek. Agresivita u něj ale nadále přetrvávala. Zhodnoťte vhodnost výcviku s ohledem na welfare psa.

26.3

Na výcvikové akci pořádal kynologický klub ukázky technik zvyšování temperamentu u boxerů. Psovodi psy postavili navzájem proti sobě, aby se projevovali agresivně. Psi byli údajně trénováni brát jiného psa jako nepřítele. Uvedeným způsobem mělo podle klubu docházet ke zvýšení temperamentu psů a podání lepšího výkonu při obranách. Zhodnoťte počínání kynologického klubu ve vztahu k welfare psů.

26.4

Paní Široká vlastní 13 týdnů staré štěně labradorského retrievra, které má podle ní při tréninku venku malou motivaci plnit povely a nechce si brát podle jejích slov dokonce ani párek. Přečetla si na internetu o výcvikové metodě, která pomocí hladovění psa přinutí k vyšší motivaci, a tím pádem k lepšímu plnění povelů. Na své štěně ze začátku aplikovala 4 dny hladovění a pak opět

vyzkoušela použít párek, pes již na povely reagoval lépe. Popište možné negativní dopady na welfare štěněte v souvislosti s uvedenou výcvikovou metodou.

26.5

Pan Richard si s přítelkyní adoptoval 2letého křížence plemene typu bull a rád by se věnoval bull sportům. Speciálně ho zaujal weight pulling, což je disciplína, kde psi musí utáhnout za co nejkratší časový interval co nejvyšší váhu naloženou na kolejích. Pes může být při tahu motivován hračkou nebo pamlskem. Popište faktory ovlivňující welfare psů při tréninku bull sportů a uveďte možná rizika této aktivity. Vysvětlete správné zásady provádění tohoto sportu s ohledem na potřebné vybavení.

Obr. č. 89: Pes při provádění weight pullingu.

26.6

Slečna Huková se svým křížencem teriéra začala provádět dogtrekking. Popište, jak by mělo vypadat vybavení slečny Hukové a jejího psa s ohledem na správné zásady provádění tohoto individuálního musherského sportu. Uveďte faktory ovlivňující welfare psů při provádění individuálních musherských disciplín a vyjmenujte další známé musherské disciplíny.

26.7

V Praze se konal neoficiální závod v dogdancingu, kde poprvé se svou border kolí nastoupila i 14letá Jiřina. Jiřina se představila ve 3 minuty dlouhé choreografii v divizi Freestyle. Choreografie měla být tematická, Jiřina zvolila název: „Dva loupežníci“ a v duchu této tematiky chtěla využít i tři druhy rekvizit: lněný pytlík s mincemi, nůž a lano. Jelikož nesehnala umělý nůž, rozhodla se použít pravý, ale vybrala záměrně hodně tupou čepel, aby se pes neporanil. Zhodnoťte počínání dívky z pohledu welfare border kolie a uveďte faktory ovlivňující welfare psů při vystoupeních v dogdancingu. Co soutěžení v tomto sportu obnáší?

26.8

Chovatelka vipetů se pravidelně účastní soutěží v coursingu se svou smečkou 8 chrtů. Dnes nastoupila v tematické soutěži Velikonoční zajíc, která se konala v Praze-Uhřetěvsi. Plocha pro běh se skládala z otevřené louky, která byla pořadatelem předem zkontrolována na přítomnost kamenů a děr. Ten den nastoupili 4 chrti plemene vipet, přičemž každý běžel délku trati 700 m. Psi byli vypouštěni vždy ve dvojici a byli označeni barevnou dečkou pro rozlišení. Někteří psi chovatelky měli na končetinách bandáž. Uveďte faktory ovlivňující welfare psů při provádění coursingu, zásady bezpečnosti a další náležitosti potřebné pro start v této disciplíně. Jaká rizika vyplývají z pohledu welfare pro psa v rámci provádění uvedené disciplíny?

26.9

Pan Rychlý je majitelem pěti trpasličích pinčů, a jelikož mu psi velice často na statku pomáhají zbavit se škůdců (zejména myši a potkanů) a on si jejich práci velice cení, rozhodl se tuto službu nabízet také sousedům. Ti byli velice spokojeni. Pan Rychlý si, nabuzen úspěchem svých psů v praxi, vytvořil webové stránky, kde služby psích deratizátorů nabízí. Slibuje efektivní deratizaci pomocí psů plemene pinč, kteří byli šlechtěni pro tento účel. Jelikož si věří i ve věci výcviku, nabízí také svoje služby jakožto výcvikáře pro psy krysaře. Plánuje nakoupit v obchodě se zvířaty několik desítek myši a potkanů, na kterých psy bude cvičit. Zhodnoťte počínání pana Rychlého ve věci poskytování služeb živé deratizace pomocí psů a výcviku na živých hlodavcích z obchodu se zvířaty.

26.10

Monika si pořídila štěně šeltie za účelem aktivního závodění v agility. Jelikož byly všechny začátečnické lekce v okolí plné, rozhodla se cvičit agility sama v místním psím výběhu

opatřeném překážkami ze dřeva. Monika začala 4měsíční štěně lákat na kus párku přes skokovou překážku o výšce 40 cm, přičemž pokud štěně úkol nesplnilo, přehodila ho přes překážku na postroj, aby vidělo, jak se to dělá. Následně lákala psa na párek slalomem z dřevěných kolíků, a nakonec pokračovala kladinou z hladkého dřeva, kam štěněti rovněž musela pomáhat zdvižením za postroj, protože to psovi klouzalo. Zhodnoťte postup majitelky a popište možné negativní dopady na štěně v souvislosti s uvedenou výcvikovou metodou.

27 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE PSŮ, KOČEK A DALŠÍCH ZÁJMOVÝCH ZVÍŘAT V OBCHODECH SE ZVÍŘATY A PŘI PRODEJNÍCH AKCÍCH

27.1

Při návštěvě ochodu se zvířaty a zvířecími potřebami si Ivana všimla, že jsou všichni hlodavci (myši, potkani, křečci, osmáci, činčily) krmeni stejnou krmnou směsí. Dle vzhledu se jednalo o nejlevnější krmnou směs pro morčata a křečky, mimo jiné bohatou na sušené ovoce. Skupina zvířat nebyla rozdělena dle pohlaví a ubikace měly vždy stejnou velikost, přibližně 30 x 30 x 30 cm. U dvou myší si Ivana všimla vytrhaných hmatových vousků. Posuďte welfare zvířat v obchodě se zvířaty.

27.2

V obchodě se zvířaty byla při kontrole inspektorem Krajské veterinární správy Státní veterinární správy upozorována ubikace pro potkany, ve které se nacházela podestýlka v podobě kusů novin, napáječka a domeček z krabíčky od čaje. Skupina deseti potkanů obou pohlaví, kromě uvedených předmětů výše, měla ubikaci prázdnou a v rohu byl zaznamenán jeden uhynulý jedinec – pravděpodobně mládě. Při krátkém pozorování byla u některých samců evidentní zranění. Zhodnoťte úroveň chovu a welfare zvířat.

27.3

Jako asistent(ka) inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek na prodejní burze zvířat. Na prodejní akci ve městě Litoměřice si zaplatil své prodejní místo také pan Martin, který plánoval prodej štěňat po své feně drsnosrstého jezevčíka standardní velikosti. Vzhledem k tomu, že byl slunečný srpnový den, postavil Martin nad krabicí od banánů, do které umístil 9 štěňat, slunečnick. Štěňata měla z vrchní strany nataženou kovovou síťku, která bránila jejich úniku z krabice. Jako podložku zvolil pan Martin staré noviny. Jako asistent(ka) inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy jste neviděl(a) žádné misky s vodou a také jste při prohlídce štěňat shledal(a) četné výtoky z očí. Při kontrole chrupu se zjistilo, že štěňata ještě nemají plně vyvinutý mléčný chrup. Zhodnoťte úroveň welfare na prodejní burze.

27.4

Jako asistent(ka) inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v obchodě se zvířaty. Při kontrole jste

objevil(a) ubikaci s kombinací druhů myš a potkan v počtu 8 kusů samic s mláďaty pro každý druh. Při šetření jste se dozvěděl(a), že jsou tyto druhy spojené za účelem šetření místa a jelikož jsou to příbuzné druhy, není to na závadu. Hlodavci měli k dispozici několik misek s kompletní granulovanou směsí a také napáječky plné vody. Ubikace obsahovala podestýlku z březových štěpek, několik natrhaných kapesníků, domečky z kokosových ořechů a také tyčinku obsahující semínka slepená medem na okus. V ubikaci se vyskytovaly také početné prolézačky a větvičky stromů. Zhodnoťte úroveň welfare v obchodě se zvířaty a popište případné možnosti pro zlepšení.

27.5

Jako návštěvník(nice) na prodejní akci se zvířaty v Kladrubech nad Labem jste shledal(a) prodejce u stánku č. 18, který držel v přepravních klecích mláďata papouška ara arakanga v počtu 8 kusů neoznačená kroužkem na noze. Položil(a) jste prodejci dotaz ohledně registrace papoušků – chovatel nebyl schopný odpovědět, jelikož mláďata vyměnil na bazaru za jiný druh ary, který registraci nepotřebuje. Neví ani přibližný věk mláďat, a proto je prodává pouze za 1000 Kč. Mláďata jsou zatím téměř holá a jsou umístěna v přepravních o velikosti 40 x 35 x 20 cm (D x V x Š) bez podestýlky, krmení a vody. Zhodnoťte úroveň welfare papoušků uvedeného prodejce a popište případné možnosti zlepšení.

27.6

Jako asistent(ka) inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v obchodě se sladkovodními zájmovými rybičkami. Všiml(a) jste si několika jedinců druhu skalára amazonská umístěných v plastových sáčkách u pokladny v různém počtu. V sáčkách se kromě mírně kalné vody a samotných ryb nenacházelo nic dalšího. Po dotázání se na tento stav u obsluhy, jste dostal(a) odpověď, že ryby jsou takto připraveny pro zákazníky předem, při osobním vyzvednutí z jejich eshopu. Zhodnoťte úroveň welfare v obchodě se zvířaty a popište případné možnosti zlepšení.

27.7

Jako odborník na welfare jste dostal(a) za úkol poradit místnímu obchodu, který se zaměřuje na chov plazů, s vytvořením ubikace pro následující druhy zvířat: užovka červená, chameleon jemenský a leguán zelený. Popište faktory ovlivňující welfare uvedených druhů plazů a navrhnete základní parametry pro jejich ubikace v obchodě.

27.8

Paní Dvořáčková pracuje ve specializovaném obchodě zaměřeném na prodej králíků a jejich vybavení. Po příchodu do práce si všimla, že se jeden samec králíka nachází v karanténním zařízení a dle popisu v knize karantén vidí, že je tam již 5 dní kvůli zažívacím obtížím. Králík měl také přísnou dietu. Paní Dvořáčkové ale bylo králíka líto, a proto ho přesunula do samičí skupiny, kde měli králíci k dispozici 2 ks ovoce. Zhodnoťte počínání paní Dvořáčkové.

27.9

Na prodejní akci hlodavců jste spatřil(a) chovatele myši, který je prodával jako zájmová zvířata. Tvrdil, že si tímto způsobem přivydělává, jelikož jeho primární zdroj příjmu je chov hlodavců pro hady. Dospělé myši v počtu 12 kusů byly umístěné v plastovém boxe s kovovým příklopem s mřížemi o velikosti 55 x 39 x 27 cm. V ubikaci se nacházela podestýlka v podobě hoblin a rulička od toaletního papíru. Rovněž jste spatřil(a) misku s vodou, která byla ale hoblinami zcela zaházena. Chovatel držel na prodejní akci obě pohlaví v jedné ubikaci. Zhodnoťte podmínky, které chovatel zvířatům na prodejní akci vytvořil a popište případné možnosti zlepšení.

27.10

Jako asistent(ka) inspektora Krajské veterinární správy Státní veterinární správy jste byl(a) pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek v obchodě se zvířaty. V prodejně se nachází 8 kusů kulatých nádob, které primárně slouží jako nádoby pro řasokoule, které lze v prodejně sehnat v různých velikostech. Jelikož majitel obchodu vyžaduje, aby byly nádoby estetické, vložil do každé z nich jednoho samce bojovnice pestré. Nádoby o objemu 2,5 l obsahovaly barevné písčité dno, několik kusů řasokoulí a vždy jednu rybu. Nádoby byly umístěny ve výloze prodejny, kde svítilo 4 hodiny denně přímé slunce. Zhodnoťte úroveň welfare v obchodě se zvířaty a popište případné možnosti zlepšení.

28 POSUZOVÁNÍ WELFARE PSŮ, KOČEK A DALŠÍCH ZÁJMOVÝCH ZVÍŘAT PŘI VÝSTAVÁCH

28.1

Handlerka měla na mezinárodní výstavě v péči 5 psů různých plemen ustájených jednotlivě v klecích přiměřené velikosti po dobu 8 hodin, aby nedošlo ke znečištění upravené srsti. Poslední venčení psů provedla v 7:00 ráno, přičemž pes, který nastupoval do výstavního kruhu jako poslední v 15:00, se vymočil přímo během posuzování. Handlerka psa pokárala a v ten den ho nenakrmila. Zhodnoťte welfare psů na výstavě.

28.2

Slečna Lenka je majitelkou 3leté černé fenky labradorského retrívra, která se se svým psem rozhodla vydat na mezinárodní výstavu DUO CACIB na brněnské výstaviště. Zápis probíhal v 8 hodin ráno, posouzení v kruhu bylo naplánováno na 12:00 a následná soutěž „vítěz skupiny“, na kterou byl pes zapsán, probíhala v 16:30. Celkem strávila se psem na výstavišti přibližně 10 hodin. Přeprava na místo probíhala osobním automobilem, trvala přibližně hodinu a půl, vzdálenost byla 80 km. Na výstavišti byla fena mimo vystavování umístěna v kleci, přes kterou byla přehozena deka. Samozřejmostí byly pamlsky a dostatek vody. Den před výstavou došlo k zastřížení drápků, srsti na ocase a na tlapkách. Ráno před odjezdem na výstaviště ještě proběhla finální koupel s kondicionérem. Posud'te welfare feny před výstavou a v průběhu výstavy.

28.3

Chovatelka drsnosrstého plemene irský teriér se zúčastnila výstavy se svými psy, přičemž je postupně ve výstavní hale upravovala na speciálním stole, který byl také vybaven šibenicí (aparát, ke kterému lze psa připnout za obojek). Svého psa na tuto šibenici uvázala, následně ho trimovala a v poslední fázi úprav ho ještě postříkala lakem na vlasy určeným pro lidi. Jelikož měl pes několik nesprávně vytrimovaných míst na těle, využila k zakrytí hnědou barvu na vlasy ve spreji. Mladý pes nebyl na takovou manipulaci zvyklý a několikrát došlo k pokusům seskočit ze stolu. Zhodnoťte welfare psa dle zadání.

28.4

Chovatelka anglických buldoků se rozhodla zúčastnit krajské výstavy psů v Brně. Výstava se konala v areálu kynologického cvičiště, tudíž se jednalo o venkovní veřejnou akci. Akce se konala v červenci, přičemž předpověď počasí na uvedený den hlásila jasno, bezvětří a teplota

byla odhadována na 29 °C. Chovatelka umístila ráno 5 kovových klecí kolem výstavního kruhu a do každé z nich zavřela jednoho jedince plemene anglický buldok. Tři feny a dva psi měli v klecích podložku a misku s vodou. Jelikož na plochu svítilo celý den slunce, chovatelka přehodila přes klece ručníky, aby byli psi ve stínu. Kolem oběda vytáhla z klece 9letou fenu k posouzení, ale fena nejevila známky zájmu, byla apatická a hyperventilovala. Majitelka se rozhodla ji celou polít vychlazenou vodou z plastové láhve, kterou si koupila pro sebe na doplnění pitného režimu. Zhodnoťte počínání majitelky v uvedené situaci. Uveďte faktory ovlivňující welfare psů na výstavách s ohledem na rizika vyplývající z nevhodného ustájení.

28.5

Paní Hubáčková se poprvé zúčastnila klubové výstavy stafordšírských teriérů, která se konala v Litoměřicích v klimatizovaných halách. Ve třídě mladých psů nastupovala se svým ročním samcem v konkurenci 10 samců. Při posuzování došlo k napadení samce paní Hubáčkové mladším konkurentem, který stál v těsné blízkosti jejího psa, hlavou otočenou ke psovi. Handler, který útočnicka předváděl, ho za trest vyvěsil na výstavním vodítku do vzduchu a kopl do hrudě. Pes paní Hubáčkové utrpěl tržné rány a díky pádu na bok si poranil přední pravou končetinu. Paní Hubáčková vyhledala přítomného veterinárního lékaře a handler s útočícím psem byl z posuzování vyloučen za agresivitu. Zhodnoťte počínání účastníků výstavy a faktory ovlivňující welfare psů při posuzování na výstavách. Jak by bylo možné konfliktu v kruhu předejít?

28.6

V rámci soutěže v junior handlingu nastoupila 8letá Anička, která jezdila po různých výstavách Evropy pravidelně a také pravidelně končila na stupních vítězů. Anička tentokrát vystavovala 2letou fenu středního knírače, která byla na poli výstav začátečnice. Jelikož byla fena velice aktivní a neukázněná, Anička se ji snažila zastavit zataháním za bradu, protože si všimla, že tento úkon díky způsobené bolesti zklidní každého psa. Za bradu fenu držela i při samotném postoji v kruhu, protože nechtěla, aby se fena pohybovala a rozdováděla. Proti ucuknutí feny bylo Aničce doporučeno potáhnout silněji. Zhodnoťte počínání Aničky s ohledem na welfare vystavovaného psa.

28.7

Chovatelka čivav absolvovala cestu z Brna do Prahy na mezinárodní výstavu psů se svými 9 čivavami různého věku. Jelikož si večer před výstavním dnem všimla, že tři z vystavovaných

jedinců nemají platné očkování proti vzteklině, rozhodla se, že jim očkování na ten den lživě doplní do očkovacích průkazů tak, že přepíše jednoletou vakcínu proti vzteklině na tříletou, a tudíž platnou další dva roky. Zhodnoťte počínání chovatelky čivav a popište potenciální rizika vstupu psů bez platného očkování proti vzteklině na výstavu, kde se denně může nacházet až 4000 zvířat.

28.8

Pan Nosník se chystá na výstavu psů do Olomouce, jelikož potřebuje k uchovnění svého německého ohaře absolvovat jednu národní výstavu a obdržet známku výborná nebo velmi dobrá. Pana Nosníka výstavy nebaví a spíš se se psem věnuje myslivosti, proto akci bere jako nemilou povinnost. Dva dny před výstavou začala jeho 15měsíční fena projevovat při tlaku obojku na krk dávivý kašel, který končil náznaky zvracení, pravděpodobně hlenů. Fena byla také mírně apatická a z nosní dutiny jí kapal čirý výtok. V den výstavy rozhodčí v kruhu rovněž zjistil, že je fena zblešená. Na otázku rozhodčího se Pan Nosník vyjádřil, že vložené již bylo zaplacené a nemíni chodit znova. Zhodnoťte počínání pana Nosníka v popsaném případě.

28.9

V kulturním domě v Ostravě se konala výstava potkanů, které se zúčastnilo 145 jedinců z celé České a Slovenské republiky. Potkani byli umístěni v speciálních plastových ubikacích o velikosti 55 x 39 x 27 cm s kovovým mřížovým příklopem, které se dají jednoduše otevírat z vrchní strany pro snadnou manipulaci. Výstavní ubikace obsahovaly hamaky, misky s vodou a byly vystlány vrstvou bezprašných hoblin. Jako milé gesto pořadatele byla každá ubikace obohacena o kus mrkve o tloušťce 3 cm. Počet potkanů v ubikaci byl limitován na 4 ks, nesměli se míchat jedinci z různých chovných zařízení a také různá pohlaví. Výstava se konala v menší místnosti kulturního domu, zatímco v hlavní místnosti zrovna probíhal koncert žáků umělecké školy. Koncert způsoboval v celé budově značný hluk. Zhodnoťte vhodnost a vybavení ubikace na výstavě.

28.10

V rámci neoficiální výstavy koček se konal i tzv. „dětský den“, kde měly děti možnost pomazlit se s vystavovanými zvířaty. Akce probíhala tak, že dítě mohlo u klecí, kde byly kočky umístěné, požádat o vytažení zvoleného jedince a pomazlení se s ním. Jelikož tam byl jen jeden kocour plemene norská lesní kočka, díky bohaté srsti budil enormní zájem dětí a majitel

ho poskytoval ke hlazení nepřetržitě 3 hodiny. Zhodnoťte danou situaci. Popište faktory ovlivňující welfare koček na výstavách a indikátory úrovně welfare na výstavách.

28.11

Handlerka na národní výstavě psů v Opavě dostala od majitele pokyn vyřešit problém s vylysanými ušima u samce plemene trpasličí pinč, který trpí nemocí chladových aglutininů. Vždy v chladném období konečky uší psa následkem nedostatečného prokrvení vylysají a popraskají. Praskliny se časem mění na malé stroupky. Pro psa je situace nepříjemná a bolestivá, a ve výstavním kruhu je také nežádoucí předvádět psa, který není v perfektní kondici. Handlerka měla po ruce svou barvu na obočí, proto se rozhodla špičky uší psovi zakamuflovat pomocí ní. Zhodnoťte počínání majitelky a navrhnete další postup.

Obr. č. 90: Trpasličí pinč s lysivostí v oblasti uší.

Obr. č. 91: Zatírání uší trpasličího pinče.

29 POSUZOVÁNÍ WELFARE ASISTENČNÍCH PSŮ A PSŮ, KOČEK A DALŠÍCH ZÁJMOVÝCH ZVÍŘAT VYUŽÍVANÝCH V RÁMCI ZOOTHERAPIE

29.1

Kateřina se rozhodla, že absolvuje canisterapeutický kurz se svým psem plemene border kolie, kterého má z útulku. Kurz probíhal vždy 1x týdně po dobu 4 týdnů. Trenérka s sebou na lekce vodila svou fenu plemene americký pitbulteriér, která projevovala známky agrese vůči ostatním zúčastněným psům. Navykání psů na pád klíčů, košťat, berlí a podobných věcí probíhal na poslední lekci tak, že trenérka přišla bez jakéhokoliv varování zezadu ke psovi a bez jakéhokoliv upozornění a předchozího nácviku mrštila koštětem o zem. Zhodnoťte výše popsanou situaci na základě Vašich znalostí v oblasti výcviku canisterapeutických psů.

29.2

Byl(a) jste pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek ve výcvikovém centru organizace věnující se přípravě asistenčních psů pro tělesně postižené osoby. Při kontrole zjistíte, že psi jsou umístěni samostatně v zastřešených ubikacích (podlahová plocha o velikosti 9 m²). V ubikaci je umístěn plastový koš s dekou, misky na vodu a potravu. Ve výcvikovém centru se momentálně nachází 10 psů (5 psů plemene zlatý retrívr, 3 psi plemene flat coated retrívr a 2 menší kříženci z útulku), všichni psi jsou ve věku 15 měsíců. Psi pocházejí z chovů příbuzných majitele centra – jelikož se jedná o dobré známé, zbylá štěňata z vrhů, o které nikdo neprojevuje zájem, jsou centru většinou darovány jen za symbolickou cenu. Psy z útulku používá majitel organizace k doplnění kapacity centra – za naplnění kapacity totiž od státu dostává finanční dotaci. Péči poskytuje psům 1 ošetřovatel, další osoba má na starosti výcvik trvající 3 hodiny každý den (ve dvou blocích po 1,5 hodině ráno a večer). Mimo výcvik jsou psi umístěni v kotcích. Trenérka psů využívá jako odměnu za správně provedený cvik pamlsky, při nesprávném provedení jsou psi potrestáni slabým elektrickým výbojem elektrického obojku. Trenérka si tuto metodu pochvaluje a argumentuje tím, že psi se naučí cvik provádět dokonale, což je připravuje na praktický výkon, kde nemohou chybovat. Centrum navštěvují jednou týdně osoby s tělesným postižením, se kterými psi zkoušejí povely a cviky – pokud psi projeví strach nebo neochotu k nějakému cviku, jsou potrestáni zvýšením hlasu. Psi se musí podle slov trenérky naučit, co je jejich práce a je nutné, aby pochopili, že je potřeba provést ji i tehdy, když na ni nemají náladu. Při bližší kontrole zvířat nezjišťujete žádnou patologii, kromě polámané srsti v oblasti krku. Zhodnoťte úroveň welfare a případně navrhněte opatření ke zlepšení.

29.3

V rámci pořádání zkoušek canisterapeutických týmů jste byl(a) pověřen(a) dohledem nad správným průběhem akce a welfare zúčastněných psů. První část zkoušek se koná ve venkovních prostorech – na vybetonované nezastřešené ploše před výcvikovým centrem canisterapeutických psů, druhá část ve vnitřních prostorech výcvikového centra. Psi před zahájením zkoušky čekají venku mimo hlavní plochu, kde probíhá zkoušení cviků. Teplota vzduchu je 26 °C. U jednoho z týmů právě probíhá zkouška polohování s dobrovolníkem – po příkazu „lehni“ od psovoda, který ukazuje směrem k dobrovolníkovi ležícím na podložce, pes odmítá cvik provést – výrazně se olizuje a uhýbá pohledem. Psovod na psa zatlačí rukou a ten si lehne k dobrovolníkovi. Při zkoušce reakcí psa na manipulaci cizí osobou dobrovolník každého psa silně táhne za ocas po dobu asi 10 sekund – cvik splní pouze ti psi, kteří nezareagují agresivně. Při zkoušce reakce psa na podání pamlsku jsou psům předkládány kousky nasekaného párku. Jeden ze zkoušených psů si pamlskek od dobrovolníka bere obzvlášť nešetrně, čímž přímo ohrozí jeho bezpečnost. Zhodnoťte úroveň welfare psů na akci, případně sjednejte nápravu.

29.4

Monika by svou kočku ráda přihlásila na zkoušky felinoterapie. Před přihlášením Vás ale jako předsedu/předsedkyni felinoterapeutického sdružení kontaktovala, aby s Vámi prokonzultovala několik záležitostí. Monika Vám popisuje charakter kočky jako velmi přátelský a nekonfliktní. Podle Moničiných slov ale kočka nesnese nošení na rukou, na které reaguje syčením, a pobyt v přepravce. Monika dostala kočku v jejích třech měsících, kdy se vezla v přepravce poprvé za účelem ošetření veterinárním lékařem. Během cesty hlasitě vokalizovala a třásla se. Jelikož Monika nechtěla způsobovat kočce stres, od té doby ji už v přepravce nikdy nepřpravovala. Kočka má momentálně 8 měsíců, zkoušky by se měly konat za dva měsíce. Vyslovte na základě uvedeného doporučení, respektive nedoporučení uplatnění kočky ve felinoterapii.

29.5

Na obrázku č. 92 vidíte pracovat s pacientem canisterapeutický tým. Diskutujte správný průběh canisterapie a canisterapeutických zkoušek z pohledu dobrých životních podmínek psa.

Obr. č. 92: Práce canisterapeutického týmu.

29.6

Paní Buráková se často ve společnosti necítí dobře a trpí depresivními stavy, přičemž k lepšímu dni ji podle jejích slov velice pomáhá její 5letý belgický ovčák. Pročetla si na internetu několik článků o asistenčních psech a rozhodla se svému psovi koupit vestu s nápisem „Jsem asistenční pes!“, aby s ním mohla chodit na více veřejných míst. Vyslovte na základě uvedeného doporučení/nedoporučení uplatnění belgického ovčáka jako asistenčního psa.

29.7

Slečna Nina má v předvýchově královského pudla ve věku 13 měsíců. Nina si u psa všimla častého drbání, veterinární prohlídka navíc odhalila kvasinky v uších a opakující se záněty v meziprstí. Podle lékařské zprávy od jiného veterinárního lékaře pes trpí také četnými potravními alergiemi a je citlivý na roztoče. Pes je ale velice učenlivý, všechny povinnosti v předvýchově zvládl a je připraven být využíván jako vodící pes. Jako konzultant(ka) jste byl(a) pověřen(a) kontrolou stavu psa a doporučením/nedoporučením uplatnění tohoto jedince do praxe.

29.8

Jako odborník na welfare vedete seminář sloužící k prohlubování poznatků budoucích canisterapeutů. Posluchačům demonstrujete průběh canisterapeutických zkoušek. Na obrázku č. 93 osoba testuje reakci psa na nabízenou potravu – podávání pamlsků psovi od klienta je běžnou součástí terapeutických aktivit. Vysvětlete posluchačům, jaké zásady je nutno dodržovat při podávání pamlsků v průběhu terapie s ohledem na welfare psa a bezpečnost klienta. Seznamte posluchače také s dalšími úkoly, které pes musí v průběhu zkoušky zvládnout.

Obr. č. 93: Test reakce psa na nabízenou potravu.

29.9

Paní Lehká je nevidomá a ptá se Vás, jako odborníka na výcvik vodících psů, na možnosti obohacení režimu u svého vodícího psa. Ráda by mu poskytla adekvátní zábavu a podmínky tak, aby si pes mohl odpočinout od práce, když je doma, a zároveň, aby zvládla se svým hendikepem situaci zvládnout. Ptá se rovněž na možnost pouštění psa z vodítka. Navrhněte paní Lehké aktivity vhodné pro psa s ohledem na její hendikep.

29.10

Silvie nabídla domovu pro seniory své dva potkany pro každotýdenní setkání s klienty v rámci rattusterapie. Potkani jsou umístěni na lůžko klienta, ten je může hladit a trénovat si tím svou motoriku. Silvie využívá své potkany vždy po jednom, přičemž maximální délka práce s jedním zvířetem je 20 minut. Potkan je při terapii hlazen, krmen pamlsky a přenášen z klienta na klienta. Zhodnoťte welfare potkanů využívaných při tomto typu terapie, případně také navrhněte jiné možnosti zooterapie pro uvedenou skupinu klientů.

30 UTRÁČENÍ PSŮ, KOČEK A DALŠÍCH ZÁJMOVÝCH ZVÍŘAT

30.1

Rodina Novákových vlastnila 15letou fenku labradorského retrívra. Od 14 let trpěla fenka apatií, dýchavičností, neschopností postavit se na nohy. Veterinář doporučil léky na srdce v podobě ACE inhibitorů. Postupem času se ovšem u fenky vyskytly problémy spojené s inkontinencí moči a opětovnými srdečními záchvaty. Novákovi tedy začali uvažovat o eutanazii. Nakonec došlo k akutnímu záchvatu, kdy byli nuceni přivolat veterinárního lékaře, neboť docházelo k evidentnímu utrpení zvířete. Veterinární lékař dorazil během následujících 2 hodin. Fena měla břišní dutinu plnou tekutiny. K uspání psa došlo v rodinném kruhu na zahradě před domem. Posuďte zmiňovanou eutanazii psa z pohledu welfare. Popište etické aspekty utrácení zvířat v zájmových chovech.

30.2

Pracujete jako veterinární asistent(ka) na veterinární klinice pro malá zvířata. Do ambulance přijímáte starší paní se psem, která Vás žádá o jeho utrácení. Jedná se o staršího labradorského retrívra (11 let). Podle slov paní vykazuje pes vůči ní agresivní chování a je nebezpečný – několikrát již pokousal i další rodinné příslušníky. Během prohlídky veterinárním lékařem zjišťujete, že pes je v dobrém zdravotním stavu a lze s ním bez problémů manipulovat. Chovatelka trvá na utrácení a tvrdí, že k Vám neměla vůbec chodit, její soused je myslivec a se psem si snadno poradí. Zaujměte vhodné stanovisko a navrhněte řešení.

30.3

Byl(a) jste pověřen(a) kontrolou dobrých životních podmínek psů v útulku; po prohlídce ustájovacích prostor Vás vedoucí útulku vede do prostorů vymezených pro ukládání odpadu. V těchto prostorech se nacházejí nádoby na tříděný a komunální odpad a také kafilerní box pro ukládání kadáverů. Kafilerní box je uzamčen. Po dotazování se na zdravotní stav zvířat si vedoucí útulku stěžuje, že od doby, co jeden ze psů vážně pokousal veterinárního lékaře, se kterým má útulek smlouvu o vykonávání veterinární činnosti, jsou jeho návštěvy v útulku velmi sporadické a některé úkony si musí útulek podle potřeby provádět sám – vzhledem k tomu, že veterinární lékař nedorazil, vykonal minulý týden vedoucí útulku eutanazii jednoho agresivního psa, se kterým už podle jeho slov bylo složité manipulovat a šance na adopci byli minimální. Psa utratil vedoucí útulku s pomocí veterinární techničky – ta mu nejdříve nasadila náhubek a on pak psovi přímo do srdce aplikoval roztok T61. Než pes

umřel, ještě pár minut kňučel, třásl se a z tlamy mu vytékala pěna. Na základě uvedeného zhodnořte popsané skutečnosti.

30.4

Paní Kopečková navštívila veterinární kliniku se svým 7letým zakrslým králíkem. Důvodem návštěvy bylo, že králík začal skřípat zuby a odmítat potravu. Zpočátku jedl alespoň pamlsky a ovoce či zeleninu, ale nakonec odmítal potravu úplně. Veterinární lékař králíka prohlédl a zjistil, že králíkovi přerůstají zuby. Veterinární lékař navrhl zákrok v inhalační anestézii, při kterém by proběhlo zbroušení zubů. V případě, že by majitelka zákrok odmítla, navrhl jako druhé řešení eutanázii, jelikož nechat králíka přežívat v tomto stavu by pro něj bylo utrpení. Majitelka však odmítla obě možnosti s tím, že si králíka vezme domů a nechá ho dožít doma. Zhodnořte danou situaci s ohledem na welfare králíka.

30.5

Pracujete jako veterinární asistent(ka) na veterinární klinice pro malá zvířata a do ordinace přijímáte paní se psem. Paní Vás žádá o utracení svého 16letého jorkširského teriéra. Paní jako důvod k utracení uvádí vysoký věk psa a pomočování v bytě, které trvá přibližně měsíc. Zároveň paní tvrdí, že děti si už s pejskem nechtějí hrát, protože zapáchá po moči, a tak by ho chtěla nechat utratit. Nicméně mimo vyšší věk a občasnou inkontinenci je pes úplně v pořádku, netrpí žádným chronickým ani akutním onemocněním, vodu i krmivo přijímá s chutí, chodí bez obtíží a není apatický. Zhodnořte uvedenou situaci s ohledem na welfare psa a případně navrhněte řešení situace. Popište etické aspekty utrácení zvířat v zájmových chovech.

30.6

Pan Novák po svém zesnulém otci zdědil dva psí sourozence – křížence bišonka. Psi mají 10 let a žádné zdravotní obtíže. Po měsíci pan Novák zjistil, že psi doma o samotě velice nařikají a močí na gauč, proto se rozhodl vzít je k veterináři. Pan Novák je ze situace velice rozladěn a prosí veterinárního lékaře o utracení psů, jelikož zápach moči v bytě nesnese a sousedé si stěžují. Uvádí také nemožnost umístit společně dva psy v seniorském věku do nové rodiny. Zhodnořte uvedenou situaci s ohledem na welfare psů.

30.7

V sobotu se v rodině paní Malorecké stala nešťastná situace, kdy jedné z dcer spadl králík z vrchního lůžka patrové postele a nebyl schopen pohybu. Dcera chtěla neprodleně odvézt zvíře

k veterináři, rodiče však odmítli a navrhli počkat do pondělí. V neděli již králík nepřijímá potravu a otec navrhuje ulevit mu od bolesti svépomocí, jelikož nechce platit vysoké poplatky za veterináře. Zhodnoťte uvedenou situaci s ohledem na welfare králíka a navrhněte řešení situace.

30.8

Pan Ladislav zjistil, že jeho osmiměsíční kočka včera ve stodole na zahradě porodila 5 koťat. Ladislava to překvapilo, protože se domníval, že není možné, aby tak mladé zvíře již mohlo mít mláďata. Kočka ale o koťata nejevila žádný zájem, nezahřívala je a nekrmila, jen zmateně pobíhala kolem a vokalizovala. Pan Ladislav se proto hned rozhodl naložit je do papírové krabice a odvézt na veterinární kliniku s cílem provedení eutanazie, protože se jimi neměl v plánu více zabývat. Jako asistent(ka) veterinárního lékaře, který(á) pana Ladislava přijímá do ambulance, zaujměte stanovisko s ohledem na welfare koťat a navrhněte další postup.

30.9

Kočka pana Miroslava porodila před týdnem 7 koťat. Pan Miroslav ale nemá v plánu poskytovat koťatům péči, rozhodl se je proto svépomocně usmrtit utopením, protože o této praktice již mnohokrát slyšel. Předchozí vrh od stejné kočky chtěl nechat uspat na klinice, protože koťata již byla odrostlá a bylo mu líto je utopit, ale nakonec si je vzala sousedka. Zhodnoťte uvedenou situaci a zaujměte správné stanovisko.

30.10

Pan Kožíšek navštívil veterinární kliniku se svým 13letým kocourem plemene sphynx. Poslední dobou měl kocour problémy s dušností, méně přijímal potravu a hubnul. Výsledky vyšetření ukázaly, že kocour má hypertrofickou kardiomyopatii. Během posledních dvou týdnů se stav kocoura velmi zhoršil. Začal chodit téměř ob den na odsávání tekutiny z dutiny hrudní a břišní a byl na kyslíkové terapii. Nyní se stav nelepší, kocour velmi zhubl, jelikož jí velmi málo, je malátný a celkově je ve velmi špatném stavu (viz obrázek č. 94). Zaujměte vhodné stanovisko s ohledem na welfare kočky a případně navrhněte vhodné řešení.

Obr. č. 94: Kočka ve veterinární ordinaci.

Odpovědi

1 VÝŽIVA PSŮ

1.1

- Vybíravost psa může značit nevhodnost typu krmení nebo také behaviorálního problému (nadměrný stres, poruchy chování jako pica a koprofágie) a rovněž může poukazovat na problém v managementu krmení (znečištění misky, nevhodné místo krmení, nepříjemný pach v místě krmení, světelné podmínky, mikroklima).
- Zásady správného krmení psů – krmení vícekrát denně po menších dávkách, krmivo neprodleně po krmení odstranit, aby nedocházelo ke kontaminaci nebo zplísnění a změně vůně a chuti krmiva. Nenechávat misku celý den k dispozici.
- Pravidelný pohyb v intenzitě vhodné pro plemeno a věkovou kategorii může pomáhat k lepšímu apetitu. Také je možné začít se sporty a aktivitami – dojde k většímu fyzickému a také psychickému zatížení psa.
- Krmivo lze také podávat (v případě suchého krmiva) namočené ve vodě, což zvýrazní jeho sensorické vlastnosti a zvýší chutnost. Navíc v letních měsících voda v krmivu zabezpečí doplnění tekutin vzhledem k práci psa.

1.2

- Pes je krmený nepravidelně a nevhodnou stravou. Rohlíky namočené v mléce nejsou vyváženou stravou. Mléko rovněž obsahuje laktózu, kterou psi nejsou schopni efektivně trávit. Z nevhodného krmení plynou důsledky uvedené v následujících bodech.
- Porucha v rámci potravního chování: koprofágie – konzumace vlastních výkalů i výkalů jiných zvířat.
- Příčiny koprofágie: nepravidelný režim krmení, nedostatek krmiva, nevyváženost krmné dávky, a jelikož se jedná o křížence německého ovčáka, může být příčina i geneticky podmíněná.
- Příčiny chození kolem čelní strany kotce: abnormální chování – stereotypie. Příčinou může být nepravidelný režim krmení, absence stimulů, nedostatek fyzické aktivity. Nastavit psovi vhodný režim krmení a ostatních činností (venčení, trénink, hra atp.).

1.3

- Při dlouhodobém podávání lidské stravy hrozí dysbalance obsahu makro a mikronutrientů v krmné dávce. Zvyšuje se riziko selhání ledvin, usazování plaku a tvorby zubního kamene a také následné odmítání potravy určené pro psy.
- Podávání vařených a pečených kostí je pro psy nevhodné z důvodu jejich zvýšené křehkosti. Tepelně upravené kosti se štěpí na ostré kusy a při pozření hrozí riziko zaseknutí v dutině ústní, krku a rovněž mechanické poškození žaludku a střev.
- Faktory ovlivňující welfare psů při krmení: frekvence podávání krmení, překrmování, nedostatek krmení, sanitace prostor, kvalita krmiva (nepřítomnost plísní, krmivo před datem spotřeby atp.), velikost granulí přiměřená velikosti psa, bezpečnost krmiva (nevhodnost podávání vařených kostí, nebezpečných potravin atp.).

1.4

- Body Condition Score (BCS) – systém hodnocení výživného stavu zvířete. Jde o 9 resp. 5bodovou stupnici, podle které můžeme hodnotit výživný stav zvířete. Výživný stav je ukazatel příjmu energie (hodnotí množství tělesného tuku zvířete). Zjišťujeme ho pohledem a pohmatem.
- V případě 9bodové stupnice je stupeň 1–3 považován za extrémní podváhu až váhu pod limitem, stupně 4–6 za normální váhu, stupně 7–9 značí za nadváhu až obezitu psa.
- U psa na obrázku je viditelná nadváha, nicméně nedokážeme posoudit výživný stav palpací žeber, proto hodnotíme pouze pohledem.
- Obezita je patologický stav, kdy se hmotnost zvýší o více než 15 % nad ideální váhu, s ohledem na plemeno. Rizikovými faktory jsou nedostatečná aktivita, věk, kastrace, plemenná predispozice, nadměrný kalorický příjem. Mezi problémy spojené s obezitou patří cukrovka, nadměrná zátěž pohybového aparátu, snížená obranyschopnost proti infekcím, špatná tolerance teploty prostředí atp.
- Řešení obezity: zvýšení fyzické aktivity, pokud je to možné, nízkoenergetická dieta.

1.5

- Hltáním lze označit požívání velkého množství nebo velkých kusů potravy za velice krátkou časovou dobu.
- Hltání může být způsobeno vysokým apetitem psa, přičemž to může vyplývat také z plemenné predispozice. Hltání může být způsobeno také kompeticí v rámci skupiny psů nebo může souviset s přehnanou ochranou zdrojů.

- S hltáním může souviset např. zvýšené riziko rozvoje torze žaludku, což je život ohrožující stav, při kterém dochází k naplnění žaludku plyny, což vede k jeho přetočení kolem své osy. Tento stav si vyžaduje rychlý zásah veterinárního lékaře, jinak dochází ke smrti jedince.
- Řešením je rozdělení krmení na několik menších dávek, které budou psovi podávány během dne. Krmivo lze také podávat (v případě suchého krmiva) namočené ve vodě, což zamezí hltání vody psem bezprostředně po pozření suché krmné dávky. Další možností je využití protihltacích misek, což jsou speciálně upravené misky se systémem výběžků, které nutí psa přijímat krmivo pomaleji, nebo interaktivních hraček.

1.6

- Porucha chování v rámci chování potravního: pica (allotriofágie) – konzumace nepoživatelných předmětů jako jsou např. kamínky, písek, hlína, kusy textilií atp. Hrozí blokáda trávicího traktu a následně nutnost chirurgického odstranění předmětů.
- Příčinou může být zdravotní problém související s gastrointestinálním aparátem, nízká úroveň výživy, nuda a frustrace, vynucování pozornosti chovatele ale i normální explorační chování v případě výskytu u štěnat. Je také potřeba vyloučit problémy s centrální nervovou soustavou (CNS).
- Řešením je upravení denního režimu psa, management prostředí (odstranění nebezpečných předmětů z dosahu psa), aplikace bezpečnostních prvků (náhubek, vodítko v rizikových místech). Lze uplatnit také trénink a přesměrování pozornosti psa na jiný vhodnější předmět, trénovat náhradní chování (donášení rizikových předmětů místo požívání). V případě kompulzivní poruchy lze volit farmakoterapii.

1.7

- Specifické nároky na psa v pokročilém věku: snížení krmné dávky s ohledem na aktivitu (nižší podíl tuků a bílkovin v krmivu), každoroční preventivní prohlídky, pravidelná kontrola chrupu psa a případné přizpůsobení krmné dávky (měkké krmivo, menší granule), kontrola pohybového aparátu (nasazení chondroprotektiv) a časté prohlížení psa majitelem – zaručuje včasnou diagnostiku.
- Obezita je patologický stav, kdy se hmotnost zvýší o více než 15 % nad ideální váhu, s ohledem na plemeno. Rizikovými faktory jsou nedostatečná aktivita, věk, kastrace, plemenná predispozice, nadměrný kalorický příjem. Mezi problémy spojené s obezitou

patří cukrovka, nadměrná zátěž pohybového aparátu, snížená obranyschopnost proti infekcím, špatná tolerance teploty prostředí atp.

- Řešení obezity u psa seniora: podávání krmné dávky s nižším obsahem tuků, podávání nízkotučných pamlsků, lehká fyzická aktivita s ohledem na pohybový aparát (zamezit skákání a běh po tvrdém povrchu atp.)
- Kosti z buvolí kůže – nevhodné podávání jakékoliv věkové skupině psů; špatně stravitelné díky metodě zpracování za využití nebezpečných látek pro konzervaci a bělení. Hrozí nebezpečí udušení, nalepení v dutině ústní a mechanické poškození nebo blokáda střev.

1.8

- Caniscross – běh se psem připnutým amortizačním (odpruženým) vodítkem k člověku. Před závodem je nutno dodržovat zásady správné praxe v souvislosti s přípravou psa na tuto sportovní disciplínu (protahování končetin, vychození po výkonu).
- Postup pana Vitouše byl v pořádku.
- Zavodnění: aktivita, kdy se psovi 2–3 hodiny před sportovním výkonem aktivně podá určité množství vody, které zabezpečí hydrataci po dobu sportovního výkonu, kdy pes nemá možnost se napít. Zavodnění se provádí podle hmotnosti psa, přičemž se udává jako ideální dávka 15 ml tekutin na 1 kg psa. K zavodnění lze využít speciální drinky s obsahem maltodextrinu, proteinů a tuků nebo lze využít masovou konzervu s vhodným zdrojem tuků (např. lososový olej), kterou majitel rozmíchá v požadovaném množství tekutin.
- Po výkonu je nutné se vyvarovat šokovému ochlazení psa (hození do vody, položení vlhkého ručníku na hřbet atp.) a rovněž nárazovému podání vody. Je nutné vyčkat několik minut, než se pes uklidní a pak je možné podat tekutiny a případně malou dávku krmení – tento postup snižuje riziko torze žaludku.

1.9

- Krmení metodou BARF – podávání čerstvé stravy, která v určitém podílu obsahuje svalovinu, vnitřnosti a kosti a je doplněná o přílohy (luštěniny, zelenina, oves atp.). Podíl jednotlivých částí se liší dle aktivity a věku psa. BARF je vhodné obohatit o zdroj nenasycených mastných kyselin podáváním vhodných olejů a tuků. Individuálně lze volit doplňky stravy (kelpa, bylinky, chondroprotektiva, chlorela atp.).

- Rozdíly v krmení kompletním granulovaným krmivem a metodou BARF: granulované krmivo – homogenní směs s deklarováním obsahem živin, hygienicky bezpečnější, skladnější, má delší trvanlivost a zabezpečuje vyváženou krmnou dávku pro psa. BARF je sensoricky lákavější a pes může uplatňovat při krmení přirozené chování jako žvýkání velkých kusů masa, drcení kostí a přidržování potravy končetinami. Krmení velkými kostmi funguje rovněž jako potravní enrichment.
- Rizika nevhodného krmení metodou BARF: disbalance makro a mikroprvků v organismu psa (podávání pouze jedné z uvedených složek – např. svalovina), trávicí potíže následkem nevhodně sestavené krmné dávky (vysoký obsah vnitřností), mechanické poškození zubů psa při nevhodné technice kousání, riziko udušení velkými částmi, nehomogenní směs – riziko vybírání pouze některých částí psem.
- Prevence problémů v souvislosti s krmením BARF: sestavení krmné dávky odborníky, pravidelné kontroly u veterinárního lékaře (hematologie, biochemie, chrup psa, hmotnost atp.), správná hygiena (čištění a dezinfekce misek a okolí místa po krmení, omytí psí brady nebo dlouhé srsti atp.).

1.10

- Umělý odchov, v případě, že není k dispozici náhradní kojící fena, se provádí primárně za použití speciální sušené výživy pro štěňata. Kravské mléko je zcela nevhodné. Nutričně má kravské mléko nižší hladinu bílkovin, tuků a vápníku a také celkovou kalorickou hodnotu. Krmení probíhá stříkačkou nebo za pomoci speciální láhve pro štěňata. Krmení ze sušeného mléka je potřeba připravovat vždy čerstvé, o teplotě 38 °C. Štěňata držíme svisle s nataženou hlavou dopředu nahoru. Průměrná dávka na 1 krmení je maximálně 10–15 ml podle hmotnosti psa. Intenzita krmení je 5–6x denně, slabší štěňata až 8x denně.
- Po krmení je nezbytné napodobit činnost jazyka matky, jelikož štěňata nejsou schopna se samostatně vyprazdňovat. Je nutné vykonávat masáž abdomenu např. ubrouskem navlhčeným ve vlažné vodě. Tento úkon je nutné provádět minimálně do 3 týdnů věku štěňat.
- Majitelka by měla se štěňaty neprodleně navštívit veterinárního lékaře za účelem kontroly celkového zdravotního stavu.
- Faktory ovlivňující welfare při krmení štěňat: věk štěňat, teplota mléka, okolní teplota, způsob podávání krmiva, kvalita podávaného mléka, péče po krmení (masáž břišní oblasti) atp.

1.11

- Podomácku připravované pamlsky jsou vhodným zpestřením jídelníčku psa, s ohledem na věkovou kategorii a výživný stav. Při přípravě je nutné dbát na bezpečnost jednotlivých surovin a vybírat pouze ty nezávadné.
- Uvedené suroviny v příkladu jsou pro psy vhodné, kromě xylitolu. Xylitol je surovina, která pro psy představuje vysoké riziko, a to už v poměrně nízkých dávkách. Organismus psa reaguje na přítomnost xylitolu výraznou nadprodukcí inzulínu. V důsledku zvýšeného množství tohoto hormonu dochází k prudkému poklesu hladiny krevního cukru a vzniká hypoglykémie. Vyšší dávky vyvolávají selhání jater. Při množství 75–100 mg/kg psa dojde k rozvoji příznaků intoxikace, kterými jsou zvracení, slabost, salivace, porucha vědomí, kóma, selhávání jater.
- První pomoc při otravě: bezprostředně po zjištění kontaktovat veterinárního lékaře, a pokud to situace dovolí, vyvolat zvracení (pes je při vědomí, nepozřel spolu s látkou nebezpečný předmět atp.). Veterinář poskytne infuzní léčbu pomocí glukózy a monitoruje funkci jater.

2 VÝŽIVA KOČEK

2.1

- Zamezit podávání kravského mléka (laktóza, nevyvážený poměr živin). Ideální je zajistit kojící kočku. V případě, že to není možné, neprodleně zakoupit sušenou náhražku mléka (např. u veterináře).
- Správná praxe umělého odchovu koťat obnáší: koťata pravidelně vážit, vypočítat kapacitu žaludku – odvíjí se od věku koťat (existují tabulky), před krmením držet koťata v teple, koťata krmit v poloze na břicho, ne opačně – hrozí aspirace mléka (pozor na příliš dlouhý dudlík – hrozí vdechnutí mléka).
- Po krmení je nutná masáž abdomenu – masáž by měla probíhat po každém krmení ideálně kusem látky navlhčeným ve vlažné vodě, aby co nejvíce připomínala olizování a masáž matkou. Koťata močí téměř vždy po nakrmení, defekují 1–3x denně, masáž abdomenu provádíme do 3. týdne věku, starší koťata lze naučit na kočičí WC.

2.2

- Bílkoviny: 3 g na 450 g živé hmotnosti (25 % krmné dávky) – tvoří základ krmiva. Bílkoviny mají stavební, podpůrnou, katalytickou (tvoří enzymy), regulační a obrannou funkci. Aminokyseliny – esenciální je taurin. Jejich nedostatek vede k degeneraci sítnice s následným oslepnutím, ke změnám na srdci, k poruchám reprodukce a vývoje mláďat.
- Tuky: 15–30 % krmné dávky, důležité jsou nenasycené mastné kyseliny (MK) – kyselina linolová, α -linolenová, arachidonová. Nedostatek MK způsobuje onemocnění kůže, srsti, vyšší náchylnost k infekcím, může dojít k zastavení reprodukčního cyklu.
- Sacharidy: 3–5 % krmné dávky, nepatří mezi nezbytně nutné živiny, důležitá je ale vláknina.
- Vitaminy: důležitý je zejména vitamin A, který kočky nedokážou syntetizovat.
- Minerální látky: mikroprvky (Cu, Mn, Fe, Zn, I, Se) a makroprvky (Ca, P, K, Mg, Na, Cl).
- Suché krmivo: jednoduché dávkování a skladování, udržuje ústní dutinu v dobré kondici, ekonomičtější, při správném skladování relativně dlouhá záruční doba.
- Mokrý krmivo: chuťově atraktivní (riziko obezity při podávání *ad libitum*), horší skladování, dražší, kazí se, riziko rozvoje zubního kamene, vysoký obsah bílkovin a tuku v sušině, vyšší obsah vody, pokud jsou uzavřené v konzervách – extrémně dlouhá záruční doba, hrozí riziko návyku – neochota přijímat jiný typ krmiva.

2.3

- Kočkám ve výživě chybí vit. A, který je důležitý pro správnou funkci očí, růst a vývoj kostí. Jeho nedostatek se projevuje šeroslepostí, xeroftalmií (suchost spojivky a rohovky) s následnými vředy rohovky a vyšší citlivostí k infekcím. Pravděpodobně kočkám chybí také taurin (kočky ho musí přijímat v potravě), jeho nedostatek způsobuje vážnou degeneraci sítnice s následnou slepotou, může způsobit i hluchotu, onemocnění srdce (dilatační kardiomyopatie), selhání srdce, poruchy reprodukce a porod slabých mláďat (je důležitý pro správný vývoj mozku kotěte ještě před porodem).
- Doporučit chovatelce alespoň doplňky výživy – zeptat se např. u veterináře. Kočky by také měly být veterinářem prohlédnuty.

2.4

- Kočka je obligátní masožravec, má trávicí trakt přizpůsoben pro trávení bílkovin.
- Stanovisko Ústřední komise na ochranu zvířat: krmení psů a koček čistě veganskou stravou není v souladu s jejich fyziologickými potřebami a může být považováno za týrání podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání., propagace těchto praktik v médiích nebo na sociálních sítích pak může být považována za porušení § 4a téhož právního předpisu.
- Dle studie (Zafalon et al., 2020) je komerčně dostupné veganské krmivo pro kočky z pohledu obsahu živin nevyvážené: nalezen nedostatek kyseliny arachidonové, nevhodný poměr vápníku a fosforu, nedostatek taurinu, nedostatek argininu, hodnoty bílkovin byly pod minimální doporučenou hodnotou. Nedostatek uvedených látek se z dlouhodobého hlediska může projevit na zdravotním stavu kočky.

2.5

- Požírání trávy v malém množství je normálním jevem, může být doprovázeno zvracením. Kočky nejsou schopny trávu strávit, při zvracení dochází ke zbavení se i jiných nestravitelných částí přijatých v potravě.
- Problematické může být požírání rostlin, které jsou pro kočky toxické, např. rododendrony, azalky, krokusy, aloe, narcisy, oleandry a mnoho dalších, při příznacích otravy urychleně vyhledat veterinárního lékaře.
- Majitelka by neměla kočku znovu krmit – při nadměrném příjmu krmiva hrozí rozvoj obezity.

2.6

- Soused pěstuje na zahradě rostliny, které přitahují pozornost kocoura – šantu kočičí, resp. kozlík lékařský.
- Uvedené rostliny mohou u koček vyvolat příjemné pocity, šanta obsahuje látku nepetalakton, který je někdy označován jako „kočičí kokain“.
- Kočky mají tendenci se v šantě válet, tím se nepetalakton uvolňuje a kočky jej vdechují do vomeronazálního orgánu; kočka ve zvýšené míře čichá, olizuje a kouše rostlinu, otírá se o ni hlavou a dostává se do euforie.
- Řešením je upozornit na tento fakt souseda a poskytovat kocourovi šantu v domácím prostředí, aby nedocházelo k ničení cizích rostlin.

2.7

- Úroveň výživy ferálních koček závisí na zdrojích, které mají zvířata k dispozici v prostředí; neposkytování potravy lidmi nemusí nutně znamenat nedostatky ve výživě, situaci je vždy nutné hodnotit komplexně, hlodavci jsou přirozenou kořistí koček.
- Napájení z okapů a louží a dieta v podobě hlodavců, ptáků, hmyzu apod. může ovlivňovat kvalitu života zvířat nepřímo, a to zvyšováním rizika jejich napadení infekčními nemocemi a parazity. Hrozí také sekundární otravy v případě požití otrávené kořisti.

2.8

- Kozí mléko není vhodnou potravou pro kotě, v 6 týdnech je již kotě schopno samostatně přijímat tuhou potravu.
- Podání kozího mléka v malém množství nemusí způsobit žádný problém, opakované podávání ale u kotěte evidentně způsobilo zažívací problémy (nadýmání, apatie), řešením je vyhledat veterináře, okamžitě změnit dietu.
- Šestitýdenní kotě ještě není schopno lovit, v tomto věku se schopnost lovu teprve rozvíjí, kořist mláďatům nosí matka, resp. lov demonstruje. Počínání chovatelky nebylo správné.

2.9

- Po příchodu domů umístit zvíře do tiché, teplé místnosti, v důsledku podání anestetik lze očekávat odmítání potravy, resp. zvracení; v případě neustupujícího a opakujícího se zvracení nebo průjmu kontaktovat veterináře.

- Vodu lze poskytnout prakticky hned po příchodu domů, neumisťovat však misku k hlavě ještě ne úplně probuzeného zvířete, mohlo by do vody spadnout a vdechnout ji, raději umístit pár metrů od zvířete, aby si k vodě samo došlo.
- Několik hodin po příchodu domů nabídneme zvířeti asi polovinu běžné krmné dávky, nabídnutá potrava by měla být lehce stravitelná (např. uvařené kuře), od druhého dne kočku krmíme dávkami jako obvykle.

2.10

- BCS = Body Condition Score je systém hodnocení výživného stavu zvířete. Jde o 9 resp. 5 bodovou stupnici, podle které můžeme hodnotit výživný stav zvířete. Výživný stav je ukazatel příjmu energie (hodnotí množství tělesného tuku zvířete). Zjišťujeme ho pohledem a pohmatem.
- V případě 9 bodové stupnice je stupeň 1–3 považován za extrémní podváhu až váhu pod limitem, stupeň 4–6 za normální váhu, stupeň 7–9 značí za nadváhu až obezitu kočky. Hodnocení provádíme s ohledem na celkový zdravotní stav zvířete.
- Hodnocení zvířete na obrázcích:
 - Fotografie nalevo a napravo nahoře (bezsrstá kočka): stupeň 1 až 2 na 5 bodové škále, stupeň 2 až 3 na 9 bodové škále; podváha – zajistit vhodný poměr tuků a bílkovin v krmné dávce, dieta s ohledem na věk zvířete. Zvíře má málo podkožního tuku, ale má zvětšené břicho, pravděpodobně v důsledku nemoci (při hodnocení je nutno rozlišovat množství tuku a možnou patologii, která v tomto případě zvětšení způsobila).
 - Fotografie vpravo dole: stupeň 2 až 3 na 5 bodové škále, stupeň 4 až 5 na 9 bodové škále; mírná podváha, resp. normální kondice – zajistit vhodný poměr tuků a bílkovin v krmné dávce.
 - Fotografie vlevo dole (kočka s bílými znaky): stupeň 4 až 5 na 5 bodové škále, stupeň 7 až 8 na 9 bodové škále; nadváha: zvýšení fyzické aktivity, pokud je to možné, nízkoenergetická dieta.

3 POŽADAVKY NA PROSTŘEDÍ V CHOVECH PSŮ

3.1

- Kotec by měl být navržen tak, aby se zamezilo negativnímu vlivu povětrnostních podmínek. Měl by obsahovat boudu, která zajistí psovi teplotní komfort. Bouda by měla být ideálně složena ze dvou částí, a to předsíně a samotné obytné části. Předsíň brání úniku tepla a zamezuje průvanu a vlhku dostat se dovnitř. V zimě lze boudu vystlat dřevitou vlnou či slámou. Používání lůžkovin nebo savého materiálu se nedoporučuje, jelikož lehce navlhne – v zimě může být příčinou vzniku zdravotních problémů u psa. V obytné části boudy by měl mít pes možnost si lehnout, otočit se a bez problémů vejít dovnitř i ven.
- Kotec by měl obsahovat misku na vodu zabezpečenou proti převrhnutí a zamrznutí. Materiály by měly být použity s ohledem na bezpečnost psa a zároveň by měly být čistitelné.
- Je vhodné řídit se doporučením Ústřední komise na ochranu zvířat: Při držení v kotcích, boxech nebo boudách musí být psům poskytnuta alespoň dvakrát denně možnost volného pohybu, pokud možno na volném prostranství minimálně 1 hodinu. Psům musí být umožněna základní biologická potřeba vyměšování; výkaly musí být z ustájovacích prostor pravidelně, nejlépe denně odstraňovány. Kotce, boxy a boudy musí být udržovány v suchém a čistém stavu. Podlahy ustájovacích prostor by měly být pevné, nejlépe dřevěné. Tepelná izolace není v našich klimatických podmínkách ve většině případů bezpodmínečně nutná, ale je vhodné zamezit průvanu např. předsíňkou nebo instalací látkového závěsu na vchodu do boudy v zimních měsících. Velikost boudy musí být přiměřená tak, aby v ní zvíře mohlo pohodlně zaujmout přirozenou polohu; nadměrná velikost není vhodná z důvodu ztráty tepelné pohody zvířete. Pravidelně je třeba zasahovat proti množení vnitřních i vnějších parazitů. Krmení je nutno podávat pravidelně, kvalitu a kvantitu řídit podle plemene a stáří zvířete. Miska s čistou pitnou vodou musí být stále k dispozici.

3.2

- Jedná se o nekontrolovaný chov (psi bez průkazu původu) pravděpodobně za účelem zisku majitelky.

- Feny mají k dispozici neadekvátní počet míst na ležení, místnost není vytápěna, otázkou je také světelný režim. Feny by měly mít k dispozici dostatek vody.
- Veterinární zákon chovatelům ukládá povinnost oznamovat chov tří a více fen starších 12 měsíců, a to do sedmi dnů ode dne, kdy bylo tohoto počtu dosaženo. Pokud dojde k následnému snížení počtu fen v chovu pod tři, je chovatel povinen oznámit i tuto skutečnost. Na chovatelku se vztahují podmínky, které jsou uvedeny ve vyhlášce č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování.
- Všichni psi musí být očkovaní a čipovaní. Při krmení syrovým masem je otázkou, zda chovatelka podává jenom syrové maso. Lze doporučit doplňky výživy a také přimíchat k masu další přílohy. Při BARF-ování dbát na vyvážení poměru vápníku a fosforu.

3.3

- Chov psů je v tomto případě v pořádku. Pastervecká plemena mohou být celoročně chována venku, pokud mají k dispozici kryté a suché místo k odpočinku. Tato plemena disponují bohatou podsadou s dobrými termoregulačními vlastnostmi.
- Chovatelka chová 3 a více fen – vztahují se na ni podmínky, které jsou uvedeny ve vyhlášce č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování.
- Dále lze následovat doporučení Ústřední komise na ochranu zvířat: Kotce, boxy a boudy musí být udržovány v suchém a čistém stavu. Podlahy ustájovacích prostor by měly být pevné, nejlépe dřevěné. Tepelná izolace není v našich klimatických podmínkách ve většině případů bezpodmínečně nutná, ale je vhodné zamezit průvanu např. předsíňkou nebo instalací látkového závěsu na vchodu do boudy v zimních měsících. Velikost boudy musí být přiměřená tak, aby v ní zvíře mohlo pohodlně zaujmout přirozenou polohu; nadměrná velikost není vhodná z důvodu ztráty tepelné pohody zvířete. Krmení je nutno podávat pravidelně, kvalitu a kvantitu řídit podle plemene a stáří zvířete. Miska s čistou pitnou vodou musí být stále k dispozici.

3.4

- Držení psa na řetězu nelze dle Ústřední komise na ochranu zvířat doporučit, nicméně pokud je tak učiněno, zvíře musí mít zajištěný úkryt před nepřízní počasí, tzn. musí mít boudu. Pes by měl být pravidelně denně venčen. Pokud je pes držen na řetězu, je potřeba, aby byl řetěz trojnásobně delší než tělo zvířete včetně ocasu. Pes by měl mít

neustálý přístup k nezávadné vodě a měl by být krmen odpovídajícím krmivem. Výkaly by z ustájovacích prostor měly být pravidelně odklizeny.

- Žebra by bylo lepší zkontrolovat nejenom pohledem, ale také palpací a výživný stav posuzovat v rámci celkové tělesné kondice. Pitbulteriér má viditelná žebra při sportovní kondici, zároveň je však přítomno bohaté osvalení hrudních i pánevních končetin.
- Zánět v oku lze považovat za ukazatel zhoršeného zdravotního stavu, majitel by měl doložit důkaz o veterinárním ošetření.
- Pokud majitel vlastní 3 a více fen, vztahují se na něj rovněž podmínky, které jsou uvedeny ve vyhlášce č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování.

3.5

- Při posuzování podmínek je vhodné se držet vyhlášky č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování.
- Podmínky v domě jsou v pořádku, chov lze hodnotit jako vyhovující. Avšak kontrola zahrady odhalila nevhodné podmínky k chovu psů a psy ve špatném zdravotním stavu.
- Co se týče držení psů v koticích, lze následovat doporučení Ústřední komise na ochranu zvířat: Kotce, boxy a boudy musí být udržovány v suchém a čistém stavu. Podlahy ustájovacích prostor by měly být pevné, nejlépe dřevěné. Tepelná izolace není v našich klimatických podmínkách ve většině případů bezpodmínečně nutná, ale je vhodné zamezit průvanu např. předsíňkou nebo instalací látkového závěsu na vchodu do boudy v zimních měsících. Velikost boudy musí být přiměřená tak, aby v ní zvíře mohlo pohodlně zaujmout přirozenou polohu; nadměrná velikost není vhodná z důvodu ztráty tepelné pohody zvířete. Krmení je nutno podávat pravidelně, kvalitu a kvantitu řídit podle plemene a stáří zvířete. Miska s čistou pitnou vodou musí být stále k dispozici.
- Matky se štěňaty by měly být v obzvlášť čistém a komfortním prostředí, jelikož prostředí má markantní vliv na další vývoj štěňat. Slámu lze využívat k podestýlání, nicméně musí být pravidelně měněna. U plemene čivava by bylo vhodné vybrat podestýlku, která minimalizuje riziko zánětů očí způsobených vysokou prašností prostředí.
- V příkladu není uvedeno, zda je chov registrovaný a psům jsou vydávány průkazy původu, nebo ne. Lze vyjádřit podezření na množírnu.

3.6

- Seznámení psů nebylo postupné, jezevčík nebyl bišonky přijat.
- Psům předkládáme samostatné misky, obzvlášť v případě, že jeden ze psů je nově přichází. Eliminujeme tím riziko kompetice mezi psy.
- Dle projevů jezevčíka lze hodnotit, že využíval konejšivé signály, které značí přítomnost stresu. Bišonci projevovali ochranu zdrojů před cizím psem.
- Řešení: poskytnout více misek, pelíšek pro nového psa přesunout jinam a psy seznamovat postupně.

3.7

- Chladicí podložky fungují na principu tlaku na speciální gel, který po aktivaci začne chladit.
- Podložky by nikdy neměly zabírat celou plochu klece, pes by měl mít možnost z podložky odejít a místo k ležení si zvolit. Při nesprávném používání podložek hrozí riziko podchlazení psa.
- Umístění závěsné misky s vodou do klece je v pořádku.

3.8

- Fena by měla být chráněna před nechtěným nakrytím nejlépe oddělením od psa, jelikož neustálá přítomnost háravé feny zejména u mladého psa je markantní stresový faktor.
- Přivázání se nejeví jako dobré řešení, psi si mohou ublížit např. zaseknutím, zaškrcením. Martingal je speciální široký chrtí obojek, ze kterého se pes nemůže vyvléct.
- Nejlepší možností pro pana Lovce by bylo po dobu hárání feny najít samci hlídání mimo byt nebo jednoho z jedinců vozit např. do práce.

3.9

- Psi jsou ve špatném zdravotním stavu – je diskutabilní, jestli nedochází k bojům mezi psy v uzavřeném prostoru. Psi by měli mít větší množství misek umístěných různě po prostoru, aby nedocházelo k hlídání zdrojů dominantními jedinci. Peřiny se nejeví jako dobrý typ pelíšku, jelikož velice dobře sají moč a vlhkost a špatně se čistí. Prostory by měly být dobře dezinfikovatelné a psi by měli mít svůj prostor. Výživa psů je na nedostatečné úrovni.
- V případě, že majitelka drží 3 a více fen vztahují se na ni podmínky, které jsou uvedeny ve vyhlášce č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování.

3.10

- Při posuzování podmínek je vhodné držet se vyhlášky č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování.
- Chov chrtů je dle popisu v pořádku.
- Je možné vytknout téměř prázdný kotec, kde by bylo možné psům poskytnout např. potravní enrichment v podobě plnicích a žvýkacích hraček.

4 POŽADAVKY NA PROSTŘEDÍ V CHOVECH KOČEK

4.1

- 20 m² může stačit, ale záleží, zda kočky mají možnost využívat prostor i vertikálně. Nekastrovaní kocouři – boje o teritorium, které mohou souviset s nálezem škrábaců na těle, kastraci se zabrání bojům a nechtěnému krytí.
- Dle projevů chování je zvířatům chladno, výtok z očí se může objevit z různých příčin (nutné veterinární vyšetření).
- Ideální je rozdělit krmení do více menších porcí, resp. poskytovat potravu *ad libitum*.
- Toalety ideálně rozmístit na různá místa, dodržovat pravidlo n+1 (tolik toalet kolik je koček + jedna navíc).

4.2

- Problematickým faktorem je zejména malý prostor pro 10 jedinců s nezabezpečeným balkonem. Garsonka navíc nedisponuje přílišným přirozeným světlem (v garsonce nejsou okna, pouze balkon).
- Zvířata jsou nekastrovaná; kocouři mají tendenci bránit si teritorium, důsledkem čehož je zvýšená stresová zátěž.
- Zvířata mají k dispozici nedostatečný počet záchodů a misek s krmivem = nedodržení pravidla n+1. Toalety je ideální umístit na různá místa v garsonce (ne pouze na jedno místo).
- Kočky nemají jak vertikálně využít prostor vzhledem k tomu, že krabice jsou umístěné na podlaze, chybí škrabadlo, vyvýšená odpočívadla.
- Problematickým faktorem je rovněž zápach – nekastrovaní kocouři mohou značkovat; souvislost se stresem a obranou teritoria.

4.3

- Zápach po amoniaku indikuje přítomnost moči (nedostatek toalet, značkování).
- Rány a jizvy v oblasti hřbetu a krku jsou následky bojů, příčinou je obrana teritoria, vysoká hustota zvířat.
- Gravidní zvířata držena v malých klecích bez toalet; zapáchající misky – nedostatečná hygiena chovu.
- Držení zvířat v garáži bez oken je nevhodné vzhledem k absenci přirozeného světla.

- Krmení zvířat 1x denně – u březích samic obzvlášť nevhodné; nevhodné i v případě ostatních zvířat, které se v chovu nacházejí.
- Maso a rýže – nemělo by být zkrmováno dlouhodobě (nepokryje nutriční potřeby koček).
- Vodnatý trus – může být způsobený dietou, stresem, ale i infekčními chorobami.
- Výtoky z očí, nozder, kašel – evidentní infekce v chovu, oslabená imunita zvířat vzhledem k celkovým špatným podmínkám v chovu.
- Matná srst – reflektuje nízkou kvalitu výživy, zhoršeného psychického a zdravotního stavu.
- V případě, že je cílem chovu rozmnožování psů nebo koček musí chovatel dodržovat podmínky uvedené ve vyhlášce č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček za účelem rozmnožování.

4.4

- Navrhované body by měly odrážet zjištěné skutečnosti – doporučit chovatelům zabezpečení oken a balkonů ochrannými sítěmi s malými oky, nudu lze řešit poskytnutím stimulů, jejichž cílem je kočku zabavit, zabezpečit behaviorální potřeby koček (poskytnutí enrichmentu v podobě vyvýšených míst, hraček, feromonů), důležitá je také hra chovatele s kočkou.
- Obezitu lze řešit zvýšením pohybové aktivity, úpravou krmné dávky – nízkenergetická dieta.

4.5

- Ovce pro kočky nepředstavují velké nebezpečí, obzvlášť když jsou na sebe navyklé.
- Kočky mají k dispozici potravu, vodu a toalety a mají možnost opustit stáj – podmínky chovu jsou v pořádku.
- Chovatel by bylo možné navrhnout přemístění misek na potravu dále od kočičích toalet, aby nedocházelo ke znečištění (kočky také nerady přijímají potravu v blízkosti toalet).
- Venku (mimo stáj) by měl chovatel zajistit kočky proti úniku – chov kočky venku nemusí být zcela bezpečný (lidi, auta, psi atp.).

4.6

- Ferální kočky mohou být ohroženy lidmi, auty, jinými zvířaty (např. psy), nástrahami na hlodavce, parazity... odchyt a umístění k lidem by ale kočkám mohl způsobit stres, vzhledem k tomu, že se jedná o plachá zvířata navyklá na život venku.
- Kočky jsou lidmi dokrmovány – je ale nutno zhodnotit kolik potravy kočky dostávají, v jaké kvalitě, zda jsou krmná místa čistá.
- V zimě mají kočky k dispozici boudičky, které je chrání před mrazem, je nutno je pravidelně kontrolovat, zda jsou čisté a suché.
- Je vhodné nechat všechny kočky v kolonii vykastrovat, aby se zabránilo zvětšování populace.
- Kočky mohou být potenciálním zdrojem nemocí – mezi zoonózy přenosné z koček na člověka patří např. toxoplazmóza, giardióza, toxokaróza, dermatofytóza, bartonelóza.

4.7

- Umístění koťat do výlohy obchodu je nevhodné, třítýdenní koťata by neměla být ponechána bez matky, napáječku na vodu koťata neumí v tak nízkém věku používat, hrozí dehydratace, podchlazení (počinání chovatele by mohlo být klasifikováno jako týrání zvířat dle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání).
- V případě, že by měl provozovatel v úmyslu koťata prodávat, není taková činnost možná dle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, navíc je dle tohoto zákona minimální věk pro odběr koťat od kočky 84 dnů.

4.8

- Kočka je v důsledku narušení teritoria psem ve stresu, což se projevuje schováváním se, odmítáním krmiva, absencí eliminace a značkováním.
- Chovatelka měla zvířata seznamovat postupně (seznámení s pachem psa před jeho příchodem, dočasné umístění psa v jiné místnosti tak, aby nedošlo k přímému kontaktu s kočkou).
- Ke zmírnění stresu u kočky lze aplikovat feromonovou terapii, nedovolit psovi přístup do teritoria kocoura bez předchozího seznámení, spojit seznamování s příjemnými stimuly, zajistit pro kočku bezpečná místa bez dosahu psa.

4.9

- Výrobní hala není bezpečným místem pro kočku s koťaty, lepenková krabice ale taky není, vzhledem k nízkým teplotám venku, dostatečná.
- Zaměstnanci měli kočce poskytnout vhodné zázemí v teplém, tichém a bezpečném prostředí, v případě, že taková možnost není, hledat jinou alternativu (poptat se známých, kontaktovat spolky na ochranu zvířat).
- Chovatel má povinnost se o zvířata postarat.

4.10

- Kočka je teritoriální zvíře, přepravování, častá změna prostředí a režimu může způsobovat stres.
- Vhodnost režimu je ale diskutabilní – každé zvíře má jiné potřeby.
- Tréninkem lze zvíře na změny připravit.
- Chovatelka by měla projevy svého zvířete pečlivě vyhodnocovat a ujistit se, že kočka po fyzické a psychické stránce nestrádá.

4.11

- Péče o kočky je v pořádku.
- Enrichment je v pořádku vzhledem k relativně velkému počtu chovaných jedinců – kočky mají k dispozici mnoho míst k odpočinku, škrabadla a hračky, což je v případě chovů s větším počtem jedinců důležité.
- Kočky nemají zajištěn přístup ven – není nutné v případě uspokojení všech potřeb včetně dostatečné mentální a pohybové stimulace.
- Chovatelce lze doporučit navýšení počtu toalet (dodržení pravidla n+1).

5 PÉČE O PSY Z POHLEDU WELFARE A OCHRANY ZVÍŘAT, VETERINÁRNÍ PÉČE

5.1

- Separáční anxieta/úzkost z odloučení – úzkostná porucha chování projevující se zejména vokalizací psa ponechaného o samotě, destruktivním chováním, nežádoucím eliminačním chováním, hyperventilací, zvýšenou salivací a třesem končetin, doprovázená silnou stresovou odpovědí psa.
- Separáční anxieta má dopad na welfare psa, protože kromě ohrožení psa na zdraví a životě u ní dochází k významnému dlouhodobému zvýšení hladiny stresových hormonů.
- Rizikovými faktory jsou nedostatečná socializace, traumatický zážitek psa, adoptovaný/týraný pes, plemena s vysokým temperamentem atp.
- Řešení spočívá v postupném navykání (desenzitizaci) psa na samotu, v systematickém odbourávání úzkosti (aplikace behaviorální terapie, případně medikace), odstranění možného nebezpečí z dosahu a zařazení enrichmentu do denního režimu psa.

5.2

- Z pohledu anatomie a fyziologie psa hraje srst významnou roli při termoregulaci, podílí se na fyziologické výměně tepla. Plemeno husky má hustou, dvojitou srst, přičemž podsada funguje v zimě jako izolace před chladem a v létě izoluje teplo z prostředí.
- Oholením srsti se naruší termoregulační schopnost podsady a psovi hrozí přehřátí, které má významný dopad na jeho zdraví.
- Jedinou možnou úpravou srsti psa typu plemene husky s ohledem na jeho welfare je kvalitní vyčesávání podsady, aby se zabránilo vzniku zacuchaných míst, která také významně narušují termoregulaci. Dalšími možnostmi, jak zlepšit welfare psovi tohoto plemene je zajistit mu přístup k čerstvé vodě, stín nebo klimatizaci a omezit aktivitu na brzké ráno a pozdní večer.

5.3

- Chrup psa by měl být pravidelně kontrolován a čištěn, jinak dochází k vytváření plaku, následně zubního kamene, což v pokročilém stádiu může způsobovat zánět dásní a bolestivost při krmení.

- V případě pracujeme s informací o výskytu slinění – typicky příznak problémů chrupu psa. Slinění může značit také cizí předmět v dutině ústní. Psa je nutné nechat prohlídnout veterinářem.
- Řešení situace – navštívit veterinárního lékaře, zkontrolovat dutinu ústní pro případ přítomnosti cizího předmětu a výskytu zubního kamene, podstoupit čištění zubů u veterinárního lékaře. Následná pravidelná péče o chrup.

5.4

- Dle popisu se může jednat o potravní alergii (drbání, průjem, zvracení atp.), ale s jistotou lze stanovit diagnózu pouze po odborném vyšetření u veterinárního lékaře. Ten podle situace zahájí eliminační dietu nebo vykoná speciální testy. Mokvající léze se mohou znamenat bakteriální nebo kvasinkovou infekci, kterou si pes lehce díky častému olizování na svědivá místa zanese.
- Vyholení psa není vhodným řešením, protože z pohledu anatomie a fyziologie psa hraje srst významnou roli při termoregulačních procesech a podílí se na fyziologické výměně tepla. Oholením srsti se naruší termoregulační význam podsady a psovi hrozí přehřátí, které má významný dopad na jeho zdraví.
- Řešení: kontaktovat veterinárního lékaře s podezřením na alergii a snaha o zachování jedné značky krmení, vynechání kapsiček a pamlsků pro lepší identifikaci problémového alergenu. Aplikace veterinárního šamponu s antibakteriálním účinkem. Zabránit psovi v lízání míst a zhoršování infekce nebo kvasinkového onemocnění.

5.5

- Pes byl pravděpodobně zakoupen od množitele, jelikož nebyl očipován podle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon). Chovatel má povinnost psa do 3. měsíce věku opatřit čipem, nejpozději při odchodu k novému majiteli. Číslo čipu musí být zaznamenáno v dokladu o očkování psa.
- Veterinární lékař v tomto případě musí přistoupit k doočkování základního očkovacího schématu a rovněž odčervení psa, jelikož lze předpokládat, že u předchozího majitele došlo ke kontaktu s množstvím psů, kteří mohou být potenciálním zdrojem nákazy. Dle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon) je povinná vakcinace proti vzteklině, dále lze psy vakcinovat proti psince, infekční hepatitidě, infekční laryngotracheitidě, parainfluenze, parvoviroze,

leptospiróze a tetanu. První vakcinace se doporučuje ve věku 6–8 týdnů s následnou revakcinací za 2–4 týdny, do věku 14–16 týdnů. Další revakcinace za rok a následně dle doporučení výrobce vakcíny. Veterinář psa také očipuje a majitel následně psa přihlásí do jednoho z dostupných registrů.

- Chovatel v tomto případě porušil zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, který zakazuje prodej zvířat na veřejných místech uvedených v příkladu (před obchodním centrem).

5.6

- Na fotografiích lze vidět psa se zubním kamenem. S ohledem na welfare a zdraví psa je vhodné provést odstranění zubního kamene zubním ultrazvukem a odstranění zubů, které jsou poškozené a uvolněné.
- Zubní kámen – mineralizace zubního plaku, který vzniká ze zbytků krmiva, slin a bakterií dutiny ústní. Při neléčení hrozí bolesti při konzumaci krmiva, odmítání krmiva a také riziko vzniku onemocnění srdce z důvodu pronikání bakterií zanícenou dásní do krevního oběhu.
- Prevencí je pravidelná péče o chrup.

5.7

- Bernardýn je velké a těžké plemeno psa, u kterého se při pohybu bezprostředně po krmení zvyšuje riziko torze žaludku. Rizikovým faktorem je zkrmování nekvalitního granulovaného krmiva ze supermarketu, které má díky vysokému obsahu obilovin tendenci zvětšovat svůj objem, a tím plnit žaludek psa ještě radikálněji. Majitelka rovněž dávku zvýšila, což lze také zařadit mezi rizikové faktory.
- Torze žaludku je život ohrožující stav, při kterém dochází k naplnění žaludku plyny, což vede k jeho přetočení kolem své osy. Tento stav si vyžaduje rychlý zásah veterinárního lékaře, jinak dochází k smrti jedince.
- Prevencí je rozdělení krmení na několik menších dávek, které budou psovi podávány během dne a klidový režim po nakrmení.

5.8

- Z uvedeného popisu vyplývá, že pan Kolibřík není vhodným majitelem pro plemeno border kolie, jelikož tento pes potřebuje pravidelnou fyzickou i mentální aktivitu (jedná

se o ovčácké plemeno s velkou výdrží a zápalem do práce), při její absenci se zvyšuje riziko rozvoje nežádoucího chování a stereotypií (například pasení lidí, aut).

- Řešením by bylo navrhnout panu Kolibříkovi jiné plemeno s ohledem na jeho zdravotní stav – určitě by bylo možné poohlédnout se po společenských plemenech, nebo adoptovat staršího psa z útulku.

5.9

- Chov fen ve chlévě je rozhodně nevyhovující z hlediska zoohygieny a také z pohledu chovného režimu, jelikož chovatelka feny z chléva téměř nevypouští. Nedostatečný je také počet misek na vodu. Znečištěné deky a noviny zvyšují riziko kontaminace prostředí a měly by být pro účely chovu pravidelně měněny a čištěny.
- Z hlediska legislativy by se měl brát ohled na věk fen v souvislosti s připouštěním. Lze mluvit o zákoně č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání a o vyhlášce č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování, která upravuje podmínky držení gravidních fen a fen po porodu se štěňaty. Jelikož se jedná o feny velkého plemene, nad 50 cm kohoutkové výšky, dle vyhlášky je nejnižší povolený věk pro rozmnožování 17 měsíců a nejvyšší věk 8, resp. 9 let. V obou případech dochází ze strany chovatele k porušení.

5.10

- Důvodem tohoto stavu může být cizí těleso nebo také poštipání hmyzem, které bylo pro psa bolestivé, proto si ránu velice aktivně lízal. Lízáním rány v obou případech došlo k infekci, která způsobila otok a bolestivost místa.
- Majitelka se zachovala správně a dezinfekce rány byla vhodným postupem, rovněž návštěva veterinárního lékaře.
- Veterinární lékař primárně zhodnotí situaci a pokusí se najít cizí těleso, pokud je přítomné. Může být také provedena cytologie a nasazena léčba antibiotiky z důvodu zánětu, probiotika a lokální ošetření pomocí dezinfekčního šamponu.
- Pes na fotografii má také delší dráčky, jejich délka může zvyšovat riziko zranění v okolí prstů.

6 PÉČE O KOČKY Z POHLEDU WELFARE A OCHRANY ZVÍŘAT, VETERINÁRNÍ PÉČE

6.1

- Všechny tři způsoby se využívají k označení vykonání veterinárního ošetření (hlavně kastrace).
- Způsoby značení jsou obecně bezbolestné, pokud jsou vykonávány v narkóze.
- Nastříhnutí:
 - Pozitiva: odstranění části ušního boltce – viditelné u koček už z dálky (není nutný odchyt).
 - Negativa: špatné hojení, pooperační bolestivost, velké množství ferálních zvířat má ušní boltce poškozené – může připomínat značení, sjednocující protokol pro značení neexistuje – každý veterinární lékař odstraní část boltce jinak – problém při rozlišování.
- Tetování:
 - Pozitiva: viditelné z dálky, není nutný odchyt; možné zvíře identifikovat – vést záznamy, evidenci.
 - Negativa: stresující, bolestivé, problém se smýváním, rozmazáváním barvy – není problém v případě, že není potřeba zjišťovat přesnou totožnost podle čísla a cílem je jenom rozlišit kastrované zvíře od nekastrovaného.
- Čipování:
 - Pozitiva: minimálně bolestivé, možnost zvířata evidovat.
 - Negativa: není vidět z dálky, nutnost manipulace se zvířetem při načítání, možná neaktivita čipu po určitém čase, částečná migrace čipu, nutné vlastnit čtecí zařízení, v případě neaktivity čipu hrozí zbytečná operace zvířete.

6.2

- Kočka je podrážděná a schovává se – příznaky stresu, močení mimo toaletu a olizování se – znak bolestivosti, problémy s močovými cestami – potřebné je vyšetření u veterinárního lékaře.
- Trestání v případě onemocnění nepomůže, jen zhoršuje situaci.
- Stav může být způsobený novým obyvatelem bytu – důsledkem je stres, který může spustit rozvoj idiopatické cystitidy.

- Management idiopatické cystitidy: odstranění stresorů, popřípadě medikace k potlačení úzkostných stavů, resp. aplikace feromonové terapie, dostatečná suplementace vodou za účelem snížení koncentrace moči, podání analgetik, úprava diety – zařadit krmivo s vyšším obsahem vody, přidání tryptofanu, alfa-kasozepinu do potravy.

6.3

- U kocoura se vyskytuje instrumentální chování – chovatel by rozhodně neměl vstávat a pouštět kočku ven – problém se obvykle těžko odstraňuje a vyžaduje setrvání a trpělivost.
- Agrese je vyvolaná nadměrnou péčí o kočku – je nutno sledovat řeč těla kočky a i při sebemenších náznacích agrese (např. pošvihávání ocasem) ihned přestat s mazlením.
- Kocour je napaden endoparazitem (tasemnicí), majitel by měl aplikovat preparát proti endoparazitům. Kocoura by měl chovatel odčervovat v pravidelném intervalu (každé 3 měsíce) nebo ideálně po pozitivním nálezu při koprologickém vyšetření.

6.4

- Z pohledu welfare je ideální onemocnění předcházet; pokud se již objeví, měla by být veterinární péče poskytnuta ihned. Rozhodnutí paní Kopečné nebylo učiněno v souladu s welfare zvířete. Problém je spjat s velkou bolestí, kterou lze odstranit, nicméně paní chce čekat další týden. Veterinář by měl chovatelce citlivě vysvětlit, že zákrok je nutný a čekat týden nelze. Upozornit chovatelku, že ponechání kočky bez ošetření může být klasifikováno jako týrání zvířat dle platné legislativy.
- V rámci prevence jsou vhodné pravidelné kontroly chrupu. V případě potřeby je nutno provést preventivní odstranění zubního kamene, jinak hrozí vysoké riziko gingivitidy a paradontitidy.

6.5

- Majitelka je povinna mít své zvíře pod trvalým dozorem a zabezpečené proti úniku. Pozemek by měl být ohraničen, aby nedošlo k úniku, například sítí nebo oplocením z každé strany.
- Rány byly způsobeny v boji s jinými kocoury – nutné ošetření veterinárním lékařem (veterinární lékař kočku prohlédne a zvolí další postup dle nálezu, vyčistí rány, popřípadě aplikuje antibiotika).
- Majitelka by měla zvážit možnost kastrace kocoura.

6.6

- Viditelnost třetího víčka může u koček indikovat konjunktivitidu, přítomnost očního, neurologického nebo systémového onemocnění, u koček je také popisován tzv. Haws syndrom, který je manifestován viditelností třetího víčka bez zjevné příčiny, dosud není dobře objasněn.
- K určení příčiny a dalšího postupu je nutné posoudit celkový zdravotní stav zvířete (vykoná veterinární lékař).

6.7

- Stav způsobený pravděpodobně nevhodnými podmínkami, ve kterých bylo zvíře drženo (špatná zoohygiena, nevhodný povrch).
- Ránu je nutno ošetřit (vykonat laváž, dezinfekce, překrytí).
- Nutné zhodnotit celkový stav zvířete (vykoná veterinární lékař) a postupovat dle nálezu.

6.8

- Na základě fotografie se jedná se o přichycená, nasátá klíšťata.
- Řešení: odstranit pinzetou, resp. háčkem na klíšťata, kývavými pohyby pomalu vytáhnout, ranku a okolí vydezinfikovat.
- Prevence: podání antiparazitických preparátů např. ve formě spot-on aplikace.

6.9

- Dle fotografie zjevný výtok z očí, vzít do úvahy možné příčiny – konjunktivitidy (virové, nebo bakteriální), alergie, poranění oka, vředy na rohovce, oční infekce, anatomické abnormality (např. entropium, ektropium) apod.
- Zkontrolovat zvukovod otoskopem a odebrat stěr, vzorek získaný stěrem pozorovat pod mikroskopem, pravděpodobný nález *Otodectes cynotis* (klinické příznaky: zvýšení tvorby mazu hnědočerné barvy připomínající kávovou usazeninu viditelnou v zevním zvukovodu, tvorba strupů a nálepů, potřásání hlavou a snaha zbavit se silného svědění), terapie: vyčištění zvukovodu a aplikace lokálních akaricidních preparátů.
- Slepené chlupy – zkontrolovat místo, další postup zvolit dle nálezu (příčiny mohou být různé např. cizí těleso, poranění, parazité ale také stres).

6.10

- Snížená reakce na volání – kočka pravděpodobně neslyší.

- Preference míst, která jsou snadno dostupná, může indikovat bolestivost při pohybu.
- Okusování, požívání krabic – možné příčiny: hravé chování, instrumentální chování (snaha o získání pozornosti majitelky), iritace v dutině ústní, nedostatečnost ve výživě, kognitivní dysfunkce.
- Kočku nechat vyšetřit veterinárním lékařem, postupovat dle nálezů.

6.11

- Permethrin je pro kočky toxický (hrozí otrava), kočky mají nedostatek enzymu glukuronyl transferázy, která je nutná k jeho metabolizaci.
- Klinické příznaky otravy: záchvaty, svalové fascikulace, třes, ataxie, zvracení, zvýšená tvorba slin, anorexie, kolaps, průjem, zmatenost, hyperestézie, letargie, smrt. Příznaky většinou nastoupí do několika hodin od podání.
- Místo aplikace ihned omýt mýdlem, a tím zabránit vstřebání, okamžitě vyhledat veterináře (veterinář zahájí terapii záchvatů, intravenózní administrace tekutin).

7 PÉČE O PORANĚNÉ PSY A KOČKY

7.1

- Se zraněným zvířetem se snažíme příliš nemanipulovat – max. přesunout na tvrdou podložku, nejprve ošetřit krvácející ránu (krev vytéká, nestříká – neznačí krvácení z tepny), až potom začít s resuscitací, pokud je to nutné (zjistit životní funkce), co nejrychlejší převoz na veterinární kliniku (ideálně dopředu zavolat, že vezete akutní případ – umí se připravit).
- Ošetření krvácení: kontrola a očištění rány – malé předměty jemně odstraníme, větší předměty neodstraňujeme (odstraní až veterinární lékař), krvácení zastavíme stisknutím prstů v ráně, přiložením vrstvy obvazu.
- Studené končetiny v důsledku šoku (první pomoc): zabránění stresu, zajištění klidu, pokud je to možné, omezíme nebo odstraníme příčiny šoku (zástava krvácení), kontrola pulsu, pozor na zástavu (příp. resuscitace), chladné končetiny či celé tělo zahříváme příkrývkou (izotermická folie – dnes povinně v každé autolékárničce).
- Kočka není při vědomí – zahajujeme kontrolu vitálních funkcí (srdeční tep, dýchání) a přítomnost reflexů. Pokud není přítomna žádná ze známek života, je nutné co nejdříve začít s resuscitací. Před zahájením resuscitace je nutné zajistit průchodnost dýchacích cest natažením hlavy a krku zvířete a vytažením jazyka.
- Zahájíme dýchání z úst do nosu. Poměr stlačení hrudníku a dýchání je 30:2 (30 stlačení, 2 vdechnutí), jestliže resuscituje 1 osoba, 120:10, pokud zvíře oživují 2 osoby.

7.2

- První pomoc spočívá v přemístění psa na dobře větrané, chladnější, stinné místo a v postupném ochlazování (nikdy ne šokové ochlazení). K chlazení používáme vlažnou vodu (o teplotě těla); teplotu můžeme pozvolna snižovat. K chlazení je vhodné využít obklady (např. namočený ručník), který nejprve aplikujeme na končetiny, pak postupujeme k dalším částem těla. Pokud je pes při vědomí, nabídneme mu na pití vlažnou vodu v malých dávkách. Není vhodné nechat psa vypít najednou velké množství vody (hrozí zvracení, které je při dehydrataci nežádoucí). Součástí první pomoci je přivolání veterinárního lékaře nebo zajištění odvozu na veterinární pracoviště.
- Pokud pes není při vědomí, zahajujeme kontrolu vitálních funkcí (srdeční tep, dýchání) a přítomnost reflexů. Pokud není přítomna žádná ze známek života, je nutné co nejdříve

začít s resuscitací. Před zahájením resuscitace je nutné zajistit průchodnost dýchacích cest natažením hlavy a krku zvířete a vytažením jazyka.

- Zahájíme dýchání z úst do nosu. Poměr stlačení hrudníku a dýchání je 30:2 (30 stlačení, 2 vdechnutí), jestliže resuscituje 1 osoba, 120:10, pokud zvíře oživují 2 osoby.

7.3

- Se zraněnou kočkou se snažíme příliš nemanipulovat – max. přesunout na tvrdou podložku. Co nejrychlejší převoz na veterinární kliniku (ideálně dopředu zavolat, že vezete akutní případ – umí se připravit).
- Zjistíme vědomí kočky, zahájíme kontrolu vitálních funkcí (srdeční tep, dýchání) a přítomnost reflexů. Pokud není přítomna ani jedna známka života je nutné co nejdříve začít s resuscitací. Před zahájením resuscitace je nutné zajistit průchodnost dýchacích cest natažením hlavy a krku zvířete a vytažením jazyka. Zahájíme dýchání z úst do nosu. Poměr stlačení hrudníku a dýchání je 30:2 (30 stlačení, 2 vdechnutí), jestliže resuscituje 1 osoba, 120:10, pokud zvíře oživují 2 osoby.
- Zvíře připravíme na převoz, tudíž se postaráme o rány: dezinfekce a překrytí – nesnažit se kosti nikdy vracet do původní polohy.

7.4

- Hypotermie = snížení tělesné teploty pod 35 °C při narušení termoregulačních mechanismů. Při nízkých teplotách prostředí hrozí vznik omrzlin (lokálních, nebo celkových). Mezi příznaky patří necitlivost a bledost postižené tkáně, svalový třes, slabost, ztuhlá chůze, nízká tepová a dechová frekvence. Lokální omrzliny jsou charakterizovány místním omrznutím kůže (náchylná jsou místa s malým nebo žádným osrstěním – polštářky na tlapkách, struky, varlata, penis).
- První pomoc spočívá v přesunu zvířete do celkově teplejšího prostředí (nikdy nepoužíváme přímé tepelné zdroje – ty by mohly způsobit nekrózu tkání a šok), následovat by mělo vysušení a přikrytí (např. izotermickou fólií z autolékárničky). Postižená místa je vhodné omývat vlažnou vodou (ne teplou a horkou!), teplotu vody zvyšujeme postupně. K postiženému místu můžeme přiložit lahve s teplou vodou. V případě celkových omrzlin dochází ke zpomalení nebo zastavení metabolických pochodů v tkáních a oběhovým změnám (odumírání tkání). Pokud je zvíře schopno samostatně se hýbat, k pohybu ho povzbuzujeme. V případě selhání oběhu zahájíme resuscitaci.

7.5

- Při popálení dochází k poškození tkáně, stupeň popálení záleží na době působení a výši teploty. Kočku musíme dostat co nejdříve z dosahu plamenů.
- Místa popálení udržujeme studená a vlhká – okamžitě místa ochladíme studenou pitnou vodou, můžeme využít sterilní fyziologický roztok. Popálená místa přikryjeme sterilní gázou namočenou ve fyziologickém roztoku, měníme co nejčastěji, nejméně po dobu 30 minut.
- Mohou se objevit komplikace – ztráta tekutin, hypovolemický šok, vstřebání toxických látek, septický šok a kardiogenní šok. Zvíře transportujeme co nejdříve k veterinárnímu lékaři.

7.6

- Paní Kostková měla s kulhající kočkou navštívit veterinárního lékaře, případně se telefonicky s veterinárním lékařem poradit, jak kočce ulevit od bolesti.
- Paralen obsahuje účinnou látku paracetamol, který je pro kočky toxický. Smrtelná dávka je 60 mg na kg ž. hm.
- Důvodem otravy u koček je nízká aktivita metabolizačního enzymu glukoronyl-S-transferázy. Neprodleně vyhledat pomoc veterinárního pracoviště!
- První pomoc: do 60-120 minut vyvolat zvracení, pokud je pacient při vědomí. K vyvolání zvracení můžeme použít 3% peroxid vodíku (0,5-2 ml/kg ž. hm.). Dále je vhodné podat aktivní uhlí (0,2-3 g/kg ž. hm.), které toxin absorbuje. Specifickým antidotem je N-acetylcystein, který se podává opakovaně. Další možností terapie je podání vitamínu C, B a infuzí. Zvracení nevyvoláváme, pokud je zvíře v bezvědomí, má křeče nebo jiné neurologické příznaky a hrozí aspirace.

7.7

- Nejdříve je nutné zkontrolovat průchodnost dýchacích cest, zjistit, jestli zvíře krvácí a zkontrolovat srdeční funkci a puls. Pokud pes není při vědomí, zahajujeme kontrolu vitálních funkcí (srdeční tep, dýchání) a přítomnost reflexů. Pokud není přítomna žádná ze známek života, je nutné co nejdříve začít s resuscitací. Před zahájením resuscitace je nutné zajistit průchodnost dýchacích cest natažením hlavy a krku zvířete a vytažením jazyka.
- Zahájíme dýchání z úst do nosu. Poměr stlačení hrudníku a dýchání je 30:2 (30 stlačení, 2 vdechnutí), jestliže resuscituje 1 osoba, 120:10, pokud zvíře oživují 2 osoby.

- Lékárnička první pomoci by měla obsahovat 3% peroxid vodíku, povidon-jodid roztok, aktivní uhlí, teploměr, isotermickou folii, sterilní gázu, obvazy, náplast (lepicí pásku), fyziologický roztok, nůžky, pinzetu, stříkačky, rukavice, límec, vazelínu, potravinovou folii, sáček na led, deku na transport. Důležité je mít uložené číslo na svého veterinárního lékaře a na pohotovost (mimo ordináční dobu). Při otravách se může hodit kontakt na toxikologické centrum.

7.8

- Cizí tělesa nevytahujeme, ránu obložíme gázou nebo čistým ručníkem. Při penetrujícím poranění se snažíme zvíře uklidnit a přikrýt. Pokusíme se penetrující cizí těleso znehybnit.
- V případě poranění hrudníku zkontrolujeme dýchání. Cizí těleso můžeme zkrátit, pokud to jde. Zajistíme převoz na veterinární kliniku. Při otevřeném poranění hrudníku překryjeme ránu igelitem (přelepíme ze 3 stran) a zabandážujeme. Obvaz rány tvoří 3 vrstvy: primární, sekundární a terciární.

7.9

- Majitelka by měla neprodleně zajistit převoz fenky k veterinárnímu lékaři. Čokoláda je pro psy toxická – toxickou látkou je theobromin. Při otravě čokoládou dochází ke zvracení, průjmům, častému močení, hyperaktivitě, srdečním arytmiím, vzestupu teploty, třesu a ke křečím. Zvíře hyne v kómatu, smrt nastává v důsledku srdečního a dechového selhání.
- Smrtelná dávka theobrominu je 100–200 mg/kg ž.hm. K projevům intoxikace a úhynu zvířete může dojít i při mnohem nižších dávkách, závažnost se odvíjí od individuální citlivosti jedince.
- Po podání toxické látky je možné do 60-120 minut vyvolat zvracení, pokud je pacient při vědomí. K vyvolání zvracení můžeme použít 3% peroxid vodíku (0,5-2 ml/kg ž. hm.). Dále je vhodné podat aktivní uhlí (0,2-3 g/kg ž. hm.), které absorbuje toxické látky. Další možností terapie je podání vitamínu C, B a infuzí. Zvracení nevyvoláváme, pokud je zvíře v bezvědomí, má křeče nebo jiné neurologické příznaky a hrozí aspirace.

7.10

- Příznakem bodnutí je otok, zarudnutí a svědění postiženého místa. Podle individuální citlivosti jedince může být alergická reakce také celková, v nejhorším případě může nastat anafylaktický šok a smrt psa.
- Pokud najdeme žihadlo, vyndáme ho (je potřeba ho z kůže odstranit tak, aby nedošlo k vyprázdnění zbytku jedového váčku do tkáně psa). Na postižené místo položíme studený kompres. Můžeme aplikovat pastu ze sody a vody. Psovi je postižené místo možné natřít Fenistilem (gel) za účelem zmírnění alergické reakce nebo podat Fenistil kapky perorálně (0,2 mg na kg ž. hm.).

8 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH PSŮ

8.1

- U starších věkových kategorií psů je nutný management prostředí, který obnáší zákaz skákání na vyvýšené plochy a nahrazení místa k ležení pelíšky, které jsou umístěny na zemi.
- Pro přenos psů ven z bytového domu by bylo možné použít podpěru zadních končetin látkou nebo ručníkem pod třísky.
- Pokud mají psi problémy také při krmení, lze použít vyvýšené misky. Starší psi by měli absolvovat kratší a méně namáhavé procházky.
- V uvedeném případě lze pohybové aktivity nahradit např. potravním enrichmentem – využít četných možností podávání potravy v interaktivních hračkách, ze kterých pes potravu musí dostat ven.

8.2

- Indikátory negativního welfare v chovu: špatný výživný stav psů (viditelná žebra), zanedbaný zdravotní stav (zubní kámen, výtok z očí) a emoční stav psů (strach), malá štěňata ponechána bez matky.
- Chovatel by měl zabezpečit adekvátní veterinární péči (ošetření zubního kamene a řešení výtoku z očí – zjistit příčinu).
- Psi by měli mít vždy k dispozici čerstvou vodu, a pokud je tendence, že bude docházet k převrnutí misky, je nutné ji zabezpečit úchytem nebo jinak zajistit – hlavně v letních měsících.
- Podle uvedeného příkladu je ve stodole horko – nutno zabezpečit větrání (v opačném případě hrozí přehřátí zvířat).
- Každý pes musí být dle platné legislativy očkovan proti vzteklině a očipován a rovněž musí chovatel dodržovat podmínky chovu dle 384/2021 Sb., vyhláška o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování.

8.3

- Je diskutabilní, zda jsou podmínky pro chov psů v daném zařízení vhodné (nutno zvážit velikost prostoru, kvalitu poskytované péče, režim v chovu apod.). Aspekt přítomnosti

nekastrovaných samců zvyšuje riziko konfliktů o postavení ve skupině a riziko nechtěného nakrytí fen.

- Očkování a čipování psů je dle platné legislativy povinné. Vzhledem k tomu, že psi dojeli ze zahraničí, je chybějící dokumentace podezřelá.
- Psi vykazují známky zhoršeného zdravotního stavu (špatná fyzická kondice, výtoky z očí, poranění na těle), které mohou poukazovat na nedostatečnou péči ze strany chovatele. V případě že jsou problémy v řešení, tak by chovatelka měla předložit dokumentaci o ošetření.

8.4

- Zbarvení merle je u australských ovčáků povoleným zbarvením, nicméně při spojení feny s dalším merle jedincem lze předpokládat, že se nejedná o psy s průkazem původu. Pářit dva jedince s uvedeným zbarvením totiž není přípustné kvůli vysokému riziku vzniku double merle jedinců. Genotyp M/M (merle homozygot) má patrné merle zbarvení.
- Double merle jedinci jsou velmi bledí, někdy úplně bílí, barva sliznic je zesvětlená až narůžovělá a pigmentace očí většinou modrá. Psi často trpí závažnými zdravotními problémy (defekty zraku, sluchu, anomálie kostry, srdečního a reprodukčního systému). Z těchto důvodů se křížení dvou merle jedinců považuje za zcela nevhodné.

8.5

- Pes pravděpodobně trpí separační úzkostí. Samota představuje pro psa značnou psychickou zátěž a je potřeba situaci řešit behaviorální terapií se zkušeným trenérem.
- Sprejový protištěkací obojek funguje na principu korekce nežádoucího chování pomocí vody, která je často obohacena o nelibě zapáchající látku (pepř, citron atp.), která má zabránit psovi ve štěkání.
- Majitel uvedeným řešením možná docílí utišení psa a zklidnění sousedů (protože pes se chce vyhnout trestu), nicméně stres vzniklý danou situací je pro psa dalším negativním stimulem, který situaci s problémovým chováním nevyřeší, pouze zamezí vnějším projevům.

8.6

- Vzhledem k tomu, že pes má 8 měsíců, tak se kousání vyskytuje v souvislosti s exploračním chováním u štěňat. Nejedná se tedy o problém v chování psa, je nutné pouze nasměrovat štěně ke kousání žádoucích předmětů. Štěně kromě exploračního prostředí žvýkáním masíruje dásně v období přezubování, k čemuž je dobré pořídit kvalitní a pevné gumové hračky.
- Aplikace fixačního náhubku je zcela nevhodný způsob nápravy nežádoucího chování u psů. Používá se pouze na krátkou dobu u veterinárního lékaře, za účelem fixace tlamy psa. Fixační náhubek neumožňuje psovi se napít, přijímat potravu a dýchat s otevřenou tlamou, což markantně narušuje schopnost termoregulace.
- Řešení: pořízení vhodných hraček, přesměrování pozornosti psa, přečkání štěněcího období, trénink vhodného chování a management prostředí = odstranit nebezpečné věci z dosahu psa, obalit nebo zamezit přístup k nábytku atp.

8.7

- Psi potřebují vyváženou stravu, jelikož mohou trpět zažívacími problémy, pokud se jejich strava náhle změní. Neměli by být krmeni lidskou potravou, některé potraviny jsou pro psy toxické, a proto se podávání pochutin od fanoušků jeví jako nevhodné.
- Pes je stále v přítomnosti majitele. Může nastat problém, pokud pes nebude moct být stále s majitelem (separační anxieta). Chybí místo k odpočinku a klid pro psa, vzhledem k přirozené potřebě psa spát 14–16 hodin denně.
- Majitel nemá dostatek času, aby se psovi plně věnoval – procházky, venčení, jelikož denně pobývá v hospodě a obsluhuje hosty, což může mít negativní efekt na zdraví a také welfare psa. Psovi hrozí také zranění od hostů, kteří pozrou velké množství alkoholu.
- Řešení: zabezpečit psovi denní režim, pravidelný, nerušený odpočinek, kvalitní potravu a dostatek aktivit. V době největšího ruchu v hospodě psa zavřít na bezpečné místo s přístupem k čerstvé vodě a místem k odpočinku.

8.8

- Dle stanoviska Ústřední komise na ochranu zvířat musí být kotce, boxy a boudy udržovány v suchém a čistém stavu. Podlahy ustájecích prostor by měly být pevné, nejlépe dřevěné. Tepelná izolace není v našich klimatických podmínkách ve většině případů bezpodmínečně nutná, je však vhodné zamezit průvanu. Velikost boudy musí

být přiměřená tak, aby v ní zvíře mohlo pohodlně zaujmout přirozenou polohu; nadměrná velikost není vhodná z důvodů tepelné pohody zvířete.

- Ideálně by pes měl mít v boudě pelech, který bude odpovídat jeho velikosti.
- Zavírání ve formě dveří je nevhodné – velký otvor (průvan, zima), vhodnější je ve dveřích vyrobit menší otvor, kterým bude pes do boudy vcházet.

8.9

- Škrábat zuby psa lžičkou je nevhodné. Zubní kámen je nutno odstranit u veterináře v celkové anestezii pomocí zubního ultrazvuku s následným vyleštěním zubů.
- Prevence: pravidelné čištění zubů nejlépe 2x denně kartáčkem s měkkými štětinkami nebo hadříkem.
- Zubní pasta pro lidi nevhodná, jelikož obsahuje látky toxické pro psy (např. xylitol), na veterinární klinice nebo v chovatelských potřebách lze koupit pastu speciálně pro psy s obsahem enzymů, které pomáhají plak štěpit.

8.10

- Porucha chování – pica. Příčinou může být hlad, zvýšený apetit, diabetes, deficit ve výživě, onemocnění štítné žlázy apod.
- Vysoké zdravotní riziko pro psa – parazitární onemocnění, poškození či ucpaní střev, smrt.
- Zamezit psovi přístup k věcem, které by neměl požívat.
- Vyvolání zvracení peroxidem vodíku má smysl pouze do 2 hodin od pozření, později nikoliv. Nevyvolávat zvracení, pokud nevíme, co pes pozřel – nebezpečí poranění.
- Nutné vyhledat veterinárního lékaře a problém řešit ihned.

9 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH KOČEK

9.1

- Odstraňování srsti je samo o sobě velmi stresující, pokud není vykonávané v narkóze (je také nebezpečné – kůže je velmi tenká, je lehké ji poranit).
- Pro odstranění srsti nebyl žádný zdravotný důvod – mohlo by se klasifikovat i jako týrání dle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání – za týrání se považuje vyvolávat bezdůvodně nepřiměřené působení stresových vlivů biologické, fyzikální nebo chemické povahy.
- Srst má ochrannou (ochrana před UV zářením) a termoregulační funkci – kočka je držena převážně venku – hrozí poranění, podchlazení/přehřátí, infekce parazity.
- Problémem může být i barvení srsti – kočka si srst olizuje (riziko otravy), příčinou nadměrného olizování je stres.

9.2

- Agresivní chování může souviset se stresem, do kočičí kavárny by měly být vybírány kočky, které jsou dobře socializované a přátelské k lidem.
- Holá místa na těle – kočky je nutné nechat vyšetřit veterinárním lékařem (příčiny mohou být různé, mezi nimi i stres, který může způsobit psychogenní alopecii).
- Výskyt giardií by měl být okamžitě řešen izolací a léčbou koček – jde o zoonózu.
- V kavárně lze přidat enrichment – ideálně doplnit místa, kde se můžou kočky schovat, poskytnout zvířatům hračky.
- Doplnit prostředí o zdroje (misky na potravu a vodu, toalety) – ideálně následovat pravidlo n+1 (tolik zdrojů kolik je koček +1 navíc).

9.3

- Kočky by měly být dle platné legislativy oddělovány od matky v 84 dnech, dřívější oddělení může mít za následek poruchy ve vývoji mozku a vést k behaviorálním změnám (narušení sociálního chování, častější prožívání úzkostných stavů, vykazování agresivity, problém kontroly kousnutí při hře, vyšší riziko rozvoje stereotypií).
- Prodej/předání kočky není povoleno na veřejném prostranství – pan X měl apelovat na předání v místě chovu kočky.

- Chov kočky venku – není z hlediska welfare problém, mainská mývalí kočka má hustou podsadu (zimou vydrží v případě, že má venku zateplené místo), chovatel musí zajistit zvíře proti úniku (i vysoký plot ale kočka snadno překoná), kočky také ohrožují volně žijící zvířata – zejména ptáky.
- Chov kočky venku nemusí být zcela bezpečný – vzhled mainské mývalí kočky je nápadný, někdo by mohl kocoura ukrást, kočka venku je ohrožena auty, psy, lidmi atp.
- Chovateli lze doporučit kastraci kocoura (v opačném případě hrozí toulání a rány po soubojích s jinými jedinci), dbát na pravidelné odčervení, ošetření proti vnějším parazitům a očkování.

9.4

- Kočky jsou teritoriální zvířata a hájí své území; účelem škrabání je vizuální a olfaktorické značení teritoria.
- Drápky lze kočkám zkracovat; zkracují se ale jen koncové části, které nejsou zásobené cévami a nervy; v případě zastřížení do dřene, které je pro zvíře bolestivé, je vhodné krvácení zastavit lehkým obvazem nebo aplikovat jodový přípravek.
- Majitelka správně zvolila nástroj - drápy zkracujeme speciálními kleštěmi, ne nůžkami; ty nejsou přizpůsobeny na uříznutí tvrdé rohoviny.
- V tomto případě ale zkrácení drápků pravděpodobně problém nevyřeší – majitelka by se měla zamyslet nad umístěním škrabadla a zatraktivnit jeho používání, začít se systematickým tréninkem.

9.5

- Majitel by se měl zamyslet nad jinými způsoby nápravy chování, obojek není vhodný způsob ke korekci, resp. pro naučení žádoucího chování, stimuly jsou pro kočku zbytečně matoucí.
- Problém by měl být řešen odstraněním příčiny vokalizace (kočka si u majitele vynucuje pozornost, je nutné, aby majitel na kočku nijak nereagoval, ignoroval ji, neodměňoval ji svou pozorností).

9.6

- Zvíře bylo zaseklé o postroj – pravděpodobně se snažilo vysvobodit (hrozí riziko poranění).

- Barva na srsti může být toxická po požití nebo při kontaktu s kůží a sliznicemi (hrozí otrava).
- Kočku je nutné prohlédnout, opatrně sundat postroj a očistit od barvy; s kočkou manipulovat v rukavicích (hrozí riziko pokousání, poškrábání v důsledku stresu, také barva může být toxická), při vyšetření je zvíře vhodné sedovat.

9.7

- Kočka vykazuje známky stresu (na stupnici Cat-Stress-Score stupeň 5 až 6).
- Kočku ponechat na místě, kde se cítí bezpečně, nepouštět ji ven.
- Zabezpečit okna, dveře – zatáhnout závěsy, minimalizovat hluk z venku.
- Pro zmírnění stresu lze využít feromony (sprej, difuzér), bylinky (šanta kočičí, kozlík), v případě potřeby preparáty na předpis veterináře.

9.8

- Častá změna prostředí a návštěvy cizí kočky jsou pro kočku stresující.
- Nadměrná péče o srst je patologickým jevem, stav by měl být konzultován s veterinárním lékařem, možným nálezem je psychogenní alopecie, která se rozvinula v důsledku stresu.
- Nasazení límce problém neřeší, kočka je ještě ve větším stresu.
- Močení mimo toaletu může mít různé příčiny, nutné vyšetření u veterináře; stres může být opět spouštěčem – spojen s rozvojem idiopatické cystitidy.

9.9

- Pravidelná péče o povrch těla je u bezsrstých koček důležitá, na kůži se tvoří maz, který je nutno pravidelně odstraňovat.
- Majitelka měla na koupel použít šampon určený pro tento účel, ne saponát na nádobí, který kůži vysušuje a odmašťuje (extrémní odmaštění může vést k narušení přirozené ochranné bariéry kůže, k tvoření šupin a k zánětům).

9.10

- S ohledem na welfare zvířat by se měl chovatel (ale také chovatelské organizace) snažit o dodržování vhodných poměrů délky a výšky těla koček s krátkými končetinami. Tyto kočky jsou náchylné na vznik problému s páteří.

- Zátěž na klouby je u zvířat s extrémně krátkými končetinami zvýšená, hrozí riziko rozvoje osteoartritidy, která je spojená s bolestí.
- Omezená je i schopnost normálního pohybu např. skákání.

10 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH KRÁLÍKŮ A DALŠÍCH HLODAVCŮ

10.1

- Problémovým aspektem je koupě jedné samice, jelikož je potkan sociální druh, chov jednotlivce je nevhodný.
- Terárium není vhodná forma ubikace pro potkany, jelikož mezi jejich přirozené projevy chování patří šplhání a preferují spánek na vyšších, dobře krytých místech – ideální se jeví klec, se systémem závěsných hamak, případně krytých budek, kde může potkan projevovat komfortní chování.
- Miska na vodu je přijatelná, ale napáječka se jeví jako lepší způsob podávání vody, jelikož se eliminuje možnost kontaminace močí a hoblinami.
- Apatické chování může být důsledkem koupě ve zverimexu, zdravotní stav zvířat v takových zařízeních nebývá kontrolován tak pečlivě, jako u chovatele; chovatelka by měla pátrat po příčině, resp. navštívit veterinárního lékaře v případě, že se stav nezlepší.
- Apatické chování může být i důsledkem stresu – přechod do nového prostředí (nutno poskytnout čas na aklimatizaci).

10.2

- Zhoršený zdravotní stav králíků by měl být důvodem pro návštěvu veterináře.
- V tomto případě se pravděpodobně jedná o patologii ve výživě (nedostatečný okus – přerůstání zubů).
- Terapie přerostlých zubů spočívá v zákroku u veterinárního lékaře, který je zkrátí diamantovým kotoučem na správnou délku; zaštipování přerostlých řezáků kleštičkami není vhodné vzhledem k bolestivosti, hrozí také prasknutí a rozštípnutí zubu, poškození skloviny a uvolnění zubu ze zubního lůžka.
- Prevence přerůstání zubů by měla spočívat v poskytnutí správné výživy, kterou si králík zuby obrousí – dostatek sena, větvičky ovocných stromů i s listy, komerční tvrzené bloky.

10.3

- Klec určená pro křečky není pro myši problém, je akorát nutné dbát na dostatečně malé rozestupy mříží (maximální vzdálenost drátů od sebe 6 mm), aby se myš nedostala mimo klec.
- Umístění klece na okně není vhodné řešení z důvodu větrání, resp. vystavení přímému slunečnímu záření. Klec umístit ideálně do pokojnější části obydlí s adekvátním větráním, mimo dosah jiných zvířat (psy, kočky).
- Kromě hoblin je myším vhodné zajistit také hnízdní materiál (seno, drcený papír); nepoužívat materiály, které se mohou dělit do dlouhých vláken (např. vata), protože ty mohou představovat vážné riziko pro zdraví myši, pokud materiál pozřou.
- V kleci chybí místo, kam se zvířata mohou schovat – trubky, krabičky, domečky.
- Poskytnutá potrava je v pořádku.

10.4

- Chov křečička džungarského ve skupině je vhodný na rozdíl od jiných druhů křečků, chov dvou samců je v pořádku.
- Vybavení: klec o rozměrech 50 x 40 x 20 cm (Š x D x V) pro jednoho křečička, případně i větších rozměrů, skleněné terárium je méně vhodné. Klec vybavit např. kolečkem na běhání, domečkem, objekty na prolézání. Klec vystlat bezprašnými hoblinami, nejlépe speciální podestýlkou z dřevěných odštěpků nebo z lisovaných papírových vláken. Zajistit vhodný materiál k hnízdění např. seno, dřevitá vlna, skartovaný papír. Do klece umístit misku na potravu a napáječku.
- Zabezpečit vyvážené krmení: granule, nebo směsi zrnin určené pro křečičky, semena (slunečnice), obilí (pšenice), zelenina (mrkev, kedlubna), ovoce (ořechy) i sušené, seno, nutné přidávat větvičky na obrušování zubů, živočišná bílkovina – moučný červ, cvrček, vařené maso, vejce, sýry. Nepodávat hrozny ani rebarboru, protože ty jsou pro hlodavce jedovaté.
- Klec umístit na klidné místo, mimo jiná zvířata, zajistit pravidelné čištění a kontrolu zvířat.

10.5

- Volný chov potkana v bytě bez nepřetržitého dozoru není z pohledu jeho bezpečnosti vhodný (hrozí riziko úniku, požření domácího vybavení, rostlin, kabelů apod.).

- Udržování zoohygieny na dobré úrovni může být v případě jedince netrévaného na používání potkaní toalety problematické (u většiny potkanů ale i v případě návyku na toaletu není její používání stoprocentní).
- Ideálním řešením je chov potkana v kleci s možností volného výběhu po bytě (potkan by ale měl být v tomto čase pod dozorem).

10.6

- Ustájení myší ve skupinách je v případě samic v pořádku, držení samců odděleně je doporučováno.
- Boxy jsou vzhledem k počtu samic chudě vybaveny, chybí hnízdní materiál, jeden papírový domeček je nedostačující. V boxech také chybí potrava.
- Majitelka by měla znát počet zvířat a dle něho přizpůsobit podmínky chovu.
- Podle zápachu moči a znečištění na podlaze lze soudit, že v chovu není úroveň zoohygieny na dobré úrovni, také výměna vzduchu v boxech je nedostatečná.
- Úroveň chovu potkanů je na nízké úrovni, v ubikacích chybí podestýlka, další ukrytí, potrava. Majitelka by měla samce a samice chovat odděleně.

10.7

- Myši jsou sociální zvířata, držení 7 samic myší je v pořádku.
- Ubikace je vybavena adekvátně, nechybí napáječka, miska na potravu, enrichment v podobě kolečka a úkrytů. Zlepšení obohacení ubikace by se mohlo dosáhnout přidáním hnízdního materiálu (seno, drcený papír); nepoužívat materiály, které se mohou dělit do dlouhých vláken (např. vata), protože ty mohou představovat vážné riziko pro zdraví myší, pokud materiál pozřou.
- Mezi faktory ovlivňující welfare myší patří prostředí (vybavení, velikost klece), zoohygienu, napájení a krmení, manipulace, úroveň veterinární péče, složení skupiny, mikroklíma.
- Indikátory welfare: hodnocení zvířete (projevy chování, zdravotní stav), hodnocení zdrojů a managementu (vybavení ubikace, velikost klece a chovný režim).

10.8

- Chov osmaků degu ve skupině je doporučován, chov 2 samců nebývá problém.
- Ubikace je pro dva jedince poměrně chudá, chybí domeček, kam se zvířata mohou schovat, prolézačky, misky jsou prázdné (na vodu je vhodnější napáječka, aby

nedocházelo k znečištění podestýlkou, močí a trusem). V ubikaci také chybí koupací miska s koupacím pískem. Ta by měla být osmákům poskytována 2-3krát do týdne; po každém použití je nutno misku odstranit, aby se nekontaminovala výkaly a močí.

- Osmáci by měli mít k dispozici vysoce kvalitní seno a dietu s nízkým obsahem cukrů a tuků, ovoce se zkrmovat z důvodu vysokého obsahu cukru nedoporučuje. Nutný je také materiál pro okus. Požírání vlastního trusu je u osmáků fyziologické.
- Mezi faktory ovlivňující welfare osmáků patří prostředí (vybavení klece), zoohygiena, napájení a krmení, manipulace, úroveň veterinární péče, složení skupiny, mikroklima.
- Indikátory welfare: hodnocení zvířete (projevy chování, zdravotní stav), hodnocení zdrojů a managementu (vybavení ubikace a chovný režim).

10.9

- Chovné zařízení pro králíka je malé a chudé – chybí zde jakýkoli enrichment (vyvýšená plocha, hračka, úkryt), králík by také měl mít k dispozici seno a materiál pro okus (např. větvičky ovocných stromů, pečivo není vhodné), ideální je chov dvou jedinců.
- Králík může být v rámci obohacení režimu pouštěn volně mimo klec, ale jenom pod dozorem chovatele.
- Mezi faktory ovlivňující welfare králíků patří prostředí (vybavení, velikost klece), zoohygiena, napájení a krmení, manipulace, úroveň veterinární péče, sociální interakce, mikroklima.
- Indikátory welfare: hodnocení zvířete (projevy chování, zdravotní stav), hodnocení zdrojů a managementu (velikosti a vybavení ubikace a chovný režim).
- Z pohledu pravidelné veterinární péče je doporučováno zajištění okusu (prevence přerůstání zubů), pravidelná kontrola povrchu těla, trusu (u králíků je fyziologická cékotrofie) a koprologické vyšetření, vakcinace proti moru, myxomatóze a pasteurelóze.

10.10

- Vybavení ubikace pro osmáka je velice chudé, navíc je ubikace malá. Chybí podestýlka, domeček nebo jiný úkryt, prolézačka, koupací miska s pískem by měla být k dispozici alespoň 3x týdně. Osmáci by měli mít přístup k okusu a ke kvalitnímu senu, v tomto případě je ale kvalita diskutabilní (riziko znečištění trusem a močí). Miska na vodu je znečištěná (napáječka je vhodnější).

- Doporučuje se chov osmáků ve dvojici nebo ve skupinách vzhledem k tomu, že se jedná o sociální druh.
- Mezi faktory ovlivňující welfare osmáků patří prostředí (vybavení, velikost klece), zoohygiena, napájení a krmení, manipulace, úroveň veterinární péče, složení skupiny, mikroklima.
- Indikátory welfare: hodnocení zvířete (projevy chování, zdravotní stav), hodnocení zdrojů a managementu (velikost a vybavení ubikace a chovný režim).

10.11

- Chov křečička džungarského je ve skupině vhodný v případě, že se jedná o jedince stejného pohlaví. V ubikaci nemají křečičci prakticky žádný enrichment (např. objekty pro šplhání), chybí také úkryt. Vhodnější je napáječka než miska na vodu – nehrozí kontaminace podestýlkou, močí a trusem. Misku na potravu ideálně také umístit na vyvýšenou plochu.
- Chov ve skleněném teráriu není vhodný hlavně z mikroklimatického pohledu (slabě odvětrávaná ubikace).
- Mezi faktory ovlivňující welfare křečičků patří prostředí (vybavení a velikost klece), zoohygiena, napájení a krmení, manipulace, úroveň veterinární péče, složení skupiny, mikroklima.
- Indikátory welfare: hodnocení zvířete (projevy chování, zdravotní stav), hodnocení zdrojů a managementu (velikost, vybavení ubikace a chovný režim).

11 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH DROBNÝCH SAVCŮ

11.1

- Fretka je masožravec, podávat lze hotová krmiva pro fretky i kočičí granule, přidávat kvalitní syrové maso, obiloviny (těstoviny, ovesné vločky – vařené, spařené), v omezené míře lze podávat i ovoce (hl. peckovice – švestky, meruňky, třešně) a zeleninu (rajče, brambory, okurka), omezeně mléčné výrobky (sýry, tvaroh, jogurt), minerální a vitaminové přípravky, umožnit stálý přístup k čerstvé vodě.
- S fretkou manipulujeme opatrně, uchopíme za kůži na krku, nebo ji můžeme podebrat dlaní.
- U fretek je povinné očkování proti vzteklině dle platné legislativy.
- Chovatelské zařízení: velká klec či voliéra, čím méně se fretce majitel věnuje, tím větší prostor potřebuje, minimální rozměry: 1 x 0,5 x 0,7 m. Ubikaci vybavíme pohodlnými pelíšky či houpacími hamaky, kočičím záchodem, hračkami (houpací sítě, roury, míčky, gumové hračky apod.), miskou (ideálně kameninová) a napáječkou (nemůže převrhnout).
- Indikátory welfare v chovech fretek: kvalita srsti, kondice a délka drápů, přítomnost výtoků z nosu, očí nebo uší, stav zubů, výživný stav jedince, aktivita atp.
- Faktory ovlivňující welfare v chovech fretek: podávání potravy bohaté na živočišný protein, dostatek aktivit, přítomnost enrichmentu, možnost volného pohybu, sociální interakce, zdravotní stav atp.

11.2

- Ježek bělobřichý je noční živočich, a proto se jeho aktivita soustředí na noční hodiny, z pohledu welfare je nevhodné nočním druhům zvířat měnit režim za účelem potěšení člověka (může vést ke zdravotním problémům a problémům s chováním, jakým je například agresivita, která se projevuje vrčením a častým balením do klubička).
- Ježek bělobřichý je hmyzožravec, proto by měla tvořit primární složku krmení právě potrava v podobě hmyzu. Jako doplněk lze využívat maso, vajíčko nebo kompletní granulovanou směs s vysokým podílem živočišného proteinu (například granule pro kočky nebo fretky), pozor u podávání konzerv, hrozí zvýšené riziko tvorby zubního kamene. V případě podávání nevhodného krmiva hrozí ježkům dysbalance makro a mikroživin (primárně vápníku) a také neschopnost usmrtit a pozřít hmyz samostatně.

- Klec je pro ježka nevhodná, jelikož může docházet k povrchovým zraněním těla a problémům se zaseknutím bodlin – doporučuje se plastový box.
- Optimální teplota 22–26 °C, jelikož druh pochází z teplejších oblastí.
- Nižší teplota v chladných měsících může způsobit hibernaci, která však pro tento druh není přirozená a může skončit úhynem.

11.3

- Fretka je masožravec, podávat lze hotová krmiva pro fretky i kočičí granule, přidávat kvalitní syrové maso, obiloviny (těstoviny, ovesné vločky – vařené, spařené), v omezené míře lze podávat i ovoce (hl. peckovice – švestky, meruňky, třešně) a zeleninu (rajče, brambory, okurka), omezeně mléčné výrobky (sýry, tvaroh, jogurt), minerální a vitaminové přípravky, umožnit stálý přístup k čerstvé vodě.
- S fretkou manipulujeme opatrně, uchopíme za kůži na krku, nebo ji můžeme podebrat dlaní.
- U fretek je povinné očkování proti vzteklině dle platné legislativy.
- Chovatelské zařízení: velká klec či voliéra, čím méně se fretce majitel věnuje, tím větší prostor potřebuje, minimální rozměry: 1 x 0,5 x 0,7 m. Ubikaci vybavíme pohodlnými pelíšky či houpacími hamaky, kočičím záchodem, hračkami (houpací sítě, roury, míčky, gumové hračky apod.), miskou (ideálně kameninová) a napáječkou (nemůže převrhnout).
- Chovatelka může využít potravní enrichment v podobě interaktivních hraček naplněných potravou, případně umístit potravu po bytě tak, aby fretky musely prokazovat při hledání potravy aktivitu.
- Hravé chování lze podpořit tunely a překážkami, jelikož je fretka ráda prochází úzkými a tmavými prostory.
- K obrušování drápků je vhodná stromová kůra, k podpoře exploračního chování šplhadla a hračky.

11.4

- Akvárium je nevhodné, činčila by měla být chována v kleci o velikosti přibližně 100 x 50 x 150 cm (D x Š x V) v případě jedné činčily. Klec by měla být ideálně rozdělena do několika pater – umožnění skákání, šplhání, lezení. Součástí klece by měl být také úkryt.
- Vhodnější je chov minimálně dvou jedinců.

- Plastové misky na krmivo a vodu jsou nevhodné, hrozí okusování plastu. Na vodu je vhodnější napáječka.
- Krmivo by mělo být tvořeno kvalitním senem a tvrdými granulemi ze směsi bylin, dále je možné doplnit ovocem, zeleninou, směsí obilovin či slunečnicí.
- Činčile je nezbytné poskytnout misku s pískem, kterou využívá k čištění povrchu těla a rovněž k vykonávání komfortního chování.
- Faktory ovlivňující welfare – krmivo, prostředí, přístup chovatele, umístění klece, veterinární péče.

11.5

- Chovné zařízení na fotografii je pro ježka příliš malé. Jeden až dva ježci nesmí být chováni ve výběhu menším než 2 m². Teplomilné druhy vyžadují teplotu nad 15 °C.
- Ježky lze chovat v kleci s podestýlkou nebo přírodní zeminou. K dispozici by měli mít různé úkryty. Ježci žijí samotářským životem, mají-li však v ubikaci dostatečný prostor, aby se jeden druhému vzájemně vyhnuli, je možné je chovat pohromadě i ve větším počtu. Ve vyobrazené kleci chybí miska na krmivo. Misky by měly být těžké a mělké, aby je zvířata nepřevrhla. Ježek bělobřichý je hmyzožravce, nicméně krmivo musí kromě živočišné bílkoviny zahrnovat také ovoce. Protože je krmení ježků bezobratlými značně nákladné a nepraktické, je možné je v zajetí krmit kvalitním konzervovaným krmivem pro kočky.
- Z důvodu rizika obezity je však důležité hlídat jejich hmotnost. Mokrý kočičí krmivo může být také příčinou vzniku zubního kamene, proto je vhodné jako prevenci přidávat i granule.
- Ježkům nikdy nepodáváme mléko, hrozí vážné zažívací problémy. Dospělí ježci se krmí zpravidla jedenkrát denně.
- Welfare ježků lze vylepšit obohacením prostředí (kolo na běhání, míčky pro kočky, ruličky od toaletního papíru), poskytnutím dostatečného prostoru, případně přístupem chovatele (každodenní manipulace, klidné zacházení, správný režim).

11.6

- Činčila by měla být chována v kleci o velikosti přibližně 100 x 50 x 150 cm (D x Š x V) v případě jedné činčily. Klec by měla být ideálně rozdělena do několika pater – umožnění skákání, šplhání, lezení. Součástí klece by měl být také úkryt.
- Vhodný je chov minimálně dvou jedinců.

- Krmivo umístit do pevných misek (nikoliv plastových), vodu do napáječky.
- Potrava by měla být tvořena kvalitním senem a tvrdými granulemi ze směsi bylin, dále je možné doplnit ovoce, zeleninu, směs obilovin či slunečnice.
- Činčile je nezbytné poskytnout misku nebo vaničku s pískem, kde může provádět komfortní chování a očistu svého těla.
- Faktory ovlivňující welfare – krmivo, prostředí, přístup chovatele, umístění klece, veterinární péče.
- Indikátory welfare – zdravotní stav, chování, management chovu.

11.7

- Lasice hranostaj je velice aktivní zvíře s potřebou zajištění velké míry zábavy a mentálního uspokojení.
- Potrava je podobná fretkám – primárně by měla být tvořena živočišnou složkou a velký důraz by měl být kladen na správný příjem tuků – riziko obezity. Díky nižšímu obsahu bílkovin je krmení pro psy nevhodné – lepší zajistit krmení pro kočky a u konzerv dbát na vysoké procento bílkovin (supermarket nebývá vhodným místem ke koupi, konzervy zde prodávané obsahují velice nízký podíl bílkovin). Je vhodné rovněž doplňovat krmení čerstvou stravou: maso, vajíčko atp.
- Klec pro lasici by měla být spíše vysoká, vícepatrová, aby lasice mohla uplatňovat přirozené chování – lezení. Rozměry by měly být minimálně 75 x 80 x 161 cm a ubikace by měla být vybavená dostatečným množstvím tunelů, hamaky a enrichmentem. Lasice by měla mít pravidelně umožněn pohyb mimo ubikaci. Pokud uvedené není možné, měla by jí být poskytnuta dostatečně prostorná voliéra.

11.8

- Dle zjištěných skutečností může být problémem nepřítomnost misky s pískem na koupání. Činčily tak nemohou o srst pečovat, což se projevuje zhoršením její kvality.
- Řešením tedy je přidat do klece pro činčily misku s kvalitním koupacím pískem.
- Je také vhodné zkontrolovat klima, které by mělo být sušší, bez průvanu, ne na přímém slunci (teplota 15–23 °C).
- Voda je zcela nevhodná pro využití ke koupání činčil, jelikož hrozí vznik zdravotních problémů, a to hlavně kvůli velice husté srsti, která by následkem namočení ve vodě velice obtížně schla. V případě velkého znečištění je možné činčilu lehce umýt, nicméně vždy je nutno dbát na pečlivé vysušení.

11.9

- Zvolený způsob chovu není pro fretku vhodný. Pro chov v bytě je vhodná klec o rozměrech alespoň 1,5 x 1 x 0,7 m (D x Š x V), pokud je možný volný pohyb fretky mimo klec dostačují rozměry 1 x 0,5 x 0,5 m (D x Š x V). Součástí vybavení klece by měl být úkryt. Vhodné je do klece umístit větve s kůrou pro šplhání, různá lana a hamaky, které zvýší využitelnost klece.
- Fretka je masožravec. Ideální je krmení speciálními granulemi určenými pro fretky či kočky, je také možné krmit kočičími masovými kapsičkami s vysokým obsahem masa. Krmnou dávku je vhodné doplnit o mléčné výrobky. Voda by měla být neustále k dispozici.
- V chovu není zoohygiena na požadované úrovni vzhledem k tomu, že kočkolit je měněn jednou za měsíc.
- Faktory ovlivňující welfare – krmivo, prostředí, přístup chovatele, umístění klece, veterinární péče. Indikátory welfare – zdravotní stav, chování, management chovu.

11.10

- Ubikace pro ježky by měla mít rozměry přibližně 150 x 60 x 60 cm (D x Š x V). Klece s drátěným pletivem, nebo mřížemi nejsou pro ježky vhodné. Jako podestýlku lze využít jemný písek. V ubikaci by měly být přítomny úkryty, napáječka, nebo voda v misce, miska na krmivo (stabilnější, např. kameninová), hračky.
- Ježek bělobřichý je hmyzožravec, proto by měla tvořit primární složku krmení právě potrava v podobě hmyzu. Jako doplněk lze využívat maso, vajíčko nebo kompletní granulovanou směs s vysokým podílem živočišného proteinu (například granule pro kočky nebo fretky), pozor u podávání konzerv hrozí zvýšené riziko tvorby zubního kamene.
- Optimální teplota 22–26 °C, jelikož druh pochází z teplejších oblastí.
- Nižší teplota v chladných měsících může způsobit hibernaci, která však pro tento druh není přirozená a může skončit úhynem.
- Faktory ovlivňující welfare – krmivo, prostředí, přístup chovatele, umístění klece, veterinární péče.
- Indikátory welfare – zdravotní stav, chování, management chovu.

12 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH PAPOUŠKŮ A OSTATNÍCH PTÁKŮ

12.1

- Umístění papouška v restauraci může být problematické: hluk, pachy jídla, neznámí lidé, střídající se personál, děti, hlasitá hudba.
- Zvíře je chované samostatně – lepší ve skupině, anebo alespoň v páru.
- Klec je velmi malá – stačí tak akorát na otočení se, jedná se o velkého ptáka. Bylo by dobré doplnit obohacení – hračky, větve atp.
- Zbytky z kuchyně – můžou obsahovat potraviny nevhodné pro papoušky (např. avokádo), navíc jde o nevyváženou potravu, problémem může být tučná, solená potrava, hlavně zpracovaná zelenina.
- Okno do kuchyně – hrozí průvan, výpary z kuchyně – stresující, nevyhovující pro umístění papouška.
- Pták potřebuje ven z klece pravidelně – problém je navyknutí na jednu osobu; co když osoba opustí pracovní pozici, onemocní – zanedbaná socializace papouška.
- Chybějící opeření – škrábání peří (důvody):
 - maladaptivní chování – papoušek se nedokáže adaptovat v nevyhovujícím, stresovém prostředí,
 - malfunkční chování – vyústění psychologického nastavení zvířete, špatného vývoje mozku a nervového systému jako důsledek nevyhovujících životních podmínek, především v raném věku (ruční dokrmování, nezdravá fixace na člověka, častá změna majitele atp.),
 - abnormální chování z důvodu zdravotních problémů - jakákoliv onemocnění způsobující bolest, diskomfort vyvolá dříve, nebo později poškozování peří.

12.2

- Jedná se o ideální chov papoušků – ve voliéře je více jedinců, dochází k dostatečnému sociálnímu kontaktu, složení krmné dávky v pořádku.
- Otázkou je kvalita záletu (zda je správně a vhodně vybavený pro zimní období).
- Indikátory welfare: vhodnost ubikace (velikost, vybava, umístění), kvalita krmení a napájení, vhodné mikroklima, adekvátní zoohygiena, umožnění sociálních interakcí, možnost proletu, dobrý zdravotní stav, dobrý výživný stav, změny v chování.

- Faktory ovlivňující welfare: výživa (složení, režim krmení, splnění specifických požadavků např. grit), velikost a vhodnost ubikace (možnost proletu), mikroklimatické faktory, zoohygienu, manipulace se zvířaty, zdravotní stav, umístění ubikace, sociální skupina, bezpečnost ubikace (minimalizace poranění).

12.3

- Klec je rozhodně malá. Umístit klec na klidnější místo, než do centrální části prodejny – ruch, hluk, zákazníci.
- Krmení je v pořádku.
- Vypouštění z klece – nedostatek pohybu.
- Zdravotní stav je nevyhovující: načechrané peří, apatie, vodnatý trus – může značit nudu, stres, frustraci, ale i komplexnější zdravotní problém (nutné vyšetření veterinárním lékařem).

12.4

- Chov jednoho jedince není ideální z pohledu nezabezpečení sociálních interakcí (v případě nedostatečné pozornosti ze strany člověka hrozí riziko rozvoje problematického chování).
- Vybavení ubikace je velmi chudé; potřebné vybavení: podestýlka (např. kukuřičná, noviny nejsou vhodné, andulka je může požírat, hrozí otrava barvou), bidýlka různých průměrů, sépiová kost, koupelna (nádoba s vodou), hračky, napáječka, miska s krmivem a grit; andulky by měly mít i možnost volného přeletu.
- Pozitivní indikátory zvířat: dobrý zdravotní stav, dobrý výživný stav, zájem o okolí. Negativní indikátory: poruchy chování, zhoršení zdravotního stavu (např. výtoky z očí, zhoršení kvality peří, odmítání potravy, průjem, apatie, zranění).
- Faktory ovlivňující welfare: výživa (složení, režim krmení, splnění specifických požadavků např. grit), velikost a vhodnost ubikace (možnost přeletu), mikroklimatické faktory, zoohygienu, manipulace se zvířaty, zdravotní stav, umístění, sociální skupina, bezpečnost ubikace (minimalizace poranění).

12.5

- Chov jednoho jedince je v pořádku v případě, že se chovatel zvířeti dostatečně věnuje.

- Minimální rozměry klece pro jednoho jedince jsou cca 80 x 60 x 80 cm (Š x H x V). Klec, která je k chovu jedince využita by mohla být vyšší, tak aby měl pták při sezení na bidle zajištěn komfort. Jedinec má k dispozici dvě bidla, zlepšení by se mohlo dosáhnout např. přidáním větví. V kleci chybí hračky, sépiová kost a miska na koupání. Noviny jako podestýlka nejsou pro papoušky vhodné (při pozření hrozí otrava barvou), lze je nahradit podestýlkou. Papoušek má k dispozici čerstvé ovoce ale také směs zrnin, což je v pořádku. Miska na ovoce je ale umístěna na dně klece (hrozí znečištění trusem), podávání salátu je v pořádku. Papoušek by měl mít i možnost volného přeletu.
- Pozitivní indikátory zvířat: dobrý zdravotní stav, dobrý výživný stav, zájem o okolí. Negativní indikátory: poruchy chování, zhoršení zdravotního stavu (např. výtoky z očí, zhoršená kvalita peří, odmítání potravy, průjem, apatie, zranění).
- Faktory ovlivňující welfare: výživa (složení, režim krmení, splnění specifických požadavků např. grit), velikost a vhodnost ubikace (možnost proletu), mikroklimatické faktory, zoohygiena, manipulace se zvířaty, zdravotní stav, umístění ubikace, sociální skupina, bezpečnost ubikace (minimalizace poranění).

12.6

- Papoušek má k dispozici adekvátně velkou klec, nechybí různá bidla, sépiová kost a vhodně umístěné krmení (směs zrnin, čerstvé ovoce). Chybí napáječka a miska na koupání. Noviny jako podestýlka nejsou pro papoušky vhodné (při pozření hrozí otrava barvou), lze je nahradit podestýlkou. Papoušek by měl mít i možnost volného přeletu.
- Pozitivní indikátory zvířat: dobrý zdravotní stav, dobrý výživný stav, zájem o okolí. Negativní indikátory: poruchy chování, zhoršení zdravotního stavu (např. výtoky z očí, zhoršení kvalita peří, odmítání potravy, průjem, apatie, zranění).
- Faktory ovlivňující welfare: výživa (složení, režim krmení, splnění specifických požadavků např. grit), velikost a vhodnost ubikace (možnost proletu), mikroklimatické faktory, zoohygiena, manipulace se zvířaty, zdravotní stav, umístění ubikace, sociální skupina, bezpečnost ubikace (minimalizace poranění).

12.7

- Velká voliéra, ve které je pták umístěn, je pro tento druh vhodná. Papoušek má k dispozici široké větve a hračky. Pták by měl mít k dispozici sépiovou kost. Úroveň hygieny není ve voliéře, vzhledem ke znečištění, na dobré úrovni. Potrava by měla být

tvořena kvalitní krmnou směsí doplněnou granulemi, ovocem, zeleninou a zeleným krmivem. Nevyhnutelnou součástí je také grit.

- Zvíře je chované samostatně – vhodnější je chov ve skupině, anebo alespoň v páru.
- Indikátory welfare: vhodnost ubikace (velikost, výbava, umístění), kvalita krmení a napájení, vhodné mikroklima, adekvátní zoohygiena, umožnění sociálních interakcí, možnost proletu, dobrý zdravotní stav, dobrý výživný stav, změna v chování.
- Faktory ovlivňující welfare: výživa (složení, režim krmení, splnění specifických požadavků např. grit), velikost a vhodnost ubikace (možnost proletu), mikroklimatické faktory, zoohygiena, manipulace se zvířaty, zdravotní stav, umístění ubikace, sociální skupina, bezpečnost ubikace (minimalizace poranění).

12.8

- Ara ararauna patří mezi papoušky náročnější na chov. Nutná je velká, odolná klec cca 120 x 100 x 120 cm (Š x H x V), umístěná mimo průvan, nebo voliéra (pták by měl být schopen roztáhnout křídla bez doteku stěn). V kleci nesmí chybět nádoba s vodou na koupání (dostatečné je ale i kropení rozprašovačem), odolné hračky např. ze dřeva, provazy, bidla, větve stromů, popřípadě hnízdní budka. Součástí klece by měla být také napáječka nebo odolná miska na vodu a potravu, nesmí chybět grit. Papouška krmíme kvalitní krmnou směsí doplněnou granulemi, ovocem, zeleninou a zeleným krmivem. Papoušek by měl mít možnost přeletu. Ary vyžadují pozornost ze strany majitele, jedná se o inteligentní ptáky.
- Indikátory welfare: vhodnost ubikace (velikost, výbava, umístění), kvalita krmení a napájení, vhodné mikroklima, adekvátní zoohygiena, umožnění sociálních interakcí, možnost proletu, dobrý zdravotní stav, dobrý výživný stav, změna v chování.
- Faktory ovlivňující welfare: výživa (složení, režim krmení, splnění specifických požadavků např. grit), velikost a vhodnost ubikace (možnost proletu), mikroklimatické faktory, zoohygiena, manipulace se zvířaty, zdravotní stav, umístění ubikace, sociální skupina, bezpečnost ubikace (minimalizace poranění).

12.9

- Chov dvou jedinců je v pořádku, ptáci mají možnost sociálních interakcí.
- Ubikace je pro dva jedince malá (minimální velikost pro dva papoušky je cca 100 x 60 x 100 cm (Š x H x V) a chudě zařízená.

- Do klece přidat další bidýlka, koupací misku, sépiovou kost, hračky, misku umístit na vyvýšenou plochu (v opačném případě hrozí znečištění trusem), v případě že chybí, přidat grit, umožnit ptákům volný přelet.
- Indikátory welfare: vhodnost ubikace (velikost, výbava, umístění), kvalita krmení a napájení, vhodné mikroklima, adekvátní zoohygiena, umožnění sociálních interakcí, možnost proletu, dobrý zdravotní stav, dobrý výživný stav, změna v chování.
- Faktory ovlivňující welfare: výživa (složení, režim krmení, splnění specifických požadavků např. grit), velikost a vhodnost ubikace (možnost proletu), mikroklimatické faktory, zoohygiena, manipulace se zvířaty, zdravotní stav, umístění ubikace, sociální skupina, bezpečnost ubikace (minimalizace poranění).

12.10

- Chov agapornise ve skupině je z pohledu zajištění sociálních interakcí s vlastním druhem v pořádku.
- Vhodná velikost ubikace pro dva jedince je cca 80 x 50 x 60 cm (Š x H x V), čím je klec prostornější, tím lépe. Klec pana Trávníčka není pro tři jedince dostatečně prostorná a je chudě vybavena. Chybí miska s vodou na koupání, sepiová kost a další možnost vyžití (enrichment v podobě dalších větví, hraček). Pan Trávníček by měl zvířatům poskytnout také možnost volného přeletu a dostatek pozornosti.
- Indikátory welfare: vhodnost ubikace (velikost, výbava, umístění), kvalita krmení a napájení, vhodné mikroklima, adekvátní zoohygiena, umožnění sociálních interakcí, možnost proletu, dobrý zdravotní stav, dobrý výživný stav, změna v chování.
- Faktory ovlivňující welfare: výživa (složení, režim krmení, splnění specifických požadavků např. grit), velikost a vhodnost ubikace (možnost proletu), mikroklimatické faktory, zoohygiena, manipulace se zvířaty, zdravotní stav, umístění, sociální skupina, bezpečnost ubikace (minimalizace poranění).

13 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH HOLUBŮ

13.1

- Chov čínských holubů je v pořádku.
- Krmná dávka by mohla být obohacena o více olejnatých semen, denně je nutno podávat grit.
- Indikátory welfare u holubů: vybavení prostoru (vhodný počet bidel, krmítek a napáječek), výživný stav zvířat, fyzická kondice a kondice peří (zejména ocasní peří), mikroklimatické parametry, zoohygiena a možnost čištění poskytnutého prostoru, možnost úkrytu před nevhodnými povětrnostními podmínkami, vhodné složení skupiny, výskyt patologického chování (agresivita, šikana slabšího jedince), koncentrace plynů atp.

13.2

- Při volném průletu je důležité dbát na naučení signálu, který holuby přivolá zpět. Negativní dopad na chov může mít přítomnost dravců a jiných zvířat (např. koček, lišek, kun), nákazy od volně žijících ptáků, sestřel, sousedé. Holuby je ideální naučit na návrat před setměním.
- Voliéra musí holubům poskytovat dostatečný prostor, zejména v případě, že nemají možnost volného přeletu. Ve voliére by se měl vyskytovat dostatečný počet bidel, napáječek a krmítek tak, aby nedocházelo k utlačování slabších jedinců.
- Podlaha by měla být tvořena štěrkopískem, který by se měl pravidelně měnit, nedoporučuje se tráva (zdroj cizopasníků).
- Pletivo by mělo bránit vniknutí volně žijících zvířat.

13.3

- Chovatel správně využil individuální boxy a poskytl materiál na hnízdění. Dále je vhodné poskytnout hnízdní misky (keramické, sádrové, papírové). V sezóně umístit do párovacího boxu individuálně vybrané páry, po ukončení páření se doporučuje pár rozdělit, čímž se zvýší efektivita hnízdění v jarních měsících.
- Samice již den před snůškou přijímá neobyčejně velké množství potravy, písku a vápenatých látek. Holubi se v sezení na vejcích střídají. Vylíhlá mláďata jsou neopeřená, holá. Oční víčka jsou zavřená do devátého dne. Prvních pět dnů po vylíhnutí

jsou holoubata krmena od rodičů žlutou kaší, která se rodičům vytváří ve voleti. Ve 3. - 5. týdnu od vylíhnutí opouštějí holoubata hnízdo.

- Pokud jsou holubi zvyklí na manipulaci, je vhodné hnízdo denně čistit, pokud tomu tak není, je vhodné čistit pouze okolí hnízda – hrozí odvržení mláďat. Z pohledu sanitace jsou nejvhodnější jednorázové vložky do hnízda, nebo celá hnízda z papíru.

13.4

- Ošetření volně žijícího zvířete je nutno konzultovat s veterinárním lékařem nebo záchrannou stanicí, která navrhne další postup – určí, jak bude se zvířetem dál nakládáno.
- Zlomené křídlo je závažným narušením zdravotního stavu ptáka. Vzdělání zdravotní sestry nemusí být při ošetřování dostatečné, anatomie a fyziologie lidí a ptáků je zcela odlišná.
- Předložená krmná směs není úplně vyvážená, ale v případě krizové situace může stačit.
- Vypuštění holuba by měla provádět záchranná stanice po zhodnocení dobrého zdravotního stavu a schopnosti ptáka se do původního prostředí vrátit.

13.5

- Vypouštění holubů je běžnou chovatelskou praktikou, přičemž je důležité naučit holuby vrátit se, třeba na zvuk krmení.
- Nesrovnalosti se sousedy jsou problémem mezilidských vztahů, kdy je nejlepší situaci řešit domluvou. Holubi většinou létají v okruhu svého bydliště, proto je nutno toto konzultovat s nejbližšími sousedy.
- Holubi jsou na životě ohroženi zejména ze strany dravců a koček. Řešením je zvolit jiný způsob chovu (chov v uzavřených voliérách, při kterém je hrozba minimální). Chov ve voliérách ale není vhodný pro vyloženě letová plemena.

13.6

- Při nalezení holuba označeného kroužkem je vhodné dle kroužku zjistit jeho původ – dle čísla kontaktovat organizace chovatelů holubů. Ponechání si cizího zvířete je nepřijatelné bez předešlé konzultace s majitelem.
- Poštovní holubi se často po cestě vyčerpají a potřebují pouze nabrat sílu na další let domů. Je vhodné jim poskytnout čistou vodu a krmení a nechat je volně odletět, když

jsou připraveni. V případě, že je pták zraněn, konzultovat další postup s majitelem, resp. s veterinárním lékařem.

- Klec a směs pro papoušky není pro poštovní holuby vhodná. Směs pro holuby tvoří primárně kukuřice, čirok, pšenice špalda, peluška, semeno slunečnice a proso. Dle věku a sportovního výkonu lze směs doplnit o ořechy nebo ubrat množství tuků. Krmivo pro papoušky obsahuje v značné míře také sladké sušené ovoce, které pro holuby není vhodné.

13.7

- Holubník je pro dva páry holubů v pořádku.
- Ideálně by měl být holubník uvnitř rozdělen neprůhlednou příčkou, aby se páry vzájemně nerušily. Každý pták by měl mít samostatný otvor pro vlet. Každá část holubníku by měla mít samostatný otvor pro čištění a manipulaci s ptáky.

13.8

- Holuby lze vakcinovat proti paramyxoviróze, ptačím neštovicím, herpesviróze, salmonelóze.
- Nechat vykonat pravidelný rozbor trusu (koprologické vyšetření) a výtěr volete. Zahajovat antiparazitickou léčbu dle nálezu.
- Základem dobrého zdravotního stavu zvířat je adekvátní zoohygiena (deratizace, desinfekce) a kvalitní krmení (lze přidávat vitamin A, D3, E a B).
- Při koupi nového jedince je před vpuštěním do vlastního chovu nutné umístění na 14 dnů do karantény.

13.9

- Chov je dle popisu v pořádku, parukáři jsou holubi s bohatým opeřením na hlavě a krku.
- Lze navrhnout zlepšení v souvislosti s krměním, jelikož je krmivo navlhle (může být zdrojem plísní). Lze doporučit zvýšení hrany krmítka, nebo podložení celého krmítka.
- Holuby se snažíme nechat vyzobat maximum ze směsi, protože při časté výměně nedojedené směsi hrozí, že holubi budou vyzobávat pouze atraktivní část krmění a zbylou ponechají, což by mohlo vést k značným nutričním dysbalancím. Řešením může být také podávání směsi homogenní.

13.10

- Pokud samice sedí na vejcích, nelze doporučit přemísťování hnízda – samice může mláďata opustit.
- Na mladých holoubatech rodiče sedí 28–35 dnů; v této době je nutno ponechat holuby na místě. Po odchodu mladých z hnízda, lze hnízdo opatrně přemístit mimo balkon do nedalekého křoví, kde si jej rodiče mají možnost najít. Holubi se ale mají tendenci vracet.
- Jako prevenci proti vracení se je možné využít umělé plašičky v podobě atrapy dravce.

14 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH TERARIJNÍCH ZVÍŘAT

14.1

- Kryt UVB žárovky není přítomen (hrozí riziko poškození kůže chameleona). Dle popisu je odvětrávání řešeno 2 cm širokou lištou ve stropě a na dně ubikace. Uvedená velikost se jeví jako nedostatečná v souvislosti s odvětráváním (možné nahradit pletivem). Rosení 2x denně lze hodnotit jako optimální, ale je potřebné kontrolovat stav vlhkosti v teráriu pomocí vlhkoměru a upravovat dle ročního období.
- Faktory ovlivňující welfare: velikost terária, vybavení – použitý materiál, úkryty, umístění terária, zoohygiena, návyk na manipulaci, možnost pouštění mimo terárium, kvalita potravy, přístup chovatele, veterinární péče.
- Další druhy běžně chovaných terarijních zvířat: agama vousatá, chameleon jemenský, gekončík noční, leguán zelený, užovka červená, hroznýš královský atp.

14.2

- Vodní želvy ve vodě hledají a přijímají potravu, umístění vodní nádrže je sice vhodné, ale jelikož tráví čas i vyhříváním, kus kamene trčícího nad hladinu nemusí být dostačujícím místem k odpočinku.
- Důležitým aspektem je poskytnutí zdroje tepla na rozhraní mezi vodní a suchozemskou částí.
- UV záření zajistí dostatečnou tvorbu vitamínu D – je nutné zařídit do ubikace UV lampu.
- V ubikaci by se mělo nacházet tmavší místo nebo úkryt, kam může želva zalézt.
- Jako substrát je vhodné použít hrubší písek s oblázky (jemný způsobuje problémy s trávením při konzumaci s potravou), mulčovací kůru nebo kombinaci suchého listí a hrabanky.
- Krmení lze podávat komerční, které se prodává speciálně pro jednotlivé druhy a věkové kategorie želv. Lze obstarat buď homogenní granule, které želvě podáváme, nebo sušené ryby (např. ančovičky).

14.3

- Velikost terária se odvíjí od velikosti hada. Důležitý je substrát, který by měl být čistitelný a zároveň bezpečný (rašelina, písek, hrabanka), miska na vodu musí být neustále k dispozici. Had by měl mít v ubikaci prvky sloužící k úkrytu.
- Živá potrava by se měla hadům podávat přímo ke konzumaci, neměla by v teráriu zůstat delší dobu – hlavními složkami potravy jsou myši, mláďata potkanů nebo ryby či jednodenní kuřata. Potravu (např. dvě myši) dospělému jedinci předkládáme jednou za tři týdny.
- Teplota v teráriu by se měla pohybovat v rozmezí 22–28 °C s možností výhřevu na 35 °C (nutné do terária instalovat výhřevné žárovky), vlhkost 60 %. Rosení není nutné. Nutné je dostatečně větrání – ze spodu i z vrchu.
- Rizikovými faktory jsou: prostředí (volba terária, substrát, teplota, vlhkost, osvětlení, úkryt) a přístup chovatele (manipulace, chovný režim, veterinární péče).
- Indikátory welfare: velikost ubikace, vybavení (podestýlka, úkryty, enrichment, misky), mikroklima, zoohygiena, způsob a intenzita podávání krmění, druh potravy, voda a management napájení, hodnocení stavu zvířete (zdravotní stav, projevování přirozeného chování).
- Možnosti zlepšení welfare u plazů: znalosti a zkušenosti chovatele, správná manipulace, poučení členů rodiny (hlavně děti), možnosti přirozeného pohybu, obohacení prostředí (větve, koupele, patra), pravidelné kontroly, návyk na manipulaci atp.

14.4

- Z fotografie vyplývá, že velikost ubikace je menší, než by měla být. Daná informace je zřetelná i bez uvedeného rozměru, jelikož želvy nemají téměř možnost pohybu. Velikost ubikace pro chov suchozemských želv lze vypočítat ze vzorce: šířka terária mínus délka krunýře * 5 a tuto hodnotu následně vynásobíme hodnotou 0,8. Uvedená hodnota představuje minimální rozměry plochy pro chov želv.
- Substrát a svícení je v pořádku, nicméně v ubikaci chybí úkryty pro želvy a místa k odpočinku, a to minimálně v počtu chovaných želv, lepší by však bylo přidat ještě o jedno místo k odpočinku navíc. V ubikaci je pouze jedna miska na vodu, rovněž by bylo lepší přidat i druhou misku, nebo uzpůsobit jednu tak, aby k ní měli bezproblémový přístup oba jedinci.
- Rizikovými faktory jsou: prostředí (volba terária, substrát, teplota, vlhkost, osvětlení, úkryt) a přístup chovatele (manipulace, chovný režim, veterinární péče).

- Indikátory welfare u želv: velikost ubikace, vybavení (podestýlka, úkryty, enrichment, misky), mikroklima, zoohygiena, způsob a intenzita podávání krmení, druh potravy, voda a management napájení, hodnocení stavu zvířete (zdravotní stav, projevování přirozeného chování).

14.5

- Chovné zařízení pro hada je v pořádku.
- Velikost terária se odvíjí od velikosti hada. Důležitý je substrát, který by měl být čistitelný a zároveň bezpečný (rašelina, písek, hrabanka), miska na vodu musí být neustále k dispozici. Had by měl mít v ubikaci prvky sloužící k úkrytu.
- Živá potrava by se měla hadům podávat přímo ke konzumaci, neměla by v teráriu zůstat delší dobu – hlavními složkami potravy jsou myši, mláďata potkanů nebo ryby či jednodenní kuřata. Potravu (např. dvě myši) dospělému jedinci předkládáme jednou za tři týdny.
- Teplota v teráriu by se měla pohybovat v rozmezí 22–28 °C s možností výhřevu na 35 °C (nutné do terária instalovat výhřevné žárovky), vlhkost 60 %. Rosení není nutné. Nutné je dostatečné větrání – ze spodu i z vrchu.
- Rizikovými faktory jsou: prostředí (volba terária, substrát, teplota, vlhkost, osvětlení, úkryt) a přístup chovatele (manipulace, chovný režim, veterinární péče).
- Indikátory welfare: velikost ubikace, vybavení (podestýlka, úkryty, enrichment, misky), mikroklima, zoohygiena, způsob a intenzita podávání krmení, druh potravy, voda a management napájení, hodnocení stavu zvířete (zdravotní stav, projevování přirozeného chování).
- Možnosti zlepšení welfare u plazů: znalosti a zkušenosti chovatele, správná manipulace, poučení členů rodiny (hlavně děti), možnosti přirozeného pohybu, obohacení prostředí (větve, koupele, patra), pravidelné kontroly, návyk na manipulaci atp.

14.6

- Většina sklípkanů potřebuje rozměry terária alespoň 30 x 40 x 20 cm (H x V x D). Vhodným substrátem terária je vysoká vrstva rašeliny. Terárium je vhodné doplnit miskou s vodou, úkryty z kokosových ořechů či ze dřeva a kůry.
- V teráriu je vhodné udržovat denní teplotu v rozmezí 20-30 °C, s nočním poklesem na 20 °C. Nezbytné je také udržování vlhkosti v teráriu na úrovni 60 - 85 %.

- Potrava – zejména hmyz (cvrčci a švábi), případně malé savce – myšata aj. Častou chovatelskou chybou je překrmování. Sklípani by se měli krmit v intervalech, které závisí od podávané potravy. V případě krmení cvrčky lze podávat jednou týdně, větší saranče jednou za 3 týdny a myši holátka jednou za měsíc.
- Faktory ovlivňující welfare pavouků: zkušenosti chovatele s chovem, nevhodná manipulace, podmínky v ubikaci, veterinární péče, přístup chovatele.
- Indikátory welfare u pavouků: adekvátní prostředí, dobrý zdravotní stav, přirozené chování, pravidelná veterinární péče, vhodný přístup ze strany chovatele.

14.7

- Ubikace pro hroznýše je nedostatečná, minimální rozměry pro chov tohoto hada se pohybují kolem 170 x 100 x 100 cm (V x Š x D) – je nutné brát ohled na neustálý růst hada. Terárium je potřeba umístit na dobře větrané místo, průvan je ale nežádoucí a umístění paní Marty proto lze považovat za diskutabilní z pohledu welfare hroznýše.
- Hobliny lze používat bezprašné, proto podestýlku paní Marta zvolila správně. Nicméně použití dekorací z lesa se jeví jako rizikové z pohledu zavlečení nemocí do chovu, proto je nutné nakupovat komerční dekorace, nebo nalezené pečlivě dezinfikovat a vyvařit před vložením do terária.
- Vytápění je dostačující, nicméně většinu dne by měl mít hroznýš královský v ubikaci vyšší teplotu (kolem 28 °C), vyjma noci, kdy by byla teplota uvedena v příkladu dostačující.
- Potřeba UV záření je u hadů nižší, nicméně lze doporučit pořízení UV zářiče, který mimo jiné také zvýší aktivitu hada.
- Potrava popsaná v příkladu je pro hada zcela nevhodná, z pohledu welfare je nezbytné předkládat hadovi živou kořist v podobě holátek hlodavců, kuřátek a u větších jedinců i dospělých myší.

14.8

- Velikost chovného zařízení pro chameleona je v pořádku, světelný režim je nastaven adekvátně. V pořádku je i rosení, způsob a typ krmení. Důležitá je dostatečná vlhkost (50-70%) a teplota (25-30 °C).
- Bylo by vhodné přidat do ubikace více větví, nejedovatých rostlin, lián.

- Jako substrát je vhodné použít linoleum (zoohygiena), případně lze smíchat rašelinu a písek v poměru 2:1, které skvěle drží vlhkost. Nepoužívat kůru a lignocel – hrozí ucpání střev.
- Faktory ovlivňující welfare – zkušenosti chovatele s chovem, nevhodná manipulace, podmínky v ubikaci, veterinární péče, přístup chovatele.
- Indikátory welfare – adekvátní prostředí, dobrý zdravotní stav, přirozené chování, pravidelná veterinární péče, vhodný přístup ze strany chovatele.

14.9

- Velikost chovného zařízení pro gekončíka je v pořádku, k zajištění teploty slouží žárovky. Teplota by měla být v rozmezí 25-35 °C a vlhkost 70–90 %. Lze dodat topné kameny.
- Nutné podávat živou potravu – cvrčky, šváby, sarančata. Denně měnit vodu za čerstvou – potřebná je mělká miska.
- Terárium je možné doplnit o větší kameny a o menší množství rostlin, které udržují vhodné klima a poskytují úkryt.
- Faktory ovlivňující welfare – zkušenosti chovatele s chovem, nevhodná manipulace, podmínky v ubikaci, veterinární péče, přístup chovatele.
- Indikátory welfare – adekvátní prostředí, dobrý zdravotní stav, přirozené chování, pravidelná veterinární péče, vhodný přístup ze strany chovatele.

14.10

- Nutné je odvětrávání, nejlépe křížové (např. jedno z vrchu a jedno z boku). Teplota by měla být 40–45 °C, ne méně než 28 °C na nejchladnějším místě v teráriu s průměrnou vlhkostí 50–60 %. Regulace teploty je zajištěna přirozeným přemístováním zvířete v teráriu.
- Doporučení: zvětšit terárium a umístit více větví, po kterých může agama lézt, odpočívat.
- Živočišná potrava – švábi, vhodné obalit ve vápníku, 1x týdně v minerálech (při absenci této činnosti hrozí hypovitaminóza), rostlinná potrava – pampeliška, rukola, polníček.
- 1x za týden je vhodné agamu rosit.
- Faktory ovlivňující welfare – zkušenosti chovatele s chovem, nevhodná manipulace, podmínky v ubikaci, veterinární péče, přístup chovatele.

- Indikátory welfare – adekvátní prostředí, dobrý zdravotní stav, přirozené chování, pravidelná veterinární péče, vhodný přístup ze strany chovatele.

15 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE V CHOVECH AKVARIJNÍCH RYB

15.1

- Společný chov živorodek a neonek je možný. Jde o snášenlivé druhy ryb hodící se do společenských akvárií. Problematická je ale velikost akvária – neonky by měly být chovány ve větších akváriích (cca 80-120 litrů), špatně snáší přeplněná akvária. Teplota vody je pro oba druhy v pořádku, také světelný režim a krmení.
- Sladkovodní druhy ryb: danio pruhované, závojnata čínská, parmička čtyřpruhá, tetra krvavá, skalára amazonská, bojovnice pestrá.
- Mořské druhy ryb: klaun očkatý, pomčik ohnivý, pomec císařský, bodlok pestrý, sapín zelený, zobec obecný.
- Faktory ovlivňující welfare: výživa, velikost, vybavení a umístění nádrže, kombinace ryb, kvalita vody (teplota, pH, tvrdost, okysličení, filtrace, proudění), péče o akvárium.
- Pozitivní indikátory: minimální mortalita, dobrý zdravotní stav a kondice, klidné sociální interakce, odpovídající fyzická aktivita.
- Negativní indikátory: abnormální chování (apatie, neklid), nadměrná agresivita, úhyny, zhoršení zdravotního stavu.

15.2

- Zvolený postup při zakládání akvária je nevhodný – bez použití chemie není možné do nově založeného akvária hned vypustit ryby, nutné je vyčkat až se chemické prostředí akvária ustálí – do doby, kdy neobsahuje chlór a dusitany.
- Vyložení ryb ze sáčku do akvária představuje pro ryby šok, je potřebné ryby na „novou vodu“ aklimatizovat přilitím části vody z akvária do sáčku, problémem je také jiná teplota vody – hrozí tepelný šok a narušení metabolismu.
- Akvárium neumísťovat pod okno, které se otvírá (průvan) - stres pro ryby, ideální je umístit akvárium na tiché místo.
- Akvárium je na počet nakoupených ryb malé – zásada 1 cm ryby v dospělosti = 1 l vody, také teplota vody rybám nevyhovuje.
- Živorodka duhová má v dospělosti 3-6 cm, doporučuje se teplota vody v rozmezí 22–26 °C.
- Dánio pruhované má 4-5 cm, vyhovuje mu teplota vody do 26 °C.

- Neonka obecná má 3-5 cm, voda do 24 °C, doporučuje se chovat hejno aspoň 10 neonek, běžný chov v nádrži střední velikosti o minimální délce 80 cm, 80-120 l.

15.3

- Obě nádrže jsou pro dána malá, ideální objem akvária je cca 40 litrů. Teplota vody by měla být do 26 °C, pH vody je v pořádku. Hodnota dusičnanů naměřených ve vodě je v pořádku – toxické a letální účinky se projevují až v koncentracích nad 1 000 mg/l.
- Bílé tečky a trhané pohyby ryb způsobuje parazit *Ichthyophthirius multifiliis* (ryby mají na kůži a ploutvích bílé tečky velikosti špendlíkové hlavičky, těžko dýchají, otírají se o objekty v akváriu) - jde o běžné parazitární onemocnění. Je nutno dodržovat karanténu u nově přijatých ryb.
- Mírně vystouplé oči, nafouklé břicho a zkrácení ploutví jsou příznaky rybí tuberkulózy, kterou způsobují mykobakterie. V mnoha případech mají ryby také zježené šupiny, které mohou dokonce odpadávat. Ryby jsou často netečné a straní se ostatních. Bakterie se vyskytují v akváriu přirozeně, napadají ryby s oslabeným imunitním systémem, vystresované nebo starší ryby.

15.4

- Akvárium ve tvaru koule je pro chov ryb nevhodné – tvar koule vymezuje rybě malý prostor, malé dno a nízkou hladinu, chybí zadní stěna – dezorientace.
- Chov závojnátky: Vzhledem ke značné produkci odpadních látek platí, že čím větší nádrž, tím lépe. Jeden dospělý jedinec by neměl být chován v méně než 100 litrech vody (vhodnější je chovat tyto ryby v nádržích nad 200 litrů, jelikož chovat jen jeden kus není ideální). Často prodávané nádržky ve tvaru koulí jsou zcela nevhodné.
- Pro chov je potřebná velká nádrž bez ostrých kamenů. Závojnátky ničí rostliny. Jako nejvhodnější do nádrže se jeví echinodory, anubiasy a cryptocoryny obložené kameny – když mají ryby hlad, ryjí ve dně.
- Vzhledem k produkci odpadních látek je nutno často vyměňovat vodu, silně vzduchovat a intenzivně vodu filtrovat. pH, teplota vody a domek je v pořádku.

15.5

- Management akvária je v pořádku z pohledu velikosti (minimální velikost akvária by měla být 80-120 l) i z pohledu osázení rostlinami (porost by měl být hustý s volným prostorem, osázení akvária na 60-70 % celkové plochy). Dno by měl tvořit materiál

tmavé barvy, což je v akváriu splněno. Teplota vody by měla být 20-24 °C, pH 6-7,5. Potravu tvoří nitěnky, perloočky, suché vločkové krmivo a hlávkový salát.

- Doporučuje se chov minimálně 10 jedinců – v akváriu dodrženo.
- Pozitivní indikátory: minimální mortalita, dobrý zdravotní stav a kondice, klidné sociální interakce, odpovídající fyzická aktivita.
- Negativní indikátory: abnormální chování (apatie, neklid), nadměrná agresivita, úhyny, zhoršení zdravotního stavu.
- Faktory ovlivňující welfare: výživa, velikost, vybavení a umístění nádrže, kombinace ryb, kvalita vody (teplota, pH, tvrdost, okysličení, filtrace, proudění), péče o akvárium.

15.6

- Ryby by rozhodně neměly být drženy ve sklenicích. Kvalita vody není vzhledem ke své kalnosti ideální.
- Podmínky chovu bojovnice pestré: pH vody 6-8, teplota vody 26-30 °C (teplota vzduchu nad hladinou musí být udržována v podobné hodnotě, jako je teplota vody nebo teplejší, jinak by rybám hrozilo nachlazení a úhyn). Akvárium o objemu 20-30 litrů pro jednoho jedince vyžaduje stálou slabou filtraci vody. Druh se cítí dobře v hustě zarostlé nádrži s možnostmi úkrytů. Plovoucí rostliny jsou vhodné, ideální je nižší sloupec vody okolo 30 cm. Ryba potřebuje přístup k hladině, jinak se udusí (má labyrint).

15.7

- Bojovnice pestrá je všežravá ryba, je nutno zabezpečit také živočišnou složku potravy.
- Akvárium k chovu bojovnice by mělo mít objem cca 30 l, osázení rostlinami je vhodné.
- Přidání dáníí či teter nemusí být problém v případě, že je akvárium dost velké (alespoň 50 litrů). Ryby, které budou s bojovnicí v nádrži, by neměly mít dlouhé a barevné ploutve. Můžou v bojovnici vidět konkurenta a napadat ji.
- Pozitivní indikátory: minimální mortalita, dobrý zdravotní stav a kondice, klidné sociální interakce, odpovídající fyzická aktivita.
- Negativní indikátory: abnormální chování (apatie, neklid), nadměrná agresivita, úhyny, zhoršení zdravotního stavu.
- Faktory ovlivňující welfare: výživa, velikost, vybavení a umístění nádrže, kombinace ryb, kvalita vody (teplota, pH, tvrdost, okysličení, filtrace, proudění), péče o akvárium.

15.8

- Z pohledu druhového složení není chov vypsanych druhů problém, ale příliš malé ryby mohou být skalárem pozřeny.
- Problematická může být velikost nádrže (nádrž je malá) a její vybavení – v akváriu chybí rostliny a úkryty.
- Skalár platinový: akvárium o objemu 150 litrů (lze chovat pár), teplota vody 24-28 °C, pH 6-7,5, všežravec – preferuje živou potravu, vločkové granule. V malých nádržích často útočí na většinu ryb.
- Tetra paraguayská: akvárium o objemu 60 litrů (doporučován chov 6 a více kusů), teplota vody 23-28 °C, pH 6-8, všežravec. Klidná ryba, vhodná do společných akvárií. Vyžaduje dobře okysličenou vodu, rychlejší proudění a častější výměny vody.
- Gara rudohnědá: akvárium o objemu 120 litrů (doporučován chov 2 až 3 kusů), teplota vody 15-25 °C, pH 6-8, všežravec. Nekonfliktní ryba, vhodná do společenských akvárií.
- Tetra královská: akvárium o objemu 60 litrů (doporučován chov 6 a více kusů), teplota vody 24-27 °C, pH 6-7,5, všežravec. Malá (3-4 cm) přátelská ryba, vhodná do společenských akvárií.
- Tetra červená: akvárium o objemu min. 50 litrů (doporučován chov 8 a více kusů), teplota vody 22-28 °C, pH 5,5-7,5, všežravec. Malá (3-4 cm), vhodná do společenských akvárií.
- Pozitivní indikátory: minimální mortalita, dobrý zdravotní stav a kondice, klidné sociální interakce, odpovídající fyzická aktivita.
- Negativní indikátory: abnormální chování (apatie, neklid), nadměrná agresivita, úhyny, zhoršení zdravotního stavu.

15.9

- Akvárium je pro chov uvedených druhů ryb nevhodné z hlediska velikosti, hrozí přerybnění. Hrozí také vzájemné napadání malých ryb velkými.
- Skalára amazonská: akvárium o objemu 150 litrů (lze chovat pár), teplota vody 24 – 28 °C, pH 6-7,5, všežravec – preferuje živou potravu, vločkové granule. V malých nádržích často útočí na většinu ryb.
- Sumeček žraločí: jedná se o velkou rybu (i více než 40 cm), potřebuje velké nádrže, teplota vody 22-26 °C, pH 6,5-7,5, všežravec. Chovat ji lze jen s podobně velkými rybami, jakákoliv menší rybka se stane kořistí.

- Čichavec šedý – velké akvárium o objemu 100 litrů (lze chovat v páru), teplota vody 22-28 °C, pH 6-8, všežravec – živá potrava, vločkové granule, přikrmovat zelenou potravou. Klidná, mírumilovná ryba.
- Ancistrus: akvárium o min. objemu 60 litrů, žije na dně nádrží, teplota vody 18-30 °C, pH 6,5-7,5, všežravec. Jedná se o snášlivé ryby.
- Pozitivní indikátory: minimální mortalita, dobrý zdravotní stav a kondice, klidné sociální interakce, odpovídající fyzická aktivita.
- Negativní indikátory: abnormální chování (apatie, neklid), nadměrná agresivita, úhyny, zhoršení zdravotního stavu.
- Faktory ovlivňující welfare: výživa, velikost, vybavení a umístění nádrže, kombinace ryb, kvalita vody (teplota, pH, tvrdost, okysličení, filtrace, proudění), péče o akvárium.

15.10

- Společný chov živorodek duhových, neonek obecných a ancitrusů je možný v případě dostatečné velikosti akvária.
- Uvedené druhy ryb v akváriu jsou všežravé, krmivo je potřeba obohatit o živočišnou složku.
- Chovatelka sice používá při zařazování nových ryb do akvária prostředek proti vzniku plísnových a parazitárních onemocnění, jistější je ale umístit nové ryby do karantény, která by měla v ideálním případě trvat 6 týdnů.
- Pozitivní indikátory: minimální mortalita, dobrý zdravotní stav a kondice, klidné sociální interakce, odpovídající fyzická aktivita.
- Negativní indikátory: abnormální chování (apatie, neklid), nadměrná agresivita, úhyny, zhoršení zdravotního stavu.

16 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE PSŮ V ÚTULCÍCH

16.1

- Dle popisu je zacházení se psem v útulku v pořádku.
- Uvedené chování může být způsobeno vysokým temperamentem feny, který by se dalo připsat kombinaci plemen, ze kterých fena pochází. Aktivita, které útulek psovi poskytuje, nemusí být pro dané plemeno dostačující.
- Fena projevuje stereotypní chování, které můžeme vyhodnotit jako patologické, s negativním dopadem na welfare feny. Je možné pomoci přidáním enrichmentu v podobě žvýkacích pochoutek a také interaktivních hraček naplněných krmivem. Lze uplatnit také trénink pozitivním posilováním.

16.2

- Pes vykazuje stereotypní chování, pravděpodobně následkem nedostatečné mentální a fyzické stimulace v útulku – uvedené stereotypní chování se projevuje opakujícím se pochodováním kolem zdi kotce.
- Možností zlepšení welfare v útulku je zvýšit počet stimulů – dopřát kromě fyzické aktivity v podobě procházek a tréninku, při kterých může vykazovat přirozené chování, i mentální stimulaci (např. v podobě enrichmentu).
- Zařadit do režimu psa potravní enrichment v podobě interaktivních hraček a sociální enrichment (začlenění do skupiny psů v útulku v případě, že jiné psy dobře snáší).

16.3

- Faktory ovlivňující délku pobytu psů v útulku jsou temperament, věk, velikost, barva (černá barva se jeví pro osvojitele nejméně atraktivní), pohlaví, nežádoucí chování.
- Prevence zvyšování počtu psů v útulcích: edukace obyvatel, kastrace, boj s nelegálním obchodem se zvířaty (legislativa).
- Jak lze zvýšit atraktivitu útulku: propagace zařízení v médiích, spolupráce s veřejně známými osobnostmi, reklamní materiály, veřejné sbírky a brigády (např. úklidy útulků), možnost venčení psů veřejností. Zvýšit atraktivitu zařízení je možné i propracováním webových stránek, poskytnutím detailních informací o psech (zveřejňování příběhů starších psů), adekvátní komunikace s veřejností (na sociálních

sítích ale i mimo ně). Dojem útulku ale také dělá vybavení a vzhled (staré kotce, neupravené plochy, rozbitá fasáda, nemožnost zaparkovat).

16.4

- Útulek je nutné zřídit v dobře větratelné budově na oploceném pozemku s dobrým přístupem k zařízení (ideálně zajistit parkoviště, snadný přístup autem). Útulek musí být tvořen snadno čistitelnými povrchy a náčiním. Kotce pro menší plemena psů by měly být umístěny v budově, kde je možné v zimě topit. Kromě kotců je nutno zajistit také prostranství, kde bude možné psy vypustit, resp. je venčit. Nutno zřídit odchyťový kotec, kancelář, kotce pro karanténu a izolaci, sklad na krmivo (pomůcky), zařízení pro uložení kadáverů zvířat, hygienické zařízení pro ošetřovatele, případně také veterinární ošetřovnu.
- Osoba zřizující útulek musí ovládat platné právní předpisy v ochraně zvířat, nechat zařízení registrovat Krajskou veterinární správou Státní veterinární správy a absolvovat kurz, bez kterého nemůže o psy v útulku pečovat.

16.5

- Psi musí být po příchodu do útulku umístěni do karantény, kde jim bude poskytnuto veterinární ošetření s ohledem na jejich zdravotní stav. Mezi rutinní procedury patří zápis do evidence útulku, vážení, kontrola čipů (jestli je feny mají), očkování, odčervení a ošetření proti ektoparazitům. Většinou následuje komplexní klinické vyšetření veterinárním lékařem, popřípadě ošetření zanedbané srsti (ostříhání, oholení problematických partií). Vhodné je také zvážit koupel.
- Fena se štěňaty by měla být umístěna do individuálního kotce s porodním boxem, který je vystlaný savými podložkami. Box by měl být opatřen postranní příčkou, která brání zalehnutí štěňat. Štěňata je vhodné označit (např. barevnými šňůrkami). Teplotu prostředí volíme podle toho, zda jsou štěňata spolu s matkou, nebo bez ní; fena nemá ve velmi vyhřátém prostředí teplotní optimum. Vyhřívání je ideální zapínat pouze v nepřítomnosti feny. Je vhodné myslet na případné dokrmování štěňat umělou náhražkou v případě, že matka následkem stresu není schopna štěňata kojit. Útulek by proto měl umělou náhražku pro každý případ nachystat.

16.6

- Pes je dle popisu ve stresu a není zvyklý na kontakt s člověkem, případně měl negativní zkušenost. Je nutno postupovat pomalu a citlivě, postupně budovat důvěru, poskytnout prostor pro aklimatizaci. Absolutně nevhodné je psa nutit ke kontaktu. Pokud pes reaguje agresivně i po aklimatizaci, je nutno se psem manipulovat opatrně (využít ochranných pomůcek). Pro uklidnění lze do ubikace aplikovat feromony.
- U vystresovaných psů je veterinární ošetření ideální nechat na později, vyčkat až se pes uklidní. V případě, že je okamžité ošetření nutné z důvodu výrazného narušení zdravotního stavu, je nutno psa sedovat.

16.7

- Opuštění zvířete upravuje zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.
- Podle popisu je možné předpokládat, že majitel se chce psa zbavit z důvodu nechtěného dědictví a narušeného zdravotního stavu psa, což u plemene německá doga činí vysoké náklady na léčbu a případnou operaci.
- Řešením může být finanční pomoc ze strany spolku, nebo pomoc s hledáním nového majitele tak, aby nedošlo k opuštění psa. V případě, že majitel vyhrožuje, že se psa zbaví jiným způsobem, je z hlediska welfare psa vhodnější jeho přijetí do útulku. V praxi útulek v takovém případě převede na žádost majitele psa do svého vlastnictví.

16.8

- Vystavení štěňat v ohrádce na časově omezenou dobu je v pořádku.
- Štěňata by měla mít prostor se v ohrádce otočit a pohodlně si zvolit místo k ležení; dekami pokrytá země není na závadu. Látky ale velice dobře sají vlhkost; štěňata by se na vlhkém povrchu neměla zdržovat dlouho.
- Znečištění štěňat je do jisté míry přirozené, je nutné brát ohled na jejich věk a koordinaci pohybů, velice rychle může dojít k malému znečištění močí nebo výkaly, pokud jsou psi uzavřeni na jednom místě.
- Voda by měla být pečlivě a pravidelně kontrolována, znečištění by mělo být řešeno její výměnou.

16.9

- Držení v hale může být dostačující, pokud jsou psi řádně a bezpečně odděleni a zabezpečeni proti úniku. Tento systém tedy může být jak dobrý, tak špatný dle kvality zábran a dle chovného režimu (pravidelné venčení mimo halu, trénink).
- Podestlání slámou je vhodné, pokud není podestýlka znečištěna a je udržována v suchu. Nutno kontrolovat prašnost prostředí.
- Misku s vodou lze hodnotit kladně, krmení nemusí být přítomno nepřetržitě, je možné, že jsou psi krmeni v jinou denní dobu. Krmení vařenými kostmi lze hodnotit negativně, vařené kosti jsou pro psy nevhodné vzhledem k tomu, že se štěpí na drobné, ostré kusy a mohou zvířatům způsobit zdravotní problémy. Ideální je pro psy zabezpečit kompletní, vyváženou potravu. V případě, že útulek nemá peníze, lze oslovit veřejnost, dárce, zřídit veřejnou sbírku nebo oslovit sponzory.
- Kastrace u dospělých jedinců jsou v pořádku, ukládání povinnosti kastrace novým majitelům je také zcela běžným postupem.

16.10

- Na fotografii můžeme vidět vhodnou velikost kotce s dobře uzavíratelnými a pevnými vraty, které brání úniku psů. Dlažba je dobře čistitelná a kotce se jeví docela čistě. Kladně lze hodnotit přítomnost boudy, nicméně při množství více než jednoho psa, je nutno zabezpečit místo k odpočinku pro všechny jedince.
- Absenci přístřešku lze hodnotit negativně, přístřešek chrání psy před povětrnostními podmínkami a zejména v případě, že je v kotci k dispozici pouze jedna bouda, je důležité, aby se před povětrnostními vlivy mohli chránit všichni psi.
- Jedna miska v kotci může, ale také nemusí, být dostačující – záleží na velikosti misky a počtu psů v kotci.

17 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE KOČEK V ÚTULCÍCH

17.1

- Karanténa není oddělená od zbytku útulku – riziko přenosu nákaz.
- Útulek kočky rutinně nekastruje a po karanténě je vypouští do společného ustájení (hrozí boje ve skupině – kočky mají poranění na hlavě a krku), také hrozí nekontrolovatelné množení.
- Pracovnice předkládá vysvědčení jako doklad – aby mohla o zvířata v útulku pečovat, potřebuje odborný kurz (realizován na VETUNI) a osvědčení.
- Krmení – jen 4 misky na dvou stanovištích, potřeba více misek, není dodrženo pravidlo n+1, společné krmení je rizikem z pohledu přenosu chorob.
- Problémem je jedná velká skupina – bez rozdělení koček podle věku, zdravotního stavu (absence separace séropozitivních koček na FIV a FeLV).
- Desetidenní karanténa je v pořádku, ideální délka karantény je 3 týdny. Útulek by měl zvířata při příjmu testovat na FIV a FeLV.

17.2

- Několik zvířat frká – s největší pravděpodobností znak infekce horních cest dýchacích (např. herpesvirus, kalicivirus chlamydie, *Bordatella bronchiseptica*), ideální řešení je prodloužit dobu karantény (5 dnů nepostačuje).
- Veterinární technik by zvířatům neměl aplikovat čip, není to v jeho kompetenci.
- Výskyt zvířat bez ocasu v útulku – přítomnost handicapovaných zvířat v útulcích není ničím neobvyklým a nemusí vůbec poukazovat na zhoršené životní podmínky zvířat.
- Agresivní kočka – chování posuzovat komplexně vzhledem k historii zvířete (kočka nemusí být ještě na prostředí navyklá – stres); zmírnit stres separací od ostatních koček, použít feromonový obojek/difuzér, pokud se chování neupraví – uvažovat na základě chování a historie nad vypuštěním do lokality odchyty, popřípadě aplikovat socializační program, umístit do klidného prostředí.
- Matka s mláďaty v koupelně – koupelna není ideální místo pro kočky (místnost bez oken, horší výměna vzduchu, umělé osvětlení, rušení – v případě, že jsou v koupelně umístěné prostředky pro sanitaci, resp. nebezpečné chemické prostředky, může hrozit riziko otravy), útulek by měl zvířata přemístit, jakmile se najde v rámci zařízení vhodnější místo, resp. uvažovat o přemístění do jiného útulku.

17.3

- Hygiena v útulku není ideální – zvířata jsou chována venku; půda je dobrým rezervoárem patogenů, prostory není možné důkladně dezinfikovat, kočky se pravděpodobně vyprazdňují i ve venkovním prostředí.
- Hrozí vnik volně žijících zvířat na pozemek (např. lišky, hlodavci) vzhledem k tomu, že oplocení z horní části ustájení chybí, volně dostupná potrava tato zvířata láká. Zvířata by měla být zabezpečena proti úniku.
- Zvířata mají příznaky infekce horních cest dýchacích, špinavá srst může, ale nemusí být ukazatelem zhoršeného welfare vzhledem k pobytu venku.
- Útulek je odkázaný na dárce – hrozí časté změny ve složení potravy, v kvalitě potravy.
- Kočky mají k dispozici rozmanitý prostor, kam se můžou schovat, vylézt (stromy na pozemku), k dispozici je bohatý enrichment přírodního charakteru.
- Množství objektů, kam mohou kočky zalézt, znemožňuje pravidelnou kontrolu a monitoring zvířat.

17.4

- Kočka mohla ke zranění přijít ještě před příjmem do útulku, přítomnost handicapovaných zvířat v útulcích není ničím neobvyklým a nemusí vůbec poukazovat na zhoršení životních podmínek zvířat.
- Situaci je vždy třeba posuzovat komplexně, vzít v úvahu tzv. animal-based indikátory (indikátory týkající se zvířat) a resource-based indikátory (indikátory prostředí, zdrojů).
- Welfare koček v útulku můžeme hodnotit různými nástroji – protokoly, škálami. Ke sledování stresu zvířat můžeme například využít stupnici Cat-Stress-Score. Ke sledování fyzické kondice lze využít zdravotní indikátory (výtok z očí, nosu, přítomnost průjmu, kvalita srsti). Při hodnocení prostředí vycházíme z etologie a přirozených potřeb zvířat.

17.5

- Snaha ukrýt se je typickým ukazatelem stresu u koček – nechat zvířeti čas na aklimatizaci v novém prostředí, preventivní veterinární ošetření neprovádět ihned po přijetí (hrozí agresivní reakce), pokud stav kočky nevyžaduje ošetření ihned.
- Jde-li o socializované zvíře, dojde k postupnému poklesu stresu; pokud kočka více než 24 hodin nepřijala vodu ani potravu, přistoupit k veterinárnímu vyšetření.

- Může se také jednat o ferální kočku, nesocializovanou na přítomnost a manipulaci člověkem – je-li zvíře po zdravotní stránce v pořádku, ale progres v reakci na člověka nebyl zaznamenán, je nutno zvážit vypuštění do místa odchyty, pokud to lze. Umístění v útulku způsobuje nesocializovaným zvířatům nepřiměřený stres; před vypuštěním kočku vykastrovat.

17.6

- Ideální je poskytování zdrojů za dodržování pravidla n+1 (počet koček plus jeden zdroj navíc), aby ve skupině nedocházelo k bojům, v zařízení není toto pravidlo dodrženo.
- Při podávání mokrého krmiva hromadně je rizikem, že se k němu některé kočky dostanou vždy a jiné vůbec v závislosti na vztazích ve skupině. Stejná krmná dávka tedy není zajištěna pro všechna zvířata.
- Obezita může, ale nemusí, souviset se způsobem podávání krmiva hromadným způsobem vzhledem k výše zmíněnému.
- Hromadné krmení je rizikové z pohledu přenosu onemocnění mezi zvířaty.
- Určitá míra agresivity je normálním jevem v případě chovu zvířat ve skupině, kočka je primárně samotářsky žijícím druhem, některá zvířata se přizpůsobí, jiná jsou vůči ostatním nesnášenlivá.

17.7

- Paní se séropozitivity na felinní koronavirus (FCoV), která byla u kočky zjištěna, nemusí obávat, nejedná se o zoonózu a už vůbec ne o Covid-19.
- Séropozitivita na FCoV znamená, že se kočka s felinním koronavirem v minulosti nakazila, nemusí to ovšem znamenat, že virus také vylučuje (pro průkaz vylučování je nutno provést vyšetření trusu metodou PCR).
- Přítomnost protilátek proti FCoV je hlavně u koček žijících ve skupině zcela běžný jev, infekce FCoV není ve většině případů nijak závažná, k mutaci ve smrtelnou infekční peritonitidu (FIP) dochází pouze v 1-5 % případů.

17.8

- Daná klec není pro kořata dostatečně prostorná, je ale vybavena vyvýšenou plochou, na kterou mohou kočky vylézt a šplhat, v 10 týdnech jsou kořata již velice aktivní, v kleci mají zvířata dostatek krmiva, vody, toaletu a měkkou podložku.

- Karanténa je po přijetí do útulku stěžejní – jde o preventivní úkon sloužící k zabránění zavlečení onemocnění do populace ostatních koček v útulku, měla by trvat alespoň týden, v ideálním případě 14-21 dní, u koťat je délka karantény diskutabilní vzhledem k nutnosti pohybu a socializace.
- Zvíře je v případě vykazování příznaků vhodné izolovat od ostatních koček – na druhé straně může ale izolace zvířeti způsobit stres v důsledku změny prostředí a zpomalit proces léčby.

17.9

- Kočky neměla paní Dana umisťovat mezi ostatní kočky vzhledem k nálezů; kočičí leukemie (FeLV) je v současnosti pořád nevyléčitelnou nemocí, kočky, u kterých se potvrdí by neměly být v kontaktu se zdravými zvířaty.
- Průběh infekce felinním koronavirem není u koček ve většině případů závažný, útulky kočky po přijetí na tuto nemoc běžně netestují, ve skupině koček může být séropozitivita až na úrovni 100 %. Problematický je rozvoj infekční peritonitidy (FIP), která je smrtelná, k mutaci FCoV ale dochází jen asi u 1-5 % koček.

17.10

- Chlornan sodný je součástí běžně dostupných dezinfekčních prostředků (např. Savo, Domestos) a může se k dezinfekci prostorů útulku použít. Vzhledem k tomu, že se jedná o žíravou látku, se musí ošetřené povrchy nechat vysušit a prostředí je nutné pořádně vyvětrat (dobrovolnice měla kočky z dezinfikovaného prostoru přemístit jinam, kočkám hrozí poleptání kůže, podráždění sliznic).
- Kočce, která se z kýblu s roztokem napila, hrozí otrava – ihned vyhledat pomoc veterinárního lékaře, nesnažit se vyvolávat zvracení – hrozí poleptání trávicího traktu.

18 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE PSŮ A KOČEK PŘI PŘEPRAVĚ

18.1

- Na snímcích si lze všimnout správného i nesprávného zabezpečení zvířete v průběhu přepravy.
- Vzhledem k tomu, že se jedná o přepravu autem na 330 km, je vhodné udělat krátké přestávky, nabídnout zvířeti vodu.
- Kočka je správně umístěna v přepravce, přepravka je na sedadle zajištěna bezpečnostním pásem. Velikost přepravního boxu by měla odpovídat velikosti kočky (kočka by měla mít možnost si pohodlně lehnout a otočit se). Box musí být zajištěn proti samovolnému otevření.
- Pes u spolujezdce není zajištěn a nemá prostor pro otočení se a pohodlné ležení. Z hlediska bezpečnosti působí jako hrozba pro řidiče, jelikož se stává nezajištěným předmětem. Vhodnější by bylo umístění do přepravního boxu, který se vloží do kufru automobilu.

18.2

- Přeprava psů v letních měsících klade specifický důraz na welfare zvířat, jelikož teplota v automobilu bez zapnuté klimatizace rychle stoupá (hrozí přehřátí).
- Rizikovým faktorem byla v tomto případě vysoká teplota v autě a velký počet psů v malém prostoru. Chovatel neměl psy v autě nechávat. Brachycefalická plemena mají sníženou schopnost ochlazování vzhledem ke zkrácení čenichové partie.
- Přeprava psů v letních měsících by měla být založena na pravidelných přestávkách, dostatečném přísunu vody a častých kontrolách fyzického stavu zvířat, cestovat ideálně brzy ráno, nebo večer.

18.3

- Uvedená přeprava kocoura je nevhodná z pohledu možného ohrožení řidiče i zvířete.
- Řidič by měl mít při řízení vždy možnost reagovat na provoz, což kocour na kolenou znemožňuje.
- Kočka by měla být v průběhu přepravy umístěna v přepravním boxu, zajištěném o sedadlo. Přepravní box musí být pevný, pro zvíře pohodlný, zabezpečený proti otevření.

18.4

- Přeprava psa v přepravním boxu je obecně v pořádku v případě, že je box zajištěn proti pohybu (z obrázku je vidět že je box připoután bezpečnostním pásem), dostatečně velký a zajištěn proti samovolnému otevření. Pes by měl být na přepravu v boxu navyklý.
- V současnosti již existují i speciální bezpečnostní pásy pro psy, které jsou vhodné pro malá i velká plemena.
- V případě, že přeprava trvá delší dobu, je vhodné udělat přestávku, psa vyvenčit a napojit menším množstvím vody, aby nedošlo ke kinetóze, krmení před cestou se nedoporučuje.
- Nedoporučuje se se zvířaty cestovat v horkých dnech, v případě cesty v horký den je ideální cestovat ráno, nebo večer.

18.5

- V horkých letních dnech není ideální se zvířaty cestovat přes poledne, kdy je teplota nejvyšší; samojed je navíc původně sibiřský pes, který snáší vysoké teploty hůře.
- Fixační náhubek by měl sloužit ke krátkodobé fixaci psa (typicky v průběhu ošetření veterinárním lékařem), rozhodně není vhodný pro běžné nošení v teplých dnech (pes není schopen chladit se otevřením tlamy, hrozí přehřátí psa).
- Samotné cestování autobusem nemusí být problém, je-li pes na takový typ přepravy navyklý.

18.6

- Přeprava volně v autě není pro kočku bezpečná (může zranit sebe i řidiče, také hrozí riziko rozvoje kinetózy). Kočka by měla být umístěna v přepravním boxu zajištěném na sedadle, resp. být připoutaná bezpečnostním pásem pro kočky. Přepravní box musí být pevný, pro zvíře pohodlný, zabezpečený proti otevření.
- V případě, že kočka není na pobyt v přepravním boxu navyklá, je potřebný postupný trénink v domácím prostředí a poté také v autě (nejprve při krátkých cestách).

18.7

- Fena je k zadnímu sedadlu připoutaná bezpečnostním pásem, což je v pořádku. Vzhledem k velikosti psa nemusí být takový typ přepravy komfortní. Ideální je dělat v průběhu cesty zastávky, aby pes mohl změnit polohu a proběhnout se.

- Velké psy je také možné přepravovat v kufru auta v přepravních boxech – ale jen u automobilů, ve kterých je prostor kufru spojen s kabinou. Jde o zajištění přístupu čerstvého vzduchu, který by nebyl možný v zavazadlových prostorech automobilů s karoserií typu sedan. Jedná se o řešení pro vozidla typu kombi, van, SUV apod. Ideální možností je pořídit si klec do auta, která bude odpovídat velikosti zavazadlového prostoru a samozřejmě velikosti psa.
- Mezi faktory ovlivňující welfare psů v průběhu přepravy můžeme zařadit např. trvání cesty, hluk, vysoké/nízké teploty, nevhodné nastavení klimatizace, návyk psa na cestování, krmení před cestou, typ auta a styl jízdy, zajištění psa.

18.8

- Cestování v kufru auta bez zajištění je pro psy nepohodlné a nebezpečné. Psi měli v kufru vzhledem ke své velikosti málo místa, nemohli si lehnout a pravděpodobně se ani otočit. Otázkou je, jestli byly v průběhu cesty dělány alespoň časté přestávky, aby mohli psi změnit polohu.
- Velké psy přepravujeme ideálně v přeprávkách umístěných v kufru auta. Tento typ přepravy volíme v případě automobilů, ve kterých je prostor kufru spojen s kabinou. Jde o zajištění přístupu čerstvého vzduchu, který by nebyl možný v zavazadlových prostorech automobilů s karoserií typu sedan. Jedná se o řešení pro vozidla typu kombi, van, SUV apod. Ideální možností je pořídit si klec do auta, která bude odpovídat velikosti zavazadlového prostoru a samozřejmě velikosti psa.
- Mezi faktory ovlivňující welfare psů v průběhu přepravy můžeme zařadit např. trvání cesty, hluk, vysoké/nízké teploty, nevhodné nastavení klimatizace, návyk psa na cestování, krmení před cestou, typ auta a styl jízdy, zajištění psa.

18.9

- Zvolený typ přepravy sice není z pohledu bezpečnosti ideální, ale jednalo se o výjimečnou situaci, která vyžadovala rychlé řešení. Ideální by byla přeprava v přepravním boxu na zajištěném sedadle, ten ale paní neměla k dispozici, navíc cesta nebyla dlouhá.
- Mezi faktory ovlivňující welfare koček v průběhu přepravy můžeme zařadit např. trvání cesty, hluk, vysoké/nízké teploty, nevhodné nastavení klimatizace, návyk kočky na cestování, styl jízdy, zajištění kočky.

- Zraněná zvířata by měla být přepravována s maximální opatrností, aby v důsledku přepravy nebyl zdravotní stav zvířete ještě více zhoršen. Se zvířaty manipulujeme jen minimálně, v případě nepřírozené polohy se nesnažíme o nápravu. Zvířata chráníme před otřesy a vibracemi, přizpůsobujeme styl jízdy.

18.10

- Vzhledem k tomu, že pes není na jízdu autem navyklý, je nutné začít s postupným tréninkem na přepravní box nebo na cestovní pás. S tréninkem by se mělo začít v domácím prostředí, odměňovat klidné chování. Po zvládnutí tréninku doma lze přistoupit k tréninku v autě, zatím bez jízdy. Když tento krok pes zvládne, zkusit přepravu na krátkou vzdálenost.
- Je možné, že pes má v autě kromě stresu také kinetózu, lze ji řešit podáváním přírodních přípravků, resp. veterinárních léků před cestou, psa se před cestou nedoporučuje krmit.
- Přepravu lze zpříjemnit např. aplikací feromonů do kabiny auta, resp. do přepravního boxu.

19 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE KRÁLÍKŮ, HLODAVCŮ A DROBNÝCH SAVCŮ PŘI PŘEPRAVĚ

19.1

- V případě krátkodobé přepravy jsou vytvořené podmínky dostačující, velikost přepravky je pro uvedený druh v pořádku.
- Ideální je vybavit box podestýlkou, případně i úkrytem. V létě pozor na horko a přehřátí, obzvláště pokud je křeček zabalen v šátku. V zimě pozor na vítr, hrozí podchlazení a riziko vzniku respiračních onemocnění.
- Položit si otázku, jestli je přeprava tramvají nutná (přeprava autem je méně hlučná, může být rychlejší).
- Faktory ovlivňující welfare při přepravě: mikroklima v dopravním prostředku, hluk, návyk na přepravku, zdravotní a výživný stav, otřesy, délka přepravy, zabezpečení přepravky proti prudkým pohybům, zabránění proti úniku.

19.2

- Umístění mláďat potkanů společně nemusí být problémem, chovatel ale mohl oddělení požadovat např. z důvodu předcházení respiračním onemocněním přímým kontaktem.
- Ponechání hlodavců v autě vzhledem k období převozu (únor) je problémem, jelikož teplota v autě přes noc prudce klesá, což způsobuje riziko vzniku respiračních onemocnění. Pro mláďata potkanů je tento zdravotní problém při kolísání teplot typický.

19.3

- Zvolený způsob přepravy králíka je zcela nevhodný (zvíře bylo evidentně ve stresu, navíc došlo k nesprávné manipulaci ze strany dítěte a nezabezpečení proti pádu). Dítě nemělo na králíka dohlížet a už vůbec ne ho otáčet na záda. Za pochybení a případné důsledky přepravy (úraz z důvodu pádu) jsou odpovědní rodiče dítěte.
- Králík měl být umístěn v pevném přepravním boxu s podestýlkou zabezpečeném proti pádu.

19.4

- Zvolený způsob přepravy potkana je zcela nevhodný jak pro zvíře, tak pro řidiče. Zvíře by nemělo mít během přepravy možnost volného pohybu po kabině auta. V případě transportu na rameni není zvíře zabezpečeno proti úniku.

- Vhodná je přeprava v autě v plastovém boxu s podestýlkou zabezpečeném proti pádu. Dle délky přepravy je vhodné zvíře v průběhu cesty kontrolovat a napájet.
- Faktory ovlivňující welfare při přepravě: mikroklima v dopravním prostředku, hluk, návyk na přepravku, zdravotní a výživný stav, otřesy, délka přepravy, zabezpečení přepravky proti prudkým pohybům, zabránění proti úniku.

19.5

- Zvolený způsob přepravy je nevhodný z důvodu absence větracích otvorů v krabici (hrozí udušení, přehřátí).
- Vhodnější je morče přepravovat v plastovém přepravním boxu s bočním, nebo vrchním otevíráním dvířek a s větracími otvory pro zajištění cirkulace vzduchu. Do přepravního boxu lze vložit podestýlku. Během krátkých přesunů není nutno zvíře napájet a krmit.

19.6

- Přepravka je vhodně zvolená na kratší cestu, nicméně nelze doporučit převoz potkana s nezajištěnou miskou na vodu – tato se může převrhnout nebo rozbít a potkanovi hrozí zranění, nebo promočení, které by mohlo způsobit podchlazení a rozvoj respiračních onemocnění.
- Podle popisu nelze hodnotit roční období, nicméně při převozu mimo léto je vhodné potkana umístit do větší, např. látkové tašky, nebo přepravku obalit dekou či speciálním krytem na přepravky, aby se zamezilo průvanu. Potkan musí mít možnost dýchat.
- Faktory ovlivňující welfare při přepravě: mikroklima v dopravním prostředku, hluk, návyk na přepravku, zdravotní a výživný stav, otřesy, délka přepravy, zabezpečení přepravky proti prudkým pohybům, zabránění proti úniku.

19.7

- Přeprava králíka ve vyobrazené přepravce je v pořádku, má dostatek prostoru otočit se a protáhnout končetiny a rovněž je možné vidět podestýlku v podobě kusu látky nebo hadru, což zamezuje podchlazení králíka. Králík nemá k dispozici vodu ani krmivo, což při krátkých vzdálenostech nevádí.
- Faktory ovlivňující welfare při přepravě u králíků: mikroklima v dopravním prostředku, hluk, návyk na přepravku, zdravotní a výživný stav, otřesy, délka přepravy, zabezpečení přepravky proti prudkým pohybům, zabránění proti úniku.

- Indikátory welfare u králíků: tepová a dechová frekvence, přítomnost poranění, zježená srst, změna v chování (apatie, vokalizace).

19.8

- Zvolený způsob přepravy není vhodný – křečík by neměl být v krabici přepravován (hrozí udušení, přehřátí, únik – vyhlodání otvoru). Krabice také pohlcuje moč – hrozí rozmočení. Krabici lze použít pouze u nouzové, krátkodobé přepravy, při které je zvíře pod neustálým dohledem chovatele.
- Vhodnější je přeprava v plastovém přepravním boxu s bočním, nebo vrchním otevíráním dvířek a s větracími otvory pro zajištění cirkulace vzduchu. Do boxu je vhodné umístit také podestýlku. Při krátkodobé přepravě není nutné zvíře napájet ani krmit.

19.9

- Zvolený způsob přepravy je pro křečíka vhodný. Jedná se o krátký transport, zvíře tedy nemusí být v průběhu cesty krmeno ani napájeno.
- Box by měl být v průběhu přepravy autem zabezpečen proti pádu, box neumísťovat blízko klimatizace a na přímé slunce.
- Důvody přepravy – veletrh, výstava, aukce, domů (po koupi).

19.10

- Zvolený způsob přepravy (v přepravním boxu) je pro činčilu vhodný. Konkrétní přepravní box na fotografii je ale pro zvíře malý. Umístění podestýlky je v pořádku.
- V případě transportu autem je nutné box zabezpečit proti pádu. Box neumísťovat blízko klimatizace a na přímé slunce. Stejně jako u jiných druhů zvířat je transport při vysokých a příliš nízkých teplotách nevhodný.
- Vzhledem k tomu, že se jedná o krátkou přepravu, není napájení a krmení zvířete nutné. V případě delší přepravy je vhodné umístit do boxu např. ovoce či zeleninu.
- Indikátory welfare – změna tepové a dechové frekvence, přítomnost poranění, zježení srsti, změny v chování (apatie, vokalizace).
- Důvody přepravy – veletrh, výstava, aukce, domů (po koupi).

20 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE PAPOUŠKŮ, HOLUBŮ A OSTATNÍCH PTÁKŮ PŘI PŘEPRAVĚ

20.1

- Zvolený typ přepravy je pro papouška nevhodný. Papoušek by měl být v menší transportní kleci, v klasické chovatelské kleci může během přepravy dojít k pádu, nebo k poranění.
- Požadavky na přepravu: tmavý prostor, adekvátní teplota, zajištění klece proti pádu, dostatečný přívod vzduchu, návyk na přepravní ubikaci, vhodná velikost klece – papoušek si nesmí lámat ocasní pera.

20.2

- Cestování v zavazadlovém prostoru je pro zvířata stresující (hluk, vibrace). Přepravní ubikace je pro 5 holubů malá.
- Plastový box dobře izoluje, neodvádí přebytečné teplo, vhodnější by byla klec s většími otvory, problematická je i absence napáječky (hrozí dehydratace).
- Vysoká teplota v zavazadlovém prostoru, slabé proudění vzduchu a těla ptáků těsně u sebe způsobují vzhledem k velikosti klece ptákům teplotní stres; zvířata nemají možnost se ochlazovat roztažením křídel.

20.3

- Zvolený transportní box je pro zvířata vhodný, problém nastal po jeho umístění do autochladničky (nedostatečná výměna vzduchu – nadměrná koncentrace CO₂ způsobila u zvířat apatii, která byla pozorována těsně po přepravě). Zvířata se také během přepravy podchladila.
- Řešení: vyhledat veterinárního lékaře, nahřívat ptáky UV lampou, podat heřmánkový odvar, přidat do potravy vitaminové doplňky na podporu imunity, popřípadě léčba antibiotiky.
- Prevence: zvířata netransportovat v horké letní dny, vyčkat na večer nebo brzy ráno, kdy jsou teploty přijatelnější, nenechávat ptáky v průvanu a v chladu.

20.4

- Papírová krabice je pro přepravu papouška nevhodná (papoušek ji svým silným zobákem zničí během chvíle), nelze ji doporučit ani pro krátkodobý transport.

Vhodnější je využít přepravní box z odolnějších materiálů s větracími otvory. Box musí být zabezpečen proti pádu. Příliš velký box není vhodný (pták v něm může poletovat a zranit se).

- Transport trval 3 hodiny – ptáka je nutné napojit alespoň před transportem a po transportu. Při delších cestách je podání vody v průběhu přepravy nezbytné (lze nahradit ovocem a zeleninou).

20.5

- Papírová krabice není pro transport holuba příliš vhodná. Vhodnější by byla menší pevná klec s větracími otvory zabezpečená proti pádu. K nouzovému transportu ji ale lze využít.
- Přepravní boxy (klece) by měly odpovídat velikosti zvířete (zvíře by mělo mít možnost pohybovat se). Příliš velký box není vhodný (pták v něm může poletovat a zranit se).
- Pták má v krabici také potravu, v případě krátkého transportu není její poskytnutí nutné.

20.6

- Zvolený způsob přepravy je v pořádku. Pták má k dispozici zeleninu, která je v případě dlouhého transportu vhodná (nahrazuje napájení). Box je v autě nutno zabezpečit proti pádu, ptáka neumístujeme přímo ke klimatizaci ani na místa s výrazným prouděním vzduchu. Příliš vysoká teplota vzduchu v automobilu v horké letní dny může obdobně jako u jiných druhů zvířat vyústit v přehřátí.
- Bidlo není v přepravním boxu nutné, papoušci jsou schopni stát přímo na povrchu přepravního boxu.

20.7

- Větší papoušky není vhodné přepravovat v lepenkových krabicích, jelikož jsou schopni krabici, a dokonce i měkké dřevo, proklovat. Tyto druhy je vhodné přepravovat v kovových klecích, nebo v boxech z tvrdého dřeva. Pokud jsou papoušci přepravováni delší cestu, je vždy vhodnější využít přepravky z odolnějších materiálů a lépe izolované proti vnějším teplotám, aby nedošlo k přehřátí, či podchlazení.
- Bidlo v přepravním boxu není nutné, protože papoušci dokážou stát přímo na povrchu přepravního boxu. Pokud je v přepravním boxu bidlo umístěno, mělo by být co nejnižší a je vhodnější spíše pro dospělá zvířata.

- Pokud se s papoušky cestuje na kratší vzdálenosti je možné místo vody podávat pouze čerstvé ovoce a zeleninu, aby nedošlo k namočení peří a podchlazení zvířete při vylití vody.
- Převážní boxy by měly odpovídat velikosti zvířete, tak aby se mohlo zvíře pohybovat, ale neměly by být příliš velké, aby ptáci mohli skákat či dokonce létat a hrozilo tak jejich zranění. V boxech musí být zajištěno dobré odvětrávání.
- Při převážení papoušků v zimě jim hrozí prochladnutí, proto je vhodné přepravku přikrýt dekou nebo ručníkem. V létě je nutné dbát na nastavení klimatizace v dopravním prostředku, teplota uvnitř by měla být pouze o pár stupňů nižší než venkovní teplota.

20.8

- Při manipulaci s dravci je nutné použít rukavice, nebezpečí poranění – především jejich drápy. Dravci musí mít při transportu přitaženy končetiny k tělu, aby nedošlo ke zlomeninám nebo poškrábání vlastního těla. Lze jim nabídnout kus látky, který mohou v pařátech svírat.
- Pokud jde o dravce vysokého letu jako v tomto případě, je vhodné jej přepravovat s čepičkou na posedu na tzv. otevřené přepravní hrazdě v zavazadlovém prostoru vozidla. Možný je ale i uzavřený přepravní box. Pokud se jedná o dravce nízkého letu (například jestřáb lesní, krahujec obecný), je nutný uzavřený přepravní box. Uzavřený přepravní box musí mít dostatečný počet větracích otvorů, správně umístěný vnitřní posed pro pohodlné sezení dravce a dobře ovladatelná dvířka, buď výsuvná směrem vzhůru, nebo standardně otvíratelná do strany.

20.9

- Zvolený způsob přepravy je nevyhovující. Ptáci, kteří na sebe nejsou zvyklí nebo v případě, že hrozí napadení jednoho ptáka druhým, nesmí být přepravováni společně. Při manipulaci s dravci je nutné použít rukavice, jinak hrozí riziko zranění způsobené drápy.
- Přivázání za jednu končetinu nevhodné, hrozí riziko zranění. Dravci musí mít při transportu přitaženy končetiny k tělu, aby nedošlo ke zlomeninám nebo poškrábání vlastního těla. Je možné jim nabídnout kus látky, kterou mohou v pařátech svírat. Nevhodné přepravovat zvířata s jinými krabicemi nebo věcmi, která by mohla zvířatům způsobit zranění.

- Způsob přepravy dravců závisí na tom, zda se jedná o dravce vysokého nebo nízkého letu. Pokud se jedná o dravce nízkého letu jako v tomto případě, je nutný uzavřený přepravní box, který musí mít dostatečný počet větracích otvorů, správně umístěný vnitřní posed pro pohodlné sezení dravce a dobře ovladatelná dvířka, buď výsuvná směrem vzhůru, nebo standardně otvíratelná do strany. Materiál musí být dobře omyvatelný.

20.10

- Ptáci, kteří na sebe nejsou navyklí, nesmí být přepravováni společně. Papoušci mají silný zobák, proto je krabice od bot pro transport ptáků zcela nevhodná (zničí ji během chvíle). Tento druh je vhodné přepravovat v dobře větraných kovových klecích, nebo v krabicích z tvrdého dřeva. Přepravní boxy (klece) by měly odpovídat velikosti zvířete (zvíře by mělo mít možnost pohybovat se). Příliš velký box není vhodný (pták v něm může poletovat a zranit se).
- Teplota v autě je nízká (hrozí podchlazení). Vhodnější je klimatizaci nastavit tak, aby po vyndání ptáků z auta nedošlo k teplotnímu šoku.
- Lepenkové krabice je vhodné použít u jiných druhů a pouze jednorázově, jelikož není možné provést řádnou dezinfekci.
- Pokud se s papoušky cestuje na kratší vzdálenosti je možné místo vody podávat pouze čerstvé ovoce a zeleninu, aby nedošlo k namočení peří a podchlazení zvířete při vyhlití. Při delších cestách (což je tento případ), je nutné ptáky napájet.

21 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE TERARIJNÍCH ZVÍŘAT PŘI PŘEPRAVĚ

21.1

- Ve 2 týdnech bude chameleon sice malý a plastová krabička by měla stačit, záleží ale, jak je velká, aby měl chameleon alespoň nějakou možnost pohybu. Kromě větviček by bylo vhodné box vybavit ubrouskem, případně podestýlkou, a krabičku zakrýt.
- Automobil by měl být před začátkem přepravy vytopený na pokojovou teplotu, aby po cestě nedošlo k podchlazení zvířete, stejně tak doma připravené terárium by již mělo mít správnou teplotu, být osvětlené, zarosené, s potravou, aby umístění probíhalo s co nejmenšími změnami.
- Přenos chameleona do auta by měl být co nejrychlejší, krabička by měla být do něčeho zabalená, ideálně strčit krabičku třeba pod bundu, aby nedošlo k ofouknutí a podchlazení – terarijní zvířata jsou studenokrevná a pokud se jedná o tropický druh, navíc mládě, velice rychle prochladnou.
- V autě by měla být krabička zajištěna proti pohybům, pádům a otřesům.

21.2

- Přenášení na rameni je nevhodným způsobem přepravy agamy kočičinské – dochází k nemožnosti zabezpečit mikroklimatické podmínky, které jsou pro tohoto tropického plaza typické. Plazi jsou velice hákliví na výkyvy tepla a vlhkosti. Hrozí také riziko ztracení zvířete, které by v našich podmínkách mělo minimální šanci na přežití.
- Transport v zimě: pozor na nízké teploty, hrozí riziko teplotního šoku. Pro transport lze využít termobox, do něhož se může dát navíc i láhev s teplou vodou, aby v boxu udržela teplo. Při delším transportu je vhodné použít topný pytlík.
- Transport v létě: před nastoupením do auta vyvětrat. Transport volně na rameni nelze doporučit, a to z důvodu stresové reakce a rizika útěku zvířete. Obecně lze k transportu použít jakoukoliv krabičku či krabici, ideálně s neprůhledným dnem, přičemž samozřejmostí jsou větrací otvory. Převážný box uvnitř auta zajistíme, aby v něm agama neklouzala ze strany na stranu. Nevhodný je při přepravě například písek, naopak je možné použít zmuchlané noviny nebo ubrousky.

21.3

- Uvedený postup je zcela nevhodný, vodní želvy se nikdy nepřepravují v pytlících s vodou – bez možnosti nadechnutí utonou. K jejich transportu se používají například plastové krabičky s proděravěným víkem. Na dno přepravky se umísťuje vlhký molitan, mech nebo vlhký hadřík.
- Během cesty se kontroluje, zda podklad nevysychá, popř. se pravidelně vlhčí.

21.4

- Koš s otvory není pro přepravu želvy vhodný, v průběhu přepravy hrozí riziko zranění. Pro přepravu želvy lze nejlépe využít tmavou plastovou krabici bez víka, která je vystlaná senem nebo kokosovými chipsy, aby se želva mohla zahrabat (zajištění stability zvířete při náklonech).
- Teplota by v průběhu přepravy neměla výrazně kolísat. Přepravní box neumísťovat k topení nebo klimatizaci – riziko podchlazení, přehřátí.
- Při delší cestě je vhodné přidat do boxu například čerstvé listy pampelišky.

21.5

- Nevhodný způsob přepravy – plastový box je v pořádku, víko není nutné, nicméně problémem je absence větracích otvorů a nedostatečná velikost boxu.
- Důležitý je i podestýlkový materiál, například seno nebo kokosové chipsy, aby se želva mohla zahrabat (zajištění stability při náklonech).
- Teplota by neměla během jízdy významně kolísat. Přepravní box neumísťovat ke klimatizaci – hrozí riziko podchlazení.
- Faktory ovlivňující welfare – větrání, teplota, hluk, velikost a zajištění přepravního boxu proti pádu, podestýlka, délka přepravy, krmení a napájení v průběhu přepravy, manipulace.

21.6

- Uvedený způsob přepravy hada je v pořádku. Důležitým aspektem je udržování hada v teple.
- Plátěné pytlíky jsou dostatečně pevné a vzdušné zároveň, nedoporučuje se přepravovat více hadů v jednom pytlíku.

- Jednotlivé pytlíky se vkládají do polystyrénových nebo dřevěných krabic, které jsou vybavené přepážkami a volné prostory kolem hadů se vyplňují zmačkaným novinovým papírem nebo molitanem (zabrání se poranění zvířat).
- K přepravě lze také využít termobox (zajistí udržování vhodné teploty) nebo plastový box, do kterého se umístí láhev s teplou vodou.

21.7

- Přeprava obojživelníků bývá realizována v pevných plastových, nebo skleněných obalech s několika větracími otvory ve víku a kouskem vlhkého mechu nebo molitanu. Uvedený typ přepravy lze považovat za dostačující pro mloka skvrnitého.
- Axolotl žije kompletně pod vodou, proto je nutné zajistit přepravu v plastovém sáčku o minimální délce 38 cm a šířce 20 cm. Sáček je nutné naplnit do jedné třetiny vodou tak, aby byl jedinec celý ponořený. Takto připravený sáček se umístí do termoboxu, který je naplněný chladicími bloky. Bloky musí být chráněny proti kontaktu se sáčkem, třeba kusem látky. Před dopravou je vhodné axolotly nekrmit, aby nedošlo k vyprazdňování do sáčku.
- Přeprava obojživelníků by měla probíhat samostatně, nikoliv více druhů pohromadě – Pan Svátek v daném příkladu nejednal vhodně a ohrozil axolotla mexického na životě.

21.8

- Přeprava želvy v krabici na fotografii není z hlediska welfare problém. Pro přepravu želvy lze nejlépe využít tmavou plastovou krabici bez víka, která je vystlaná senem nebo kokosovými chipsy, aby se želva mohla zahrabat (zajištění stability zvířete při náklonech).
- Teplota by v průběhu přepravy neměla významně kolísat. Přepravní box neumisťovat k topení nebo klimatizaci – riziko podchlazení, přehřátí.
- Při delší cestě je vhodné přidat do boxu například čerstvé listy pampelišky.
- Další možnosti přepravy – výstava, burza, k novému chovateli.

21.9

- Přeprava by měla probíhat v oddělených plastových krabičkách s perforovaným víkem, nikoliv společně a v látkovém sáčku.
- Do krabiček přidat kousek vlhkého mechu nebo molitanu, v zimě nikoliv.

- Pro zajištění stálé teploty využijeme termobox, kam sklípkana, resp. štíra v plastové krabici umístíme, vedle krabičky umístíme také lahev s teplou vodou.

21.10

- Plátěný sáček, který je dostatečně vzdušný a pevný je v pořádku.
- Položení sáčku na zadní sedadlo není vhodným typem přepravy, hrozí poranění hada, nutno pytlík vložit do krabice, která je např. ze dřeva nebo polystyrénu.
- Důvody přepravy hadů: burza, výstava, cesta k novému chovateli.
- Indikátory welfare u hadů: příjem potravy, chování, zdravotní stav, stav kůže, tenatóza.

22 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE AKVARIJNÍCH RYB PŘI PŘEPRAVĚ

22.1

- Přeprava ryb by měla být co nejrychlejší, v plastových, průhledných označených sáčcích se zakulacenými rohy. Každý druh je nutno přepravovat individuálně.
- Sáčky by měly být naplněny do 1/3, aby se mohla voda pomocí šplouchání okysličovat.
- Pokud se jedná o speciální prodyšné sáčky, musí být naplněny až po povrch, ale je třeba dbát na to, aby se nikde neopíraly.
- Sáčky s rybami se pak umísťují do polystyrenových boxů (udržují správnou teplotu vody).
- Po přepravě je obvykle voda znečištěná a špatné kvality (nízký obsah kyslíku, kyselá pH, vysoký obsah amoniaku), a proto se ryby musí postupně adaptovat na změnu prostředí.

22.2

- Transport je pro ryby vždy stresující záležitost, proto by měl být co nejšetrnější a nejrychlejší – pan Vomáčka měl ryby nejdříve odvézt a pak se vrátit pro nákup.
- Pan Vomáčka měl nicméně vše správně nachystané – termobox v autě zajistí stabilní teplotu a stabilitu sáčků, ale nedodržel pravidlo co nejrychlejšího převozu.
- Sáčky by měly být naplněny do 1/3, aby se mohla voda pomocí šplouchání okysličovat. Pokud se jedná o speciální prodyšné sáčky, musí být naplněny až po povrch, ale je třeba dbát na to, aby se nikde neopíraly.
- Pozitivní indikátory: minimální mortalita, absence zranění, dobrý zdravotní stav a kondice, absence patologického chování, odpovídající fyzická aktivita, odpovídající kvalita vody, klidné chování během přepravy.
- Negativní indikátory: neklid, stres, apatie, agresivita, příliš vysoká hustota ryb v sáčcích, patrné onemocnění, poškození ploutví, problémy s dýcháním, teplotní diskomfort, úhyny.

22.3

- Prodavačka správně umístila rybičky do plastového sáčku se zakulacenými rohy, čímž minimalizovala riziko zaseknutí ryb v rohu. Samci bojovnice pestré se ale vyznačují

agresivitou, a to zejména ve vodních nádržích o malém objemu, proto je nutné je přepravovat jednotlivě.

- Převážení ryb 9 hodin v malém objemu vody se z hlediska kvality vody nedoporučuje, hrozí úhyn ryb.

22.4

- Zvolený způsob přepravy ryb je nevhodný. Bojovnice pestrá by neměla být přepravována společně s neonkami. Ryby je ideální rozdělit.
- Nejjednodušší formou přepravy ryb je použití plastového sáčku (PET, nebo PVC), který je částečně naplněn vodou a kyslíkem. Ideální je použít transportní sáčky s pŕlkulatým dnem, běžně vyráběné pro akvaristy z certifikované průhledné PE potravinářské fólie.
- Plastové sáčky s rybami je poté vhodné umístit do boxu, který je z vnitřní strany opatřen polystyrénem (zabrání rychlému poklesu teploty) a následně box vložit ještě do kartonové krabice.
- Také je vhodné, aby ryby nebyly 24 hodin před transportem krmeny. Důvodem je vyprázdnění gastrointestinálního traktu, čímž se snižuje riziko znečištění vody, ve které se ryby nachází během přepravy. Ryby s plným gastrointestinálním traktem navíc spotřebují více kyslíku a jsou náchylnější ke stresu.

1.

- Nejjednodušší formou přepravy ryb je použití plastového sáčku (PET nebo PVC), který je částečně naplněn vodou (do 1/3) a kyslíkem. Ideální je použít transportní sáčky s pŕlkulatým dnem, běžně vyráběné pro akvaristy z certifikované průhledné PE potravinářské fólie.
- Plastové sáčky s rybami je poté vhodné umístit do boxu, který je z vnitřní strany opatřen polystyrénem (zabrání rychlému poklesu teploty) a následně box vložit ještě do kartonové krabice.
- Také je vhodné, aby ryby nebyly 24 hodin před transportem krmeny. Důvodem je vyprázdnění gastrointestinálního traktu, čímž se snižuje riziko znečištění vody, ve které se ryby nachází během přepravy. Ryby s plným gastrointestinálním traktem navíc spotřebují více kyslíku a jsou náchylnější ke stresu.

22.5

- Uvedený způsob přepravy je v pořádku, za předpokladu dodržení zásad nakládky stejných druhů pohromadě s ohledem na rozlišování pohlaví u některých druhů a délku cesty. Při přepravě je nutno dbát na teplotní komfort ryb, přičemž automobil by měl disponovat klimatizací s možností v přívěsu temperovat na teploty vhodné pro dané druhy.
- S rybami při vykládce musí být manipulováno šetrně, nesmí být pohazovány a rovněž je nutné zabezpečit, aby ryby nepadaly na zem, nebo nedošlo k jinému zranění následkem pádu, nebo nedostatečného vzduchování.
- Přepravované ryby musí být zdravé a v dobré fyzické kondici. Oslabení jedinci by neměli být přepravováni (hrozí riziko úhynu). V uvedeném případě bílý povlak a apatie signalizuje nevhodný zdravotný stav, což nesplňuje požadavky na welfare ryb při přepravě.

22.6

- Uvedený způsob přepravy je v pořádku.
- Aklimatizace v domácím prostředí je z pohledu vyrovnávání teplot vody v pořádku. Do sáčku s novými rybami je vhodné přilít vodu z akvária, do kterého budou ryby umístěné. Přilítím dojde k aklimatizaci na jinou kvalitu vody. Kvalita vody je nejdůležitějším faktorem, jež má přímý vliv na welfare ryb. Mezi důležité parametry vody patří koncentrace kyslíku, oxidu uhličitého, amoniaku, dusitanů, dusičnanů, pH a tvrdost vody. Rychlé změny těchto parametrů mohou ryby výrazně stresovat.

22.7

- Zvolený způsob přepravy je z hlediska bezpečnosti nevhodný. Nezabezpečená nádrž může vlivem přepravy spadnout, rozbít se a vylít, čímž hrozí zranění a úhyn ryb a také poranění řidiče.
- V automobilu by měla být zajištěna stálá teplota vody, náhlý výkyv teplot má vliv na welfare ryb a kvalitu vody (koncentrace kyslíku, oxidu uhličitého, amoniaku, dusitanů, dusičnanů, ale také pH).
- Pozitivní indikátory welfare u ryb: minimální mortalita, absence zranění, dobrý zdravotní stav a kondice, absence patologického chování, odpovídající fyzická aktivita, odpovídající kvalita vody, klidné chování během přepravy.

- Negativní indikátory welfare u ryb: neklid, stres, apatie, agresivita, příliš vysoká hustota ryb v sáčcích, patrné onemocnění, poškození ploutví, problémy s dýcháním, teplotní diskomfort, úhyny.

22.8

- Plastový sáček neměl zakulacené rohy – hrozí riziko zaseknutí ryby v rohu. Sáček nebyl dostatečně naplněn vzduchem (nedostatek kyslíku).
- Umístění plastového sáčku do polystyrénového boxu zabrání poklesu teploty. V autobuse ale bylo jen 10 °C, do boxu je proto vhodné přidat i zdroj tepla (např. plastovou lahev s teplou vodou).
- Důležité je minimalizovat manipulaci s rybami, aby byl stres v průběhu přepravy co nejnižší.

22.9

- Havárie automobilu je krizovou situací, která má významný vliv na welfare poškozených zvířat.
- Ryby následkem stresu mohly utrpět četné zranění a také značný stres. Je nutné ryby, v co nejkratším čase umístit zpátky do vody, nejlépe v menším počtu, dle velikosti sáčku. Pokud to situace dovoluje, umístit do dobře zabezpečené, pevné nádoby a zabezpečit teplotní komfort dle přepravovaných druhů. Umístování velkých skupin ryb pohromadě zvyšuje riziko výskytu agonistického chování v případě smíchání vícero druhů.
- Rybám by měla být poskytnuta tekoucí voda, jemně perlivá není vhodná, nicméně v situaci, kdy řidič nemá jinou vodu k dispozici, lze mluvit o krizovém řešení. Není ovšem možné dané řešení považovat za ideální.

23 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE SLUŽEBNÍCH A ZÁCHRANÁŘSKÝCH PSŮ

23.1

- Práce byla pro psy v nových podmínkách velice náročná (vliv teploty, vlhkosti, rozpáleného asfaltu, betonu, trosek atp.). Psi byli na místo výkonu přepravováni letecky (letecká přeprava je vždy stresující i v případě, že se jedná o psa, který je zvyklý na cestování).
- Postup psovodů byl správný, psi pracovali pouze v krátkých intervalech, poté měli dostatek času na odpočinek.
- Při prohledávání hrozí psům nebezpečí v podobě zavalení sutinami, zranění. Jako prevenci lze využít např. ochranné botičky. Rizikem je také vyčerpání, dehydratace, přehřátí.

23.2

- Olizování tlapek: možný vznik omrzlin, při omrzlinách jsou nejčastěji postiženy periferní části těla (náchylná jsou místa s malým nebo žádným osrstěním, polštářky na tlapkách, struky, varlata, penis).
- Příznaky omrzlin: necitlivost a bledost postižené tkáně, svalový třes, slabost, ztuhlá chůze, nízká tepová a dechová frekvence.
- První pomoc spočívá v přesunu zvířete do celkově teplejšího prostředí. Postižená místa je vhodné omývat vlažnou vodou (ne teplou a horkou!), teplotu vody zvyšujeme postupně.
- Psovodi by měli v případě nepřetržité práce dbát na odpočinek psů a předcházet omrzlinám např. mazáním končetin psů speciální mastí.
- Rizikové faktory při práci záchrannářských psů: poranění, zduření sliznic následkem vdechování studeného vzduchu, zlomeniny, podchlazení, omrzliny, stres v důsledku jízdy na skútru (nutno psy navykat).

23.3

- Služební psi byli nasazováni v rizikovém prostředí, proto je použití ochranných pomůcek jakými jsou brýle (proti prachu a vniku cizích předmětů do očí psa) a boty (pro ochranu polštářků) správným postupem.

- Psi by měli být před nasazením do akce alespoň částečně aklimatizováni na klimatické podmínky v místě výkonu (první dva dny bez práce).
- Negativně lze hodnotit nemožnost psů si plnohodnotně odpočinout po náročných činnostech, které vykonávají. Nedostatečný odpočinek může mít za následek nepřesnosti v hledání a celkové vyčerpání organismu, což může v případě vyhledávání výbušnin vést k poškození zdraví až smrti jedince. Vzhledem k vysokým teplotám lze za vhodnější pokládat klimatizované prostory, nebo alespoň prostory mimo vyhledávací plochu.

23.4

- Střídání psů je při pátrání nutné. Šest hodin práce je ale celkem hodně, lepší by bylo střídání po 3 - 4 hodinách.
- Napájení a energetická pasta je v pořádku, nicméně pes by měl mít možnost se napít častěji, lze předpokládat, že následkem náročné psychické činnosti dochází k větší spotřebě energie.
- Odvoz do kotce je v pořádku, pes si může v klidu odpočinout.

23.5

- Psi neměli být v autě ponecháni. Po vypuštění z auta projevovali známky přehřátí.
- Po vypuštění měli být psi přesunuti do stínu, dostat v pravidelných intervalech menší množství vody. Po ochlazení by bylo vhodné psům podat energetický pamlssek, ale rozhodně je již do ukázek v ten den nezapojovat.
- Zadržení pachatele je disciplína obran, při které pes běží a zakousne se do rukávu figuranta. Tento úkon je velice fyzicky náročný, proto musí být pes na výkon perfektně připraven a odpočatý.

23.6

- Na fotografii vidíme psa při zákusu v rámci ukázek obran. Rutinně se využívá postroj, jelikož pes pracuje v tahu a postroj chrání páteř a celkově pohybový aparát psa proti zranění.
- Ostnatý obojek na ukázkách je porušením hned dvou ustanovení zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání – v první řadě lze mluvit o propagaci týrání, jelikož ukázky probíhají na veřejnosti. V druhé řadě se navíc jedná o pomůcku, která psovi způsobuje bolest.

- Pro zlepšení ovladatelnosti je možné využít hladký obojek s ručkou, za kterou může psovod psa uchopit, nebo řetízkový obojek se zarážkou, aby nedošlo k uškrcení psa.

23.7

- Trénink probíhal v pořádku. Jedná se o zcela běžný způsob tréninku služebních psů na tzv. ringo oblek, který kryje celé tělo figuranta proti zákusům psa.
- Figurant nikdy nesmí do psa střílet. Náznakové bití obuškem je v pořádku, figurant psa nesmí zranit.

23.8

- Zdravotně nezpůsobilý pes by se neměl zúčastnit zkoušek. Zkouška je pro psa fyzicky i psychicky náročná a dobrý zdravotní stav je nutný.
- Nemoc může být pro ostatní účastníky nakažlivá, dle popisu by se mohlo jednat o tzv. psincový kašel (infekční laryngotracheitida), což je onemocnění dýchacích cest, které způsobuje kašel, výtok z dutiny nosní a celkovou slabost organismu. Uvedené onemocnění je vysoce nakažlivé pro ostatní psy.
- Řešením je návštěvu zkoušky odložit.

23.9

- Výcvik vodní záchrany má přesně stanovená pravidla a podmínky, které musí psovod se psem dodržovat, bezpečně jej lze pořídat pouze pod vedením profesionála.
- Podle informací v příkladu se jedná o akci uspořádanou v poledne v letním měsíci, což naznačuje možné vysoké teploty. Psům hrozí při skákání do vody teplotní šok.
- Psi by při výcviku měli mít plovací vestu.
- Pes by neměl být odměňován pamlsky, je lepší zvolit jinou formu odměn, jelikož je plavání fyzicky náročná aktivita, která výrazně zvyšuje riziko torze žaludku. Psi by před výcvikem neměli být krmeni.

23.10

- Pes musí být trénován na práci v extrémních podmínkách. Nicméně uvedené časové rozmezí je velice dlouhé a pes měl být vystřídán.
- Podávání pitné vody je v pořádku, ale při tak dlouhé práci, která vyžaduje maximální mentální nasazení, je vhodné psovi podávat i rychlý zdroj energie (speciální energetické tyčinky, pamlsky atp.).

- Na welfare psů při pachových pracích má vliv např. počasí, povětrnostní podmínky, věk, typ a délka srsti (hrozí, že se pes zachytí o křoví), vhodná pokrývka těla, členitost terénu, fyzická kondice atp.

24 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE LOVECKÝCH PSŮ

24.1

- Výcvik norování kontaktním způsobem (bez přepážky, která odděluje psa a norované zvíře) je v České republice zakázán. Chovatelům ale nic nebrání cestovat za kontaktním výcvikem do zahraničí.
- Norování je velmi kontroverzní a názory na něho se liší. Každopádně pes pracuje ve stísněném prostoru a ve tmě (práce je stresující, hrozí zaseknutí v noře, poranění od lišky, zahrabání norovaným zvířetem – psa je nutno vykopat).
- Nutné hodnotit vlohy psa pro norování individuálně – nezvládne ho každý jedinec.

24.2

- Nezvládnutý proces výcviku – chovateli pes utekl i se stopovacím vodítkem. Samotný trénink, při kterém se stopovací vodítko využívá je ale zcela běžný a s riziky je potřeba počítat dopředu.
- Při práci v lese může kromě zaseknutí o lesní porost dále hrozit zranění způsobené zvěří (zlomeniny, tržné rány, kousné rány), přenosné choroby ze zvěře na psa (Aujeszkyho nemoc), parazité, zranění ocasu, vyškubnutí srsti atp. Mezi další rizika výcviku mysliveckých psů patří zejména postřelení.
- Možnost zabezpečení a trasování psa pomocí GPS – efektivnější způsob než stopovací vodítko.
- Pokud došlo k poranění trupu, je nutné psovi poskytnout první pomoc, ránu zkontrolovat a postupovat dle nálezu. Zajistit převoz na veterinární pracoviště.

24.3

- Pes byl černou zvěří napaden, což je jedno z rizik práce v lese. V případě, že byla zvěř infikována Aujeszkyho chorobou, hrozí psovi úhyn.
- Aujeszkyho choroba: původcem onemocnění je herpesvirus 1, který napadá nervovou soustavu a dýchací ústrojí. Rezervoárem jsou dospělá divoká prasata. Nákaza je přenosná také na skot, ovce, kozy, psy, kočky, králíky, stejně tak na volně žijící živočichy. Přenáší se nejčastěji slinami, krví, pozřením vyvržených vnitřností či

odřezků masa. Onemocnění není léčitelné a pro nakažené psy je proto smrtelné (terapie je pouze symptomatická).

24.4

- Výcvik norování kontaktním způsobem není v České republice povolen. Mezi liškou a psem pravděpodobně nebyla instalována přepážka, která by zranění zabránila. V případě, že přepážka instalována byla, lze její odolnost, resp. vyhotovení vyhodnotit jako nedostatečné. Zkoušky by měly být přerušeny a měla by být sjednána náprava (výměna vadné přepážky za novou, vhodnější).
- Počet využitých lišek na daný počet psů odpovídá pravidlům pro zkoušky norování.

24.5

- Uvedená parforní metoda je zastaralá a již se nepoužívá.
- Při výcviku by měl být brán ohled na welfare psů a jejich přirozené potřeby. Zastaralé výcvikové metody obnáší v mnoha případech vysokou míru trestů a negativního posílení, kdy pes pracuje proto, že se chce zbavit negativního stimulu, nebo předejít trestu.
- Moderní trénink se primárně zaměřuje na využití pozitivního posilování, kdy je pes odměňován za správné chování, nebo korigován v případě projevení nesprávného chování způsobem, který odpovídá věku a povaze psa.
- Při stoupaní na tlapky může dojít ke zranění psa.

24.6

- Argentinská doga je sice původně lovecké plemeno, nicméně v ČR nemůže vykonávat práci na úseku myslivosti každý pes bez rozdílu.
- Povinnost držet a používat v honitbách lovecké psy je uživatelům honiteb stanovena legislativně, konkrétně v zákoně č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Podrobná pravidla používání loveckých psů, stanovení jejich minimálních počtů a předpokladů lovecké upotřebitelnosti upravuje vyhláška Ministerstva zemědělství č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti.
- Pojmem „lovecky upotřebitelný“ je označován pes, který složil příslušnou zkoušku z výkonu. Zkouška lovecké upotřebitelnosti kvalifikuje psa pro práci na poli, v lese, ve vodě, při dosledu zvěře nebo pod zemí. Zkoušky se dělí dle plemen (zkoušky pro ohaře, slídiče, teriéry, jezevčíky, retrívry, honiče a barváře) a dále pak podle typu

výkonu (např. norování, barvářské zkoušky, lesní zkoušky, podzemní zkoušky, všestranné zkoušky). Zkoušek lovecké upotřebitelnosti se může zúčastnit pouze pes s průkazem původu, a to příslušník plemene uznaného FCI.

24.7

- Vystavování je speciální způsob označení zvěře psem, při kterém pes navětrí pach zvěře a postaví se do strnulého postoje, při kterém míří hlavou směrem ke zvěři a jednu přední končetinu drží ve vzduchu. Jedná se o žádoucí znak skupiny ohařů, dispozice pro vystavování se přenáší geneticky.
- Mnoho ohařů má tendence po vystavování za zvěři vyrážet, což ve výkonu práva myslivosti není žádoucí. Pes se z tohoto důvodu učí zůstat na povel, aby myslivec mohl zvíře střelit.
- Popsaná metoda výcviku je parforsní a pracuje s vyhnutím se tlaku a bolesti ze strany psa. Riziko dané metody spočívá v traumatech zad při prudkém zatáhnutí, poranění krční oblasti nebo končetin. Je vhodné využít metodu, která neobnáší působení bolesti psovi, například připnutí stopovacího vodítka za postroj psa v kombinaci s podáním odměny.

24.8

- Procedura šhubání psa, která je v případě prezentována se nazývá trimování – jedná se o specifickou úpravu drsnosrstých jedinců (primárně loveckých plemen). Jelikož drsná srst po odumření nevypadne, je nutné ji odstraňovat. V případě, že se srst neodstraní, neplní správně svou termoregulační a krycí funkci. Trimování by nemělo být bolestivé, jelikož specifickým pohybem ruky chovatel vytrhává pouze odumřelou srst. V případě, že je trimování prováděno nesprávně a vytrhávaná je neodumřelá srst, může pes reagovat bolestivě.
- Je diskutabilní, proč někdo nahlásil vokalizaci psů údajně z důvodu bolesti; v případě, že pan Zornička proceduru při kontrole demonstroval a u psa se podobný projev neobjevil, nelze tuto skutečnost pokládat za pravdivou.

24.9

- Soutěž podle pravidel lesních zkoušek retrívrů obnáší přinášení pernaté zvěře z vody na povel. Hodnotí se rychlost, ochota psa přinést zvěř, stav zvěře po přinesení a reakce na střelbu.

- Zkušební řád uvádí, že v případě strachové reakce psa na střelbu je možnost udělit psovi 0 bodů, nebo psa ze soutěže diskvalifikovat. Rozhodčí konal v souladu s pravidly.
- Reakce majitelky byla nepřiměřená – nemá smysl psa bít, nic se tím nevyřeší, psa takové konání neuklidní. Řešením je psa na střelbu pomalu navykat např. desenzitizací.

24.10

- Postup pana Zkušeného byl správný.
- Neprodleně po zjištění situace psa ošetřil, naložil do auta a odvezl k veterinárnímu lékaři. Ošetření rány vodou je správné, lepší by bylo využití dezinfekce, ale za daných podmínek, kdy nebyla dezinfekce pravděpodobně k dispozici, je daný postup postačující. Zavázání ponožkou pro zamezení krvácení je vhodným provizorním řešením, které alespoň na krátkou chvíli zabrání, aby se do rány dostaly nečistoty.

25 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE OVČÁCKÝCH, HONÁCKÝCH A PASTEVECKÝCH PSŮ

25.1

- Pastevečtí psi jsou využíváni k samostatnému hlídání stáda bez přítomnosti člověka (problém s kolemjdoucími – krmí psy, proto se našly v žaludku kosti, otázka je úroveň výživy, zda pan Novotný nekrmí psy kostmi).
- Psi se často vyskytují v odlehlých oblastech bez možnosti kontroly jejich zdravotního stavu.
- Chrání stádo před predátory, ale rizika chovu spočívají i v napadení člověka, který se přiblíží blízko ke stádu a napadení cizího psa bez vodítka.
- Rizika využití pasteveckých psů jsou: zranění od predátora, ohrožení zdraví následkem zranění (terén, povětrnostní podmínky), otrava následkem podání nevhodného krmení od lidí, kteří si myslí, že se jedná o opuštěné psy, nemoci přenosné od hospodářských zvířat (tetanus), nástrahy, pastí, odstřel, parazitů.
- Problematika držení psů na řetězu dle Ústřední komise na ochranu zvířat: Obecně nelze považovat držení uvázaného psa za týrání, protože je třeba zvážit i další podmínky chovu, zvláště povinnost chovatele zamezit úniku zvířete. K posouzení, zda se jedná o týrání, je ze zákona způsobilý pouze úřední veterinární lékař, který absolvoval zákonem stanovenou kvalifikaci, tedy inspektor místně příslušné Krajské veterinární správy Státní veterinární správy. Ústřední komise pro ochranu zvířat nicméně nedoporučuje trvalé uvazování psů a použití řetězu nebo jiného vazného materiálu nedostatečné délky považuje za týrání. Zvíře by mělo být fixováno jen na nezbytně dlouhou dobu, a to na řetězu minimální délky odpovídající trojnásobné délce jeho těla včetně ocasu.
- Psům musí být umožněna základní biologická potřeba vyměšování; výkaly musí být z ustájovacích prostor pravidelně, nejlépe denně odstraňovány.
- Pravidelně je třeba zasahovat proti množení vnitřních i vnějších parazitů.
- Krmení je nutno podávat pravidelně, kvalitu a kvantitu řídit podle plemene a stáří zvířete, miska s čistou pitnou vodou musí být stále k dispozici.

25.2

- Pastevečtí psi (FCI skupina I) jsou využíváni k samostatnému hlídání stáda bez přítomnosti člověka. Jejich zbarvení je často stejné jako zbarvení chovaných druhů ovcí, aby působili nenápadným dojmem pro predátory.
- Psi se často vyskytují v odlehlých oblastech bez možnosti kontroly jejich zdravotního stavu – pozitivně lze hodnotit četné kontroly pana Jelínka.
- Chrání stádo před predátory, ale rizika chovu spočívají i v napadení člověka, který se přiblíží blízko ke stádu, a v napadení cizího psa bez vodítka – povaha psů je rezervovaná, nedůvěřivá.
- Rizika využití pasteveckých psů jsou: zranění od predátora, ohrožení zdraví následkem zranění (terén, povětrnostní podmínky), otrava následkem podání nevhodného krmení od lidí, kteří si myslí, že se jedná o opuštěné psy, nemoci přenosné od hospodářských zvířat (tetanus), nástrahy, pastí, odstřel, parazité.
- Pes v příkladu má 7 let: zvýšené požadavky na krmnou dávku a vzhledem k věku a hmotnosti pasteveckých psů lze doporučit podávání chondroprotektiv a přípravků posilujících imunitu.
- Faktory, na základě kterých lze hodnotit welfare: péče na pastvě, zdravotní stav, vhodnost plemene, povahové vlastnosti, klimatické podmínky, správný výcvik a poslušnost.
- Indikátory hodnocení welfare: ustájení, krmení, napájení, mikroklima, management chovu – frekvence kontrol, veterinární péče, péče a podmínky na pastvě, chování psa k člověku, hodnocení zvířete – projevy chování, zdravotní stav, emoce.

25.3

- Border kolie patří do I. skupiny podle FCI, divize ovčácká plemena, Původně byla využívána ke spolupráci s člověkem při přemísťování a seskupování stád hospodářských zvířat.
- Border kolie reagují u zvířat na pohyb, který pro ně signalizuje nutnost stádo seskupit, nebo s ním jinak pracovat.
- V případě silných predispozic a nedostatečného vyžití tohoto vysoce specializovaného plemene dochází k poruchám chování, které zahrnují i nežádoucí pasení jiných pohyblivých předmětů – v případě dopravních prostředků se jedná o negativní jev s velkým dopadem na welfare a zdraví psa (porucha chování).

- Zlepšit úroveň welfare těchto plemen, v případě nemožnosti projevovat přirozené chování je možné náhradními aktivitami jakými jsou psí sporty: agility, dog frisbee, dog trekking, flyball, treibball (pes posouvá velký míč na předem stanovené místo, což může být využíváno u border kolii jako náhrada za hospodářská zvířata).
- Terapie: poskytnout psovi aktivitu, desenzitizace reakce na nežádoucí podněty s ohledem na welfare v rámci etického tréninku.

25.4

- Připoutání ke staršímu psovi je sice jedna z metod učení pozorováním od staršího psa, nicméně problém lze vidět v rozdílech velikosti jednotlivých plemen. Štěně plemene mudi oproti dospělé border kolii nemusí stíhat tempo, přičemž může docházet k nevhodnému držení těla, nestabilní chůzi a namáhání kostry, která je u štěněte ve vývinu.
- Lze doporučit jinou formu tréninku, při které se štěně bude učit rozvíjet vlohky pro pasení nenásilnou cestou a s ohledem na fyzické dispozice plemene mudi.

25.5

- Slovenský čuvač je pastevecké plemeno, které je šlechtěné na ochranu stád a statku před predátory. Čuvač je teritoriální pes, který se naučí velice dobře fungovat s rodinou a zvířaty, ale je neúprosný vůči narušitelům. Bohatá srst ho chrání před povětrnostními podmínkami a dokáže spát i v nižších teplotách venku, mezi ovci.
- V uvedeném příkladu došlo k nevhodnému výběru plemene do panelového domu, jelikož čuvač pravděpodobně bere byt jako svoje teritorium, a proto se vůči kolemjdoucím projevuje agresivně.
- Pro psa by bylo vhodnější prostředí s oploceným výběhem, který by mohl hlídat a uplatňovat tak své přirozené předpoklady.

25.6

- Uvedená situace je v pořádku.
- Je vhodné pasteveckého psa ponechávat hned od brzkého věku mezi stádem ovci, které pak lépe přijme za své a uplatní velice silný ochránářský pud. Jelikož štěně spí na hluboké podestýlce, má k dispozici vodu a přístřešek, není problém, že je ustájené mimo byt paní Sosnové.

25.7

- Australský honácký pes, jak už název napovídá, je honácké plemeno. Úkolem honáků je zejména práce s dobyt看em, při které uplatňují specifickou metodu kontaktního nahánění – kousání do spěnek. Tímto způsobem skot popohánějí a velice razantně přemísťují.
- Jelikož došlo ke zranění, je nutné neprodleně navštívit veterinárního lékaře, zejména pokud se jedná o poranění mozku nebo oka. Pes mohl utrpět vnitřní zranění a rovněž poškození oka. V daném případě není vhodné čekat, právě pro neschopnost odhalení problému bez specializovaného vyšetření.

25.8

- Welsh corgi pembroke je původní honácké plemeno, které je díky své povaze velice veselé, temperamentní a zdatné. V dnešní době se často chová jako domácí mazlíček, nicméně v mnohých liniích ještě lze najít pracovně upotřebitelné psy.
- Denní aktivita pro dané plemeno není dostačující, navíc welsh corgi by měl také zaměstnat svůj mozek, třeba interaktivními hračkami nebo hlavolamem. Chytání a štípání lidí je porucha chování, která poukazuje na původní využití plemene.
- Zlepšení situace může nastat i poskytnutím práce dle predispozic psa – pasení.

25.9

- Australský ovčák je svou stavbou těla a osrstěním pes vhodný na celoroční pobyt venku, tudíž ustájení v koňském boxu je v pořádku.
- Počet misek na krmivo je nedostačující, počet misek by měl být vždy stejný jako počet zvířat + 1 navíc. Počet misek na krmivo je dostačující, neměly by v nich však delší dobu zůstat okoralé zbytky krmení volně, jelikož může dojít k mikrobiální kontaminaci.
- Dle příkladu je přítomný enrichment, což lze hodnotit kladně.

25.10

- Podle výstavního řadu ČMKU je pes, který se na výstavě projevuje agresivně neprodleně vyloučen, tudíž z pohledu veřejného vystoupení je to absolutně nepřijatelná situace.
- Majitelé pastevců musí na výstavách a jiných vystoupeních dbát na bezpečnost, jelikož pastevci se v období puberty začínají projevovat teritoriálně a přítomnost jiných psů, hlavně samců příliš netolerují.

- Nevědomost majitele psa lze hodnotit velice negativně, vzhledem k síle a hmotnosti jeho psa.
- Majitelka pinče zareagovala správně, při střetu s pastevcem není vhodné jakékoliv menší plemeno nechávat na zemi, ale ani brát na ruce, protože pes může jedince z rukou vyškubnout. Nejlepší je psa přehodit někam přes plot, nebo položit na vyvýšené místo a pastevece zabezpečit, dokud se neobjeví majitel.

26 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE PSŮ PŘI VÝCVIKU A VEŘEJNÝCH VYSTOUPENÍCH

26.1

- Šiperka je vhodným plemenem pro trénink agility (atletický vzrůst, dobrý temperament, vysoký drive).
- Výcvik pomocí pozitivního posilování nebo také etický výcvik je metoda tréninku, kdy je pes primárně odměňován za vyžadované chování, čímž se toto chování posiluje. V případě nutnosti využití negativního posílení nebo trestu se volí vždy nejetičtější metoda. Etický trénink je opakem klasického tréninku, který funguje na principu vyhnutí se trestu, který po nezvládnutí požadovaného cviku přichází.
- Agility je fyzicky náročný sport, při kterém pes běží skrz předem vyhotovený parkur, který obsahuje např. skokové a zónové překážky. Pes musí překážky přeskóčit, nebo se přes ně dostat co nejrychleji a zároveň nejpřesněji. Pes je do vybraných směrů naváděn majitelem. Mezi rizika sportu patří zejména úrazy (pády, naražení, natažení svalů).
- Faktory ovlivňující welfare při výcviku agility: věk psa, povrch plochy (umělá tráva, písek...), plemeno, materiál a výška překážek, teplota okolí, správné navedení majitelem.

26.2

- Zvolená metoda výcviku je zcela nevhodná. V případě objevení se problémů v chování psa je důležité nejprve chování rozklíčovat, identifikovat příčinu problému a následně etickým způsobem systematicky pracovat na jeho řešení. Majetnická agrese souvisí s kořistnickým pudem psa. O úpravu chování se lze pokusit desenzitizací na stresující podněty (člověk u misky). Řešením může být také postupné přihazování krmení do misky (lidská ruka krmivo dává, nebere).
- Dokazování dominance nad psem je zastaralý způsob tréninku, dnes se využívá etický trénink pozitivní motivací.
- Používání pomůcek, které způsobují bolest (bití koštětem, používání stahovacích obojků bez mechanické zábrany) upravuje zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, který byl v tomto případě porušen.

26.3

- Výcvik zvířat k agresivnímu chování zvyšuje stres a strach jedinců. Pes je sociální druh a při tomto typu výcviku se naučí, že jiní psi představují nebezpečí, což může vyústit v rizikovou situaci při setkání dvou psů na veřejném prostranství.
- Vyšší chuti do práce lze u psů dosáhnout například podporou loveckého chování na hračku či předmět, který se pes naučí chytat, nebo se o něj přetahovat. U těchto technik nehrozí vytvoření averze vůči jiným psům.
- Dle platné legislativy by počínání klubu mohlo být klasifikováno jako týrání zvířat (dle § 4 písmena f) zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, se za týrání považuje cvičit nebo zkoušet zvíře na jiném živém zvířeti, s výjimkou výcviku loveckého dravce, používat jiných živých zvířat jako lákadel nebo nástrah, aniž by to vyžadoval lov, štvát zvířata proti sobě, aniž by to vyžadoval lov, výcvik nebo použití ovčáckého nebo pasteveckého psa, příprava zvířete k jeho vypuštění do volné přírody nebo k činnosti uvedené v § 14 odst. 9).

26.4

- Výcviková metoda využívající hlad jako motivační prostředek je z pohledu welfare nevhodná a rovněž neetická.
- Omezování výživy zvířat také upravuje zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání. Za týrání se dle zákona považuje z jiných než zdravotních důvodů omezovat výživu zvířete včetně jeho napájení. Paní Široká se dle zákona dopustila týrání psa.
- Z pohledu fyziologie je nevhodné štěněti odepírat potravu na delší dobu a tím ho uvádět do potravního stresu.
- Výcvik pozornosti lze budovat postupně s ohledem na věk psa a jeho mentální a fyzickou kapacitu. Třináct týdnů je příliš nízký věk na plnění těžkých povelů mimo domácí prostředí psa.

26.5

- Weight pulling je jedna z disciplín bull sportů, která obnáší fyzickou zdatnost jedince a temperament. Pes je připnutý speciálním, tažným postrojem za vozík s nákladem, který se pohybuje po kolejích směrem dopředu. Majitel psa motivuje na pamlsek nebo hračku.

- Je důležité, aby měl pes dobře padnoucí postroj a tahal pouze zabezpečený náklad. Pes musí mít bezpečnou vzdálenost od nákladu, aby nedošlo k úrazu. Náklad musí mít brzdu. Pes do sportu nastupuje pouze v dobrém zdravotním stavu.
- Mezi rizika sportu patří nevhodně vedený trénink nebo rychlé zvyšování tahané váhy. Pes musí postupovat pomalu a postupně, majitel nesmí trénink za vidinou úspěchu uspěchat. Problematickým může být rovněž nevhodně zvolený postroj a vodítko, nedostatečný warm-up (zahřátí svalů) a cool down (uvolnění), nedostatečně výživné krmení a absence podávání chondroprotektiv.

26.6

- Mezi základní vybavení při dogtrekkingu patří: postroj, amortizační vodítko, trekingový opasek pro majitele, případně botičky pro psa a náhubek.
- Psovod má psa připnutého pomocí amortizačního vodítka za dogtrekkingový opasek, přičemž uvedené odpružené vodítko eliminuje nárazy při zatáhnutí psem.
- Známé musherské disciplíny: caniscross, bikejöring, dog scootering, skijöring.
- Faktory ovlivňující welfare psů při provádění musherských disciplín: padnoucí výbava, povětrnostní podmínky, věk psa, kondice atp.

26.7

- V rámci dogdancingu je možné využívat rekvizity, které nejsou nebezpečné pro psa. Použití rekvizit je hodnoceno kladně, nicméně využívání zbraní a jiných nebezpečných předmětů je zakázáno, jelikož může dojít ke zranění obou členů týmu.
- Tupá čepel nemění nic na faktu, že nesprávný úchop nože může psovi poranit tlamu nebo končetiny.
- Soutěžení v dogdancingu obnáší hlavně sladěnost týmu, schopnost spolupráce a koncentrace psa na delší dobu, schopnost pracovat v rušném prostoru a pod tlakem zesílené hudební kulisy. Pes musí mít radostný projev, musí spolupracovat ochotně s majitelem a plnit cviky v dané choreografii co možná nejpřesněji a nejoriginálněji. V uvedeném sportu je kladen důraz na náročnost triků vzhledem k věku a tělesné kondici psa.
- Faktory ovlivňující welfare při dogdancingu: mikroklima, náročnost choreografie, typ povrchu taneční plochy, rekvizity, přítomnost publika, zacházení ze strany majitele, výcvik.

26.8

- Coursing je sport založený na loveckém pudu psů. Závody probíhají v otevřeném prostoru, kde psi běží za střapcem, který je připevněn k dlouhému lanku taženému sérií kladek.
- Zásady bezpečnosti: kontrola tratě, označení psů, coursingový náhubek, hmotnostní kategorie psů, správný typ návnady a tažení, bandáže na končetinách psa pro ochranu paspárků a dostatečný trénink.
- Psi jsou na startu odlišeni barevnými dečkami, které se rozlosují na začátku závodu. Z důvodu bezpečnosti je pes opatřen náhubkem a případně bandážemi na ochranu paspárků, které se vlivem prudkých zatáček mohou zlomit.
- Obvykle spolu soutěží chrti, ale coursing je přístupný i pro plemena, které se označují v rámci sportu jako „nechrti“.

26.9

- Plemeno pinč bylo vyšlechtěno pro lov a likvidaci potkanů, tudíž je pravda, že vlohy pro tuto činnost plemeno stále může mít. Při chytání potkanů by se ale jednalo o deratizační služby, a jelikož v České republice není možné vykonávat deratizační činnost tímto způsobem, jedná se o porušení zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.
- Není možné vychovávat, cvičit nebo účelově používat zvíře k agresivnímu chování vůči člověku nebo jiným zvířatům
- Pan Rychlý nemůže uvedený byznys provozovat.

26.10

- Agility – skákání psů přes překážky je fyzicky náročný sport, při kterém pes běží přes předem vyhotovený parkur, který obsahuje např. skokové a zónové překážky. Pes musí překážkami proskočit, nebo se přes ně dostat co nejrychleji a zároveň nejpresněji. Pes je do vybraných směrů naváděn majitelem. Mezi rizika sportu patří zejména úrazy (pády, naražení, natažení svalů).
- Psí parky nebývají koncipované na aktivní trénink agility, a to z důvodu nevhodného povrchu a materiálu překážek. V parcích je často nemožné překážky zvyšovat nebo snižovat, tedy přizpůsobovat potřebám psa, proto je nelze považovat za vhodné místo pro aktivní výcvik agility.

- Šeltie je malé plemeno a skákání přes vysoké překážky je z pohledu vývinu pohybového aparátu psa nevhodné. Příliš mladá štěňata by se navíc sportům vůbec neměla věnovat. Na agility se se psem pracuje bez vodítka, jelikož je jakékoliv přenášení nebo převádění přes překážky za postroj nebo vodítka nebezpečné a zvyšuje riziko úrazu.

27 POŽADAVKY NA WELFARE A POSUZOVÁNÍ WELFARE PSŮ, KOČEK A DALŠÍCH ZÁJMOVÝCH ZVÍŘAT V OBCHODECH SE ZVÍŘATY A PŘI PRODEJNÍCH AKCÍCH

27.1

- Jelikož má každý z uvedených druhů jiné nároky na krmnou dávku, nelze hodnotit využívání jedné krmné směsi kladně. Sušené ovoce je bohaté na sacharidy, zkrmování ve velkém množství může u hlodavců zvyšovat riziko vzniku obezity.
- Zvířata by měla být rozdělena podle pohlaví, aby se zabránilo nechtěnému množení a konfliktům.
- Vytrhávání hmatových vousků (tzv. barbering) je poruchou chování, kdy dominantní jedinec trhá vibrisy submisivním jedincům. Terapií je izolace dominantnějšího jedince, případně zvětšení klece a obohacení prostředí o nové vjemy.

27.2

- Zvolený způsob ustájení není vhodný z pohledu sestavení skupiny. Samice a samci by se měli nacházet v oddělených ubikacích.
- Problematickým aspektem je vybavení ubikace – nedostatek úkrytů, nevhodně zvolená podestýlka, absence krmení.
- Mrtvý jedinec by neměl být ponechán v ubikaci, musí být okamžitě odstraněn.
- Vzhledem k ubikaci chudé na podněty není pro potkany možné plně projevit přirozené chování, které kromě exploračního prostředí zahrnuje také šplhání do výšek. Ubikace by měla kromě základního vybavení obsahovat také závěsné předměty (např. hamaky, prolézačky, tunely). Vhodné je předkládání enrichmentu v podobě hraček naplněných potravou.

27.3

- V uvedeném případě dochází k porušení několika bodů. Z pohledu dodržování právních předpisů dochází k porušení ustanovení o minimálním věku pro odběr štěnat od feny (50 dnů), což je evidentní z informace o neprořezaném chrupu štěnat. Poslední zuby mléčného chrupu se prořezávají kolem 6. týdne štěnat.
- Držení štěnat v krabici od banánů, bez přístupu k čerstvé vodě, je také problematickým aspektem, a to zejména s ohledem na informaci o ročním období, ve kterém k prodeji dochází.

- Výtoky z očí značí zhoršení zdravotního stavu psů; mohou indikovat zanedbanou preventivní péči, nevhodnou zoohygienu v chovu.

27.4

- Ubikace je vybavena s ohledem na etologické požadavky uvedených druhů hlodavců správně, zvířata mohou vykazovat přirozené chování. Nicméně problémem je spojení potkanů a myší, jelikož potkan se vůči jiným a zejména menším druhům hlodavců projevuje agresivně a útočně, a to zejména v období porodu a v rané fázi života mláďat myší.
- Sociální uspořádání potkanů a myší: samce myší je nutno chovat separátně z důvodu vykazování agresivního chování. Samci potkanů mohou být chováni společně. Samice obou druhů je vhodné chovat ve skupinách.
- Kombinace pohlaví ve skupinách vede ke zbytečnému zatěžování samic neustálými porody.

27.5

- U ary je důležité znát přesný druh, jelikož některé druhy podléhají hlášení CITES a obchodování s nimi je regulované. Chovatel vlastní ary arakangy, u kterých je kroužek a registrace v rámci CITES povinná, jelikož patří do přílohy A.
- Při burzovním prodeji by ptáci měli mít k dispozici čerstvou vodu a podestýlku.
- Chovatel neví přesný věk mláďat – diskutabilní, zda může taková zvířata nabízet.

27.6

- Ryby by měly být umístěné v sáčkích pouze po nezbytně nutnou dobu při přepravě, přičemž ta by měla být co nejkratší, aby nedošlo k poškození zdraví a smrti ryb. Došlo tedy k pochybení ze strany obsluhy.
- Obsluha by neměla připravovat objednávky živých ryb uvedeným způsobem předem, vhodnější by byl odlov vybraného jedince po zaplacení objednávky online až při osobním odběru novým majitelem.
- Skalára amazonská se chová v párech, ve vícero jedincích pouze při možnosti poskytnutí akvária většího jak 300 l. Při přepravě je tedy vhodné umísťovat společně maximálně jeden pár, nicméně lepší je individuální přeprava jedinců.

27.7

- Užovka červená: rozměry terária minimálně 60 x 40 x 40 cm (D x Š x V), vhodným substrátem jsou bukové štěpky se směsí rašeliny a přítomnost obohacení v podobě kořenů, kamenů a větví. Teplota by se měla pohybovat kolem 23–33 °C při vlhkosti 45–65 %.
- Chameleon jemenský: terárium orientované na výšku o minimální velikosti 80 x 60 x 40 cm (V x Š x H), vlhkost je dobré držet kolem 50–70 % při teplotě 25–30 °C. Je nutné brát ohledy také na vyhřívané místo (teplota cca 35 °C). V teráriu nesmí chybět UVB žárovka. Nutné přidat také ventilaci vzduchu a obohacení nejlépe v podobě živých rostlin. U chameleonů je vhodné ponechat terárium bez substrátu vzhledem k riziku pozření a způsobení zažívacích potíží. Nicméně, pokud se majitel pro substrát rozhodne, je vhodné využití smíchané rašeliny s pískem v poměru 2:1.
- Leguán zelený: terárium pro dospělého jedince o velikosti cca 230 x 150 x 200 cm. Na dno se doporučuje položit linoleum, nesmí chybět možnost ke šplhání. Vhodná je také nádrž s vodou. Teplota v teráriu by měla cca 29,5 – 35 °C při vlhkosti 60–90 %. Tepelný zdroj musí být umístěn tak, aby se zvíře nespálilo.

27.8

- Prodavačka neměla zasahovat do délky karantény bez toho, aniž by si ověřila, zda je možné již jedince z karantény vypustit. Prodavačka měla situaci nejdříve konzultovat s kompetentní osobou, případně se zeptat, jak by mohla jedinci přilepšit s ohledem na jeho zdravotní stav.
- Zařazení samce do samičí skupiny je zcela nevhodné – může dojít k nechtěnému oplození samic.
- Ovoce je bohaté na fruktózu, co nemusí být ideálním řešením pro jedince s přísnou dietou.

27.9

- Ubikace je pro 12 zvířat malá, miska s vodou není pro myši ideální právě z důvodu znečištění (vhodnější je napáječka). U většího počtu zvířat je do ubikace vhodnější umístit více úkrytů.
- Držení obou pohlaví pohromadě může představovat riziko nežádoucího rozmnožování a následně prodej březí samice.

27.10

- Akvárium k chovu bojovnice pestré by mělo mít objem cca 30 l na jedno zvíře, uvedené nádoby proto nejsou pro chov bojovnic vhodné vzhledem ke své velikosti.
- Osázení živými rostlinami je doporučováno, z čehož vyplývá vhodnost kombinace prodeje řasokouli a bojovnic a jejich prezentace v jednom akváriu.
- Ryby by neměly být umístěné na přímém slunci, jelikož dochází k rychlému rozmnožení řas, které znečišťují akvárium. Růstu pomáhá rovněž absence vzduchování, která je, ale v pořádku, vzhledem ke schopnosti dýchání nad hladinou u uvedeného druhu. Vzduchování je nicméně doporučováno.
- Řešením je využít větší nádoby pro prezentaci řasokouli a bojovnic a najít místo bez přímého slunečního záření.

28 POSUZOVÁNÍ WELFARE PSŮ, KOČEK A DALŠÍCH ZÁJMOVÝCH ZVÍŘAT PŘI VÝSTAVÁCH

28.1

- Handlerka měla zajistit pravidelné venčení psů, jelikož pro psa naučeného čistotnosti není přirozené provést potřebu v místě odpočinku.
- Zvýšená hladina stresových hormonů u psa může mít za následek častější močení a defekování, proto je pravidelné venčení psů v průběhu výstavy zcela nevyhnutné.
- K neposkytnutí potravy nebyl důvod – pes za vymočení nemohl, jedná se o selhání handlerky.

28.2

- Kosmetická úprava psa je v tomto případě v pořádku. Nedošlo k nepovoleným způsobům úpravy srsti, které by měnily její strukturu, barvu nebo tvar. Pes by měl být na všechny úkony před výstavou a v průběhu výstavy navyklý, to samé platí o cestování.
- Umisťování deky přes klec psa nemusí být v případě teplého dne vhodné, je nutno dbát na zajištění dostatečné výměny vzduchu.
- Zvýšená hladina stresových hormonů u psa na výstavě může mít za následek potřebu častějšího močení a defekování, proto je nutné dbát na pravidelné venčení.

28.3

- Používání stolů určených k úpravě psů je na výstavách povoleno, je ale zakázáno vyvazovat psa na trimovacím stole na delší dobu, než je nezbytné pro úpravu dle výstavního řádu ČMKU (Českomoravské kynologické unie), kterou je většina psích výstav v ČR pořádána.
- Dle výstavního řádu ČMKU je také zakázáno upravovat srst, kůži nebo čenich psa čímkolí, co mění jejich strukturu, barvu nebo tvar. Povoleno je pouze stříhání, trimování, česání a kartáčování. Jedním z rizik je obsah toxických látek v přípravcích, které mohou způsobit otravu, poleptání sliznic či alergickou reakci.
- Úpravu mladého psa, který není na prostředí výstavy zvyklý, je vhodné provést doma, v klidném prostředí.

28.4

- Brachycefalická plemena jsou náchylná k přehřátí, vzhledem ke zkrácené čenichové partii.
- Psi měli k dispozici misku s vodou, ale v uvedených podmínkách je lepší psy ponechat na chladnějším místě. Ručníky sice poskytnou stín, ale psům pod nimi může být dusno.
- Dalším pochybením je ponechání feny v seniorském věku v uvedených podmínkách a šokové ochlazení poltím vodou. Ochlazování by mělo být pozvolné a zaměřené zejména na slabiny a oblast kolem uší. Uvedený způsob ochlazení může psovi přivodit šok.
- Faktory ovlivňující welfare psů na výstavách: teplota prostředí (venkovní – vnitřní výstava), délka pobytu v kleci, délka posouzení, citlivost rozhodčího při posouzení, přístup majitele/handlera, přístup k vodě, možnost odpočinku, pravidelné venčení, přeprava na výstavu, příprava na výstavu.

28.5

- Na výstavách by měli psi dodržovat rozestupy tak, aby nedošlo k jejich přímému kontaktu. Psi by neměli být stavěni proti sobě hlavami. Výstavy účastníci se psi by měli být na přítomnost jiných psů navyklí.
- Vyvěšení na výstavním vodítku lze považovat za nevhodnou praktiku trestání psa. Kopnutí do psa také rozhodně není v pořádku. Vyloučení majitele se psem ze soutěže je správným rozhodnutím.
- Majitelka poraněného psa postupovala správně – vyhledala veterinárního lékaře.

28.6

- Junior handling je disciplína, ve které se hodnotí mimo jiné i zacházení handlera se psem a společné porozumění.
- Anička by při dané praktice pravděpodobně byla z posuzování vyloučena, nebo minimálně napomenuta. Tahání za bradu je pro psa bolestivé.
- Anička by se měla zaměřit na trénink výstavního postoje jinou, pro psa ideálně nebolestivou metodou.

28.7

- Podle řádu Českomoravské kynologické unie, kterou je většina psích výstav v ČR pořádána, se výstavy může zúčastnit pouze pes s platným očkovaním proti vzteklině. Povinnost očkování vyplývá také ze zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči
- Majitel není kompetentní zapisovat si očkování do průkazu sám, uvedená kompetence je v rukách veterinárního lékaře.
- I když je Česká republika země prostá vztekliny, výstavy se mohou zúčastnit psy z různých krajín a při podobně nezodpovědném počínání by riziko nákazy potenciálně mohlo hrozit.

28.8

- Dle popisu má pes tzv. psincový kašel (infekční laryngotracheitida), což je onemocnění dýchacích cest, které způsobuje kašel, výtok z dutiny nosní a celkovou slabost organismu. Uvedené onemocnění je vysoce nakažlivé pro ostatní psy, a proto lze striktně nedoporučit se s nakaženým psem výstavy účastnit. Tento fakt rovněž podporuje FCI (Mezinárodní kynologická organizace), která ve výstavním řádu uvádí, že pes musí být při posuzování klinicky zdravý a musí mít platné očkování proti vzteklině.
- Rozhodčí u feny zjistil výskyt endoparazitů, což lze také podle výstavního řádu shledat jako porušení a rozhodčí může psa z výstavy vyloučit. Fena nebyla způsobilá předvedení.

28.9

- Podle uvedených informací jsou ubikace poskytnuté pořadatelem výstavy v pořádku.
- Problémem může být koncert ve vedlejší sále. Jelikož jsou potkani zvířata citlivá na hluk, může u jedinců docházet ke zvýšenému stresu.

28.10

- Zdlouhavá manipulace může být pro kočky stresující. V důsledku stresu hrozí agresivní reakce (pokousání, poškrábání). Podobných akcí by se měla účastnit jen zvířata, která jsou na cestování, manipulaci s cizími lidmi a změny režimu navyklá.
- Faktory ovlivňující welfare koček na výstavách: mikroklima, délka výstavy, vybavení ubikace, manipulace s kočkou, návštěvníci, přítomnost vody a potravy.

28.11

- Nemoc chladových aglutininů je u hladkosrstých plemen docela běžná a je nutné uši psům masírovat a mazat proti popraskání. Tento stav může být pro psa bolestivý, jelikož se následkem suché kůže tvoří mikrotrhliny.
- Barva na obočí není vhodným kosmetickým prostředkem pro barvení částí těl zvířat, a navíc se jedná o porušení výstavního řádu Českomoravské kynologické unie (ČMKU), kterou je většina psích výstav v ČR pořádána. Dle výstavního řádu ČMKU je zakázáno upravovat srst, kůži nebo čenich psa čímkoliv, co mění jejich strukturu, barvu nebo tvar. Povoleno je pouze stříhání, trimování, česání a kartáčování. Barva může díky svému složení zdravotní stav psa zhoršit.

29 POSUZOVÁNÍ WELFARE ASISTENČNÍCH PSŮ A PSŮ, KOČEK A DALŠÍCH ZÁJMOVÝCH ZVÍŘAT VYUŽÍVANÝCH V RÁMCI ZOOTHERAPIE

29.1

- V popsaném případě upozornit na přítomnost psa vykazujícího agresi vůči ostatním psům – při canisterapeutickém výcviku by neměl být přítomen.
- Vzhledem ke stresovému prostředí a faktorům, kterým bude pes v reálné situaci při výkonu terapie vystaven, by měl výcvik probíhat postupným, a hlavně pro psa pozitivním způsobem, aby pes nezískal negativní zkušenosti.
- K výcviku psů a edukaci majitelů využívat pouze erudované cvičitele.

29.2

- Velikost kotců je v pořádku, v kotcích ale chybí boudy. Podmínky by měly být v souladu s platnou legislativou, která se na dané zařízení vztahuje (Vyhláška č. 384/2021 Sb., o ochraně psů a koček při chovu za účelem rozmnožování).
- Psy z útulku není vhodné k výcviku využívat, jelikož množství z nich má nejasnou minulost. Psi by měli mít vhodné povahové vlastnosti a dobrý zdravotní stav, který je testovaný už od štěňat, není vhodný každý pes.
- Psi jsou pozavíraní v kotcích, což není úplně ideální – vhodná je maximální socializace s lidmi a s různými podněty.
- Používání elektrických obojků ve výcviku není vhodné – psi cvičení pro práci s hendikepovanými osobami by měli být trénováni pozitivním způsobem, pes má právo odmítnout nepříjemný stimul a reagovat na něj a neměl by být nucený pracovat za každých okolností – v opačném případě je ohrožený i klient, resp. osoba, která psa trénuje.
- Polámaná srst na krku je pravděpodobně důsledkem nošení elektrického obojku.

29.3

- Psi čekající na zkoušku by měli mít k dispozici misku s vodou a stín, neadekvátní podmínky v průběhu čekání se mohou negativně odrazit v chování psa v průběhu zkoušky.
- Psi vykazující konejšivé signály by neměli být do provedení cviku tlačeni – hrozí agresivní reakce psa. Chovatelé by měli mít o etologii psů povědomí.

- Dobrovolník může vystavovat psy krátkodobě nepříjemným stimulům, ale ne s nimi bolestivě manipulovat – hrozí agresivní reakce psa na bolest, což může ohrozit bezpečnost dobrovolníka. Dobrovolník by měl být na tento fakt upozorněn. Agresivní reakce psa na bolestivý stimul je přirozená a neměla by být trestána.
- Reakce na pamlsek je cvik, který je součástí canisterapeutické zkoušky – dobrovolník musí být připravený na to, že psi mohou potravu z ruky odebírat necitlivě. Za necitlivé odebrání z ruky by psi neměli být trestáni.

29.4

- Podmínky, které musí zvíře splnit, aby mohlo zkoušku absolvovat, se liší v závislosti na pořádající organizaci.
- Obecně lze do výkonu felinoterapie zařadit jen dospělá zvířata, totéž platí u zkoušek.
- Nošení na ruku a ochota ke kontaktu s klientem je základním předpokladem pro výkon terapie, ten ale kočka nesplňuje.
- Terapie často probíhají u klientů doma, resp. v zařízeních kam terapeut s kočkou dochází – kočka by měla být navyklá cestovat.
- Chovatelce lze doporučit trénovat s kočkou dovednosti, které budou součástí zkoušek; teprve když je zvládne, lze o přihlášení ke zkouškám uvažovat.

29.5

- Psa k výkonu nikdy nenučíme – pokud pes není "ve formě", terapii nebo zkoušku ukončíme.
- Psa nikdy nenecháme v blízkosti klienta samotného.
- Počet pamlsků, které pes v rámci terapie dostane, by měl být regulován psovodem.
- Pes by neměl být do terapie aktivně začleněn déle než hodinu; vše, co chceme v rámci terapie aplikovat, musí pes ovládat a být na to zvyklý dopředu, na zkoušce si znalost cviků a připravenost psa pouze ověříme.
- Pokud při terapii používáme pomůcky, je nutné dbát na jejich bezpečnost.
- Snažíme se vždy vyhýbat situacím, které by mohly pro psa představovat nepříjemný zážitek, a to i v rámci zkoušek.
- Pracujeme vždy jen se svým psem (psovod a pes tvoří tým).
- Všímáme si jemných signálů, které pes vykazuje, pokud je vyčerpán nebo přetížen, terapii nebo zkoušku předčasně ukončíme.

29.6

- Aby pes mohl oficiálně vykonávat práci asistenčního psa, musí splnit zkoušku z výkonu u některé z organizací. Zkoušce předchází specializovaný výcvik (výcvik psa je přizpůsoben na míru pro potřeby klienta).
- Bez zkoušky nemusí psa do zařízení (stravovacích, zdravotnických apod.) vpustit, vesta není oficiálním důkazem o výkonu činnosti, zakoupit si ji může prakticky každý.
- Vhodnost psa pro výkon je posuzována na základě povahy a schopností psa, plemeno není samo o sobě ukazatelem vhodnosti/nevhodnosti psa (belgický ovčák proto práci asistenčního psa vykonávat může, když složí zkoušku).

29.7

- Pes zařazený do výkonu by měl být v dobrém zdravotním stavu, což je u tohoto jedince diskutabilní.
- Časté zdravotní problémy by mohly psa na delší dobu vyřadit z činnosti, resp. jej při práci ovlivňovat, což může představovat bezpečnostní riziko pro klienta.
- V případě zařazení takového psa do praxe je nutno důkladně poučit klienta o možných rizicích a o péči o psa. V reálné praxi by byl ale takový pes z důvodu nesplnění podmínek pravděpodobně vyřazen organizací, která zodpovídá za jeho výcvik.

29.8

- Počet a typ pamlsků, které pes v průběhu terapie dostane, by měl být regulován psovodem.
- Pamlsky je nutno započítat do krmné dávky psa.
- Pes by měl být trénován brát si pamlsky šetrně a jen na povel, aby se zabránilo zranění klienta.
- Průběh canisterapeutických zkoušek se liší v závislosti na organizaci, která je pořádá, zkušební řád se může u každé mírně lišit. Obecně se u psů v průběhu zkoušek hodnotí: povaha psa, interakce psa a psovoda, povely základní poslušnosti (přivolání, odložení, ovladatelnost na vodítku, aport), reakce psa na dotek a manipulaci, reakce na rušivé podněty (lidi, jiná zvířata, pachy), reakce na zdravotnické pomůcky (vozik, berle), reakce při podávání pamlsků, vzrušivost psa.

29.9

- Vhodným enrichmentem pro vodícího psa je pohybová aktivita, při které se pes nemusí koncentrovat tak, jako při práci s klientem. Volíme aktivity, na které pes reaguje pozitivně (např. hra na aport, plavání).
- Důležitým enrichmentem je také kontakt s jinými známými psy (např. na oploceném hřišti pro psy), které patří osobám, se kterými se klient osobně zná (klient se může v případě vzniku problému obrátit na známou osobu a požádat ji o pomoc).
- V domácím prostředí bez přítomnosti další osoby lze využít například interaktivní, plnicí hračky (např. kong), nebo lízací podložky.
- Pouštění z vodítka je vhodné v případě oploceného prostranství, ideálně za přítomnosti další osoby, která v případě problémů zasáhne.

29.10

- Vzhledem k tomu, že se jedná o každodenní sezení s klienty, měl by mít terapeut více zvířat, která se mohou střídát tak, aby každé zvíře nepracovalo každý den. Uvedené aktivity (hlazení, krmení, manipulace) jsou v pořádku, pokud je potkan na manipulaci zvyklý.
- Aktivity by měly probíhat vždy pouze za přítomnosti terapeuta. Ten na základě chování zvířat rozhoduje o trvání a průběhu terapie.
- Dbát u klientů na šetrnou manipulaci (cit v rukou klientů může být oproti zdravým osobám pozměněn), upozornit klienty na možná malá zranění (poškrábání). Vynechat klienty s výrazně negativním postojem k hlodavcům.
- Jiné možnosti terapie pro imobilní klienty: obecně volíme klidnější zvířata. Lze využít felinoterapii (terapie za pomoci kočky), canisterapii s malými psy, kteří jsou ochotni s klientem pobýt na lůžku. Můžeme zvolit také terapii za pomoci králíka, činčily, morčete.

30 UTRÁCENÍ PSŮ, KOČEK A DALŠÍCH ZÁJMOVÝCH ZVÍŘAT

30.1

- Ocenit možnost návštěvy veterinárního lékaře v místě bydliště – z pohledu welfare nejlepší řešení – pes je doma ve svém známém prostředí, minimalizuje se stres, trauma, psem není zbytečně manipulováno (transport k veterinárnímu lékaři).
- Zamyslet se nad otázkou, kdy je ten správný čas nechat zvíře uspat – zdravotní potíže – kdy jsou ještě snesitelné? Stáří – není důvod k eutanazii, pokud není spojené s utrpením zvířete. V popsáném scénáři je eutanazie v pořádku v případě, že stav feny je nezvratný léčbou, prognóza je nepříznivá a stav je spojen s trvalým utrpením.

30.2

- Pes je po zdravotní stránce v pořádku, proto není důvod k utracení, majitelce by mělo být vysvětleno, že pes není agresivní bez příčiny. Agresivní chování lze řešit úpravou režimu, tréninkem, pozitivním posilováním. Psa není vhodné trestat. Všimnout si spouštěcích stimulů např. děti (sledovat důsledně konejšivé signály).
- Pes má již 11 let, je možné, že příčinou agresivity je kognitivní dysfunkce, řešení: úprava stravy – přidání alfa-kasozepinu, tryptofanu (prekurzor serotoninu) – může pomoci snížit stavy úzkosti, resp. nasazení léků na předpis.
- Dle § 5 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání: nikdo nesmí bez důvodu usmrtit zvíře.
- Majitelka by měla být upozorněna, že zastřelení psa myslivcem není legální, pokud je pes pod dohledem osoby, nenahání zvěř a nepohybuje se volně v loveckém revíru 200 m od obydlení, resp. jeho oplocení. Psy ovčáckého nebo loveckého plemene, psy slepecké, zdravotnické, záchranářské nebo služební nelze zastřelit. Labrador patří mezi lovecká plemena.

30.3

- Pokud pracovník útulku není přímo veterinárním lékařem, nemůže psa legálně utratit. Navíc dle § 5 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, nesmí nikdo bez důvodu usmrtit zvíře.
- T61 se rozhodně nemělo ocitnout v jiných rukou. S T61 smí pracovat pouze veterinární lékař.

- T61 smí být podáván pouze zvířatům v bezvědomí (uspaným), aby se zabránilo případnému udušení při nepříznivých absorpčních podmínkách, kdy se periferní paralýza objeví dříve než ztráta vědomí (velké utrpení pro zvíře). T61 se podává primárně intravenózně.

30.4

- Rozhodnutí majitelky je vzhledem ke stavu králíka neetické, v případě že se majitelka zachová tak jak popisuje, by bylo její počínání možné klasifikovat jako týrání zvířat dle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.
- Úkolem veterinárního lékaře je hájit zájmy zvířete, v tomto případě majitelce vysvětlit že ponechat zvíře bez ošetření je nejhorší možný scénář.
- V případě, že je to možné, usilovat o alternativní řešení (kompromis) vedoucí ke spokojenosti klienta i ochraně zvířete (pokud si klient zákrok nemůže dovolit z finančního důvodu, navrhnout např. splátkový kalendář).

30.5

- Eutanazie není na místě, vzhledem k tomu, že pes je v dobré zdravotní kondici, veterinář by ji neměl provést.
- Je vhodné majitelce vysvětlit, jaké jsou možnosti managementu pomočování u psa a dohodnout se na dalším postupu.
- Etické zásady eutanazie: odůvodněná, bezbolestná, spolehlivá a nevratná, provedena vhodným způsobem – navození rychlé ztráty vědomí a následné smrti. Eutanazii by měla provádět zkušená osoba schopná emocionálně podpořit majitele.

30.6

- Veterinář by měl psy vyšetřit; v případě že je zdravotní kondice špatná s nepříznivou prognózou lze o eutanazii uvažovat.
- V případě, že jsou psi v dobré zdravotní kondici a jediným problémem je patologické chování, není eutanazie na místě a veterinář by ji neměl provést.
- Majiteli je nutno poradit, jak řešit patologické chování, resp. na jakého odborníka se v tomto ohledu obrátit, popřípadě nabídnout majiteli pomoc s hledáním nových domovů.

30.7

- Majitel často není schopen odhadnout závažnost situace vzhledem k tomu, že zvíře svůj zhoršený stav nedává jasně najevo (majitel zhoršený stav přehlédne) nebo nejsou projevy dle majitele v souladu s jeho očekáváním, stav přitom může být vážný.
- Je rozhodně lepší nečekat a zvíře k veterináři pro jistotu odvézt, nepokoušet se o nápravu svépomocí (mnohdy to situaci ještě zhorší, v případě podávání humánních léků hrozí riziko otravy).
- Myslet na výdaje spojené s návštěvou veterinárního lékaře již v čase pořizování zvířete.

30.8

- Chovatel má povinnost se o koťata postarat, veterinární lékař by eutanazii neměl provést v případě, že se jedná o zdravá zvířata (dle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání).
- Ideální je najít jinou kojící kočku, která se koťata ujme, pokud taková možnost není, začít s ručním odchovem koťat.
- Chovateli lze doporučit kastraci kočky, aby se situace již v budoucnu neopakovala.

30.9

- Chovatel nesmí zvířata bezdůvodně usmrtit, navíc utopení patří mezi zakázané metody usmrcování (dle zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání). Usmrcení koťat utopením lze vyhodnotit jako trestný čin dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- Chovatel má povinnost se o všechna zvířata postarat.
- Chovateli lze doporučit kastraci kočky, aby se situace již v budoucnu neopakovala.

30.10

- Veterinární lékař by měl na základě stavu kočky vyslovit doporučení pro eutanazii – v případě, že již byly vyčerpány všechny možnosti léčby, a přesto se stav pacienta nelepší, resp. dochází k jeho zhoršování, lze k eutanazii přistoupit.
- Etické zásady eutanazie: eutanazie by měla být bezbolestná, spolehlivá a nevratná, provedena vhodnou metodou, která zajistí rychlou ztrátu vědomí a smrt. Eutanazii by měla provádět zkušená osoba schopná emocionálně podpořit majitele.

Použitá literatura

- Amaya, V., Paterson, M. B. A., Philips, C. J. C. 2020. Effects of Olfactory and Auditory Enrichment on the Behaviour of Shelter Dogs. *Animals* 10(4): 581.
- Atkinson, T. 2018. *Practical Feline Behaviour: Understanding Cat Behaviour and Improving Welfare*. 1 st. ed. CABI International, Oxfordshire, United Kingdom.
- Azevedo, A., Guimarães, L., Ferraz, J., Whiting, M. Magalhães-Sant'Ana, M. 2021. Pet Reptiles - Are We Meeting Their Needs?. *Animals* 11(10): 2964.
- Bradbury, A. G. and Dickens, G. J. E. 2016. Appropriate handling of pet rabbits: a literature review. *Journal of Small Animal Practice* 57(10).
- Bradshaw, J.W. 2006. The evolutionary basis for the feeding behavior of domestic dogs (*Canis familiaris*) and cats (*Felis catus*). *The Journal of Nutrition* 136:1927S -1931S.
- Broom, D. M., Johnson, K. G. 2019. *Stress and Animal Welfare: Key Issues in the Biology of Humans and Other Animals*. Springer Nature Switzerland.
- Butler, R., Sargisson, R. J., Elliffe, D. 2011. The efficacy of systematic desensitization for treating the separation-related problem behaviour of domestic dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 129(2–4): 136–145.
- Cobb, M. L., Otto, C. M., Fine, A. H. 2021. The Animal Welfare Science of Working Dogs: Current Perspectives on Recent Advances and Future Directions. *Frontiers in Veterinary Science* 8: 1-13.
- Engebretson, M. 2006. The welfare and suitability of parrots as companion animals: a review. *Animal Welfare – Potters Bar then Wheathampstead* 15(3): 263.
- Hedley, J. 2014. African pygmy hedgehogs: general care and health concerns. *Companion Animal* 19:1.
- Herron, M. E., Buffington, C. A. T. 2010. Environmental Enrichment for Indoor Cats. *Compendium on Continuing Education for the Practising Veterinarian* 32(12): E4.
- Hiby, E. F., Rooney, N., Bradshaw, J. W. S. 2004. Dog training methods: Their use, effectiveness and interaction with behaviour and welfare. *Animal Welfare* 13: 63-69.

Kappel, S., Hawkins, P., Mendl, M. T. 2017. To group or not to group? Good practice for housing male laboratory mice. *Animals* 7: e88.

Mason, G. J., Latham, N. R. 2004. Can't stop, won't stop: is stereotypy a reliable animal welfare indicator? *Animal Welfare* 13, 57–69.

Nielsen, B. L. 2017. *Olfaction in Animal Behaviour and Welfare*, 1 st. ed. CABI International, Oxfordshire, United Kingdom.

Ohlert, S., Geiser, B., Flückiger, M., Geissbühler, U. 2019. Prevalence of Canine Hip Dysplasia in Switzerland Between 1995 and 2016 - A Retrospective Study in 5 Common Large Breeds. *Frontier Veterinary Science* 6: 378.

Pasmans, F., Bogaerts, S., Braeckman, J., Cunningham, A. A., Hellebuyck, T., Griffiths, R. A., Sparreboom, M., Schmidt, B. R. Martel, A. 2017. Future of keeping pet reptiles and amphibians: towards integrating animal welfare, human health and environmental sustainability. *Veterinary Record*, 181(17): 450-450.

Reid, P. 2007. Learning in dogs. In: Jensen, P. (Ed.), *The Behavioural Biology of Dogs*. 1 st. ed. CABI International, Oxfordshire, United Kingdom.

Rochlitz, I. 2007. *The Welfare of Cats*. Springer Dordrecht.

Stafford, K. 2006. *The Welfare of Dogs*. Springer Dordrecht.

Sullivan, M. E., 2014. *Fishing for Answers: Improving welfare for aquarium fish*. Perth. Dizertační práce. University of Western Australia. .

Ústřední komise pro ochranu zvířat. 2011. Stanovisko Ústřední Komise pro ochranu zvířat k držení psa mimo lidský příbytek eventuálně trvale na řetězu. Praha: Ministerstvo zemědělství. [online]. [vid. 3.04.2022]

Ústřední komise pro ochranu zvířat. 2020. Stanovisko Ústřední Komise pro ochranu zvířat k veganské výživě psů a koček. Praha: Ministerstvo zemědělství. [online]. [vid. 19.06.2022]

Vieira de Castro, A. C., Fuchs D., Morello, G. M., Pastur, S., de Sousa, L., Olsson, I. A. S. 2020. Does training method matter? Evidence for the negative impact of aversive-based methods on companion dog welfare. *PLoS ONE* 15(12): 1-26.

Vinke, C. M., Schoemaker, N. J. 2012. The welfare of ferrets (*Mustela putorius furo* T) A review on the housing and management of pet ferrets. *Applied Animal Behaviour Science*. 139(3-4):155-168.

Vyhláška č. 21/2013 Sb., o stanovení podmínek při chovu psů a koček, In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 24.04.2022].

Vyhláška č. 244/2002 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 6.04.2022].

Warwick, C., Frye, F.L. and Murphy, J.B. 1994. Health and welfare of captive reptiles. Springer Science & Business Media.

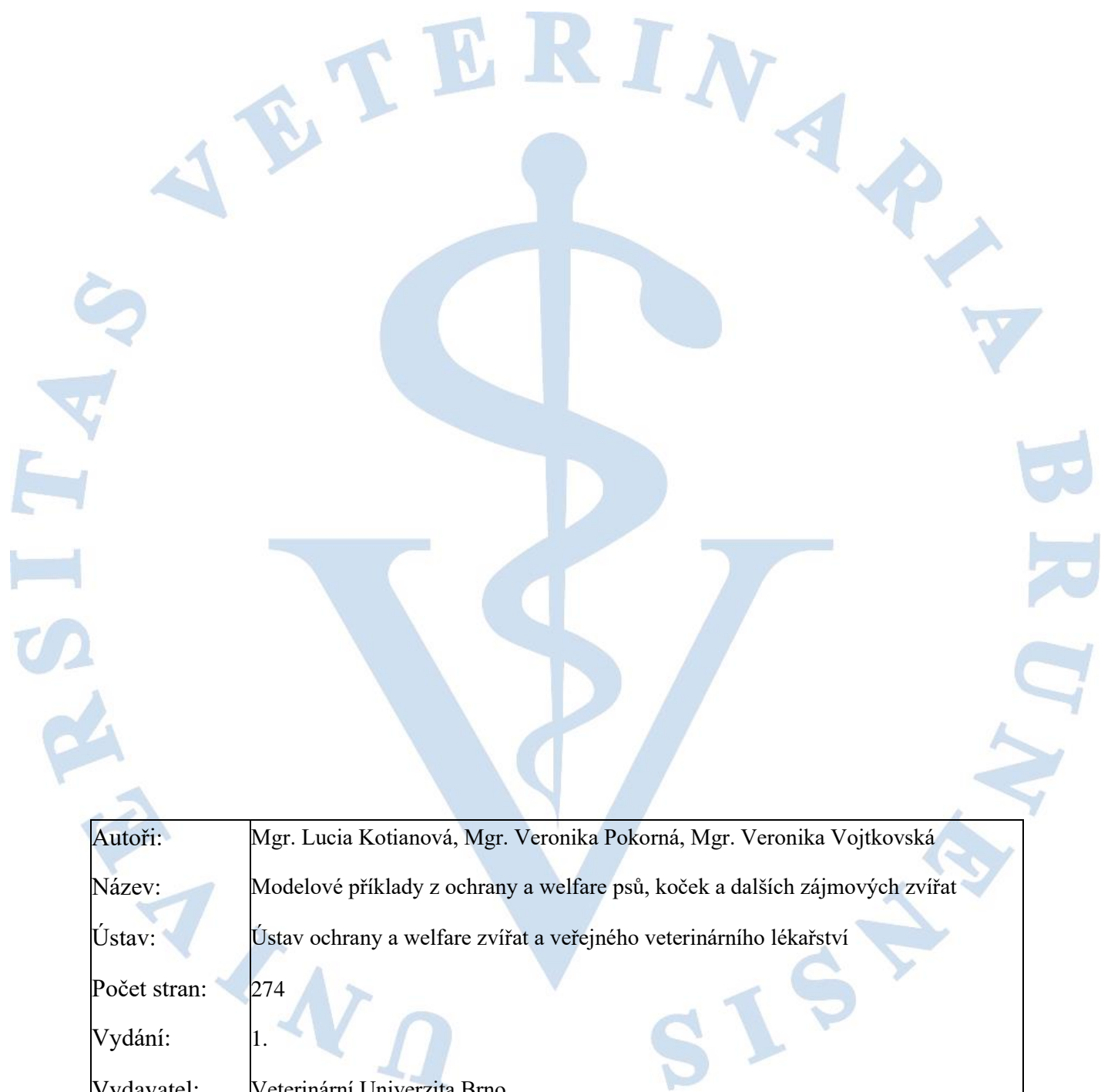
Zafalon, R.V.A., Risolia, L.W., Vendramini, T. H. A., Ayres Rodrigues, R. B., Pedrinelli, V., Teixeira, F. A., Rentas, M. F., Perini, M. P., Alvarenga, I. C. and Brunetto, M. A. 2020. Nutritional inadequacies in commercial vegan foods for dogs and cats. *PLoS One*, 15(1).

Zákon č. 166/1999 Sb., veterinární zákon, In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 13.04.2022].

Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 10.06.2022].

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákonník, In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 25.07.2022].

Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, In: *ASPI* [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR [vid. 2.03.2022].

Autoři:	Mgr. Lucia Kotianová, Mgr. Veronika Pokorná, Mgr. Veronika Vojtkovská
Název:	Modelové příklady z ochrany a welfare psů, koček a dalších zájmových zvířat
Ústav:	Ústav ochrany a welfare zvířat a veřejného veterinárního lékařství
Počet stran:	274
Vydání:	1.
Vydavatel:	Veterinární Univerzita Brno

ISBN 978-80-7350-XXX-X